COMPENDIUM QUAESTIONUM REGULARIUM R. ADMODUM P. EMANUELIS...

Manuel Rodríguez

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
27 H
36

Si quis in hunc
Librum furtivos
miserit unguem
Si ~~domino~~ collilo reddat
tartara nigra petet

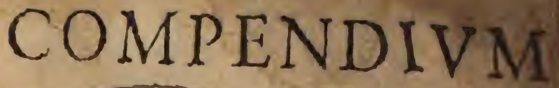

Ad usum
fr. Petri
Bella ord.
S. Pauli primi
ereto

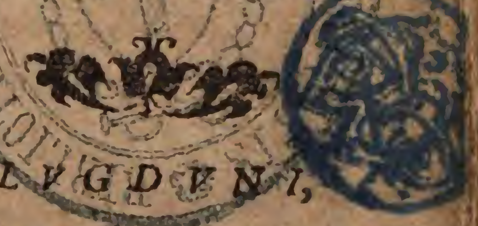
COMPENDIVM QVÆSTIONVM REGVLARIVM

R. admodum P. EMANVELIS RODERICI Lusitani, S. T. Lectoris Prou. S. Iacobi Reg. Obseru. Ordin. Mino. Diffinitoris.

Ad commodiorem vsum per Aphorismos ordine alphabetico digestum.

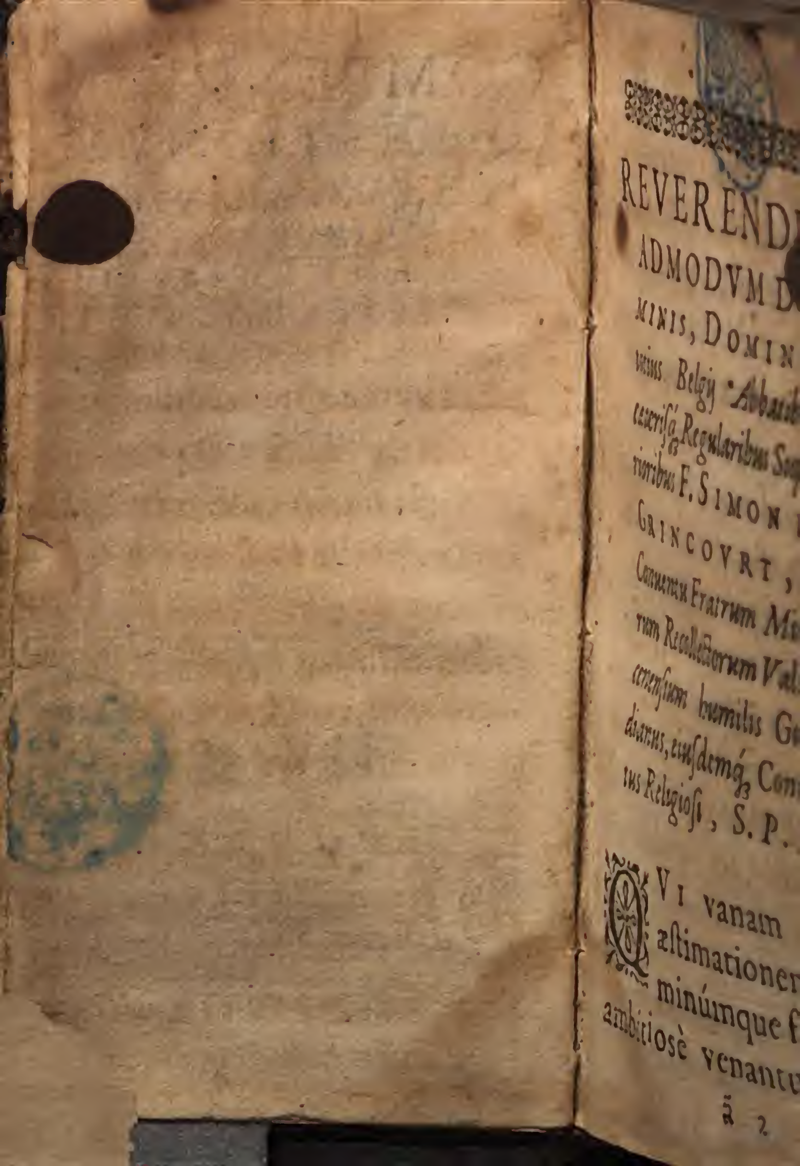
Opera ac studio quorumdam Fratrum Minorum Recollectorum.

LVGDVNI,
Apud ANT. PILLEHOTTE, sub signo SS. Trinitatis.

M. DCXVIII.

Cum Permissu Superiorum.

REVERENDI

ADMODVM D

MINIS, DOMIN

inus Belgij Abbatib

cæterisq; Regularibus Sup

rioribus F. SIMON

GRINCOVRT,

Conuentus Fratrum Mi

rum Recollectorum Val

cenensium humilis G

dianus, eiusdemq; Con

tus Religiosi, S. P.

QVI vanam

æstimationem

minimque f

ambitiosè venantu

REVERENDIS ADMODVM DOMINIS, DOMINIS *totius Belgij Abbatibus, cæterisq; Regularibus Superioribus* F. SIMON DE GRINCOVRT, *in Conuentu Fratrum Minorum Recollectorum Vallencenensium humilis Guardianus, eiusdemq; Conuentus Religiosi*, *S. P. D.*

QVI vanam vulgi æstimationem, hominúmque fauores ambitiosè venantur, ad-

modum Reuerendi Domini, in id toti incumbũt, & insudant, vt & noua conquirant, & quæ magna repleant librorum volumina pertractent, illa vt aciem ingenij, hæc vt magnam scientiæ supellectilẽ aliis ostentent, cùm tamen sæpe sępius nouitas curiositatem accendat, & prolixitas tempus inaniter absumat; nos verò, qui gloriã nostrã non in leui hominũ opinione, sed in solida rei veritate ponimus, & communi aliorũ vtilitati magis de facto prodesse, quàm tantùm vt tales haberi cupimus,

pimus, tempus nostrum non infructuosè impẽsum putauimus, si Quæstiones Regulares à R. P. EMANVELE RODERICO antea fusè per tres tomos cõscriptas, cópendiosè per Aphorismos redigeremus, atque ordine alphabetico ad commodiorem omniũ vsum, & vberiorem fructũ digestas in publicum produceremus: nam quamuis fateamur, vt reuera est, Regularium priuilegia, Apostolicásque constitutiones cum propriis cuiusque difficultatibus in toto prædicti Patris opere do-

ctè & vtiliter pertractari, theſaurus tamē eſt in agro, vt ita dicamus, abſcōditus, & lucerna iis tantùm lumē præbens, qui non minùs otio, quàm ingenij ſubtilitate perabundant; otio, vt longo argumentationum decurſu protracta euoluāt, ac perlegant; ſubtilitate ingenij, vt ex tāta opinionum varietate, argumentorumq́ue copia, quæ ſubinde pro rei exigentia recenſentur, genuinam Authoris ſententiam fideliter deducere nouerint. Quāuis autem nemini, veſtrū præſertim, quos non tantùm

vir

virtus, ſed etiam ingenij præſtantia, ſcientiarumq́; cognitio ad Prælaturæ, dignitatumq́ue culmen & faſtigium euexit, eam capacitatem vllatenus deeſſe probè ſciamus, non ignoramus tamen plures per diuerſas variorum negotiorum occupationes ab illius operis lectione frequẽter arceri; ac propterea vt res in promptu cuilibet haberentur, ſingulas Quæſtiones, & articulos propriis cuiuſque concluſionibus abſoluimus, annotantes interim tomum, queſtionem, & articulum,

ex quibus illæ, aliæq́ue, quas vt minùs neceſſarias omiſimus, eruuntur, vt qui fuſiorem de illis tractatum deſiderauerit, nullo ſanè negotio ad ipſam ſummã Authoris recurrere poſſit. Exiguũ opus eſt fatemur, ſed magnę tamẽ vtilitatis, quod nemo diffiteri debet. Rigidus eſt ſtylus, ſed dilucidus tamen ſenſus; pleraque breuiter expedita, ſed tamen ſufficienter expreſſa. Magna paruis, protenſa breui repræſentamus ſpatio, non aliter quàm Phydias ſtatuarius ille, qui tanto artificio, & dexteri-

tate ſcutum Palladi elaborauit, & in paruo tam magna coarctauit ſpatio, vt inſignem Amazonum victoriam Theſei in extremis ſcuti depicti magnanimitate comparatam repræſentarit, vexillum Gigantum contra deos expanſum, certamen Ducum belli & Centaurorum equis inſidentium, Pandori Genealogiam cũ triginta deorum iam iam naſcentium figuris, inter quas erat vna Victoriæ adinſtar deæ prorſus diuinæ, &, quod omnium maius eſt, ſeipſum à Pallade de-

portādum diuerſis in partibus, aut in vno potiùs, eodémque loco ſimul expreſſerit. Aut ſicut Myrmicides, qui, ſi Plinio credimus, currum tantæ exiguitatis abſoluit, vt ala muſcæ tegeretur; & nauim, quæ vnius apiculæ pennis abſconderetur. Vel ſicut Callicrates, qui pari induſtria currus formicæ magnitudine conficiebat, integróſque Homeri verſus ſub exiguo ſinapis grano deſcribebat. Qualecumque tandem opus ſit, id veſtris Reuerentiis, & Dominationi-

bus eo quo possumus affectu, & humilitate deferimus, & consecramus, vtpote iis, quibus ea materiæ ratio maximè congruit, in quorum præcipuè fauorem indulta sunt, quæ recensentur priuilegia, quorum denique dignitas & officium Quæstionum decisiones inibi contentas sæpe requirunt. Humiliter oblatum beneuolè recipiant: nam sicut licèt exiguum sit, magnas tamen concludit materias, ita magni quoque erga Reuerendas Dominationes vestras affectus
&

& reuerentiæ fidele ſymbolum eſt, & teſſera. Datum Valencenis, in Conuentu noſtro Fratrum Minorum Recollectorum, hac 23. Iulij, 1616.

INDEX.

A.

B.

C.

Car

Ha

H.

Monia

Statu

FINIS.

CENSVRA.

COmpendium hoc Quæstionum Regularium Reuerendi atque doctissimi P. EMANVELIS RODERICI, per quosdam Patres Recollect. Prouinc. Diui Andreæ in Aphorismos facillimo ordine compilatum, diligenter legi & perlustraui, nihílque in eo, quod aut Catholicæ fidei aduersum sit, aut bonis moribus dissonum, reperi: quare in omnium vtilitatem, Regularium inprimis, à quibus diu desideratum est, censui prælo posse mandari. Datum Valencenis, 6. Kalend. Maij, anno 1616.

ÆGIDIVS LE DVC,
Censor ordinarius.

LICENTIA MINISTRI PROUINCIALIS.

EGo F. PETRVS LE MARTRE, *Ord. Min. Reg. Obseruantiæ Prouinciæ D. Andreæ humilis Minister, ut Compendium hoc* R.P. RODERICI *per quosdam Patres Recoll. nostræ Prouinciæ accuratè elaboratum, & concinna methodo atque ordine dispositum; necnon Visitatoris ordinarij censura approbatum, iuxta sacros Canones, Ordinisq; statuta ritè & legitimè typis excudi possit, nostram ad id facultatem per præsentes concedimus. Datum Valencenis in nostro Conuentu Fratrum Minorum Recollect. pridie Nonas Maij, anno* 1616.

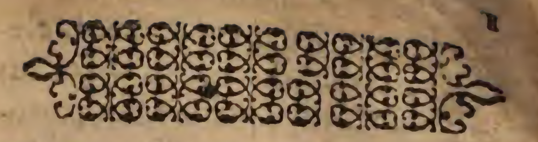
F. PETRVS LE MARTRE,
Minister Prouincialis.

IE consens pour le Roy, que ANTOINE PILLEHOTTE, marchand Libraire à Lyon, imprime, ou fasse imprimer le liure intitulé *Compendium Quæstionum Regularium R. admodum* P. EMANVELIS RODERICI *Lusitani, S. T. Lectoris, &c.* auec defenses à tous autres de l'imprimer ou faire imprimer, à peine d'amende arbitraire, & confiscation des exemplaires qui se trouueroyent auoir esté contrefaicts. Faict à Lyon, ce dernier Nouembre, 1617.

BOLLIOVD Aduocat du Roy.

VEu ledict consentement, nous auons permis à Antoine Pillehotte, marchand Libraire à Lyon, d'imprimer, ou faire imprimer le susdit liure, intitulé *Compendium Quæstionum Regularium R. admodum P.* EMANVELIS RODERICI *Lusitani, S. T.* Lectoris, *&c.* & sont faictes defenses à tous Libraires, Imprimeurs & autres en tel cas requises. Faict à Lyon, ce 1. Decẽbre, 1617.

SEVE Lieutenant General.

COMPENDIVM QVÆSTIONVM REGVLARIVM R. Patris Emanuelis Roderici, ordine Alphabetico per Aphorismos digestum.

ABBAS.

Vide Agere, Alienare, Altaria, Beneficium, Benedicere, Sepultura, Studium.

BENEDICTIO Abbatis non est iterabilis, sicut nec multa Sacramentalia, vt benedictio nuptialis, &c. Secus est de benedictione Abbatissæ longè minori & simpliciori: hæc enim mutato Monasterio licitè iteratur, secundùm Bonifacium, qui fuit Auditor Rotæ, & Felinum. *tom.1.quæst.12.art.3.*

Benedictio Abbatis, non est

adeò necessaria, quin sine ea electus omnibus & singulis honoribus præeminentiis, priuilegiis, prærogatiuis, iuribus, & insigniis Abbatialibus, benedicto competentibus, gaudere queat, *ex concessione Eugenij 4. & Iulij 2.*

Imò & minores Ordines conferre, non secus, quàm si illi benedictionis munus fuisset impensum, *ibidem art. 2. & 4.*

Potest Abbas populum solemniter benedicere in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis; aliis autem in locis non, nisi ex priuilegio speciali, *quæst. 18. art. 1.*

Et minores Ordines, non obstante desuetudine, etiam longi temporis, ex concessione facta Cistertiensibus conferre, sed subditis tantùm, *vt resoluit Concil. Trid. ibidẽ.*

Vnde si Monachus etiam cum licentia proprij Abbatis, ab alio ordinetur, licèt characterẽ recipiat, non consequitur tamen liberã suscepti Ordinis executionem.

Innocentius 8. dedit etiam aliquando prædictis Cistertiensibus facultatem Diaconatum, & Subdiaconatum

conatum conferẽdi; sed hoc postea reuocauit *Concilium Tridentinum*, ac proinde nequeunt vti hoc priuilegio, vbi *Decreta Concilij* sunt recepta, *art.* 3. & 4.

Possunt tamen vbique dare suis subditis dimissorias, eosque mittere ordinandos ad quemlibet Episcopum, prout concesserunt *Leo* 10. & *Paul.* 3. Id enim non est contra *Concil. sacra Cardinalium Congregatione* ita declarante, *art.* 5.

Abbas cõmendatarius perpetuus omnia illa in actibus capitularibus licitè exequitur, quæ proprius; quandoquidem sit verè Prælatus, *tom.* 2. *quæst.* 52. *art.* 8.

Quamuis iuxta mentem Concil. Trid. non deceat talem præfici, qui non est professus in eodem ordine, *art.* 9.

ABBATISSA.

Vide Eligere, Suspensio, Visitare.

ABbatissa non dicitur Prælata, cùm sit incapax iurisdictionis spiritualis. Et hinc fit, quòd nequeat suis præcepta spiritualia imponere, vt Prælati Religiosorum,

sed tantùm ciuilia, sicut matres-familias. Et idem est iudicium de aliis matribus Sanctimonialibus præfectis, *tom.1. quæst.12.art.2.*

Promissa obedientia sororum, intelligitur secundùm potestatem Abbatissæ, *quæst.15.art.1.*

Abbatissa ex iure communi debet habere, antequam præficiatur, 40. ætatis annos, & 8. professionis, vel saltem excedere 30. ætatis, & 5. professionis, *ex Conc. Trid.* Idem censendum, de Priorissa vel quocumque alio nomine Præfecta, vel aliàs Præposita cuiuscumque Monasterij Monialium, *art.3.*

Abbatissa perpetua benedicitur, non autem triennalis, *quæst. 12. art. 3. & quæst. 16. art. 3. 4. & 5.*

Vtraque tamen est incapax potestatis clauiũ, & spiritualis iurisdictionis propriè sumptæ: vnde infringens interdictum, vel suspensionẽ per illas latam, non incurrit irregularitatem, cùm non sint proprij nominis censuræ. Potest tamen esse capax iurisdictionis spirituali similis, vt regendo suas Moniales, instituendo Clericos in Ec-

clesiis

clesiis sibi subiectis, suspēdendo ab officio & beneficio, substrahendo præbendas, & lato modo interdicendo, *quæst.* 17. *art.* 12. *& tom.* 3. *quæst.* 65. *art.* 5.

Obligátque eius præceptum, in materia sufficiēti, clericos ad mortale, *tom.* 3. *quæst.*65. *art.*5.

Nullo iure conceditur Abbatissis, vt dispensent in votis suarum Monialium, aut ea commutent (licèt id possint omnes Prælati) quia carent spirituali iurisdictione; sed bene vt ea irritent, cùm maiorem potestatem dominatiuam habeant in illas, quàm pater in filios, aut maritus in vxorem. vt notat *Episcopus Angles*: nec peccant, si sine sua licentia emissa irritent absque causa, sicut nec petentes dictam irritationem, *quæst.*25. *art.*7. *tom.*1.

Monialis corrupta nequit eligi in Abbatissam absque dispensatione Papæ, *secundùm Calderinum. quæst.* 64. *art.* 4.

Quamquam illegitima sine vlla dispensatione & eligi, & præfici valeat, prout tenet communior Doctorum sententia. *quæst.*13. *art.*22.

Et quamuis opus esset dispensatione, illam sine controuersia possent Generales & Prouinciales Mendicantium concedere, *ibidem*.

Absoluere quoad Fratres.

CLemens Papa 4. concessit Generali & Prouincialibus Fratrum Minorum, vt possint absoluere Fratres suos, non tantùm subditos, sed etiam forēses, ab omnibus censuris excōmunicationis, suspensionis, & interdicti, etiamsi eas incurrerint in contemptum clauium, idque ante vel post ingressum Religionis, & dispēsare in irregularitate contracta ob celebrationem in aliqua censura, nisi adeò graues & enormes fuerint excessus, vt meritò ad Sedem Apostolicam sint destinandi.

Peccat autem in contemptum clauium, qui non vult se submittere Ecclesiæ authoritati, credit tamen Ecclesiam habere eiusmodi authoritatem, vt post *D. Thomam* & alios resoluit *A Castro, to.1.quęst.20.ar.1. & 15.*

Itē dicti Prælati possunt à Cōfessoribus, quos elegerint, ab omnibus,

à

à quibus ipſi abſoluendi alios iuriſdictionẽ habent, abſolui, *ibid. art.* 15.

Præterea abſoluere poſſunt Fratres nominatim excommunicatos, (ſi parti ſatisfecerint) tam in foro exteriori quàm interiori, vt declarauit *Pius* 5. *art.* 6. etiam extra forum ſacramentale, *art.* 7.

Sixtus 4. declarauit deſtinandos ad Sedem Apoſtolicam, pro abſolutione, ſolos hæreticos relapſos, ſchiſmaticos, falſificatores literarũ Apoſtolicarum, & deferentes arma ad infideles. Nec dictum priuilegiũ fuit reuocatum per publicationem, *Bullæ Cœnæ. art.* 9.

Poſſunt etiam dicti Prælati ſubditos ſuos abſoluere ab iniectione manuum violenta in Clericum, etiamſi ſit Sedi Apoſtolicæ reſeruata, aut in clauſtro vel extra facta, *art.* 12.

Verum eſt tamen, quòd ſecluſo omni priuilegio, facultatẽ non haberent abſoluẽdi à crimine hæreſis etiam occultæ, quãuis hæc poteſtas penes Epiſcopos propter munus inquiſitionis reſideat, *art.* 10.

Nec hodie etiam à peccato ex

ſimoniaca promotione ad Ordines contracto, aut cenſura inde ſecuta, ob rigoroſam *Bullam Sixti* 5. contra malè promotos, quæ reuocat circa hoc antea conceſſa, *art.* 13.

Nec regulariter à peccatis in cõfidentiam priuilegiorum cõmiſſis, id eſt, quando ipſum priuilegium eſt propriè ſubdito cauſa poſitiua peccati, niſi immineat periculum aliquod ſpirituale: ſi verò ſolùm tollat ſollicitudinem, qua præcauerentur peccata, valida eſt ſimpliciter abſolutio, *art.* 16.

Epiſcopi poſſunt per epicheiam alicui delegare poteſtatem abſoluendi Monialem ab hæreſi occulta, licèt id ſit contra *Concilium Tridentinum*, vel eam abſentem abſoluere ab excommunicatione, demandata alteri cura eandem abſoluendi à peccato nulli reſeruato ſublata cenſura, *art.* 11.

Eandem habent poteſtatem Prælati circa nouitios Ordinis, quam ipſos profeſſos, *art.* 21. & ſorores ſibi commiſſas, *art.* 22.

Item & circa earũ Nouitias, *art.* 23. necnon ſeruitrices Religioſas ſeu

ſeu Conuerſas profeſſas manentes extra clauſtra, *art.* 29.

Formam abſolutionis antiquam, qua Prælati ſolent extra confeſſionem abſoluere Fratres ab omnibus cenſuris & pœnis, approbauit *Clemens* 8. *in Bulla Infirmæ mundi ætas*, *anno* 1592. Quod intellige à pœnis debitis peccatis, *art.* 26.

Abſolutio facta virtute priuilegij ignorati valet per regulam iuris dicentem: *Si non valet quod ago, vt ago, valeat vt valere poteſt.* ſic enim eſt interpretanda, *art.* 25.

Nulla conſuetudine introduci poteſt, vt Religioſus ſine ſui Superioris licentia, eligat ſibi Confeſſorẽ à quo abſoluatur, quod tamẽ Prælatos Ordinis, putà Generales, Prouinciales, Priores, & Guardianos, non comprehendit, *art.* 28.

Epiſcopi habent de æquitate facultatem abſoluendi Fratrem exemptum egentem abſolutione, deficiente Prælato proprio, in permiſſis tamẽ caſibus circa ſuos ſubditos tantùm, non autem in illis qui conceduntur Superiori eiuſdẽ exempti in eumdem. *art.* 29.

ſimoniaca promotione ad Ordines contracto, aut cenſura inde ſecuta, ob rigoroſam *Bullam Sixti* 5. contra malè promotos, quæ reuocat circa hoc antea conceſſa, *art.* 13.

Nec regulariter à peccatis in cōfidentiam priuilegiorum cōmiſſis, id eſt, quando ipſum priuilegium eſt propriè ſubdito cauſa poſitiua peccati, niſi immineat periculum aliquod ſpirituale: ſi verò ſolùm tollat ſollicitudinem, qua præcauerentur peccata, valida eſt ſimpliciter abſolutio, *art.* 16.

Epiſcopi poſſunt per epicheiam alicui delegare poteſtatem abſoluendi Monialem ab hæreſi occulta, licèt id ſit contra *Concilium Tridentinum*, vel eam abſentem abſoluere ab excommunicatione, demandata alteri cura eandem abſoluendi à peccato nulli reſeruato ſublata cenſura, *art.* 11.

Eandem habent poteſtatem Prælati circa nouitios Ordinis, quam ipſos profeſſos, *art.* 21. & ſorores ſibi commiſſas, *art.* 22.

Item & circa earū Nouitias, *art.* 23. necnon ſeruitrices Religioſas ſeu

ſeu Conuerſas profeſſas manentes extra clauſtra, *art.* 29.

Formam abſolutionis antiquam, qua Prælati ſolent extra confeſſionem abſoluere Fratres ab omnibus cenſuris & pœnis, approbauit *Clemens* 8. *in Bulla Infirma mundi ætas, anno* 1592. Quod intellige à pœnis debitis peccatis, *art.* 26.

Abſolutio facta virtute priuilegij ignorati valet per regulam iuris dicentem : *Si non valet quod ago, vt ago, valeat vt valere poteſt.* ſic enim eſt interpretanda, *art.* 25.

Nulla conſuetudine introduci poteſt, vt Religioſus ſine ſui Superioris licentia, eligat ſibi Confeſſorẽ à quo abſoluatur, quod tamẽ Prælatos Ordinis, putà Generales, Prouinciales, Priores, & Guardianos, non comprehendit, *art.* 28.

Epiſcopi habent de æquitate facultatem abſoluendi Fratrem exemptum egentem abſolutione, deficiente Prælato proprio, in permiſſis tamẽ caſibus circa ſuos ſubditos tantùm, non autem in illis qui conceduntur Superiori eiuſdẽ exempti in eumdem. *art.* 29.

Absolui Fratres quomodo possunt, Vide Reseruatio casuum.

CONCIL. Trid. adhortatur omnes Regulares ad Confessionem & Communionem singulis mensibus faciendam, *tom. primo, qu. 62. art. 1.* Ad Confessionem autem venialium tenentur tantùm ex decentia sui status, *ibidem.*

Statutum in quibusdam Ordinibus obligans Fratres ad singulis annis semel omnia peccata sua aliàs confessa, suo Prælato detegendum, laudabile est; non tamen obligat sub mortali, *art. 2.*

Similiter statutum aliquorũ Ordinum præcipiens vt saltem semel in vita fiat Confessio generalis, à multis Pontificibus confirmatum & commendatum est, *art. 3.*

Fratres admissi à suis Prælatis ad Confessiones Fratrum audiendas, non censentur admissi ad Confessiones Monialium, *art. 4.*

Religiosi etiam itinerantes nequeunt confiteri Religiosis sui Ordinis, nisi à suis Prælatis licentiam habuerint ad Confessiones audiendas, *ibidem.*

Fratres

Fratres itinerantes licitè confitentur cuicumque Sacerdoti idoneo etiam sæculari, de licentia tamen expressa suorum Superiorum, *secundùm Syluestrum*; vel saltem rationabiliter præsumpta, prout tenet *Angles*, aliàs non, *art*. 5.

Omnes Fratres & eorum priuilegiis gaudentes possunt absolui semel in vita, & in mortis articulo, & quater in anno diebus quibus maluerint, ab omnibus prorsus peccatis & censuris; & Confessor, ac si esset actu Pontifex, impartiri plenariam indulgentiam per *Sixtum quartum*. Hæc Indulgentia licèt semper sortiatur effectum in credito articulo mortis, data tamẽ semper reseruatur pro vltimo articulo, ex *Eugenio quarto*. neque ad hoc obest defectus linguæ aut morbus lethargia dictus, sic declarante *Nicolao quinto*. & valet talis absolutio etiam à Sacerdote sæculari impensa, *art*. 6.

Est autem articulus mortis, in quo probabiliter timetur, aut speratur mors à medicis, seu ab aliis viris cordatis, etsi non sequatur.

Ita

Ita Abbas, Nauarrus, & alij, art. 7.

Virtute dictorum priuilegiorum absolutus in articulo mortis, non tenetur, si non decedat, peccata reseruata iterum Superiori confiteri, *art.* 8.

Iisdem priuilegiis gaudent Moniales sanctæ Claræ, quibus prædicti Fratres quoad absolutiones plenarias & Indulgẽtias certis diebus & vicibus cõsequendas, necnon dispensationes votorum ex leuitate fœminea emissorum, non minùs quàm si sua Sanctitas illas absolueret, aut cum eis in prædictis dispensaret, ex *Leone decimo*, *art.* 10.

Vltra verò prædictos dies absolui possunt Fratres & Sorores S. Claræ sub obedientia Fratrum Minorum de Obseruantia viuentes, plenariè ab omnibus peccatis & censuris, in Festis Domini Sabaoth, beatæ Mariæ, Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Sancti Francisci, Sanctæ Claræ, Sanctæ Catharinæ, ac omnium Sanctorum, & per totam Hebdomadam Sanctam, de licentia suorum Superiorum, *art.* 10. & 12.

Nota,

Nota, quòd in omnibus istis absolutionibus, nec quoad Censuras in foro conscientiæ, neque quoad Indulgentias, sed tantùm quoad casus reseruatos Superioribus Ordinis, requiritur consensus Superiorum, *art.* 11.

Obserua etiam id quod Fratribus Minoribus concessum est pro suis solemnitatibus aliis Religiosis mendicantibus, & eorum Priuilegiis communicantibus pro suis Festiuitatibus concedi; v. g. Dominicanis in diebus Sancti Dominici, & Sanctæ Catharinæ de Senis; Augustiniēsibus diebus Sancti Augustini & Sanctæ Monicæ, non S. Francisci, & sanctæ Claræ, *art.* 10.

Absolutio quoad sæculares.

RELigiosi præsentati secundùm formam *Clementinæ Dudū*, eandem habent potestatem, quam Curati à iure, vnde possunt absoluere omnes ad se venientes ab omnibus casibus iure non reseruatis, cùm enim exempti sint ab Episcoporum iurisdictione, nequeunt Episcopi eorum restringere authoritatem,

sed

ſed bene Parochorum, *tom.1.quæſt.* 61. *art.* 2.

Per priuilegia ſummorum Pontificum conceſſa eſt facultas Religioſis ſic præſentatis abſoluendi ab omnibus peccatis & cenſuris iure communi Epiſcopis reſeruatis; nec non diſpenſandi in votis, in quibus ipſi poſſunt, *art.* 3. & hoc tam in ſuis Conuentibus, quàm extra, *articulo* 4.

Imò per Bullam *Pauli tertij* datam Patribus Societatis IESV, & per communicationẽ adinſtar, aliis Regularibus poſſunt Mendicantes abſoluere ab omnibus caſibus etiam Papæ reſeruatis, exceptis Bullæ *Cœnæ Domini*, *art.* 5.

Et præterea abſoluere ab omnibus excommunicationibus tam à iure quàm ab homine etiam ſpecialiter & nominatim latis, ſatisfacta tamen parte, aut præſtita ſufficiente cautione, quia his poſitis, cenſentur rationabiliter Iudices authoritatem concedere Religioſis iuriſdictionem delegatam habentibus, abſoluendi ab excommunicatione à iure & ab homine, *art.* 6. & 7.

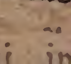
Et

Et hoc non ſolùm in foro poli, ſed etiam in foro fori, & extra Sacramentum, vt doctè reſoluit *Nauarr.* & optimè declarant verba cuiuſdã Bullæ *Pÿ quinti*, datæ in quodam Iubilæo anno Domini 1568. ſi bene perpendantur. Nec obſtat quòd priuilegia habeant (*auditis ipſorum confeſſionibus*) quia intelliguntur ſecundùm diſpoſitionem iuris, vt nimirum abſolutio peccatorum fiat in confeſſione; cenſurarum autem fieri poſſit extra Sacramentum Pœnitentiæ, prout tenet *Armilla & Ledeſma cum communi, art.*7.

Rectè tamen notat *Nauarrus*, vt fidem faciat Confeſſarius, tradere debere abſoluto ſcedulam coram Notario & teſtibus, ab eodem Notario ſubſignatam, *art.*6.

Item abſolui poſſunt percuſſores Clerici in caſu ſaltem ad Epiſcopũ pertinente, dũmodo ſatisfactio manifeſta præmittatur, ſi ſit poſſibilis, quia aliàs ſufficeret cautio realis aut iuratoria, *art.*8.

Prælati Regulares licèt eandem poteſtatem habeant in ſuos inferiores,

riores, quam Episcopi in Diœcesanos, nihil tamen attentare debent circa sæculares in casibus speciali iure commissis Episcopis, vt sunt nonnulla expressa *in Conc. Trid. sess. 24. cap. 6. art. 9.*

Ad prædictorum intelligentiam notandum ex præposito triplex esse forum, contẽtiosum, pœnitentiæ, & medium, scilicet conscientiæ, quod à foro pœnitentiæ distinguitur, quia in eo potest esse Iudex tam non Sacerdos, quàm Sacerdos, & absolutio facta in eo, fit in salutem animarum, vt valeat coram Deo, & non coram Ecclesia, *ex Couarru. art.* 10.

Supradicta priuilegia quorùmcumque Regularium, quoad absolutiones sæcularium fuerunt reuocata per *Concil. Trident.* prout declarauit *Sacra Congregatio Cardinalium, super sess.* 14. *Et ita etiam declarauit ex sententia Congregationis summus* Pontifex *anno* 1577. Sed post dictam declarationem, *Greg.* 13. *anno* 1583. declarauit non esse suæ intentionis per talem reuocationem derogare Societatis facul-

tati;

tati, eámque, quatenus opus sit, de nouo confirmauit, *art.* 13. Et per communicationem alij Mendicantes hac concessione securè vti possunt, *ibidem, quæst.* 55. *art.* 17. *Vide Communicatio priuilegiorum.*

Tenent multi Doctores, Regularem non præsentatum secundùm formam *Clementinæ Dudum*, absoluentem sæculares ab excommunicatione minori, à qua ille solus absoluit, qui à mortalibus absoluere potest, incidere in excommunicationem dictæ *Clementinæ*: verùmtamen contraria opinio magis recepta est, *quæst.* 61. *tom.* 1. *art.* 11.

Religiosus absoluens à culpa & à pœna, quod idẽ est, ac dare Indulgẽtiam plenariam sine speciali priuilegio sibi actiuè, aut passiuè pœnitenti concesso, incidit in excommunicationem cuiusdam *Clementinæ, art.* 12.

Per *Bullam Cruciatæ* non tolluntur priuilegia Regularium realia concernentia non personas, sed Ordinem; vnde eis liberè vti possunt erga non habentes illam Bullam,

etiam in iis locis vbi publicatur: ſed ea vtentes priuantur omnibus aliis gratiis perſonalibus, *art.* 14.

Ad cognoſcendum an aliquod priuilegium ſit reale aut perſonale, debet attendi ad qualitatem negotij quod conceditur, & ad cauſam ipſius conceſſionis, *ibidem.*

Regularis habita iuſta cauſa, poteſt non vti aliquando priuilegio, & pœnitentem remittere ad Superiorem tam pro abſolutione peccatorum, quàm cenſurarum, cùm mens Pontificis concedentis priuilegium ſit, vt prouideatur ſaluti animarum, nec ipſi pœnitenti confeſſo fiat iniuria, cuius conſcientiæ bonum hoc modo quæritur. Si autem cauſa deſit, & quidem negando diſpenſationem, peccat ad minùs venialiter, ſi verò abſque ratione peccatorum confeſſorum abſolutionem dare nolit, grauiter delinquit, & hoc quia ſic onus confeſſionis graue efficeretur. At verò Epiſcopus ſub obligatione præcepti ex officiò proueniente, ſemper ad id tenetur, *art.* 15.

ACCV

ACCVSATIO.

COnstitutiones Religionum concedentes Prælatis, vt sine accusatore secretò, aut publicè puniant suos subditos, intelliguntur de leuioribus: in grauioribus enim tenentur seruare ordinem iuris, cui non renuntiant Fratres; nec procedere possunt sine præuia accusatione, etiam contra conuictos, nisi culpa sit cōmissa in præsentia Prælati coram testibus, vel contra reum adsint infamia & indicia: tunc enim procedere potest per viam inquisitionis; aut nisi velit, procedere non vt Iudex, sed vt pater, *tom.2. qu.7. art.2. & 3.*

Nullus accusare aut denuntiare tenetur propter iniuriam sibi illatam, licèt non sit illicitum id facere; debet tamen quilibet denuntiare crimen damnosum Reipublicæ, si adsunt testes quibus probari sufficienter queat. Imò quandoque accusare, si notabile sit damnum Reipublicæ, *art. 4.*

Iudex etiam inferior accusationes non iuridicè propositas potest & aliquando debet rescindere, sicut

non admittere : accuſationem tamen iuſtam, ad compenſandam iniuriam tertio illatam propoſitam, minimè reſcindere poteſt, *art.6.*

Licèt denuncians non teneatur ad probationem, nec incurrat pœnam talionis, ſi in probatione cauſæ deficiat, ſicut accuſans : peccat tamen mortaliter denunciando iudicialiter, præuidens probabiliter defuturam iuridicã probationem, *art.8.& quæſt.6.art.9.*

Quomodo accuſans & accuſatus debeant eſſe eiuſdem fori, & alia quædam etiam Clericis communia proſequitur prædicta *quæſt.7.*

AGERE.

LIcèt Monachus nihil habens proprij, nec agere, nec conueniri poſſit, hoc tamen fallit, quando eſt in ſtudiis de licentia ſuorum Superiorum: tunc enim omnia illi licent, ſine quibus in ſtudio eſſe commodè nequit: vnde licèt iure prohibeatur Monachus agere contra Abbatem, tunc nihilominus licitum eſt illi, ſaltem implorando iudicis officium, vt ſibi ſumptus necceſ

necessarij subministrentur, *tom. 3. quæst. 67. art. 6.*

Quòd si Syndicus Fratrum Minorum agat nomine Papæ pro Conuentu, & succumbat, verisimiliter potest ad expensas condemnari, cùm vt talis habeat aliquid proprij, *ibidem.*

A L I E N A T I O.

Vide Procurator.

ABbates & alij Prælati Conuentuales, qui non habent omnimodam iurisdictionem, nec Monarchicam administrationem rerum Monasterij circa alienationes, non possunt vllo modo siue ad tempus, siue ad semper, res mobiles aut immobiles alicuius momenti absque euidenti necessitate, aut vtilitate Conuentus, & consensu communitatis Capitulariter congregatæ, in scriptis obtento, alienare sub pœnis excommunicationis & suspensionis ex iure communi, aliàs ius non transfertur, nec acquiritur dominium, sicut nec è contrà potest Conuẽtus quidquam alienare sine expresso Superioris

consensu, *tom.1.qu.27.art.2.*

Priuilegio facto Cistertiensibus omnem eiusmodi alienationem etiam cum dicta solemnitate factam, Generalis Ordinis habita causę cognitione confirmare, & inualidare potest; secundùm quod priuilegium sunt intelligenda multa alia cōcessa diuersis Ordinibus tam virorum quàm fœminarum, quibus illis licet alienare etiam testamento legata, non obstante voluntate testatoris, *ibid.*

Ex priuilegio amplissimo Patrum Societatis IESV, Generali pro tempore existenti, vel Capitulo item Generali concessa est rerum omnium Collegiorum eiusdem Societatis dispositio, habita summariè tantùm causæ cognitione, non obstante contradictione proprij Conuentus; vnde licitum est illis renunciare iuri, pro quo aliquis conuentus litigat; & legato nondum tradito, si expedire iudicet. Quod priuilegium aliis etiam Ordinibus communicatur, quamquam in eis sufficiat consensus Prouincialis, *art.3.*

Hæc

Hæc tamen fallunt in Ordine Fratrum Minorum in quo Prælati nullam omnino habent facultatem alienandi, sed eorũ dumtaxat Syndicus, qui nomine Papæ de voluntate & iudicio prouincialis ac Conuentus eandem habet authoritatem ad alienandum, quam alij Prælati Conuentuales aliorum Ordinum; vnde de bonis communitatis habito consensu ministrorum potest parentibus aut amicis alicuius Fratris aliquid donare, *art.6.Vide Procurator.*

Alienatio rerum Monasterij facta cum eius notabili læsione, & sine solemnitatibus iuris, *vt suprà*, nulla est saltem in foro Ecclesiæ, & obligat emptorem ad restitutionem etiam fructuum, nec contra talem rem præscribitur, licèt bona fide emptam, *art.* 10. nisi post centũ annos, *tom.3.qu.56.art.2.*

Graues pœnas statutas à *Clemente quinto, & Paulo secundo*, in malè alienantes res Ecclesiasticas, & eos quibus alienantur, *vide articulo 13.*

ALIMENTA.

MOnacho relegato in aliud Cœnobium ob delictum inter possidentes tenetur subministrare alimenta Monasterium, cui acquisiuit, vel attulit bona: at si nihil attulerit, tenetur Superior, cui subiectus erat dum deliquit. In Ordine verò Fratrum Minorum, tenetur Guardianus Conuentus ad quem relegatur, *to. 2. quæst. 24. art.* 2.

ALTARIA.

Vide *Missa.*

MEndicantes postquam bis aut ter Episcopum Diœcesanum rogarint pro consecratione suorum Altarium, si Episcopus aut Sedes vacans ad id licentiam dare noluerit, possunt alium quemlibet Orthodoxum Antistitem adire ex priuilegio *Sixti* 5. non reuocato per *Concil. Trident.*

Sufficit tamen quòd superior mensa ipsius Altaris seu Ara, super quam fit consecratio, & reponitur Corpus & Sanguis Domini nostri IESV Christi, sit lapidea, & habeat eam latitudinem, vt possit capere hostiam, & maiorem partem calicis,

cis, to. 1. *quæst.* 28. *art.* 1.

Abbates Ciſtertienſes ex conceſſione *Innocentij* 8. accepto Chriſmate ab Epiſcopo, poſſunt in ſuis Eccleſiis tantùm Altaria conſecrare, nullo tamen modo pro aliis ſine expreſſa licentia Epiſcopi. *Ex Concil. Trid. art.* 2.

In partibus Indiarum Prouinciales Patrum Ieſuitarum, & Fratrum Minorum, necnon ij quibus ipſi commiſerint, Sacramentum Confirmationis fidelibus miniſtrare, & benedicere Calices & Altaria poſſunt, etiam pro vſu alieno. *Ex conceßione Adriani 6. & Leonis* 10. *ibidem.*

Mendicantibus itinerantibus conceſſum eſt celebrare in locis honeſtis in Altari portatili, per plura priuilegia, quæ non revocat *Conc. Trid.* Licèt velit vt id Epiſcopi prohibeant, non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, ac proinde illis ſcientibus, & non prohibentibus ſaltem in foro conſcientiæ licet *art.* 3. Sine præiudicio Eccleſiæ Parochialis, quod iuxta declarationem *Sixti* 4. in duobus conſiſtit,

in exactione decimarum, & primitiarum, *to.2.quest.75.art.1.*

Olim fuit permissum ab *Alexandro 6.& Vrbano 5.* Regularibus erigere Altaria in suis grangiis, cellariis & infirmariis ad celebrandum, & diuina peragenda: sed *Conc.Trid.* Episcopis mandat, vt non permittant Missam celebrari *extra Ecclesiam*, in domibus priuatis, per quod non intelliguntur Oratoria, Capellæ, Altaria portatilia, in grangiis vel infirmariis Monasteriorum, cùm non sint omninò *extra Ecclesiam*: nam veniunt intelligenda nomine Ecclesiæ, *ibidem.*

APPELLARE.

FRatres mendicantes sub pœna excommunicationis prohibentur à *Iulio* 2. appellare: quod intellige seruatis statutis Ordinis cum debita maturitate & deliberatione. nam si Superior malè procedat, aut excedat modum correctionis, permissum est eis iure naturali, cui non contradicit Canonicum: & si diffugium appellationis eis esset interclusum, licitum esset vti remedio

de

defensionis, quæ est quædam species appellationis, & est iuris naturalis, quia non debent esse peioris conditionis quàm alij, nec hoc derogat statui perfectionis eorum, si fiat religioso modo differenter à sæcularibus, vt dicitur in iure, *to.1. quæst.29.art.2.*

Gregorius 13. sub excommunicatione Papali prohibuit Fratribus, ne ad sæcularia Tribunalia appellent, sed ad suos Superiores grauatim vsque ad Papam, & hoc non est prohibitum per *Conc. Trid.* sed tantùm ne Religiosus ad maiorem Superiorem recurrat, nisi ab eo vocetur, aut à minore licentiam obtineat, *art.3.*

APOSTASIA.

Vide *Claustrum*.

Solet triplex assignari apostasia, à fide efficiens hæreticum, ab obedientia Ecclesiæ efficiens schismaticum, & à religione seu Ordine. Vltima requirit egressum à Conuentu cum dimissione habitus ad semper: ac proinde è Monasterio egressus etiam dimisso habitu, vel

vel illo retento cum proposito aliquando redeundi, aut strictiorem vel laxiorem Ordinem intrandi excommunicatus quidem est, dicitúrque fugitiuus, sed non incurrit alias pœnas, & inhabilitates apostatis proprias, *to.1.quæst.30.art.1.*

Resoluit item *Sacra Congregatio*, ferentem habitum occultè, non esse propriè apostatam, nec incurrere aliam pœnam quàm excommunicationis. *art.2.*

Imò nec vllas pœnas incurrunt qui notabiliter læsi à suo minori Superiore, non possunt ab eo licentiam obtinere conueniendi maiorem: talibus enim permissum est iure appellationis eos adire absque licentia, cùm non intendat *Concil. Trid. sess.25. de Reg. c.4.* tam notabiliter lædere Fratrem, maximè si constat de iniustitia grauaminis: nam hoc admodum consonum est iuri naturali, & idoneum ad hominum malitiis obuiandum. *art.* 3.

Episcopo, iuxta *Conc. Trid.* licet procedere contra apostatas fugitiuos & vagantes Regulares sine vel cum habitu, in suo territorio. Quod intel

intelligendum eſt, ſi iniuſtè faciant, non autem ſi cum cauſa, quamuis literas obedientiales minimè habeant, *ibid. art.* 4.

Tenentur Prælati & Conuentus capere ac detinere apoſtatas & fugitiuos vbicumque, etiam in Curia Romana, inuentos, ſiue dent operam rei licitæ, ſiue illicitæ; niſi timeatur damnum aut ſcandalum obuenturum ex conſortio aliorũ cum tali oue peſtifera. Imò poſſunt illos incarcerare & excommunicare, ad hoc inuocato (ſi opus ſit) auxilio brachij ſæcularis, non tantùm ſibi ſubditos, ſed etiam quoſlibet alios eiuſdem Ordinis, per multa priuilegia, *art.* 5. *&* 6.

Detinentes aut fauorem præſtantes apoſtatis fugitiuis & vagabundis vt talibus, ſunt ipſo iure excommunicati, etiamſi ſint clerici ex conceſſione multorum Pontificum. Secus eſt, ſi ſolius amicitiæ gratiâ illos detineant, *art.* 9. Dicti fugitiui non quidem de rigore iuſtitiæ, ſed de æquitate religionis, non ſolùm ſi redeant ſunt recipiẽdi, ſed omnibus modis procurare debẽt Superiores eorum

eorum salutem, concedendo eis facultatem transeundi ad alium Conuentum vel Prouinciam eiusdem Ordinis, vel etiam ad æqualem vel laxiorem Ordinem, vt sic perditis prouideatur, exemplo Christi, tam anxiè & sollicitè ouem vnam perditam quærentis, *art*. 1 0.

Bona à regulari acquisita in apostasia modo licito secundũ iustitiã moralẽ; at illicito secũdùm Canones v.g. per officia publica, beneficia Ecclesiastica seruitia in curiis Principũ, artes mechanicas, negotiationẽ, &c. si decedat in Ordine, sũt monasterij ad quod reuertitur, potéstq; de iis disponere Superior & Syndicus, sicut de legatis piis: si verò moriatur extra Ordinẽ, sunt Cameræ Apostolicæ, *a*. 11. Cùm acquisita cõtra sacros Canones à clericis regularibus, veniãt nomine spoliorũ, *a*. 13. Nec possunt creditores esse molesti Monasteriis dictorum apostatarum, ab eis petendo & extorquendo debita ab illis cõtracta, nisi id propter quod debitum contractum fuit conuersum sit in vtilitatem ipsorum monasteriorum, *a*. 11.

BAPTI

BAPTIZARE.

CVicunque regulari etiam Fratri Minori, deficiēte alio Sacerdote, in extremis baptizare cōcessum est, quāuis adsint alii sæculares, qui id facere posset, nec hoc interdicitur in Regula Fratrum Minorum, *to.1.q.31.a.1.*

Extra casum autem necessitatis ob iniuriam Parocho factā & prohibitionem iuris, quamquam peccatum sit baptizare, non incurritur nihilominus vlla irregularitas vel censura, cùm nullibi in iure exprimatur, sicuti expresse habetur de ministrante Eucharistiam, Matrimonium, & Extremam vnctionem: quinimo nullum erit peccatum, si fiat cum licentia ipsius Parochi, *ibidem, & articulo* 3. *& quæst.* 56. *art.*1.

In I.diis secundùm priuilegia permissum est Mendicantibus baptizare nouiter conuersos in suis Ecclesiis, & extra in locis ad id deputatis: non tamen in Parochiis: & vti veteri Chrismate vsque ad quartum annum inclusiuè, si nouum haberi nequeat, omissis ceremoniis ordi

ordinariis ob Ministrorum paucitatem, cùm id ad maius Dei obsequium expediens iudicatur, *art.* 3. 4. 5. & 6.

BENEDICERE.

Vide Altaria, Abbas, Abbatissa.

DOcuit *Angelus* omnes simplices Sacerdotes secundùm ius commune posse omnia ornamenta Ecclesiæ benedicere, in quibus non interuenit Chrisma: verùm approbata consuetudo, quæ vim legis obtinuit, habet oppositum. Vnde *Sixtus* 4. licentiam concessit omnibus Sacerdotibus Ordinis Minorum, omnia ornamenta Sacerdotalia & Altarium benedicendi, demptis Corporalibus; verumtamē hoc priuilegium nunquam fuit vsu receptum: hanc námque potestatem restrinxerunt Patres Ordinis in Concilio Generali ad solos Guardianos, *art.* 1. *quæst.* 19. *to.* 1.

In Indiis tamen per concessionem *Greg.* 9. deficiente copia Episcopi benedicunt omnes Sacerdotes dicti Ordinis omnia prædicta cum Corporalibus. Et idem permissum est aliis Fratribus cùm licētia

Pro

Prouincialis; & licèt dicta facultas ſit limitata per Capitulum generale pro Fratribus Minoribus, non tamen pro aliis, qui eorum priuilegiis gaudent, v.g. Dominicanis, &c. *ibidem.*

Prælati regulares, eorúmque vices gerentes, qui ad regimen inſtituuntur, & modò communiter Vicarij appellantur, præſúntque in abſentia Guardiani, &c. per multa priuilegia variis Ordinibus conceſſa, licitè benedicunt Oratoria, Cœmiteria, Eccleſias, Corporalia, & alia quæcunque ad diuinum cultum pertinentia, vbi Chriſma non interuenit, non ſolùm pro ſuis vſibus, ſed etiam pro alienis, ex conceſſione *Innocent.* 8. *& expreſſa declaratione Congregationis Generalis celebratæ à Fratribus Minoribus Toleti apud Sanctum Ioannem Regum. art.* 2.

Imò in partibus Indiarum Prouinciales, & ij qui ab eis fuerint ad hoc deputati, habent facultatem benedicendi calices in abſentia Epiſcoporum, *art.* 3.

Mendicantibus poſt *Conc. Trid.* interdictū eſt, ne petāt conſecrationē

ſuorum calicum,&c.ab alieno Epiſ-ſcopo, niſi bis aut ter cum debita humilitate à proprio petierint, nec obtinuerint,*art.*4.aut ſi nollet proprius id eis exhibere gratis,*art.*5.

Item dicti Prælati reconciliare poſſunt ſuas Eccleſias pollutas,cum aqua benedicta cinere mixta, ab Epiſcopo benedicta, ſi Epiſcopus vltra duas dietas, id eſt, 14. leucas non diſtet: ſi verò longiùs diſtet, permiſſum eſt eis per *Leon.*10. eandem benedicere,*ar.*6.

Qui celebrat in Eccleſia polluta, quamuis mortaliter peccet, non incurrit tamen irregularitatẽ, *ibid.*

BENEFICIA.

Vide Epiſcopus,Clauſtrum.

Beneficium aliud eſt ſæculare, aliud regulare. Regulare etiam duplex, compoſitum, vt eſt Abbatia regularis, & Prioratus Conuentualis, eo quòd qui ea obtinent duplici honore funguntur, circa perſonas,& res.Aliud ſimplex, vt Prioratus ſimplex,& Monachatus regularis, quia illi ſimplici tantùm honore funguntur.

Sæcu

Sæculare aliud cum administratione, vt beneficium curatum: aliud sine ea, vt beneficium simplex, *to.* 1. *q.* 34. *art.* 1.

Imitantur etiam nomen & naturam quodammodo beneficiatorum, qui manualia (vt aiunt) beneficia habent, quæ tamen propriè beneficia non sunt, quia præfecti iis beneficiis possunt amoueri ad nutum Abbatis vel Prioris, *art.* 2.

Regularia beneficia Regularibus dumtaxat sunt conferenda, sæcularia sæcularibus tantùm, *ar.* 3.

Supradicta solùm pertinent ad Regulares possidentes non autem ad Mendicantes incapaces beneficiorum, ob renuntiationem omnis proprietatis: vnde in his, Prioratus, Guardianatus, &c. sunt dignitates & administrationes Ordinis, & Regulæ, non autem beneficia, *ibid.*

Nullus Regularis acceptare, nec per consequens procurare potest beneficium sæculare sine consensu sui Superioris, aut dispensatione Summi Pontificis, *articulo* 5. *Vide Electio.*

Admissus verò ad beneficium

regulare vel sæculare nequit admitti in capitulis Generalibus & Prouincialibus, seu congregationibus, negotiis, & officiis, aut aliis administrationibus Ordinis, nisi Generalis consensu interueniente, sub pœna excommunicationis, quam admissus & admittens ipso facto incurrunt, *art*. 5.

Regularis habens beneficium sæculare cum dispensatione, absoluitur ab obedientia sui Superioris, & ab omnibus & solis obseruantiis, quas non potest commodè obseruare cum executione dicti beneficij; vnde numquam potest dimittere habitum, nec proprium habere, sed tantùm administrationem rerũ sibi creditarum, *art*. 6.

Non potest Regularis cogi à suo Superiore, vt acceptet beneficium sæculare: nam hoc est vel contra Regulam, vel, nisi dispensatio Papalis interuenerit, excedit potestatem Abbatis, qui solùm potest præcipere ea quæ pertinent ad Regulam promissam: secus si beneficium communiter haberetur à Monachis, quia tunc Abbatis præceptum

esset

esset secundùm ipsam regulam, a. 8. *Vid. Obedientia.*

Si Regularis sit exemptus ab Abbate, vtpote quia habet beneficiũ alteri subiectum, acquirit suæ Ecclesiæ, aliàs Monasterio. Quòd si dictum beneficium non sit Abbati pleno iure subiectum, nequit ipse Abbas eum cogere, vt ad claustrum reuertatur, vel illum amouere, vel præcipere, vt de pertinentibus ad idem beneficium, hoc vel illo modo disponat, *art.* 7.

BENEFACTORES.

Vide Hospitale.

Benefactoribus, quà talibus, nequit quisquam molestus esse. Item nec in eos ferri potest excommunicatio, ob conuersationem cum Fratribus iuxta plurium Pontificum indulta. Quòd si actu Fratribus ministrent, aut maneant intra septa Monasterij, sub obedientia Prælatorum, eximuntur ab Episcoporum iurisdictione, per *Concil. Trid. to. 1. quæst. 33. art. 1.*

Prælati Ordinis per concessionem *Vrbani* 5. imò secundùm ius commune, vt probat *Corduba l. 5.*

quæst. 7. & est communior : possunt concedere benefactoribus, quoad vim satisfactoriam & meritoriam, communicationem suffragiorum, indulgentiarum, & bonorum spiritualium suorum inferiorum : eo enim ipso, quo curæ Congregationis præficiuntur, censentur habere authoritatem dispensatiuam communium bonorum Communitatis: nec per hoc minuitur valor operum ex pluribus communicantibus quatenus sunt meritoria, sed bene quatenus sunt satisfactoria; sed nec ex hac applicatione fit deterior Religiosorum, quàm aliorum conditio *art.* 2. *&* 3.

Ad horum maiorem intelligentiam notandum, communium bonorum Congregationis duplicem esse communicationem, satisfactoriam videlicet, & meritoriam. Satisfactoria numquam potest applicari cuiquam, nisi per expressam intentionem facientis, aut eius Superioris. Meritoria autem sine vlla intentione facientis applicatur omnibus in gratia existentibus propter communionem Sanctorum, *art.* 2.

Licet

Licèt poſſit applicari alicui in particulari, cui proderit ad varia beneficia obtinenda per viam impetrationis de congruo, *art.3.*

Prælatus ſicut & Papa, poteſt quoad vim ſatisfactoriam ea dumtaxat Fratrum bona, quę aliàs cederent in theſaurum ſuæ Communitatis, vt ſunt quę fiunt in communi, aut per iniunctionem Prælati, aut quæ fiunt intentione communi, vel ſuperfluunt facientibus, niſi ipſi conſenſerint: habent enim ſolùm authoritatem diſpenſatiuam circa ſuperflua. Quoad vim autem meritoriam, poſſunt omnia omnino cùm inde nil detrimenti accipiant inferiores, ſed per hoc eorum conditio melior euadat, *art.4.*

Prælatus & ſubditus poſſunt quoad ſatisfactionem applicare bona opera præſentia & futura tantùm, quia præterita iam ſunt recluſa in communi Eccleſię theſauro ſub Papæ diſpenſatione, non antē ſuſpenſa aut reſeruata in aliquo theſauro particulari: non enim plures ſunt theſauri diſtincti pro hac & illa Eccleſia particulari: ſed vnus tātùm

pro tota Ecclesia Romana: at quoad vim meritoriam potest quisque, etiã præterita, applicare, cùm merita non reponantur in communi thesauro Ecclesiæ, *art.* 5.

Benefactores habentes à Prælatis communicationis literas, in quantum tales participant pro rata, id est, prout plus aut minus dant; secus est, si illas habeant intuitu solius charitatis ad beneplacitum Prælati: tunc enim valebit talis concessio seu communicatio secundùm intentionem illius quoad vim satisfactoriam & meritoriam, *art.* 6.

Hæc communicatio plurimùm differt à communicatione indulgentiarum. Primò enim non vtuntur Superiores iurisdictionis claue, sed authoritate naturali, nec remittunt pœnas peccatorum. Item hæc communicatio non fit de thesauro infinito Ecclesiæ, sed de limitatis, propriisq; aliorũ bonis. Tertiò, non liberat hominẽ in foro Ecclesię, neque sæpe in foro Dei, à pœnitentiis iniunctis pro peccatis ob exiguitatem suam, quandoquidem hæc merita non sint infinita. Et tandem

indul

indulgentia valet tantùm ad ſatiſfactionem pœnarum, hæc autem communicatio etiam ad impetrationem bonorum confert, *art.* 7.

Ex dictis ſequitur, dictam conceſſionem non reuocari per *Bullam Cruciatæ*, cùm non ſit merum priuilegium, nec abrogari per *Pium* 5. prohibentem quæſtuarias Indulgentias, cùm hæc (vt dictum eſt) ab illis plurimùm diſcriminetur, *ibid.*

BELLVM.

IN bello iniuſto exhortatio ad pugnam inducit irregularitatem, non autem in iuſto, in quo ob commune Catholicæ fidei bonum diſpenſat Eccleſia: licèt talis exhortatio ſit cauſa multarum occiſionum: Nec refert, quòd tales occiſiones intendant virtualiter, modò non actualiter. Et ad tollendos ſcrupulos, *Greg.* 13. declarauit poſſe liberè Ieſuitas hortari Hiſpanos in Indiis ad fortiter dimicandum ſine timore irregularitatis, dummodo non ferant arma, *to.* 1. *quæſt.* 32. *art. vnico.*

BONA.

Vide *Apostasia*, *Benefactores*, *Beneficia*, *Exilium*, *Heresis*, *Monasterium*.

ALexander 4. concessit vt Fratres Minores egentes possint recipere bona malè acquisita, & incerta relicta, & de iisdem liberè disponere, si eis offerantur, quando testatores aut datores ignorāt quibus sunt restituenda: & etiam legata ad pios vsus relicta nullis determinatis personis, si eis executores applicare velint, nonobstante contradictione Prælatorum Ecclesiasticorum, *to.1.q.38.art.1.*

Multi Pontifices indulserunt Patribus Iesuitis, inquit *Collector* referens concessionem *Martini* 5. & aliorum Pontificum factā Fratribus Mendicātibus, vt possint acceptare quæcūq; loca sæcularia aut regularia, necnon Ecclesias, Eremitoria, & Monasteria cuiusuis Ordinis cum eorū bonis mobilibus aut immobilibus, etiāsi forent strictioris obseruātiæ, si pia legatione fideliū illa sibi

bi donari cōtigerit, & illi quorū intereſt, cōſentiāt, & eo ipſo Apoſtolica authoritate perpetuò applicata & appropriata eſſe cenſentur, *ibi*.

Religioſis Societatis Charitatis conceſſit *Leo* 10. vt poſſint bona Feudalia & Emphyteutica etiā Eccleſiaſtica acceptare, modò ad ea onera teneātur, ad quæ donator ſeu teſtator tenebatur occaſione illorū, & ad ea omnia quæ donator impoſuerit: & ſi ad certū numerū generationum cōceſſa fuerint, Monaſteriū poſsidebit toties viginti annis quot erant generationes. *art*. 2.

Idem priuilegium per *Celeſtin*. 5. cōceſſum eſt Monachis Celeſtinis, ſed eſt ſemper intelligendum, modò onus impoſitum ſit compoſsibile cum ſtatu Monachali, *art*. 3.

Bona perdita, diligēter quæſito, & nō inuēto Domino, olim de iure pertinebant ad Prætorē, ſed Reges Hiſpaniarum ius prædictū tranſtulerunt in Fratres De la Merced, & SS. Trinitatis pro redemptione captiuorum, ac proinde talia nunc detinens, tenetur eis dare. Si tamen ea retineat abſque pecca-

to

to (quod putant fieri posse plerique Doctores, quandocumque dominus legitimus non noscitur) videtur non teneri in foro conscientiæ, sed tantùm in foro fori, si videlicet petantur. Et ita sunt intelligendæ leges excommunicationem ferentes in eiusmodi bonorũ detentorem, *art.* 4.

Clemens 4. concessit quòd cùm aliqui assumentium habitum Fratrum Minorum fuerint obligati ad restitutionem bonorum, diuersis personis, quæ sciri & inueniri nequeunt faciendam, Ministri & Custodes, & eorum Vicarij possint eiusmodi bona in pios vsus conuertere, prout secundùm Deum expedire iudicauerint: & hæc concessio quamuis nihil prosit aliis Religionibus, quia id licitũ est eis iure communi, fauet nihilominus Franciscanis, propter prohibitionem ipsis aliàs factam, in *secundo* nimirum *cap. suę Regulæ. ibidem.*

Quæcumque persona sæcularis, aut regularis, cuiuscumque status fuerit, etiamsi Pontificali dignitate præfulgeat, præsumẽs bona mobilia

aut immobilia Congregationis mõtis Oliueti perturbare, aut fatigare, si infra tres dies à notitia indulti *Eugenij* 4. dictæ Congregationi concessi, non se correxerit, incurrit excommunicationem Papalem, & hoc idem priuilegium concesserũt *Leo* 10. *& Iul.* 2. Eremitis Sancti Augustini, *art.* 7.

Materialia & bona Conuentuum destructorum Mendicantium, possunt applicari Conuentibus propinquioribus eiusdem Ordinis, aut vendi in eorum vtilitatem (Ecclesiis consecratis dumtaxat exceptis) *art.* 6. *& tom.* 3. *quæst.* 5. *art.* 4.

Probabilius est, Nouitios Minores vi Regulæ teneri quidẽ omnia bona sua relinquere, sed non distribuere pauperibus, quandoquidem verba Regulæ ex Euangelio sumpta eodem sensu sint intelligenda, quo Christus ea tradidit, ad perfectionẽ tendere volẽtibus: imò & ipsi Apostoli, ex sentẽtia *Iansenij in Concord. Euang.* solùm reliquerunt, non autẽ pauperibus distribuerunt sua, vnde non ampliùs obligandi sunt prædicti Nouitij, *tom.* 3. *quæst.* 16. *art.* 6.

CANONICA.

C*Oncil.Trid.* non abrogauit concessionē Regularibus factàm à Sede Apostolica de non persoluenda quarta funeralium, nisi eorum Monasteria ante annos 40.exstructa fuissent, eodémque temporis spatio dictam quartam funeralium persoluissent. Ex *declar. Congreg. Illust.Card.to.1,q.39.art.2.*

Nomine quartæ funeralium intelligenda veniunt ea, quæ cũ corpore defuncti in die sepulturæ ad Ecclesiam deferuntur, non autem quæ posteà, *ibi.*

Canonica autem portio dicitur, quæ sit à Canonibus approbata, & debita iure Decretorum, *art.1.*

Quòd si ad prædictæ quartæ non debitæ solutionem sibi faciendam ipsos Regulares, aut testamentarios vel hæredes cogerēt Episcopi, ipso facto interdicerentur ab ingressu Ecclesiæ, alij excommunicarentur, *Ex Sixto 4.art.9.*

Non sunt censendi Regulares indulto super hoc sibi facto renunciaze per vnum aut plures actus cōtrarios,

rios, sed tantùm per contrariũ vsum 40. annorum, *to. 3. quæst. 46. art. 2.*

CAPITVLVM.

Vide Oraculum viuę vocis, Priuilegium.

QVid sit Capitulum intermedium in nostro Ordine Fratrum Minorum, & quomodo differat à Congregatione intermedia, & ab aliis Congregationibus non intermediis, declarant ad longum Statuta Barchinonensia.

Maior & sanior pars Capituli est quæ nititur maiori ratione & pietate, vt docet *Syluester*. Certè communi iure receptũ est, vt pro causarum varietate in quibusdam ad numerum tantùm, in aliis præter numerum etiam ad virtutum merita sit respiciendum, prout tenent *Abbas*, Felinus, *& multi alij, to. 1. q. 13. art. 9.*

Capitulum generale, imò etiam Prouinciale restringere potest authoritatem Guardianorum & Priorum, quam postea restrictionem excedentes peccabunt pro grauitate materiæ, nisi aliud constet ex verbis

bis ipsius restrictionis, *quest.* 17. *art.* 5.

Si maior pars Capituli delinquit, & proinde priuetur sua authoritate, tota potestas Capituli residet penes minorem partem quæ non deliquerit, vt notat *Panormitanus*, *quest.* 41. *art.* 1.

Capitulum non solùm obligat Fratres vt caput Religionis, sed etiã propter authoritatem Apostolicam̃ illi commissam, saluis tamen Regulæ Ordinum essentialibus, *art.* 2.

Omnes Fratres, etiam Nouitij & Oblati, qui Capitulo generali interfuerint, possunt semel recipere absolutionem ab omnibus peccatis quamuis Papæ reseruatis, & censuris; necnon dispẽsationem in infamiæ maculis, aut irregularitatibus, & lucrari plenariam Indulgẽtiam, quam omnes absentes, qui facta confessione, pro felici statu Capituli orauerint, consequuntur, *articulo* 4.

Capituli discetorium constat ex omnibus Patribus vocalibus; sed diffinitorium tantùm ex definitoribus cum præsidente, *art.* 5.

CAR

CARNES.

PRohibitum est omni tempore comedere carnes Benedictinis ex regula, sed per priuilegium *Alexandri VI.* receptum in quodã Capitulo Cistertiẽsi, restricta est prohibitio ad certos tantùm hebdomadæ dies. Sub hoc autem præcepto non veniunt oua, & lacticinia, licèt ex carne originẽ trahant (cùm pœnæ semper sint restringendæ) sed bene intestina, quæ ab illis edi nequeunt Sabbatho, quamuis consuetudo patriæ, v. g. in regno Castellæ, id aliis permittat, *tom.2.qu.* 100. *art.* 1.

Regulares non solùm possidentes, sed etiam Mendicantes, licitè dispensant cum suis subditis in esu carnium, tã intra quàm extra tempus Quadragesimæ, iusta id exigente causa, *art.* 2.

Consuetudo Carthusiensiũ, præscripta de non edendis carnibus, licita est & laudabilis, obligátque ad mortale saltem ratione scandali, *qu.* 101. *art.* 1.

Etsi non liceat abbreuiare vitam ex proposito, verbi gratia, edendo

nociua, aut minùs parcè, quia hoc esset contra præceptum charitatis; nemo tamen tenetur illam prorogare cibis delicatis, mutatione aëris, aut sumptione medicinæ, *art.* 2.

CASTITAS.

CAstitatem solemniter vouentes in Ordinibus Militaribus sunt Religiosi; non quidem simpliciter, sed secundùm quid, in Ordine scilicet ad Militiam: vnde fornicando committunt sacrilegium, *tom.* 1. *quæst.* 1. *art.* 6. *&* *quæst.* 13. *art.* 1. *&* 2.

CANTVS.

QVàm indecens sit in Officio diuino cantus Organicus & Musicalis, præsertim verò religiosis personis, declarat *Ioannes* XXII. in *Extrauagante* 1. *De vita & honestate Clericorum*, quæ incipit: *Docta Sanctorum Patrum*: & hanc Extrauagantem non reuocat *Conc. Trid. sess.* 22. *in Decreto de vitandis in Missis, &c.* sed tantùm cantus lasciuos remouet, *to.* 1. *qu.* 40. *art.* 1. *&* 2.

CITATIO.

CItatio non requiritur erga eum qui non poteſt actui contradicere, vt in depoſitione ab aliquibus officiis Religionis; nec quando culpa eſt adeò notoria, vt nequeat ſe reus defendere; aut quando eius literis miſſiuis probatur, & quãdocumque eſt inexcuſabilis: tunc enim Regularis etiam non auditus damnari poteſt; quia licèt citatio ſit iuris naturalis; id tamen intelligitur, quando imminet periculum inferendi reo iniuriam, *tom.2. qu. 18. art. 1.*

In citatione non requiritur, vt ſtylus curiæ Romanæ ſeruetur, ſed ſufficit ſtylus ordinarius, *art.2.*

Regularis notoriè exemptus (vt Mendicantes) citatus à Iudice alieno, non tenetur comparere, etiam ad priuilegium allegandum; ſecus eſt, quando dubitatur de exemptione, vt in Religioſis Militaribus, *qu. 62. art. 17.*

CLAVSTRVM.

Vide Religio quoad transitum.

EXtra Clauſtra eſſe cenſentur, qui ſine legitima obedientia alibi degunt, vel qui ſua culpa expulſi ſunt ab Ordine, *tom. 3. quaeſt. 32. art. 9.*

Et illi nullum beneficium aut officium Eccleſiaſticũ habere poſſunt. Degentes autem in Clauſtro obtinere poſſunt beneficium curatum ſuo Monaſterio ſubiectum ſola Abbatis authoritate; ſed non ſimplex, ſine ſpeciali ſuæ Sanctitatis licentia: nam conceſſionem priùs ad hoc factā reuocauit *Paulus* IV. *qu. 53. art. 1. & 2.*

Rationabili exigente ratione, licitum eſt Regulari, cum Generalis licentia, manere in Eremo, Hoſpitali, aut Eccleſia Parochiali, &c. *art. 5.*

Habita Superiorum Prouincialium facultate, multò magis Papæ, poſſunt Religioſi cum conſcientiæ ſecuritate, etiam ad longum tempus, extra Clauſtra manere, ad ſubueniendum parentibus, retento habitu, aut etiam eo dimiſſo, ſi id eius

eiusmodi subuentio requirat, *articulo* 5.

Monachus acceptans beneficiũ curatum de licentia sui Superioris, tenetur residere in Parochia, non in Monasterio, *art.* 3.

CLAVSVRA.

Vide Monasterium, Nouitius.

SOlo iure humano instituta fuit diuersis temporibus clausura Monialium, quandoquidem non sit de essentia Religionis; vnde nec primæ Religiosæ ab Apostolis consecratæ, reclusæ fuerunt, *tom.* 1. *qu.* 44. *art.* 1.

Potest Papa præcipere clausuram, etiam iis quibus Regula non indicit: tenentur enim omnes Religiosi obedire, non solùm in iis quæ directè in Regula continentur, sed etiam quæ indirectè, id est, quæ prudenti iudicio conducunt ad commodiorem Regulæ obseruantiam: hæc enim nequeunt dici esse supra Regulam, ad quæ non tenentur, sed omnino secundùm eam, *ibidem*.

Concilium Trident. seß. 25. *de Regularibus, cap.* 5. omnibus prorsus

Monialibus, cuiuscumque professionis, Ordinis aut nominis fuerint, præcipit dictam clausuram, etiamsi illam non vouerint, aut immemorabili consuetudine non seruauerint, vel oppositum in sua fundatione habeant, *art.* 2.

Quod specialiter explicarunt, & declararunt *Pius* V. *&* *Greg.* XIII. extendendum ad Tertiarias viuentes in communi, & emittentes vota solemnia Religionis, *art.*3.

In multis Ordinibus, præsertim Sanctæ Claræ, sunt duplicis generis Conuersæ: sunt enim aliquæ non deputatæ Choro, sed operibus manualibus, velo saltem ab aliis Choro deputatis differentes; & hæ obligantur ad clausuram, cùm emittant quatuor vota vt aliæ. Et sunt aliquæ emittentes tantùm duo vota, castitatem & obedientiam, & hæ etiam habitu differunt ab aliis, deputanturque eleemosynis, aliisque necessariis quærendis, nec possunt intromitti in clausuram, aut ad professionem aliarum recipi, *ex constit.* *Greg.* XIII. sed debent habitare in domibus cõtiguis Monasterio, *ar.*4.

Multi

Multi asserunt, non solùm prohiberi Fratribus Minoribus ex vi Regulæ ingressum, sed etiam accessum ad quæcũque Monasteria Monialium; alij probabilius, non ex vi Regulæ, aut eiusdem intentione accessum interdici, sed ex præcepto *Nicolai* III. *Benedicti* XII. & constitutione *Bonifacij* VIII. renouata in *Conc. Trid.* & inhibitione Superiorum. Vnde ad ea loca, ad quæ sæculares liberè accedunt ad loquendum cum Monialibus, absque peccato, saltem veniali, ire non possunt sine licentia Superiorum, nisi ignorantia inuincibilis excuset, vt certè facit multos ex magna dissimulatione Superiorum, *quæst.* 45. *art.* 4.

Et hæc opinio asserens non ampliùs teneri Minores quàm sæculares ad vitãdum dictum accessum, est satis probabilis, imò in praxi tuta; quamuis opposita sua etiam probabilitate non careat, *ibid.*

Quiuis Prælatus, etiam Guardianus proprius aut loci vbi est Frater forensis, pro causa licita & honesta, potest concedere hanc

licentiam accedendi ad loca externa, etiam Sanctæ Claræ, per constitutionem *Sixti* IV. In quo non est nimis scrupulizandum, si absit fraus. Et *Leo* X. decernit, in hoc sequenda esse Ordinis statuta, *art.* 5. *&* 6.

Statutorum autem generalium Capituli Tholosani hic est tenor: Arceantur studiosissimè Fratrum accessus ad loca Sororum, & nullo modo cum iisdem loqui possint sine licentia Prouincialis in scriptis obtenta, nisi saltem hospitij & celebrationis gratia, vbi Fratrum Conuentus non sunt, *art.* 2.

Prohibitum est Romæ, ne quis scribat, aut alloquatur Monialē inclusam absque venia Vicarij Papæ, aut Protectoris Ordinis, sub pœna pecuniaria, aut alia arbitraria, *ar.* 3.

Posito statuto in aliquo Ordine ne quis scribat ad Monialem eiusdem Ordinis, sub pœna excommunicationis; Frater cōtrafaciēs peccat quidem contra obediētiam, sed non incidit in excommunicationē, nisi literæ ad eam perueniant. *Ita Nauarr. ibidem.*

COM

COMMENDATORES.

COmmendatores de Malta, qui sunt verè & propriè Religiosi, tria vota essentialia emittentes, ex priuilegio non comprehenduntur sub iure alios Religiosos concernẽte quoad odia; ac proinde non tenentur cõtribuere Seminario, iuxta *Conc. Trid. sess. 23. cap. 18. tom. 1. qu. 1. art. 6.*

COMMENDATARIVS.

DE Commendatariis, & eorum exemptionibus, aliisque ad eos pertinentibus, latè disserit, *tom. 2. qu. 62. art. 13. 14. 15. & 16.*

COMMISSARIVS.

OB amplitudinem Ordinis Minorum, in singulis Capitulis generalibus ex *Bulla vnionis* Leonis X. eligendus est ab omnibus Patribus familiæ, de qua non est electus Generalis, Commissarius vnus generalis, v. g. Si Minister generalis assumptus est ex familia Cismontana, Commissarius generalis tunc erit eligendus ex familia Vltramontana, *tom. 1. q. 51. art. 1.*

Huius commissio est tantummodo triennalis; vnde Patres illius

familiæ, de qua aſſumptus eſt, debent conuenire in Comitiis intermediis ad alium eligendum, niſi bello, aut ſimili aliquo impedimento prohibeantur; quo caſu penes Generalem reſidebit facultas continuandi, de conſilio aliquorum Patrum, vel de nouo alium inſtituendi. *ibidem.*

Poteſtas Commiſſarij generalis eſt pleniſſima ſuper omnes Fratres & Moniales ſuæ familiæ, ſicut eſt Generalis in toto Ordine. *art.* 2.

Commiſſarius generalis habet iuriſdictionem ordinariam, tum quia eligitur ab vniuerſitate vnius familiæ (quæ licèt ſit pars reſpectu totius Ordinis, tamen eſt totum reſpectu illius electionis) tum etiam quia habet ſuam authoritatem beneficio legis; ac per conſequēs ſubdelegare poteſt, quandoquidem id conceſſum ſit delegatò ad vniuerſitatem cauſarum; nec quidquā contra hanc reſolutionem conuincunt *Collectoris argumenta, art.* 3.

Eſt etiam verus Prælatus habens dignitatem Eccleſiaſticam ampliſſimam, ſi electus ſit vt ſuprà: ſecus

eſſet,

esset, si à solo Ministro generali, bellis impedientibus, Capitulum instituatur: tunc enim tantùm erit delegatus; nec dicetur Prælatus, licèt etiam tunc videatur posse alios subdelegare, ex eo quòd instituatur ad vniuersitatem causarum. *ibidem*.

Quandoquidem Commissarius Papę authoritate instituatur, nequit à Ministro generali, vel Capitulo amoueri sine causa, *art.* 4.

Cùm ex Bulla *Leonis* X. Minister generalis debeat dicto Commissario committere vices suas, intelligitur quoad omnes, quidquid dicat *Collector Compendij*, quandoquidem illa institutio sit toti familiæ fauorabilis; vnde non potest per se solum limitare illius authoritatem: etsi enim verus sit illius Superior, id tamen intelligi debet quoad correctionem tantùm, nisi Minister generalis sit in eadem familia, quia tunc de consuetudine habet ius sibi reseruandi visitationem aliquarum prouinciarum, *articulo* 4.

Et quamuis dictus Generalis possit

sit per se instituere aliquem Commissarium super aliquas prouincias illius commissioni subiectas, v.g. super Belgicas; nequit tamen auferre ab alio Commissario authoritatem ordinariam in easdem, *ibid.*

Cum causa tamen rationabili, & consensu Capituli generalis, potest Minister generalis dicti Commissarij authoritatem limitare; vt constat ex verbis dictæ *Bullæ vnionis, ibidem.*

Minister generalis discedens à sua familia, potest de consensu definitorum Capituli generalis relinquere in eadem aliquem Commissarium, *art.* 5.

Quamquam Fratres Indiarũ habeant particularem Commissariũ, non ideo tamen priuatur iurisdictione in eosdem Commissarius generalis; quandoquidem etiam ab eis eligatur. Imò dictus particularis Commissarius illi subditur quoad correctionem grauium delictorum. *qu.* 52. *art.* 1. *&* 2.

Commissarius Curiæ cùm sit Ministri generalis Vicarius, ab eodem institui potest, non sequendo ele-

ctionem Canonicam de necessitate, quamuis de decentia secundùm statuta illam sequi teneatur, *qu.* 53. *art.* 1.

Hic tantam habet authoritatem in familia de qua assumptus est, quantam Procurator Curiæ in sua; & sicut huius potestatem Minister generalis ampliare, & restringere potest, ita & illius, cùm vtriusque sit delegata, *art.* 2. *&* 3.

Commissarius Prouincialis etiam à Ministro Generali cum plenitudine potestatis institutus, nihil attentare potest cõtra statuta prouinciæ, nec quidquam innouare absque consensu Patrum definitorum; neque eius iurisdictio extendit se ad eos casus, in quibus Capitulũ prouinciale, aut Minister prouincialis cum suis definitoribus habet potestatem; v.g. circa admissionem ad conciones, expulsionem ab Ordine, &c. Ex *declaratione Capituli Burdegalensis, anno* 1520. *quæst.* 54. *art.* 1.

Commissionem huiusmodi datam Ministro prouinciali expirare cum Prouincialatu quoad personã eius,

eius, ſed non quoad eius ſucceſſorem in officio, declarauit aliquando *Capitulum generale Florentinum, anno* 1493. quamuis expiret morte concedentis. *ibidem.*

Si peculiares ſint in aliqua prouincia conſtitutiones de electione Commiſſarij, ſecundùm illas debet eligi; illis verò deficientibus, generalibus eſt inhærendum, *art.* 2.

Huiuſmodi Commiſſarij authoritatem Prouincialis diſcedens limitare nequit, ne ouibus aliquando non ſufficienter prouideatur, iuxta *Concilium* Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1.

Excipiuntur tamen aliqui caſus, verbi gratia, de cogenda Congregatione vicem Capituli habente, & ſimilibus negotiis notabilibus totam prouinciam concernentibus, niſi Prouincialis ſua culpa, aut vltra debitum tempus abiit, vt bene decreuerunt ſtatuta generalia. Aduertant dicti Commiſſarij, quòd literæ & patentes Prouincialis abſentis ſunt omnino ſeruandæ: non enim Prouinciales amittunt iuriſdictionem ſuam propter abſentiam, *art.* 2.

Com

Commiſſarius mittendus ad Capitulum generale, loco Prouincialis lègitimè impediti eligi debet per Miniſtrum, & diffinitores prouinciæ; habétque vocem actiuam & paſſiuam in dicto Capitulo generali, *ſecundùm ſacros Canones, cap. Quapropter, in 6.* Nec id prohibet *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 6.* cùm talis non inſtituatur titularis Prouincialis, aut cuſtos ad ſupplendum ſuffragia abſentis; ſed verus Commiſſarius aut Procurator prouincię. Nec etiam obſtat Regula noſtra de electione Miniſtri generalis, quia ipſius votum eſt ipſiuſmet Prouincialis. Deinde ſtatuta Apoſtolica authoritate firmata aliter ſtatuere poſſunt, *art. 3.*

Commiſſarij, communiter dicti Viſitatores, ad viſitãdas prouincias miſſi, debent habere plenariam poteſtatem; quod vſu etiam obtẽtum eſt, licèt per conſtitutiones generales reſtringatur, *art. 4.*

Rebellantes in ipſos, aut contemnentes, ſeu mutantes ab ipſis ordinata (modò non ſint contra conſtitutiones Ordinis) ſunt ipſo iure

iure excommunicati excommunicatione Papæ reſeruata, *ex Decreto Greg. XIII. iuridico,* ipſóque facto priuantur omnibus officiis habitis & habendis, *art.* 4.

COMMVNICATIO PRIVILEGIORVM.

Vide Confratria.

PRiuilegium concedens communicationem priuilegiorum alterius Ordinis, intelligitur de conceſſis, non concedendis; niſi expreſsè dicatur; & de actu valentibus tantùm; támque de conceſſis à Papa, quàm de acquiſitis conſuetudine præſcripta, licèt illa Religio eis non vtatur, ſed tamen vti poſſit, *tom.* 3. *quæſt.* 51. *art.* 1.2.3.4.

Ordines Mendicantes ſunt hodie iure communi, & diplomate Apoſtolico, octo; videlicet, Minoritæ, Prædicatores, Carmelitæ, Auguſtinienſes, Ieſuitæ, Minimi, Serui Beatæ Mariæ, & Ieſuati Sancti Hieronymi. *tom.* 3. *qu.* 49. *art.* 1 *& quæſt.* 52. *art.* 15.

Qui omnes, per multa ſingulis in ſpeciali, & generali conceſſa priuilegia,

uilegia, sibi inuicem in omnibus prorsus indultis & gratiis tam Ordini quàm suis Ecclesiis & locis concessis, ac concedendis communicant ad instar, gaudéntque insuper omnibus priuilegiis non Mendicantium, quatenus eorum professioni congruit, non aliter. *tom.* 1. *qu.*55.*art.*1.2. 3.4.*&* 5.

Ex concessione *Sixti V. & Iulij II.* Ordo Sancti Benedicti gaudet omnibus priuilegiis & gratiis omnium congregationum eiusdē Ordinis, vt Cassinensis, Cistertiensis, *art.* 6.

Cistertienses per amplissimum indultū *Greg.* XIV. *anno Dom.* 1591. fruūtur omnibus priuilegiis & gratiis omnium prorsus Religionum, tam Mendicantium quàm non Mēdicantium; & per consequens etiam Benedictini, *art.*7.

Singulæ domus Carthusianæ Canonicè erectæ & erigendæ, communicant omnibus concessionibus, indulgentiis, &c. cum domo Carthusiæ Gratianopolitanæ, & omniū aliarum eiusdem Ordinis specialī motu, & ratione indultis, per

Greg. XI. *& Pium* II. *art.* 8.

Per Bullam *Sixti* V. *anno* 1589. Ordo Sancti Hieronymi gaudet omnibus immunitatibus, prærogatiuis, aliiſque fauoribus omnium Religionum, *art.* 9.

Ordo SS. Trinitatis Prouinciæ Caſtellæ, Legionis, & Granatæ regnorum per *Leon.* X. *& Adriani.* VI. communicat in omnibus conceſſionibus & indultis, quibus fruuntur Fratres Mendicantes, *art.* 10.

Idem etiam conceſſit Ordini Crucigerorum *Greg.* XI. *ann.* 1591. *art.* 11.

Et *Leo* X. Ordini Sanctæ Mariæ à Mercede, *art.* 12.

Omnes Moniales ſubditæ gubernationi Mendicantium, etiam Tertiariæ, ſiue viuant in communi, ſiue in particulari, voto continẽtiæ emiſſo, gaudent omnibus gratiis, quibus Fratres, in quantum capacitas earum permittit per multa priuilegia ſingulis conceſſa, *art.* 13. 14. & 15.

Sæculares Cõfratres Cordæ, Corrigiæ, Scapularij, &c. idem habent priuilegium quoad indulgentias & remiſ

remissiones peccatorum tantùm, nō in his quæ possent perturbare iurisdictionem Episcoporum conformiter *Decreto Concil. Trident. sess.* 24. *de Reformatione, capite* 11. *art.* 16. *Vide Confratria.*

Aduertendum tamen, solùm fieri Religiosis communicationem eorum quæ sunt ipsis fauorabilia (etsi sæcularibus ex altera parte onerosa) non autem eorum quæ sunt illis odiosa: vnde non fit communicatio censurarum, inhibitionum, &c. *art.* 17.

Etiam priuilegia Iesuitarum, omnibus ritè perpensis, extenduntur ad alios Religiosos, quamuis Bulla expressè aliquando habeat: Quòd hæc gratia aliis non communicetur; prout colligitur ex indultis *Greg.* XIV. factis Cistertiēsibus, & Crucigeris. Neque ad hoc requiritur vt à suis Prælatis eis communicentur. *art.* 17.

Priuilegia & gratiæ concessæ aliquibus domibus singularibus ob causam particularē in Ordine Sancti Hieronymi, extenduntur per *Pium* IV. ad omnes domos illius

Ordinis tantùm; etiamsi in iis eædem causæ concessionis, & dictorum indultorum non subsint, sed aliæ. Et hoc idem priuilegium cōmunicatur omnibus Ordinibus Mēdicantibus; vnde & indulgentiæ Portiunculæ extenduntur ad omnes Ecclesias nostri Ordinis vtriusque sexus tantùm. Secus est de priuilegio personali particulari, quod iuxta declarationem *Leonis* X. nequit aliis communicari. *art.* 18.

Sicut illa Religio, cui primò facta est gratia, per præscriptionem non vsus eam amittens, non præiudicat aliis Religionibus ea vtentibus; sic è contrario, illa, quæ priuilegium per non vsum amisit, non potest iuuari ad gaudendum eodē ex vsu alterius Religionis, quia solum ius communicatur, non autem vsus, & non vsus, qui non in iure, sed in facto consistit, *articulo* 19.

Sed notandum, oportere haberi scientiam priuilegiorum, & voluntatem non vtendi illis, ab his, contra quos talis præscriptio allegatur, *ibidem*.

Hanc

Hanc priuilegiorum communicationem *Iul.* II. declarauit sic esse intelligendam, vt concessa Ministro generali vnius Religionis, sint concessa omnibus Generalibus aliarũ, Prouinciali, Prouincialibus, simplici Fratri, omnibus Fratribus; & quod festiuitatibus vnius Ordinis, etiam festiuitatibus alterius; & hęc tam de concessis, quàm concedendis, *art.* 20.

Religio communicans potest vti priuilegio, in quo participat, etiam contra illam cui primò datum est; quia per gratiam communicationis ita fit ei proprium, vt nullo modo censenda sit habere dependenter ab alia: secus est de familiaribus, donatis, &c. qui vtuntur gratiis tantùm dependenter à Religiosis, *art.* 21.

Communicatio priuilegiorũ semper censetur valida, nisi contraueniat professioni, & obseruantiæ Religionis; aliàs minimè: multa enim concessa laxioribus, nullo modo communicantur strictioribus, quia ad ædificationem, non ad destructionem dantur, *art.* 22.

COMMVNIO.

EXcommunicationem Papalem *Clementis* V. incurrunt Religiosi administrantes personis sæcularibus Sacramenta Extremæ Vnctionis, Matrimonij, & Eucharistiæ, sine expressa licentia Parochi; qui est proprius in sua Parochia Curatus, in tota Diœcesi Episcopus, & in tota Ecclesia Papa. *tom.* 1. *quæst.* 56. *art.* 1.

Noluit tamen prædictus *Clemens* V. priuilegia in contrarium concessa reuocare, nec potuit concedenda, *art.* 2.

Concesserunt plures Pontifices Fratribus Minoribus, authoritatem communicandi omnes sæculares, licèt eos non audierint in confessione, præterquam in Paschate, id est, quando intendunt satisfacere præcepto communionis annuæ; quam tamen possunt peregrinis, & vagantibus conferre. *art.* 3. & 6.

Imò per gratiam *Iulij II.* factam Minimis, etiam in Paschate, sine timore excommunicationis possunt illam indifferenter ministrare,

re, ſed in ſuis Eccleſiis tantùm, *artic.* 3. *&* 6.

Quinetiam per eundem *Iulium* II. poſſunt ſæculares Sacerdotes etiam ſimplices non approbati ab Epiſcopo ad hoc, celebrantes in Eccleſia Fratrum Minorum communicare ſæculares de licẽtia Fratrum. *art.* 7.

Et in Eccleſiis Monialium de licentia Confeſſarij vel Capellani earumdem. *art.* 9.

Quamuis nõ deſint multi graues Patres aſſerentes, nunquam fuiſſe intentionem Pontificis, vt Religioſi miniſtrent Euchariſtiam ſæcularibus, quando præceptum obligat, vt in Paſchate, & articulo mortis, niſi neceſſitas vrgeret, ex rationabiliter præſumpta voluntate Parochi; non tamen facilè iudicandũ eſt, eos, qui id attentarent, excommunicationẽ incurrere, præſertim ſi admittatur indultũ *Iulij II.* etiam pro Paſchate non fuiſſe reuocatum, *art.* 4. *&* 5.

In Indiis poſſunt Mendicantes Sacramẽta miniſtrare de ſola licentia Regis Catholici, qui ad hoc eſt Papæ delegatus, ſine timore excõmuni

municationis, etiam tunc temporis, quando ſunt vbique Epiſcopi, cùm nõ ceſſet functio legationis. *art.* 11.

Epiſcopus poteſt agere contra Religioſos, qui Sacramenta prohibita in *ſupradicta Clementina* adminiſtrant, vſque dum ſua priuilegia probarint; niſi illa ſint ſatis cõmuniter nota, vt in Religioſis Indiarum; aliàs faceret illis iniuriam. *art.* 12.

Epiſcopi, aut alij Clerici Epiſcoporum Miniſtri, impediẽtes Religioſos ab vſu priuilegiorum iam probatorum, incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam, *ibidem.*

Religioſi poſſunt adminiſtrare omnia Sacramenta ſuis famulis, qui morantur intra clauſtra, & etiam degentibus extra clauſtra, quoad forum conſcientiæ, oraculo viuæ vocis *Pij* V. *art.* 14.

CONCEPTIO.

Conceptam fuiſſe B. Mariam cũ peccato, aut ſine illo, licet in particulari tenere ſine offenſa, imò diſputare in Scholis, quando abeſt ſcandalum, *tom.* 1. *q.* 57. *art.* 2.

In publicis concionibus conantes probare rationibus fuiſſe conceptam cum peccato, vix excuſantur à mortali, aut veniali, non quidem ratione veritatis, aut falſitatis dicti, ſed ratione ſcandali probabiliter imminentis, præſertim in Hiſpania, Gallia, & alibi, vt patet experientia. Nec tale ſcandalum eſt Phariſaicum, aut ex malitia, ſed puſillorum, imò piorum, & ſimpliciter credentium. *ibidem.*

Licèt non ſit peccatum, ſuadere rationibus non eſſe conceptam cum peccato, tamen non expedit, quia eſt ponere in opinione, quod omnes ſimplices putant communiter eſſe de fide. *ibidem.*

Qui publicè quomodolibet affirmant, alterutram opinionem eſſe hæreticam, aut erroneam, in excõmunicationem *Sixti* IV. incidunt, quam approbat & innouat *Concil. Trid. ſeſſ.* 5. *canon. vltimo, art.* 1.

Idem Sixtus condemnauit opinionem dicentium, Romanam Eccleſiam celebrare feſtum ſpiritualis tantùm Conceptionis, & ſanctificationis B. Mariæ, *ibidem.*

Leo X. concessit indulgentiam plenariã Fratribus Minoribus dicentibus Missam Conceptionis, & orantibus in ea pro sua Sanctitate, & vniuersali Ecclesia. Quam postea ampliauit ad omnes Fratres & Sorores eandem audientes. *art.* 3.

Sixtus IV. ordinauit quòd omnes & singuli Christi fideles, vtriusque sexus, qui Missam & officium festi Conceptionis Beatæ Mariæ, cuius initium est, *Sicut lilium, &c.* in ipso festo celebrauerint, aut dixerint, aut illius Horis Canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eandem prorsus indulgentiam cõsequantur, quam *Vrbanus quartus*, *Martinus quintus*, & alij Romani Pontifices concesserunt illis, qui Missam, Officium, & Horas Canonicas, in festo Corporis Christi à primis Vesperis, & pro illius Octaua (iuxta Romanæ Ecclesiæ institutionem) celebrant, dicunt, aut Missæ officio & Horis eiusmodi intersunt, *ibid.*

Sixtus V. concessit omnibus & singulis Monialibus Conceptionis Beatæ Mariæ, ac omnibus vtriusque

que sexus Christi fidelibus, confessis, & sacra Communione refectis, qui singulas, vel quamlibet Ecclesiarum Monialium eiusmodi in festo Conceptionis B. Mariæ visitauerint, & ibi pro pace inter Christianos Principes conseruanda, sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione, hæresúmque extirpatione, orauerint, indulgentiam plenariam, *ibidem.*

Leo X. concessit viris deferentibus imaginem Conceptionis beatæ Mariæ, & mulieribus Scapularium eiusdem Ordinis cum prædicta imagine, easdem gratias, quas consequuntur deferentes chordam Fratrum Minorum, & corrigiam Sancti Augustini, tunc concessas, *art.* 4.

Licet in festo Conceptionis celebrare Officium solemniter, sicut in aliis solemnioribus diebus tempore interdicti, pulsatis campanis, & apertis ianuis, exclusis tantùm culpabilibus. Imò etiam tempore cessationis à diuinis, *art.* 5.

CONFESSARII
quoad præsentationem.

NVlli Regulares poſſunt confeſſiones ſæcularium etiam Sacerdotum audire, niſi præſentati ſecundùm formam iuris, quæ eſt in *Clement. Dudum*, §. *ſtatuimus*, *de Sepulturis*, *ex Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *c.* 15. *tom.* 1. *q.* 59. *art.* 1.

Forma dictæ Clementinæ fermè hæc eſt: Vt Prouincialis per ſe, vel per alium accedat ad Epiſcopum, rogans vt admittantur tot Fratres quot ipſe intendit, & dignetur acceptare, ac ſi per omnia ſeruata eſſet forma iuris. Quòd ſi acceptet, ſunt admiſſi, aliàs minimè, ſed debent perſonaliter præſentari. *ibid.*

Epiſcopus Fratrem ſibi præſentatum, & per examen aut alio modo repertum idoneum ſine cauſa non admittens, facit illi iniuriam. Et talis ſecundùm ius poteſt confeſſiones audire. Quia Epiſcopi à iure nudum miniſterium habent approbandi Fratres, non authoritatem concedendi eiſdem iuriſdictionem. *ibidem.*

Item

Item si non expectata præsentatione Episcopi præmonētes dicant, Non præsentetis aliquos, quia non admittemus; pro admissis habentur *secundùm Cardinalem*. Si verò non recusent admittere, sed non dent licentiam vel negligant, *secundùm Glossam*, locum habet hìc priuilegium post trinam monitionem vel requisitionem, *ibidem*.

Si Episcopus numerum Confessorum, iudicio Fratrum necessarium acceptare noluerit, sitq́ue inter eos super hoc contentio, Iudicis arbitrio definiendum erit, *ibidem*.

Dicta Clementina facta pro Fratribus Minoribus & Prædicatoribus tantùm, non est sublata per Concilium Tridentinum, cùm sit lex specialis, non priuilegium. Imò etsi foret priuilegium, non reuocaretur, quia generi detrahitur per speciem, non contrà, *articulo* 2.

Approbatio, & præsentatio Fratrum Prædicatorum & Minorum, per dictam Clementinam est perpetua, nec debet iterari in eadē

Diœcesi,

Diœcesi, quia iurisdictio eorum est ordinaria, nec comprehendit eos Bulla *Greg.* XIII. quæ incipit, *In tanta*, *&c.* nec declaratio *Illustr. Card.* cùm illa lex, vt dictũ est, non sit per *Conc. Trid.* reuocata, *art.* 4.

Non sufficit, Regulares admissos esse in vna Diœcesi, pro omnibus; sed debent in vnaquaque admitti. Tamẽ ex priuilegio *Greg.* XIII. cõcesso Patribus Iesuitis, omnes debitè secundùm ius admissi, iter facientes per terras & mare, possunt in omnibus locis, in quibus non existunt proprij Episcopi, prædicare, & confessiones audire, non repugnantibus tamen Curatis, *art.* 5.

Pius V. noluit quidem semel approbatos, iterum ab eodem examinari; sed tamẽ permisit successori Episcopo, si velit, posse examinare. Vnde semper valet facta semel approbatio, donec de facto successor eam suspendat. Quæ constitutio omnes tangit, præter Prædicatores & Minores *iuxta Clementinam* admissos, vt suprà, *art.* 6. *&* 7.

Modò Mendicantes in foro conscientiæ

ſcientiæ vti poſſunt omnibus priuilegiis, etiamſi per *Conc. Trid.* ſint ſublata, & per cõſequens frui præſentatione, & approbatione ſemel obtenta, ex conceſſione *Clementis* VII. facta Minoribus, qua ipſi etiam gaudent, *art.* 7.

Poſſunt Epiſcopi ex cauſa limitare & coarctare Mendicantium approbationem, ad certum locum, tempus, & perſonas, non autem ſine cauſa, *art.* 8.

Tunc ſine cauſa facere cenſebuntur, quando cum omnibus Regularibus generaliter, ſine differentia ita ſe habuerint, approbationes annuales eis tantùm indulgentes, ad confeſſiones virorum eos tantùm approbantes ex declaratione *Illuſtriſſ. Cardinal. ibidem.*

Prouincialis non poteſt renunciare iuri perpetuæ approbationis, quia exemptus non poteſt renunciare exẽptioni, ſine licentia Papæ; cùm tale ius concernat totum Ordiné, non priuatã perſonam. *art.* 9.

Doctores & Lectores Theologiæ (extra Ordines Minorum & Prædicatorum) debent præſentari, & poſ-

& possunt examinari, licèt non deceat, *art.* 10.

CONFESSARII
quoad potestatem absoluendi.
V*ide* ABSOLVTIO.

Regularis approbatus ab Episcopo, aptus quidem est, sed nullo modo exercere potest iurisdictionem contra Superioris prohibitionẽ, à cuius obedientia Papa nunquam intendit eximere, nisi expresse id dicat. Et si eligatur in Confessorem virtute Iubilæi, aut Cruciatæ, non potest contra Superioris cõsensum confessiones excipere, *vt declarauit Iulius* III. *ad instantiam Generalis Fratrum Prędicatorum, tom.* 1. *quęst.* 60. *art.*9.

Similiter qui antè quidẽ approbatus, postea tamẽ à Superiore iuridicè sit suspensus, & notoriè, si intẽtet absoluere, nihil facit, ex eodem *Iulio* III. Secus est, si prohibitus sit extra iudicium in aliquo aut aliquibus casibus, quia tunc licèt peccet, tamen huiusmodi confessiones validæ erunt, *art.* 2.

Regularis, qui inscio superiore admit-

admitteretur ab Ordinario, licèt absolueret, quãdiu Superior nõ annullaret cõceſſiones illi factas, peccaret tamen, nec gauderet gratiis *Clem.* ſed nudam haberet Parochorum authoritatem, *art.* 3.

Regularis approbatus ſecundùm *Clement.* poteſt audire Diœceſanos contradicente loci Parocho, etiamſi Epiſcopi dicant in licentia data, *non vtatur ea, contradicente Parocho*; cùm eius iuriſdictio non dependeat ab Epiſcopo, ſed à Papa, *art.* 4.

Regularis approbatus, vt ſuprà, extra Diœceſim poteſt audire omnes ſuæ Diœceſis, *ex conceſſ. Sixti* IV. *Fratribus Minoribus, art.* 5.

Approbatus, in ſua domo poteſt audire omnes prorſus ad ſe veniẽtes, cuiuſcunque Diœceſis, tam Clericos, quàm Laicos, imò Regulares & exemptos (ſi tamen ipſi per ſtatuta ſua aut obedientiã poſſint abſolui) abſoluendo quoad omnes caſus, etiam Papæ reſeruatos, exceptis quibuſdam, de quibus vide *Abſolutio quoad ſecul. art.* 6.

Non tamen poteſt cum extraneo in votis diſpenſare (licèt poſſit

 commu-

commutare *ex concess. Eugenij* IV. quia nec Episcopus illius loci potest, cui in hoc non est superior Religiosus, *ibidem.*

Potest etiam extra domum eadem authoritate vti, cùm priuilegium sit personale, non locale. Cui simile est & priuilegium de administranda communione, *art.* 7.

Erroneum est, secundùm *Ioannem* XXII. *& plures alios Pontifices*, tenere, peccata confessa, & absoluta per Regulares iterum confitenda esse in Paschate proprio Sacerdoti, *art.* 8.

CONFESSARII
quoad dispensationes. Vide Dispensare.

POssunt Regulares approbari, vt suprà, ex priuilegio P*ij* V. de licentia tamen suorum Prouincialiũ, dipensare ad petendum debitũ coniugale, ob cognitionem consanguinei coniugis intra secundũ gradum, si scilicet fuerit copula naturalis cum emissione & receptione seminis. *tom.* 1. *quæst.* 63. *art.* 1.

Possunt Fratres Minores cũ causa legitima, qualis est non posse continere,

tinere, deputati à suis Prouincialibus dispēsare cū cōiugatis, qui ante Matrimoniū contractum votum simplex castitatis emiserūt, vt possint petere debitū, non tamen cum iis qui post Matrimonium contractum consensu vtriusque continentiam promiserunt, in quo solus dispensat Episcopus. *articulo* 2.

Dicta dispensatio à Fratribus facta, non durat, nisi durante illorum coniugum Matrimonio, ita vt alter coniugum superstes cum sua remaneat obligatione non contrahendi Matrimonium sine peccato, & post contractum minimè petendi debitum, sine noua dispensatione. *ibidem*.

Licitum est Fratribus Mendicantibus dispensare in votis Episcopis commissis iure cōmuni, non autem speciali; verbi gratia, in voto continentiæ simplici vrgente necessitate, nec facilè patente ad Papam aditu. *art*. 3. & 6.

Confessarij Mendicantes possunt commutare omnia vota, demptis vltra-marinis, & Petri & Pauli de vrbe, Sancti Iacobi de Compo-

ſtella, caſtitatis perpetuæ, & Religionis. Quā facultatem *Paulus* III. & *Greg.* XIII. extendunt etiam ad vota iurata, dummodo commutatio non fiat in præiudicium tertij. Idem dicendum de iuramentis votiuis. *art.* 4. & 5.

Item poſſunt commutare, & diſpenſare in votis pœnalibus, licèt pœnæ appoſitæ ſint Papæ reſeruatæ: vt ſi quis voueat ieiunium ſub pœna ſeruandæ perpetuæ caſtitatis. Nam tunc càſtitas non eſt principale votum; ſed tantùm voti acceſſorium, *art.* 7.

Sublato principali voto, tollitur & acceſſoriū, attamen ſi antequam diſpenſetur, aut cōmutetur votum principale, ipſum quis tranſgrediatur, remanet obligatus ad votum pœnale acceſſorium, in eóque ſolus ſummus Pontifex poteſt diſpenſare, *ibidem.*

Poſſunt Regulares Confeſſarij à ſuis Generalibus deſignati Apoſtolicas literas aperire (quarum apertio & executio committitur ſolùm Magiſtris in Theologia, & Iure Canonico Doctoribus) & ſecundùm

cundùm earum tenorem pœnitentes imposita salutari pœnitētia absoluere, & cum eis dispensare. *art.* 8.

CONFRATRIA.

Vide INDVLGENTIA.

ARchiconfratria chordæ Sancti Francisci, fuit à *Sixto* V. instituta Assisij in Conuentu Fratrum Minorum Conuentualium, licentia facta Generali Ministro Fratrum de Obseruantia, & Cōmissario Generali Vltra-montano eorundem Fratrum de Obseruantia, eandem instituendi in omnibus Conuentibus sui regiminis, vbi nō sunt Minores Conuentuales. *tom.* 1. *q.* 58. *art.* 1.

Plenariam indulgentiā lucrantur Confratres die ingressus, præmissa confessione, & communione dignè facta. Similem etiam consequuntur indulgētiam in articulo mortis, inuocato nomine IESV ore vel saltem corde. *ibidem.*

Eandem lucrantur confessi, & sacra Communione refecti, cùm intersunt Processioni singulis mēsibus solitæ fieri. Alij verò non

Confratres, qui huiuſmodi Proceſſioni interfuerint, centum annorum de iniunctis vel quomodolibet aliàs debitis pœnitentiis indulgentiam conſequuntur. *ibid.*

Plures alias particulares indulgentias ob varias rationes conceſſit *idem Sixtus V. ibidem.*

Prædicti Confratres gaudent omnibus priuilegiis, quibus Fratres Minores, quoad abſolutiones, & indulgentias. *ibidem.*

Ad lucrandas has indulgentias tam plenarias, quàm non plenarias, neceſſe eſt, vt chordam cinctã deferant benedictam ab aliquo Prælato, Guardiano, aut Præſidente in eius abſentia, & in libris Confratriarum ſcribantur, aliàs non gaudent priuilegiis. *ibidem.*

Fratres corrigiæ Sancti Auguſtini lucrantur fermè eaſdem indulgentias & gratias, communicántque omnibus bonis, quæ geruntur in Ordine S. Auguſtini, ſed non videntur teneri ad portandam corrigiam, licèt teneantur quotidiè dicere ter *Pater noſter*, & *Aue Maria*, & vnum *Salue Regina*, cuius

loco

loco, qui neſciunt, debent dicere 5. *Aue Maria. art.* 2.

CONGREGATIO.

Vide Ordo Regularis.

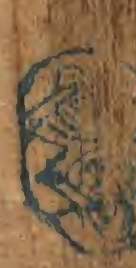
CONFIRMATIO PRIVILEGIORVM.

PLures Pontifices confirmarunt priuilegia omnium Religioſorum in forma cõmuni, & quatenus non eſſent contra *Conc. Trid.* & perdita per 60. annorum non vſum, quem annorum numerum requiri declarauit *Eugenius* IV. pro Ordine Sancti Benedicti, vt curreret præſcriptio, licèt ius commune plures quam 40. non exigat. *tom.* 1. *q.* 8. *art.* 1. *&* 3.

Pius IV. anno Domini 1561. ex certa ſcientia & poteſtatis plenitudine confirmauit omnia priuilegia Fratrum Minorum, exceptis contrariis *Concil. Trid. ibidem.*

Confirmatis priuilegiis alicuius Religionis ſi in forma communi confirmentur, non intelliguntur confirmata ad inſtar illius alteri conceſſa (ſicut nec è contra cen-

ſentur reuocata ad inſtar, ſi reuocentur pro Religione cui primò ſunt conceſſa) ſecus eſſet, ſi confirmarentur ex certa ſciẽtia, *art.2. & quæſt. 9. art. 9.*

Confirmare *in forma communi*, eſt cõfirmare id tantùm quod actu valet, nec eius vſus ſublatus eſt per præſcriptionem. Sed confirmare *ex certa ſcientia*, eſt reualidare & innouare illud quod ampliùs actu non valebat, propter præſcriptionem. Quod fieri intelligitur, cùm Papa rei tenorem refert, aut dicit ex certa ſcientia; quia tunc præſupponitur rem bene callere, aliàs non cenſetur, ideoque iuridicè eſt interpretandum: videlicet, confirmare illud priuilegium, quatenus eſt in vſu, *art.3. & 4.*

Per confirmationem *in dubio ſiue forma communi*, ſolùm confirmantur & innouantur ea quæ actu valent, niſi aliud exprimat confirmans, prout exprimit quando addit clauſulam, *non obſtantibus reuocationibus Apoſtolicis.* Per confirmationẽ verò *ex certa ſcientia* (qualis fuit *Greg.* XIII.) confirmantur

etiam

etiam ea quæ sunt abrogata, & per contrarium vsum cassata, *art.* 3.

Vt præscriptio contingat, & priuilegium perdatur per non vsum, oportet habere scientiam priuilegij, & voluntatem non vtendi illo. Imò licèt vnus Ordo velit non vti suo priuilegio, non ideo aliis Ordinibus præiudicare potest, sicut nec Fratres, seu Conuentus, seu Prouinciæ, toti Ordini, seu aliis, *art.* 5.

An pœna per legem vel priuilegium taxata possit per contrariam consuetudinem tolli, controuersia est. Affirmat *Panormitanus*, negat *Castro*, quem sequi videtur *Rodericus*, *art.* 6.

Quando id, quod per legem positiuam præcipitur, est abrogatum per contrariam consuetudinem, etiam pœna à iure taxata cõtra trãsgressores talis legis est nulla: sublata enim obligatione principali ipsius legis, tollitur etiã obligatio pœnæ tali legi apposita. Hinc videmus multas excommunicationes hodie non ligare, quæ in extrauagantibus proponuntur, *ibid.*

Priuilegium non valere contra *Concil. Trident.* intelligendum est, quando expressè derogat Conciliũ per non obstantias priuilegiorum, vt sunt hæc, *sess. 5. de Reformat. cap. 2.* De prædicatoribus errores vel scandala seminantibus, contra quos procedi debet per Episcopũ. Et *in eisdem sess. & cap.* De prædicatoribus non admissis à Superioribus & Ordinario, *sess. 15. cap. 11.* De obedientia, *sess. 22.* In Decreto de obseruandis & vitandis in celebratione Missæ, *sess. 23. c. 10.* De potestate Abbatum, & 12. De ætate Ordinandorum, ac 13. De non recipiendis duobus Ordinibus vno die. Denique 15. De Confessariis, *sess. 25. de Reform. cap. 11.* De locationibus bonorum Ecclesiæ, & 13. De quarta funerali soluenda. Tandem omnia quæ habentur *sess. 25. de Regularibus* derogant priuilegiis, *art. 7. & 8.*

Vbi Concilium non derogat expresse, non censetur ligare Regulares contra priuilegia; verbi gratia, *Sess. 4 de vsu sacrorum librorum, & Sess. 5. de Reform. cap. 1. de*

lectione

lectione ſacræ Scripturæ habenda. Seſſ. 22. de Reformat. cap. 4. de voce in Capitulis, & Seſſ. 23. cap. 11. de interſtitiis Ordinum. Ibidem.

Pius V. viuæ vocis oraculo permiſit Fratribus Minoribus, vti omnibus ſuis priuilegiis etiam contra *Conc. Trid.* in foro conſcientiæ tantùm, cuius quidem *Pij* V. gratias datas Mendicantibus, *Greg.* XIII. reuocauit ad formam *Concil. Trid.* ſed in foro exteriori tantùm (nihil agens de oraculis viuæ vocis) ad ſedandas lites ortas inter Clerum & Regulares, quas non ſuſcitabant priuilegia conceſſa in foro conſcientiæ tantùm. *art.* 10.

Clauſula generalis, *Non obſtantium*, non extenditur ad legem, vel ſtatutum iuratum. *art.* 12.

Clauſula *de contradictoribus*, poni ſolita in Bullis & confirmationibus priuilegiorum, intelligi debet de contradictoribus, qui de facto ſolùm; non autem de iure contradicunt. Et quando ſummi Pontifices addunt, *quòd ſciãt contemptores & inobediẽtes ſe indignationẽ Petri & Pauli incurſuros*, nõ intelligũt

contra

contra ipſos ſentẽtiam excõmunicationis fulminari: tantùm enim pœnam arbitrariam prædicta verba deſignant. *art.* 13.

Clauſula, *omni appellatione poſtpoſita*, intelligitur de friuola & legitima. Friuola autem eſt, quæ imponitur ſine legitima cauſa, vt quãdo quis appellat vbi non eſt, grauatus iniuſtè, ſeu ſine iuſta cauſa interpoſita, quæ nullum poterit ſortiri effectum iuris. Legitima è conuerſo. *art* 4.

Clauſularum, *inuocato ad hoc auxilio, ſi opus ſit, brachij ſæcularis, &, ſupplentes omnem defectum*, explicationem *vide art.* 15. & 16.

CONFIRMATIO PROVINCIALIS.

IN Ordine Minorum eſt Generalis, & eius delegati, confirmare electum Prouincialem, aut etiam infirmare, ſi indignum nouerit; ſecus, ſi aduerterit digniorẽ eſſe prætermiſſum, cùm iure valeat electio digni prætermiſſo digniore. Nec neceſſariò debet præcedere examẽ dignitatis electi eius confirmationem,

nem, vt ſit iuridica (quod eſt contra Collectorem Compendij, ex *Clementina exiit*) in contrarium enim eſt praxis recepta in Religione, niſi manifeſtum eſſet dubium de ſufficientia. *art.* 5. *tom.* 2. *quæſt.* 52.

CONSECRARE VIRGINES.

VElum nigrum eſt quintuplex; Profeſſionis, Conſecrationis, Ordinationis, Prælationis, Continentiæ ſiue obſeruationis. *tom.* 1. *quæſt.* 64. *art.* 1.

Profeſſionis eſt, quod fœminis datur 16. anno cōpleto, & hoc portant in Religione omnes profeſſæ, ſiue virgines, ſiue viduæ. Conſecrationis eſt, quod datur an. 25. ætatis. Ordinationis eſt, quod ſecundùm Canones datur anno quadrageſimo, quæ ideo Diaconiſſa dicebatur, quia dabatur ei aliqua benedictio, ex qua accipiebat officium inchoādi Horas in Choro, & legendi Homiliam, quod aliis non licet; modò tamen non conſueuit darì velum in hoc, neque expectari illa

ætas;

ætas; ſed ex communi cōſuetudine hoc fit, quando conſecratur, ſeu velatur, quod etiam fit ante vigeſimumquintum annum. *ibidem.*

Velum Prælationis eſt, quod Abbatiſſis quadrageſimo ætatis anno dabatur, hodie tamen in minori ætate ad Abbatiſſatus miniſterium aſſumuntur. Velum continentiæ, ſeu obſeruationis, eſt viduarum quidem; poteſt nihilominus etiam dari virginibus, licèt virginale non poſſit dari viduis, etiam ex diſpenſatione Ordinarij. Imò nec omnes virgines velo conſecrationis velandæ ſunt, ſed ſolùm Religioſæ profeſſæ tria vota eſſentialia in Religione approbata; imò nec omnes tales, quia neque Moniales Mendicantium, neque quædã aliæ. *ibid.*

Velum continentiæ, ſeu viduarum, dari poteſt etiam à Sacerdote, quin etiam ipſa vidua accipere poteſt per ſeipſam ab altari, facta profeſſione coram ſua Prælata. Velare autem virgines nullus poteſt niſi Epiſcopus. Nec poteſt Epiſcopus committere non Epiſcopo. Similiter non poſſunt Prælati Mendican-

dicantium Moniales ſuas velare, niſi hoc habeant ex conceſſione Papæ. *art.* 2.

Quæ non eſt virgo materialiter, id eſt, quæ peccato mortali paſſa eſt apertionem clauſtri, vel pollutionẽ ſine apertione, ſecundùm omnes grauiter peccat, petendo conſecrationem; tamen non tenetur ſe diffamare, cùm illud ſit iuris Canonici. *art.* 3.

CONSERVATORES.

De iure poſitiuo conſeruator tentatorum, ſeu iniurias patientium, vt pupillorum, viduarum, & aduenarum, aliarumque miſerabilium perſonarum, eſt Princeps, Rex, Imperator, & iſti quidem ſunt ordinarij. *tom.* 1. *quæſt.* 65. *art.* 1.

Alij ſunt Conſeruatores non ordinarij, Iudices videlicet delegati, qui morte concedentis extinguuntur, *ibid.*

Solus Papa poteſt Iudices Conſeruatores cõcedere, nec alios quã Epiſcopos, Abbates, & in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutos. *art.* 2.

Plurimi dicunt Prælatos Minores per *Clementinam exiuit*, prohibitos

eſſe

esse ne possint constitui Conseruatores aliorum Ordinum, quod non videtur verum; sed bene per generales cōstitutiones ob indecētiam, cùm eiusmodi munus, sine iuridico litigio, & dispensatione rerum temporalium, non possit exerceri, *articulo* 3.

Requisiti à Fratribus vt Conseruatorum ministerium acceptent pro subleuatione grauaminis sibi illati, ídque recusantes, mortaliter peccant, excommunicantúrque per *Iulium* II. *art*. 4.

Nominato in aliqua causa à Fratribus Conseruatore vno, non potest à dictis Fratribus pro eadem causa alia persona nominari, etiam, ipso Iudice nominato consentiente, nisi vel infirmitate, vel alia iusta causa illum contingeret impediri, aut si nollet, vel malitiosè in eo procederet. *art*. 5.

Quilibet tamen Conseruatorum, & Iudicum præfatorũ potest prosequi articulum per alium inchoatum, tametsi inchoans nullo Canonico impedimento præpeditus sit, iuxta priuilegium Patribus Societatis

tatis concessum. *Ita habetur in Compendio Societat. ibidem.*

Conseruatores electi, virtute conseruatoriarum Religiosis concessarum, licèt sint Iudices delegati; eorum tamen delegatio, & iurisdictio morte Pontificum ipsas concedentium non expirant, quia priuilegia concessa Religiosis non sunt personalia, sed realia, quæ semper durant. *art. 6.*

Conseruatores Fratrum possunt agere in aduersarios etiam extra Diœcesim degentes, & trahere ad se citationibus, modò non distent vltra tres dietas computandas à limitibus Diœcesis, in qua degit citandus. Dieta autem secundùm plures continet viginti leucas. *articulo 7.*

Conseruatoriæ quoad negotia cœpta non durant post quinquennium. *art. 9.*

Conseruatores Fratrũ, ex priuilegio *Greg.* XIII. facto Iesuitis, possunt delegare alium, qui in dignitate, vel personatu constitutus sit in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, *art. 10.*

Dicti Conseruatores iure communi, possunt tantùm cognoscere de notoriis iniuriis factis Fratribus, & possunt cognoscere an res sit notoria, sed inspiciendum est quid ferat rescriptum Pontificis. *art.* 11.

Tunc dicitur manifestà iniuria, & violentia inferri, vt pateat aditus Iudicibus Conseruatoribus contra laicos procedendi, quando Monasterium, & Religiosi sua possessione perturbantur, aut eorum priuilegia, exemptiones, & immunitates violantur. *ibidem.*

De quibus causis ciuilibus, & damnis temporalibus possint cognoscere, & agere Conseruatores, *vide in Authore, ab art.* 11. *ad* 16.

Conseruatores Mendicantium possunt agere etiam per censuras, contra quoscumque tam Ecclesiasticos, quàm sæculares & Doctores Vniuersitatum, licèt ipsi ex priuilegio habeant à Papa Conseruatores. *art.* 15. *&* 16.

Regulares possunt eligere Conseruatorem pro iniuria facta oblato, aut seruo manenti intra claustra

sub

ſub illorum obedientia. *art.* 17.

Dicti Cõſeruatores poſſunt procedere ſine ſtrepitu, & figura iudicij, quemadmodũ faciunt Religioſi in ſuis iudiciis. *art.* 18.

Conſeruatores ſuam excedentes poteſtatem ſcienter, eo ipſo per annum ab officio ſunt ſuſpenſi, & legẽ regali priuantur naturalitate. *ar.* 19.

CONSVETVDO.

Conſuetudo, eſt ius quoddam non ſcriptum, moribus, id eſt, aſſiduis actibus conſtitutum, quod pro lege ſuſcipitur, cùm deficit lex. *tom.* 1. *qu.* 66. *art.* 1.

Vt conſuetudo iuſta cenſeatur, neceſſe eſt primò, vt ſit rationabilis, qualis eſſe nequit contra ius diuinum, & naturale; bene autem cõtra legem humanam, quam poteſt tollere etiam tunc, cùm non conſtat clarè de conſuetudinis iniuſtitia: præſumitur enim tunc quòd ſit rationabilis; ſecus, ſi euidenter fuerit mala. *ibid.*

Vt cõſuetudo iuſta cenſeatur, requiritur ſecundò, quòd ſit legitimẽ introducta, & præſcripta. Ad quod

necesse est primo, vt actus, per quos introducta fuit consuetudo, eo animo fiant, ac si lege præcipiente fierent. Secundò, vt consuetudo actibus continuatis sit frequentata. *ibidem.*

Quot actus sint necessarij, inter Doctores controuersum est. *Panormitanus* vult, quòd si actus vnus habet causam successiuam & continuationem temporis habilis ad consuetudinem inducendam sufficit, & consuetudo inducitur; vt si beneficium sæculare confertur regulari, & ab eo possidetur spatio 40. annorum, efficitur regulare, licèt sit vnus ratione rei actæ, quæ est vna, virtualiter tamen est multiplex, propter temporis diuturnitatem, in qua possent esse multiplices. Alij duos actus volunt sufficere; at *Rodericus* ad hoc determinandum putat, ad arbitrium boni viri recurrendum esse. *ibid.*

Tertiò, vt consuetudo sit legitimè introducta, & præscripta, necessarium est, vt tali consuetudine certo temporis spatio vtatur; ad hoc verò spatium quidam decem annos

annos satis putant, alij quadraginta exigunt. *ibidem.*

Quartò, necessarium est, vt personæ actus consuetudinem introducentes habeãt authoritatem; vnde pueri, mulieres, furiosi, non computantur. *ibid.*

Nulla consuetudo potest Religiosos eximere ab essentialibus Regulæ præceptis, vt paupertatis, castitatis, & obedientiæ, quia non potest esse rationabilis, cùm ius diuinum concernant. *art.* 2.

Obseruationes accidentarias nõ tantùm potest mitigare, sed etiam omnino abolere cum consensu saltem tacito, & interpretatiuo proprij Superioris. Superior autem in huiusmodi non est Prouincialis, aut Generalis, cùm ipsimet sint regulæ subiecti; sed Papa aut Protector Ordinis. *ibid.*

Taciti, & interpretatiui consensus Superioris vix potest haberi moralis certitudo, cùm Summus Pontifex relaxationum notitiam non habeat; videant tamen Fratres, & similiter attendant an per 40. annos talis mos per aliquod statu-

tum generale, aut prouinciale, non fuerit interruptus; quod si fuerit factum, corruptela est, non consuetudo. *ibidem.*

CONVENIRI.

Vide Debita, Claustrum, Exemptio, Monasterium, Procurator.

REgularis degens extra claustrũ ob crimen, potest conueniri coram Episcopo, non autem degens intra claustra, nisi deliquerit extra claustra notoriè cum populi scandalo, à suis Superioribus nõ puniatur monitis tamen ab Episcopo vt id faciant. *Ex Concil.* Trid. *tom.* 2. *qu.* 2. *art.* 8.

Non dicuntur degere extra claustra, qui causa prædicationis, confessionis, vel alicuius rei ad tempus, non permanenter, extra Monasterium morantur, sed qui habent extra illud domicilium speciali licentia seu priuilegio, quales non sunt, qui secundùm regularia instituta, inseruiunt beneficio, vel adiiciuntur alicui Monialium Monasterio. *ibidem.*

Abbas conueniendus est coram Ordinario, cùm non possit coram suis

ſuis Monachis ex iure. Similiter ſi conueniendus ſit Conuentus ob debita, niſi poſſit adeſſe iudex Regularis ſine tertij detrimento, quo caſu locum habent priuilegia Religioſis conceſſa. *tom.* 2. *q.* 62. *art.* 5.

Non poteſt Monachus capi, aut incarcerari ob debita ciuilia. *art.* 6.

Plurima proſequitur author ab *art.* 10. ad finem vſque *quæſt.*

CONVENTVALITAS.

Vide Legitima, Paupertas.

INnocentius IV. ſtatuit, vt primitiua Fratrum Minorum habitacula (quæ loca tantùm appellabantur) Conuentus vocarentur, vnde Fratres Cōuentuales appellati ſunt. Sicut & aliorum Mendicantium, ac Regularium habitationes cœperūt vocari Conuentus. *tom.* 1. *quæſt.* 4. *art.* 1.

Anno 1517. Fratrum de Obſeruantia, ſiue de familia Superior, fuit conſtitutus Generalis totius Ordinis, vt Regula diſponit. *art.* 2.

Nomen Conuentualium, diſtinguit Fratres priuilegiatos à Reformatis, qui de familia vocantur. *art.* 1.

Cui simile etiam fermè contigit in aliis Ordinibus. *art. 3.*

CONVERSI.

Vide Oblatus.

CORPORALIA.

Vide Laici, & Benedicere.

CVSTOS.

NOmen Custodis in nostro Ordine Minorum sumitur aliquando generaliter,& sic conuenit Ministro generali, *vt cap.* 8. *Regulæ.* Item Prouincialibus, *ibidem.* vbi Ministri & Custodes pro eodem sumuntur. Item Guardianis, *vt cap.*4. *iuxta declarationem Nicolai III.& IV.Magist.*Aliquando sumitur specialiter, pro prælatura distincta ab istis, *vt cap.* 8. *tom.* 1.*qu. vltima, art.* 1.

Custodes(specialiter sumpto hoc nomine)duo munera habent ex regula,regendi scilicet Fratres in suis custodiis, quorum sunt veri Prælati,& eligendi,atque deponendi Ministrum generalem. *ibid.*

Leo X. concessit Fratribus de Obseruantia vt sigillum Ordinis,& nomi

nomina Prælatorũ vera,& propria, quæ *Seraphicus Pater* in regula ſua inſtituit, apud eos eſſent. *ibid.*

Idem decreuit,vt mittendus cum Prouinciali ad Capitulum generale antea dictus diſcretus diſcretorum, diceretur Cuſtos Cuſtodum, qui eſt Prælatus habitualis, ſeu titularis, non actualis, cùm deſit ei cuſtodia. *ibid.& art.* 2.

Quantũ ad authoritatem Cuſtodum actualiũ, vltra prædictam quã habent ex regula,tanta erit,quãtam eis Miniſtri generales, vel prouinciales,vel Conſtitutiones,aut ſummi Pontifices contulerint.*art*.2.

Cùm ſint verè Prælati habentes iuriſdictionem non tãtùm localem, ſed Epiſcopalem, poſſunt viſitare conuentus ſibi commiſſos.*ar*.3. Itẽ conuocare & celebrare cuſtodiale Capit. vi regulæ,in quo tamen non poſſunt inſtitui Confeſſores,Prædicatores,aut Guardiani, niſi accedat facultas Apoſtolica. *art*. 4.

Officiũ Cuſtodiatus durat vſque ad electionẽ alterius:maximè enim expedit, vt sẽper ſit cuſtos in Prouincia ad omnem euentum. *art*.6.

Cui simile etiam fermè contigit in aliis Ordinibus. *art.* 3.

CONVERSI.

Vide Oblatus.

CORPORALIA.

Vide Laici, & Benedicere.

CVSTOS.

NOmen Custodis in nostro Ordine Minorum sumitur aliquando generaliter, & sic conuenit Ministro generali, *vt cap.* 8. *Regulæ.* Item Prouincialibus, *ibidem.* vbi Ministri & Custodes pro eodem sumuntur. Item Guardianis, *vt cap.*4. *iuxta declarationem Nicolai III.* & IV. *Magist.* Aliquando sumitur specialiter, pro prælatura distincta ab istis, *vt cap.* 8. *tom.* 1. *qu. vltima, art.* 1.

Custodes (specialiter sumpto hoc nomine) duo munera habent ex regula, regendi scilicet Fratres in suis custodiis, quorum sunt veri Prælati, & eligendi, atque deponendi Ministrum generalem. *ibid.*

Leo X. concessit Fratribus de Obseruantia vt sigillum Ordinis, & nomi

nomina Prælatorũ vera, & propria, quæ *Seraphicus Pater* in regula ſua inſtituit, apud eos eſſent. *ibid.*

Idem decreuit, vt mittendus cum Prouinciali ad Capitulum generale antea dictus diſcretus diſcretorum, diceretur Cuſtos Cuſtodum, qui eſt Prælatus habitualis, ſeu titularis, non actualis, cùm deſit ei cuſtodia. *ibid. & art.* 2.

Quantũ ad authoritatem Cuſtodum actualiũ, vltra prædictam quã habent ex regula, tanta erit, quãtam eis Miniſtrì generales, vel prouinciales, vel Conſtitutiones, aut ſummi Pontifices contulerint. *art.* 2.

Cùm ſint verè Prælati habentes iuriſdictionem non tãtùm localem, ſed Epiſcopalem, poſſunt viſitare conuentus ſibi commiſſos. *ar.* 3. Itẽ conuocare & celebrare cuſtodiale Capit. vi regulæ, in quo tamen non poſſunt inſtitui Confeſſores, Prædicatores, aut Guardiani, niſi accedat facultas Apoſtolica. *art.* 4.

Officiũ Cuſtodiatus durat vſque ad electionẽ alterius: maximè enim expedit, vt sẽper ſit cuſtos in Prouincia ad omnem euentum. *art.* 6.

Si per mortẽ, vel longã absentiam vacauerit custodiatus, alius eligi potest à Prouinciali, & prouinciæ discretis; similiter si impeditus fuerit vel per negotium magni ponderis, vel per ægritudinem, aut illius imminens periculum ex longo itinere, iudicio Medicorum, incurrẽdum. Secus, si non impeditus vellet liberè renunciare, quia hoc casu nõ habent Prouinciales, & discreti authoritatem eligendi alium. *art.5.*

DEBITA.

Vide Conueniri, Nouitius.

Regulares possunt conuenire laicos debitores coram Iudice sæculari Ecclesiastico, aut laico, pro qualitate caussæ. *art.4. tom. 2. qu. 62.*

Debitor ingrediens Religionem in fraudem creditorum non est recipiendus ad Monachatum; si tamen ingrediatur, ipsum Monasterium satisfacere debet creditoribus de bonis per eum allatis. Quæ quidem procedunt, quando debitor ingreditur Monasterium, antequam illum creditor capiat, & executionem aduersùs illum faciat: secus

ſecus enim poteſt conueniri coram Iudice ſæculari. *art.* 6.

DECIMAE.

Vide Excommunicatio, Tributum, Exemptio.

MOniales priuilegio, & ratione ipſa non tenentur ſoluere primitias, decimas, & cenſus, & alias quaſcumque collectas & exactiones Epiſcopales, niſi ſint ſufficienter dotatæ. Porrò quia de ſufficientia magnum erat dubium; *Greg. XIII.* ad Clariſſas decreuit hanc dotem tantam eſſe debere, vt vnaquæque Soror habeat annuatim 25. Ducatos de Camera, quæ quidem conſtitutio *Greg.* XIII. hactenus non eſt reuocata. *tom.* 3. *q.* 74. *art.* 16.

Mēdicantes ex multis priuilegiis, & præſertim ex ampliſſimo dato Patribus Ieſuitis *à Paulo III. &* *Greg.* XIII. nullam decimā vel contributionem etiam Papalem pro quacunque cauſa ex omnibus prædiis, & bonis ſuis quomodocumque datis, aut acquiſitis debēt ſoluere, nec ſimiliter eorum coloni aut arrendatarij temporales, quod iuſtiſſimè

ſimè potuit facere Pontifex, quũ ſit Dominus abſolutus omnium eiuſmodi bonorum: imò *Ioannes* XXII. cõceſſit Carthuſianis, vt poſſint recipere decimas à ſuis colonis, aliàs debitas Eccleſiaſticis, etiamſi iam eſſent in poſſeſſione. *tom.* 2. *qu.* 44. *art.* 4.

Lucius III. & *Bonifacius* VIII. idẽ cõceſſerũt Fratribus S. Ioãnis Hieroſolymitani pro prædiis, & terris quas ipſi per ſe, vel per alios, ad tẽpus, nõ in perpetuum excolũt. *ibid.*

Multa alia ſimilia priuilegia data ſunt Ciſtertienſibus, & aliis. *ibid.*

DECLARATIO.

Vide Lex, *Oraculum.*

INnocent. VIII. & Leo X. conceſſerunt Superioribus Prædicatorũ & Minorũ, vt cum conſilio aliquorum Patrum (quando res eſt momenti) poſſint authoritate ſuæ Sanctitatis declarare omnia ſubditorũ dubia, adeò vt securè poſsint & debeant ſubditi acquieſcere. *to.* 1. *qu.* 11. *art.* 5.

Idem *Leo X.* amplians prædictam conceſsionẽ ſtatuit, quòd ſcrupuloſi poſsint ſecura conſcientia in omnibus

bus ſtare declarationi ſui Guardiani,& cuiuſcumque alterius Prælati. Sub quo comprehenduntur Vicarij & Præſidentes in abſentia Guardiani. *ibid.*

Dubia orta ex verborũ ambiguitate, Iuriſperitorũ interpretatione, in fauorẽ Regularium ſunt ſemper intelligenda. *Ex conceſſ.* Leon. X. *&* *Iulij I.art.6.*

DEGRADATIO.

Vide Eiicere è Religione.

DEgradatio eſt duplex, verbalis, quæ fit ſolis verbis priuantibus Clericum, aut Religioſum omni dignitate, & priuilegio clericali; & actualis, ſiue ſolemnis, quæ fit verbis & cæremoniis. Poſt hanc ſtatim poteſt Iudex ſæcularis accipere degradatum. Quæ ſuo modo applicanda & moraliſanda ſunt in ſimplici eiectione, & exutione Monachi à Religione: nam eiectio verbalis, quæ eſt, quando ſententia diffinitiua datur cõtra Fratrem eiiciendum, æquiparatur verbali depoſitioni; actualis verò exutio habitus actuali degradationi. *tom.* I. *quæſt.* 23. *art.* 4. *&* 5.

Epiſco

Episcopus secundùm veriorem sententiam potest restituere degradatos verbaliter, non autem degradatos actualiter, quia id solus potest Papa. *art.* 5.

Prælati authoritatem quasi Episcopalem habentes possunt recipere ad Ordinem eiectos cum habitu (quod & olim factum est) & restituere verbaliter priuatos omni priuilegio Regulari, sed nullo modo eiectos sine habitu & tonsura. *ibid.*

DESCENDENTIA.

Vide Electio, Nouitius.

DEscendentes ab Infidelibus, Iudæis & hæreticis, quorum aliquis parentũ in linea recta vsque ad quartam generationem inclusiuè fuit concrematus, aut eius ossa, aut statua igni tradita, sunt inhabiles ad omnes dignitates & officia Religionis, per plures constitutiones, & graues admodum pœnæ infliguntur in eligentes. Et electus eiusmodi iurisdictione caret. Licèt dicant aliqui extare Bullam in Cõuentu Ara-cæli restringentem ad secundum gradum ex parte paterna,

na,& ad primum ex materna.*tom*.1. *qu*.14. *art*. 1.2. *&* 7.

Certum eſt,deſcendentes ex genere maculato intra quartum gradum eſſe iure inhabiles ad dignitates Eccleſiaſticas;tamen non incidunt in graues pœnas *Pij* IV.*&* *Pauli* IV.niſi eorū genus,aut effigies eius fuerit igne cremata.*ar*.2.

Vt deſcendentes ab hæreticis incurrant pœnas contra ipſos in iure poſitas, neceſſarium eſt, quòd ab ipſis deſcendant, poſtquam dictum crimen hæreſis commiſerunt, & non ſufficit quòd ante commiſſum, ab ipſis originem trahant.*art*. 3.

Vbi eſt certitudo de deſcendentia,res per ſe clara eſt; ſi autem ſit dubium,aut tantùm ſemiplena probatio,quòd ante cōmiſſum crimen natus ſit,ſemper eſt præſumendum quòd non deſcēdat à maculato genere, ſicque dictas pœnas non incurret,& tutus manet in conſcientia, licèt adſit dubium ſpeculatiuum.*art*. 3. *&* 4.

Si deſcendentes ex dicto genere maculato ad dignitatē promoueantur,ipſo facto officiis ſuis ſunt pri-

uati,

uati, nec possunt illa sine mortali peccato exercere, nisi ratione alicuius magnæ necessitatis excusentur; v. g. quia si ipsa non exercerent, proprium, vel alterius crimen occultum, reuelaretur. *art.* 8.

Similiter prædicti descẽdentes ex maculato genere officia prædicta habentes, iis renunciare minimè tenentur, si ex tali renunciatione timent probabiliter famam suam, aut progenitorum, detrimentum fore passuram; tenentur tamen petere dispensationem quàm citiùs fieri potest. *ibid.*

Præfati descendentes, qui nõ sunt in possessione ipsorum officiorum, si ad ea per electionem, aut alio quocumque modo admittantur, suæ inhabilitatis non ignari, tenentur dicta officia omnibus modis possibilibus renunciare. *ibidem.*

Vsque dum tolerantur in officiis hi descendentes, valent acta per eos facta, tenenturque subditi eis obedire, si tamen à Superiore sententia declaratoria eos esse comprehensos sub prædictis constitutionibus proferatur, tenentur subditi

incontinenti ab eorum obedientia recedere. *art.* 8. *&* 9.

Eiuſmodi deſcendentes, qui validè in noſtra Religione profeſſi ſunt, durantibus ſcilicet conſtitutionibus *Iulij III.* *&* *Pij* V. quibus prædictas conſtitutiones *Clementis* V*II.* *Pauli IIII.* *&* *Pij IIII.* moderati ſunt; poſſunt eſſe diffinitores, Magiſtri Nouitiorum, Vicarij conuentuum, quibus alius præſit Guardianus, aut Prior, Confeſſores Monialium, diſcreti Capitulares in Capitulis prouincialibus, non autē generalibus, ſaltem in Ordine noſtro Minorum. Quæ prædictæ Conſtitutiones, vtpote pœnales, reſtringuntur præcisè ad dignitates & Prælationes, de quibus expreſsè loquūtur, eas ſcilicet, quæ verè ſunt tales, & habent iuriſdictionem ordinariam, vel quaſi ordinariam, vnde minimè extendendæ ſunt ad officia nominata, quæ talem non habent. *art.* 11.

Poſſunt inſuper eſſe Prædicatores, quia conſtitutiones *Pauli IIII.* *&* *Pij IIII.* hoc interdicentes, à Patribus Ordinis nō fuerunt receptæ.

Vnde constituentes aliquem ex supradictis Prædicatorem, non peccant mortaliter, neque incurrunt pœnas supradictas. *art.* 12.

Cõstitutiones Papales nullo modo ad Moniales nostri Ordinis descẽdentes ex genere maculato sunt extendendæ, tum quia lex loquens de viris in odiosis non extenditur ad fœminas, tum quia nõ est in eis propriè iurisdictio ordinaria. *ar.* 13.

DIFFINITORES.

Vide Illegitimus.

DIffinitores sunt quidam Patres in Ordine deputati ad iuuandos Superiores, sicut inter antiquos Senatores, in Republica ciuili Cõsiliarij, in Ecclesia Romana Cardinales. Eliguntur verò cum Generali aut Prouinciali, quorũ etiam Consiliarij vocantur. *to.* 2. *q.* 45. *art.* 1.

Habent prædicti Diffinitores in aliquibus Religionibus votum electiuum, ipsisque in modum cõpromissi Guardianorum committitur electio. Habent item votum decisiuum, ad decidendas res graues, quæ ad Capitula, & Congregationes intermedias deferuntur. Ad quod votum

tum ferendum sunt destinati ex cõmissione ipsis facta per constitutiones. Tenenturque Superiores Generales & Prouinciales hos consulere, eorumque sententiam petere & sequi, sicut & vicissim ipsi tenentur hæc omnia fideliter præstare. *ibidem.*

In Religionibus, vbi Diffinitores habẽt votũ decisiuum, non possunt Prælati Superiores sententiam aliquam grauem ferre contra delinquentem Monachum sine consensu Definitorum, & sententia ab eis data, sine maioris partis consensu, nullius est valoris. Secus erit, si tantùm habent votum consultiuum pro forma non requisitum; quia si tunc Superiores petitũ ab eis consilium non sequantur, sententia iniusta erit quidem, at irrita, & nulla iure non erit. Si tamen omnino non petatur consilium ab eis, cùm à lege pro forma requiritur, in quocũque iure sententia nulla erit, quia hæc consiliorum petitio inter graues solemnitates censetur. *art.* 2.

Diffinitores in negotiis ad se spectantibus fauore aut respectu

humano procedentes, v. g. tacentes, nec audentes dicere verum, quia ſciunt id diſplicere Superiori, grauiter peccant, quia ibi non ſunt ſubditi, qui ſe debeant Superiori conformare, ſed Conſiliarij cõmunitatis. *art.* 4.

Superiore aſſerente ſe habere iuſtam cauſam faciendi quidpiam, quam tamen non vult eis aperire, debent prudenter cauere à contumelia, & adulatione, ſuumque conſilium ad tempus ſuſpendere, & ſi quidem quandoque aliquibus Definitoribus à dictis Prælatis ſilentium eſſet indictum (quod tamen vix vnquam niſi iuſta, & maxima cauſa contingere exiſtimãdum eſt) hoc caſu illorum iuſſioni acquieſcere neceſſarium eſt. *art.* 5. *&* 4.

Etiamſi concedatur, firmam omnino Prælatorum mentem eſſe, eoſque ſententiam minimè mutaturos in aliqua electione aut negotio peragendo; non ideo Definitores cùm ad ſententiam proferẽdam rogantur, ab ea ſyncerè proferenda excuſantur, niſi fortaſſe ex coniecturis non obſcuris bonum publi

publicum in maiorem ruinam lapsurum suspicantes ob Prælatorum pertinaciam, silentium magis amplectẽdum iudicauerint. *art. 6. & 7.*

Diffinitor à Superiore vocatus, & non accedens sine causa, peccat contra obedientiam, & bonum commune. *art. 9.*

DISPENSARE.

Vide Abbatissa, Confessarij quoad dispẽsationem, Carnes, Illegitimus.

Episcopi possunt Ecclesiæ thesaurum Religiosis dispensare, illis indulgentias concedẽdo, de licentia saltẽ præsumpta suorum Superiorum. Item possunt cum eisdem dispensare quoad interstitia, quod facere nequeũt Ordinum Superiores, nisi ipsi minores Ordines conferant, vt Abbates. *tom. 1. q. 22. ar. 7.*

Prælatus inferior nequit dispensare in lege Superioris, sed bene in pœna cõtracta per legis Superioris transgressionem, dummodo non sit reseruata. Dispensare verò in lege, est obligationẽ legis tollere ab aliquo particulari, propter aliquã causam. Dispensare autem in pœna, est tollere prædictam pœnam iam con-

tractam per legis transgressionem. *art.* 8.

Si pœna imposita sit non per legẽ, sed per Iudicẽ & Prælatum ordinariũ, non potest Superior in illa dispensare, eam tollendo contra voluntatem ipsius Prælati ordinarij. Hinc generalis Minister non potest pœnam latam à Prouinciali contra Fratrem aliquem, ipso renitente tollere, nisi suo officio functus fuerit, quia tum potest sine facultate Prouincialis moderni. Ex *Trident. sess.* 14. *de reform. c.* 1. *ibid.*

Possunt inferiores Prælati aliquãdo dispensare in lege Superioris; primò, ratione consuetudinis; secundò, in casibus leuibus, & iis qui frequẽter accidũt, vt est lex ieiunij, & obseruationis festorũ, in quibus recurrere ad summum Pontificẽ, vel ad alium Superiorem, esset omninò intolerabile. In his enim casibus Prælati inferiores habent facultatẽ dispensandi, interpretatiuè à iure, & Superioribus concessam. *art.* 9.

Non debent Prælati relinquere suæ conscientiæ subditos petentes ab ipsis dispensationem, vt v. g. in

die ieiunij cœnent, aut ante horam comedant, ſed debent eis compati, & benignè diſpẽſando à ſuis ſcrupulis liberare, aut ieiuniũ in aliud opus pium commutare. *ibid.*

Cùm Prælati Regulares iuriſdictionem habeant ad ſimilitudinem Epiſcoporũ, poſſunt ipſi diſpẽſare in omnibus caſibus, in quibus poſſunt Epiſcopi. Vnde ſicut Epiſcopi poſſunt diſpẽſare in omnibus, in quibus non ſunt ſpecialiter prohibiti; ita etiam Prælati Religionum, habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt diſpenſare ex iure in omnibus, in quibus ſpecialiter non ſunt prohibiti. *articulo* 10.

Prælati Regulares poſſunt aliis diſpẽſandi authoritatem delegare. Hoc autem priuilegium Prælatis, pro tempore exiſtentibus conceſſum, eſt perpetuum, & dat iuriſdictionem ordinariam ex natura ſua delegabilem. *art.* 11.

Prouincialis poteſt diſpenſare cum Fratre, ne in caſu aliquo obediat ſuo Guardiano, ſed nõ in omnibus, nec Generalis poteſt eximere

re Guardianum à totali obedientia Prouincialis, ſed ſolus Papa huiuſmodi exemptiones efficere poteſt. Vnde non poſſunt Generales efficere prædicatores generales ad libitum, ſine licentia Prælatorum ordinariorum. *tom.* 1. *quæſt.* 23.*art.*3.

Nec poteſt Prouincialis expellere Religioſum incorporatum in prouincia, inauditum, & ad aliam remittere, ſolo titulo quòd ſit in ea profeſſus. *ibid.*

Regulares Prælati non poſſunt diſpenſare in iure cõmuni, vt conſtruatur Monaſterium ſine licentia Epiſcopi, ex *Concil. Trident.* nec vt de nouo erigantur, aut diuidantur prouinciæ, aut vna alteri ſubiiciatur, nec vt Frater ante 25. annum poſſit eſſe Prælatus, nec ante 30. Epiſcopus, Generalis aut Prouincialis, per ſimilitudinem rationis, nec vt talis non ſit ſufficienter literatus, nec denique vt quis habeat duos Guardianatus, aut Prioratus. *art.*7.8.9.10.

Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem poſſunt iure cõmuni

muni diſpenſare cum ſuis quoad irregularitatem in bigamia vera, & interpretatiua pro minoribus tantùm Ordinibus. At cum bigamo ſimilitudinario, id eſt, cum Religioſo, qui profeſſus, contraxit matrimonium, & vxorem cognouit, poſſunt diſpenſare, vt ad maiores Ordines aſcendat. *quæſt.* 24. *art.* 2.

Poſſunt etiam cum ſuis diſpenſare in omnibus irregularitatibus ob vitium corporis contractis, vt ſunt carentia oculi ſiniſtri, lepra, pollicis amiſſio, ſcandaloſa deformitas, mutilatio membri etiam occulti ex ſua culpa, cùm hæ nullo iuris loco Papæ reſeruentur. *articulo* 3.

Licèt Prælati Regulares habeant iuriſdictionẽ ordinariã circa ſubditos, & quaſi Epiſcopalem, quoad abſoluendum & ligandum in foro exteriori & interiori; non tamen quoad ordinandum (exceptis Abbatibus, ſi de minoribus Ordinibus ſit ſermo) vnde ſicut non habent poteſtatẽ ad Ordines conferendos, ita non habent ad iudicandum, an ordinandi ſint irregularitate ob

eſt aſſignare reſpectu ſæcularium, & Prælatorum Religionum, reſpectu ſubditorum, quamuis *Nauarr.* innuat poſt decē aut viginti annos non prohiberi ordinari. *ibid.*

Prælatorum Regularium eſt, iudicare de ſufficientia Fratrum ordinandorum, hinc eorum literis teſtimonialibus, quibus examinatòs teſtantur & ſufficientes, credere deberent Epiſcopi: nec vllo modo obſtat *Concil. Trid. ibid.*

Poſſunt Prælati diſpenſare in omnibus irregularitatibus, præterquam in ea quæ prouenit ex homicidio voluntario, mutilatione manifeſta, & ad iudiciũ deducta, præſtatione auxilij, fauoris, & bigamia; in proueniente tamen ex homicidio & mutilatione omnino occultis, poſſunt per plures Pontifices. Quod valet, & eſt in vſu, modò tamen nullum inde ſcandalum ſequi poſſit.

Item in homicidio caſuali etiam manifeſto, & facto cauſa defenſionis cum aliquo exceſſu. *art.* 9. 10. 11. 12. 13.

Prælati quaſi Epiſcopalem iuriſdictio

dictionem habentes, possunt dispensare cum propriis Fratribus, aut forensibus sui Ordinis, super irregularitate contracta ex administratione Sacramentorum in Censura, ex priuilegio *Clemēt.* IV. quin etiam in contracta ante ingressum ad Ordinem. *art.* 14.

Idem possunt cum Nouitiis irregularibus ante ingressum, habentibus tamen animum profitendi, ea nihilominus lege, vt si ante professionem egrediantur, in irregularitatem suam reicindant. *art.* 15.

Permissum est iisdē Prælatis dispēsare cum Fratribus patiētibus irregularitatē (præterquā homicidij volūtarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum) vt ad quascumque administrationes & officia eligi & assumi valeant. *Ex Sixto* IV. *art.* 16.

Possunt Prælati Regulares restituere dispensatiuè peracta pœnitentia subditos priuatos officiis & inhabiles ad ea per constitutiones Apostolicas propter crimina grauia, vt sunt fornicatio, adulterium, stuprū, periuriū simplex, & alia huiusmodi, si tamen summus Pōtifex

eorum

eorum reſtitutionem diſpẽſatiuam Sedi Apoſtolicæ minimè reſeruauerit; non poſſunt autem diſpenſare in pœnis Eccleſiaſticis debitis maioribus ſiue grauiſſimis criminibus, qualia ſunt ſodomia, beſtialitas, ſimonia, inceſtus, aſſaſſinatus, quia eorum iuriſdictio erga ſubditos non eſt maior quàm Epiſcoporum erga Diœceſanos, quibus *Alexander* III. conceſſit poſſe diſpenſare modo prædicto cum ſuis Clericis. *art.* 17.

Non poſſunt Prælati diſpenſare cum Fratribus ſimoniacè ad Ordines promotis, etiam in caſu occulto propter rigoroſam & validam quoad hoc *Sixti* V. conſtitutionem prohibentem. *tom.* 1. *quæſt.* 20. *art.* 13.

DISPENSATIO
quoad vota.

PApa non poteſt diſpenſare Religioſum manentem verè Religioſum in votis eſſentialibus, quia illa ſunt de intrinſeca ratione Religionis, ſed poteſt diſpenſare & efficere, vt Religioſus fiat ſæcularis

ris in toto vel in parte, cùm nusquam ſit ei prohibitum, & poſſit diſpenſare in iure diuino, ex ſuppoſitione tamen quòd habuit ortum ab humana voluntate, vt optimè *Scotus.tom.1.quæſt.25.art.1.&* 2.

De facto diſpenſauit Pontifex cum Religioſis militaribus quibuſdam in voto caſtitatis, quãuis adhuc obligentur ad caſtitatem coniugalem, ita vt non poſſint accedere alienas, quin ſacrilegiũ committant. *art.* 3.

Papa cùm ſit dominus omnium Chriſtianorum in ordine ad fidem & finem ſpiritualem, poteſt irritare omnia vota Chriſtianorum, maximè autem Religioſorum, contraria perfectioni fidei & vtilitati ſpirituali Eccleſiæ, & tamquam ſummus Vicarius Chriſti in omnibus diſpenſare. *art.*5.

Prælati cùm ſint domini volũtatis Religioſorũ, poſſunt nõ tantùm diſpenſare cum cauſa, ſed & irritare omnia vota ſubditorũ facta poſt profeſſionẽ, etiamſi ſint de re præcepta, vt de non furando, uon mentiendo, &c. tollendo nouam obliga-

obligationem illam: niſi votũ excedat limites obedientiæ; vt ſi v. g. eſſet de ingrediendo arctiorem Religionem, in quo tamen etiam poſſunt ad petitionem ſubditi diſpenſare, non irritare. *art.* 4.

Eadem omnino poſſunt in Moniales ſibi ſubditas; earum tamen Abbatiſſa, vtpote carẽs iuriſdictione ſpirituali in eas, non poteſt diſpenſare; bene autem irritare, propter dominatiuam poteſtatẽ quam habet in ſuas. *art.* 7.

Non peccant Prælati aut Abbatiſſæ vota ſubditorum ſine ſuo conſenſu facta irritando, ſicut nec ſubditi & Moniales dictam irritationem petendo ſine cauſa, cùm ſub tacita cõditione Deo promiſerint, videlicet ſi eorum Prælati non irritarent. *ibid.*

Omnia vota perſonalia & mixta ceſſant emiſſa profeſſione in Religione aliqua approbata. *art.* 8.

Tempore Nouitiatus non tenetur Nouitius ad vota illa, quæ non poteſt implere in Religione. Sed ad alia quæ poteſt; tenetur; in his autem poſſunt Prælati diſpenſare

& com

& commutare in opera seu exercitia ab ipsis in Religione fieri solita, cùm habeāt in eos iurisdictionem, licèt non dominationem. Si tamen redeat ad sæculum Nouitius, non prodest dispensatio. *art.* 6. & 8.

Ex concessione *Eugenij* IV. facta Benedictinis, possunt Prælati regulares dispensare cum illo qui habet votum intrandi, v. g. Carthusiam, vt possit profiteri in Ordine Mendicantium iusta tamen causa interueniente; qualis est, si putet gratius Deo famulatum dicare in hoc Ordine quàm arctiori. *art.*6.

Prælati iurisdictionē quasi Episcopalem habentes possunt dispensare in omnibus obseruantiis Regularibus, exceptis essentialibus & intrinsecis, nisi eis expresse sit prohibitum. Obseruantia autem comprehendit tam cōtenta in iure Religiosos concernentia, quàm in statutis & Regula (demptis tribus votis) etiam obligantia ad mortale, vt sūt pleraque præcepta in Regula Minorū, Sanctæ Claræ, & Iesuitarum, in quibus posita causa licèt non sufficiente, nec necessitāte

ex Regula, possunt Prælati cum aliquo in particulari dispensare, & sua dispensatione supplere defectũ necessitatis, ita vt Frater minimè peccet. *tom.* 1. *q.* 26. *art.* 1.

Obligatoria nostræ Regulæ Fratrum Minorum, præter tria vota, nullo modo debent dici vota, sed tantùm præcepta, & per consequẽs dispensabilia sunt sine abolitione status Minorici, *art.* 4.

Ad maiorem conscientiarum securitatem *Pius* II. concessit Prælatis Fratrum Minorum, vt possint dispensare in multis Regulæ præceptis quæ refert, vt de ieiunio, calceamentis; vnde non sunt condemnandi vtentes eiusmodi concessione. *art.* 1. & 2.

Corduba approbat contra Collectorem priuilegiorum concessionem *Leonis* X. factam Minoribus, vt possint recipere triticum ac alias res superabundãtes, quibus Fratres non habent necesse in propria specie vti, aut non in tanta quãtitate, vt per Syndicum commutentur aut vendantur, & exinde necessaria alia emantur. *art.* 3.

Pij 2. concessio extenditur etiam ad Guardianos & Præsidentes in eorum absentia. Qui malè faciunt petenti dispensationem, v. g. equitandi cum aliquali causa, dicentes. *Committo tuæ conscientiæ*, quin potiùs debent benignè vti concessione, nisi fraus appareat, aut id vergat in obseruantiæ relaxationem. *art.* 5.

Subditus absens à Superiore potest vti epicheïa, existimans in tali casu rigorem legis secum esse mitigandum; sed vbi est manifesta necessitas, quia maior esse debet vt à peccato excusetur, quàm vt à Prælato dispensetur. *ibidem.*

Affirmant quidam posse Prælatos in his omnibus secum dispensare, sed alij negant, cùm sit actus iurisdictionis spiritualis, quam nemo habet in seipsum. Prudenter ergo facerent, si à maioribus Prælatis obtineret, vt in eiusmodi possent dispensari à suis Confessariis, aut (cùm possint dispensare ratione iurisdictionis ordinariæ delegabilis) si delegarent suam authoritatem Confessori ab ipsis electo, à quo

quo possent dispensari. *art.* 6.

Tam petens quàm dans dispensationem sine iusta causa peccat. Imò nisi detur à summo Pontifice, in foro conscientiæ non valet. Ea etiam cum causa rationabili data, rarò vtendum est, cùm experientia doceat multa mala in Ecclesia, & Religionibus accidisse ex frequentiori huiusmodi dispensationum vsu. *art.* 7. & *tom.* 2. *q.* 46. *art.* 4.

An grauiùs peccet dispensans, an petens sine causa, dubium est. Videtur tamen quòd concedens, licèt in vno & altero possit esse veniale, secluso scandalo, & aliis malis, quæ inde emergunt. *art.* 5.

Prælato præcipienti aliquid contra Regulæ præcepta, si adsit iusta causa, subditus debet bene sentire, scilicet quòd tunc dispenset; sed si sine causa apparente, debet reuerenter monere, se non posse in hoc sine dispensatione obedire: nam Prælato præcipienti contra Regulæ præcepta, & non cum causa dispensanti, non tenetur quis obedire. *art.* 10.

Dispensatio contra ius cōmune

est strictè interpretanda, ita tamen vt seruetur proprietas sermonis, & respectus detur ad tacita & accessoria, quæ ex præcedentibus & subsequētibus colliguntur. Quãdo autem est gratiosa, aut in corpore iuris inclusa, latè est interpretanda. *art.* 11.

DIVINVM OFFICIVM.

Vide Monialis.

AD sedandos scrupulos *Leo* X. concèssit, quòd Fratres Minores satisfaciant officio secundùm Regulam, dicendo illud ambulando, sedendo ob aliquam caussam, non integrè pronunciando per imperitiam aut negligentiam, aut defectum linguæ, seu aliàs qualitercumque imperfectè cum distractione dicant, dummodo hæc ex malitia non faciant. Et similiter dicentes cum aliis quòd non teneantur repetere ab iis imperfectè pronunciata, aut non integrè audita ob strepitum, aut distantiam qualitercumque, & præsertim in choro. Quòd si aliquid omiserunt, sátius est

est vt dicant, ad supplendum omnem defectum, vnum *Pater* & *Aue*, aut Orationem quæ incipit, *Sacrosanctæ*, &c. ex eodem *Leone. tom.* 11. *quæst.* 24. *art.* 2. & 3.

Idem Leo cōcessit, vt omnia quæ secundùm rubricas debent dici secretò, non teneantur pronunciare verbaliter, sed possint tantùm mētaliter, quod sanè est priuilegium. *art.* 4.

Idem concessit Minoribus indulgentiam medietatis peccatorum commissorum illo die, quo officium ex libro recitauerint. *articulo* 6.

Prælati possunt dispensare cum Fratribus infirmis in officio diuino, si non valeant illud legere sine tædio, assignando eis aliquid aliud ad arbitrium suum: tutique sunt Fratres ex *Eugenio* IV. qui etiam concessit, cum ipsis Prælatis quemlibet Presbyterum per quemuis eorum eligendum, simili modo dispensare posse. *art.* 7.

Fratres Minores itinerantes possunt satisfacere officio, dicēdo Horas vel separatim, vel cum aliis,

cum quibus se inuenerint: licèt non secundùm vsum Romanum, per *Innocent. IIII.* nec contradicit Bulla *Pÿ* V. in principio Breuiarij. *art.*8.

Non erit peccatum mortale, si cùm fieri deberet de Feria, faciant de Festo bis, térve; secus si sæpius, propter notabilem peruersionem Ordinis Breuiarij. *ibidem.*

Leo X. pro scrupulosis, concessit Fratribus Minoribus occupatis aliqualiter & occupandis, vt possint anteponere & postponere, dicendo Matutinũ vesperi, & manè cætera vsque ad Vesperas exclusiuè, sine peccato, etiamsi occupatio non sit multùm necessaria. Vrgente verò necessitate idem cõcessit, vt possint mutare officium Feriæ in officium Sancti. Ad hæc refert Veracruz *Pium* V. concessisse quòd Fratres sine scrupulo possint dicere Matutinum ante Solis occasum, & manè ratione itineris aut alterius occupationis, rèliquum vsque ad Completorium inclusiuè, cùm credunt se deuotiùs tunc dicturos. *art.* 5. *&* 18.

Monjales Sanctæ Claræ sub cura

ra Minorum degentes, non tenentur sub peccato ad officium Defunctorum, septem Psalmos, & canticum Graduum: sicut nec ipsi Minores. Ex *Leone* X. *art*. 14.

Probabile est, Minores teneri certis diebus ad Officium B. Mariæ in choro, per antiquam consuetudinem Ordinis præscriptam, ex mente *Pij* V. *ibidem*.

DONARE.

Vide *Eleemosyna*.

DOnatio, est datio liberalis siue irreddibilis, id est, recompensationem non intendens. Vel est rei licitæ, nullo iure cogente, mera liberalitate facta collatio. Estque duplex, videlicet inter viuos, & causa mortis. Donatio inter viuos est, quando rem, quam dono, malo habere eum, cui dono, quàm me. Donatio causa mortis est, quando rem, quam dono, malo me habere, quàm illum, cui dono, sed magis illum, quàm hæredem. Hæc est reuocabilis, illa irreuocabilis. Ex *iure*. *tom*. 2. *q*. 47. *art*. 1.

Donatio omnium bonorum præsentium,

ſentium, & futurorũ licèt iure ciuili non valeat, valet tamen per Canones, facta Eccleſiæ, aut pio loco principaliter; ſed eiuſmodi Eccleſia, aut locus tenebitur ad debita, & alimenta donantis. Dixi principaliter: nam licèt donarentur omnia bona præſentia & futura Titio, v. g. ea lege vt alicui Monaſterio faceret eleemoſynã, donatio eiuſmodi non teneret. *art.* 2.

Per Clementem VIII. *anno* 1599. prohibiti ſunt Regulares donare; intelligendum tamen eſt de donis gratioſis, non remuneratoriis ſemper licitis, conformibus legi naturæ, modò non vitientur ſimonia. *art.* 3.

Fratres Minores nunquam poſſunt dare, niſi concurrentibus quatuor ex *Nicolao* III. & *Leone* X. Primò, res debet eſſe vilis determinata à Superiore. Secundò, neceſſaria eſt licẽtia Prouincialiũ, nõ Guardianorum, niſi ex conſuetudine, quæ iam videtur eſſe in vſu, & in minimis ſufficit generalis, & præſumpta licentia. Tertiò, quòd res donanda ſit mobilis: ex immobilibus

bilibus enim, putà de horto, domo, &c. facta donatio, eſt nulla. Quartò, res donanda non debet eſſe pecunia, cùm illius vſus ſit illis interdictus. Eadem licentia requiritur ad acceptandum à potente donare, attamen ad recipiēdum videtur ſufficere præſumpta licentia, quæ eſt, quando id, quod donatur ipſi Fratri, eſt neceſſarium, ſtatuíque, ac Regulæ conſentaneum. *art.* 4.

Donationes Nouitiorum, etiam cum iuramento ob cauſam piam factas ante completum decimum menſem Nouitiatus, quæ aliàs ſecuta profeſſione confirmantur, *Concil. Trident. ſeſſ.* 25. De Regularibus, *capite* 16. annullat & irritat. Quod extenditur etiam ad donationes factas ante ingreſſum, intuitu tamen ingreſſus Religionis. *art.* 8. & 9.

Donatio cauſa mortis facta à Nouitio valet, cùm talis non poſſit auferre libertatem ad vouendum, vtpote reuocabilis. *art.* 10.

Profeſſione facta, ſed irrita exiſtente, ſi reclamet intra quinquennium, ſicut irritatur profeſſio; ſic

& omnis donatio, si facta sit secundùm formam *Concil. Trident. art.* 11.

Ad tollendam omnem doli suspicionem, expressè mandat *Conc. Trid.* donationem secundùm eius formam debere fieri de licentia Episcopi, aut eius Vicarij. *art.* 14.

Hæc de donatione Nouitiorum, sicut & alia contenta in citata *Sess. de Regular.* non comprehendunt Iesuitas, vt expressè ibi dicitur. *art.* 16.

DOS.

Vide Alimenta, Monasterium.

COncil. *Trident. sess.* 25. *De Regularibus, cap.* 3. definiens nullum Monasterium debere habere plures, quàm vt commodè ex reditibus, aut consuetis eleemosynis ali possint, intelligit plures indotatos alendos expensis Monasterij; vnde licet recipere plures cum dote sufficiẽte pro sua sustentatione, sed caueri debet simonia, cùm plerumque accipiantur munera intuitu receptionis, nõ sustentationis necessariæ. *tom.* 2. *q.* 48. *art.* 1.

Si

Si Monaſterium ſit ſufficienter dotatum, accipientes dotem vix excuſari poſſunt à ſimonia, & nullo modo ſaltem ab auaritia, ſicut etiam qui paciſcuntur de maiori ſumma, quàm ſufficiat ad Religioſam ſuſtentationem. *ibid.* & *art.* 2.

Prælati poſſunt & debent (ſicut ſtatutum eſt legibus ciuilibus) taxare ſummam communem pro ſuſtentatione recipiendorum cum dote, ſecundùm loca, tempora, & perſonas, ſtatuto communi; quam ſummam poſſent in particulari minuere, modò ſemper remaneat ſufficiens, etiam contradicente conuentu. *art.* 3. & 4.

Parentes Nouitij dantes Monaſterio dotem, niſi à Monaſterio pignus accipiant, aut fideiuſſorem de datis mutuo, & Religioſi acceptantes ante factam profeſſionem, excommunicantur per *Concilium Trident. citatæ ſeſſ. cap.* 16. ne videlicet inde quoquomodo libertas impediatur Nouitij. *art.* 5.

Religioſæ paciſcentes de dote, tenentur reſtituere totum id, quod ſuperat taxam communem & ſuffi-

ficien-

ficientem, nisi ipse excessus ipsis liberaliter concedatur. *art. 6.*

Monasterium potest petere compensationem dotis non solutæ tempore debito à parentibus professi, sed caueatur vsura. *art. 7.*

Fraus de dote ex parte Nouitij iam professi, vt si verbi gratia promisisset, Monasterium successurum ad suam hæreditatem, cùm tamen antea renunciasset legitimè, non dirimit professionem; efficit tamen, vt Monasterium non teneatur alere, sed potest à parentibus iuridicè petere alimenta, non manendo apud parentes, sed in Monasterio, cùm sit verè Religiosus. *art. 8.*

ECCLESIA.

Vide *Altaria*, *Aedificia*, *Hæreditas*, *Immunitas*, *Legatum*.

AEDIFICIA.

Vide *Excommunicatio.*

CAeteris paribus melius est, & Deo gratius fundare & ædificare Ecclesiam Collegiatam, Regularem, præsertim Mendicantium, quàm sæcularē, *tō. 2. quæst. 49. art. 2.*

Non

Non poſſunt hodie Mendicantes noua loca conſtruere, nec conſtructa recipere, ſine licentia Epiſcopi loci. Ex *Trid. ſeſſ.* 25. *de Regular.cap.* 3. Et hæc ſufficit abſque alia ſummi Pontificis authoritate. *art.* 3.

Non poſſunt Fratres mutare Monaſterium de loco in locum, ſine Papæ licẽtia, ex *Bonifacij* VIII. *conſtitutione*, non mutata quoad hoc per *Concil. Trident. art.* 4.

Poteſt tamen Generalis Monaſterium non amplius commodum dimittere in manibus Ordinarij ex *Sixto* IV. dicti Generalis conſcientiam ſuper hoc onerante. *tom.* 1. *quæſt.* 23. *art.* 6.

Clemens IV. prohibuit Mendicantibus ædificare de nouo prope domum iam conſtructam Minorum, niſi intermediet ſpatium trecentarum cannarum in aëre menſurandarum, vbi aliàs rectè menſurari loci diſpoſitio non permittit. Et quamlibet iſtarum cannarum voluit octo palmorum longitudinem continere, non obſtante varia locorum cõſuetudine. *art.* 5.

Innocen-

Innocentius IV. ſtatuit, vt infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſiẽſium, nulli Religioſo liceat conſtruere ędificium, aut poſſeſſionem acquirere. *ibid.*

Vrbanus IV. conceſſit Ordini Ciſtertiẽſi, vt nulla ædificia poſsint conſtrui intra vnum milliare ab Abbatiis, & eiuſdem Odinis locis, ſub pœna excõmunicationis. *art.5.*

Leo X. ſpeciali priuilegio conceſſit Minoribus, quòd adueniente neceſsitatis caſu Eccleſiæ tam Fratrum Minorum, quàm Monialium Sanctæ Claræ, poſsint transferri & mutari de vno loco ad alium, & locus prioris Eccleſiæ reduci ad vſus humanos; dummodo materia ædificiorum ponatur in alia Eccleſia. *art. 6.*

Eccleſia ſæcularis facilè authoritate ſolius Epiſcopi poteſt fieri Regularis, ſed ſine præiudicio Clericorum ſiue beneficiatorum dictæ Eccleſiæ: ita vt alibi æquè prouiſum ſit eis, quia non poteſt ſummus Pontifex concedere priuilegium cum præiudicio magno tertij, *ibidem.*

Funda

Fundatori non reſeruanti ſibi dominium Conuẽtus, & fundi Eccleſiæ ædificatæ pro Fratribus, poteſt Syndicus de conſenſu & voluntate Miniſtri Prouincialis, & communitatis dare iuſpatronatus ipſius ſucceſſoribus, quia hæc donatio potiùs cedit in vtilitatẽ Fratrum, ex qua alij animantur ad conſtrùendum pro Fratribus. *art.* 7.

EIECTIO A RELIGIONE.

Vide Homicida, Profeſſio.

ALexander VI. conceſſit Generali & Prouinciali, poſſe expellere ſpoliatos habitu incorrigibiles, ad quod Sanctus Bonauentura ſuper Regulam Minorum, *qu.* 12. dicit tria requiri ſaltem in foro cõſcientiæ. Primum, quòd Fratribus & ſæcularibus eorum delicta ſint notoria. Secundum, quòd noceant aliis ſuo malo exemplo. Tertium, vt probetur incorrigibilitas. *tom.* 1. *qu.* 30. *art.* 14.

Incorrigibilitas iudicanda eſt, quando ſæpe correctus de crimine pœnas non vult ferre, nec culpas dimittere, vel ex pœnarum ſæpius

iterata

iterata inflictione iudicio discretorum cognoscitur non poficere. Hæc habent statuta Fratrum Prædicatorum, secundùm quæ non potest expelli Frater, quamdiu vult corrigi; apud Minores verò incorrigibilis dicitur, qui ter conuictus & punitus de crimine graui, vt est apostasia, non fuit correctus. Vnde quarta vice potest expelli. *ibid.*

Talis vt suprà dicitur incorrigibilis de iure, sed potest quis incorrigibilis de facto iudicari, si in primo crimine sunt circumstantiæ grauissimæ. *art.* 15.

Prælati volentes eiicere insolentes, vtendo virtute concessionis *Pij* V. non tenẽtur sequi consilium Seniorum, bene autẽ virtute concessionis *Alexandri* VI. nisi fuerint Generales, qui per seipsos dũtaxat possunt eiicere, *art* 14. 15. 16. & 17.

Possunt expellere ob homicidium, & peccatum Sodomiticum perfectè & sæpius perpetratum, sed non decet, si pœniteant, nec assuescant, nec tutum esset in conscientia, cùm æquitas ibi desit, & misericordia. *art.* 18, & 19.

Conſuetudo fuit olim eiiciendi incorrigibiles cum habitu; & tales poterat, & tenebatur Superior recipere; ſed *Alexander VI. Pius V.* & alij modò conceſſerunt poſſe tales ſine habitu expelli, & totaliter ſæculares fieri; quo ſemel facto nunquam iure licet eiuſmodi ad Ordinem recipere, ſine Papæ mandato, niſi præſcripta cõſuetudo ius contrarium in aliquo Ordine obtinuerit, qualis eſt in Minorum & Prædicatorum Ordinibus. *tom.* 1. *q.*23. *art.* 4.*&* 5.

Eiecti etiam iuridicè non liberantur ab obligatione votorum, & præceptorum; ſed tantùm ſuſpenditur obligatio quoad ea quæ extra Ordinem ſeruare non poſſunt. Vnde ſi redeant ad eandem Religionem, non debent iterum profiteri; ſecus ſi ad aliam. *art.*20.*&* 29.

Innocent. IV. prohibuit vt Minores, quos Generalis vel Prouincialis ab Ordine eiecerint, vel proprio motu egreſſi fuerint, non præſumant prædicare (cùm ſint infames) ſeu confeſſiones audire, niſi de licentia Sedis Apoſtolicæ, aut præ-

dictorũ Ministrorum, ad aliũ transierint Ordinem. Et quòd si contra huiusmodi inhibitionem aliquid temerè fuerit attentatum, possunt dicti Ministri in illos excõmunicationis sententiã promulgare. *art.* 21.

Eiectus cum habitu nunquam potest per seipsum illum dimittere; nec vllus Papa inferior valet in hoc dispensare: ideo propria authoritate illum temerè relinquens, est excommunicatus, à qua tamen excommunicatione videtur liberari, si bona fide & sine scandalo assumat alium Religionis in genere habitum. *art.* 27.

Eiectus sine habitu potest, debétque vti habitu clericali Ordini suo conuenienti sine vlla Papæ dispensatione. *ibidem.*

Eiectus iustè de rigore iuris, non tenetur redire: hinc vbi rogarit, vt recipiatur, si non admittatur, potest tuta conscientia degere in sæculo. *art.* 21.

Eiecti, cum literis testimonialibus Superioris eiicientis, possunt Intrare quemcumque Ordinem, etiam laxiorem, demptis Sancti Augustini

gustini hospitaliorum, & militaribus Ordinibus; sed sine illis literis nullum possunt ingredi prorsus Ordinem, nec recipi absque licentia speciali Sedis Apostolicæ. Ex *Innocentio* I V, *art.* 22.

Superior eiiciens non potest obligare eiectum, vt intra certum tempus ingrediatur alium strictiorem Ordinem, cùm exutus non sit, ampliùs eius subditus. *art.* 23.

Eiecti debent se statim subdere Episcopo, aut originis, aut alicui alteri, à quo possunt dispensari, si indigeant dispēsatione, modò non sit Papæ reseruata; quin etiam poterunt ab eo ad Ordines promoueri titulo beneficij (si habeant) aut patrimonij. *art.* 24. *&* 25.

Eiecti cùm remaneant incapaces proprietatis, non possunt sibi acquirere, nec Monasterio, à quo sunt expulsi, cùm desinant esse Regulares; ergo nec dare, nec testari; sed bona per eos acquisita sunt Ecclesiæ Regularis aut sæcularis cui inseruiunt, Pontificis aut Episcopi. *art.* 26.

Eiectus potest statim à Iudice

ſæculari puniri, etiam pœna mortis, vt docet praxis communis, niſi ſit Clericus, in quem tunc nihil poteſt ſæcularis, niſi ei expreſsè tradatur, à Iudicibus verò Regularibus ſuæ Religionis condemnari tantùm poteſt ad exilium, aut triremes, non ad mortem. *art.* 28.

ELECTIO.

Vide Epiſcopus, Abbatiſſa, Commiſſarius.

ELectio eſt idoneæ perſonæ ad dignitatem, vel fraternam ſocietatem, ſeruata forma Canonica, facta vocatio: eſtque triplex. Prima, per modum ſcrutinij. Secunda, per modum compromiſſi. Tertia, per modum communis inſpirationis. *tom.* 2. *q.* 51. *art.* 1.

Electionis per ſcrutinium faciendæ ſubſtantia trium ſcrutatorum numerum exigit, niſi collegij exiguus numerus excuſet. *art.* 2.

Scrutinio præmittitur iuſiurandum, in Religionibus obedientia, vota deinde ſecretò exquiruntur; poſſuntque in negotiis grauiſſimis teſtes adhiberi, quo res citra omnem

nem suspicionem fiat. *art.* 3.

In scrutinio danda sunt suffragia pura & certa, non sub conditione incerta, & ambigua. *art.* 4.

Concil. Trident. sess. 22. *de Reform. cap.* 4. prohibens illum posse suffragari in electionibus, qui non est in sacris, non comprehendit Monachos, nec Mendicantes, sed tantùm Canonicos Regulares, nec requirit ætatem 22. annorum, vnde illi ante ætatem ordinati, nisi sint suspensi, poterunt habere vocem. *art.* 5.

Superiores Ordinum Mendicantium possunt dispensare cum suis quoad electiones ex iusta causa. *ibidem.*

Iure communi prohibentur laici suffragari in electionibus Prælatorum: verùm in Religione Minorum consuetudo præscripta contrarium obtinuit; vnde in quibusdam prouinciis habent vocem in omnibus etiam passiuam; in aliis autem nec actiuam in omnibus, sed tantùm in receptione Nouitiorum. *art.* 5.

Possunt electores legitimè im-

pediti aliquem mittere Procuratorem ſuo nomine ſuffragaturum, ſaltem cum iureiurando de impedimento legitimo. Nec hoc abolet *Cōcil. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 9.* vt expreſsè declarauit *Sacra Congregatio*, ſed tantùm abuſum antiquum, quo ſolebant ipſi Præſidentes talem v. g. N. ſubſtituere in locum N. v. g. abſentis. *art. 6.*

Sixtus V. præcepit vt electiones Superiorum & Officialium in Ordine Minorum de Obſeruantia, per ſchedulas clauſas fierent ſtatim coram communitate comburendas, ad maiorem eligentium libertatē: aliàs irritat totum. quod non comprehendit Moniales, quæ debent ſequi dictamen *Concil. Trid. citatæ ſeſſ. cap. 7.* volentis vt Superior, quicumque ſit, non ingrediatur Monaſterium, ſed recipiat vota Monialium ante cancellorum feneſtellam. *art. 8.*

Electio poteſt coarctari ad certum genus perſonarum, v. g. ad ſolos Guardianos, vel certam nationem, v. g. Ciſmontanam, ſi tamen inter tales aliqui digni inueniantur,

tur, sed non ad certas personas 3. aut 4. vocalium passiuorum, cùm id expressè sit contra libertatem & sacros Canones, sine Papæ dispensatione, aliàs est irrita electio, & Præsidens id faciens in electione Prouincialis secundùm *Pium* V. suo officio priuatus existit, post sententiam tamen Iudicis; in electione verò Guardiani non priuatur officio, sed electio est nulla. *art*: 10. *&* 11.

Præsidens quantæcumque sit authoritatis non potest quempiam priuare voce actiua aut passiua, nisi seruato iuris ordine quoad substãtialia, si non citetur, si non detur illi locus se defendendi; nec quidquam faciunt literæ Apostolicæ: nam sic intelligendæ sunt, vt substantia iuris, & præsertim naturalis, seruetur. Nec valent censuræ ad hoc latæ, fitque irrita electio. *articulo* 12.

Omnis professus statim atque emisit tria vota secundùm Canones, videtur habere vocem in electionibus Prælatorum, quod conforme est consuetudini antiquarum Religionum; & *Nauarrus* id securiùs

iudicat, nec noua consuetudo in contrarium est bona, nisi sit legitimè præscripta. *art. 13.*

ELECTIO GENERALIVM ET PROVINCIALIVM.

ELectio in Ordine Minorũ Generalis assumendi ex vtraque familia alternatiua vice, fieri debet ab omnibus vocalibus vtriusque familiæ *iuxta Papales Constitutiones;* nec potest iam protendi vltra sexennium, nisi fortè ad paucos menses, sine Papæ dispensatione. *tom. 2. quæst. 52. art. 2.*

Generalis canonicè electus, eo ipso quo pronunciatur electus, priuilegio Papali cẽsetur confirmatus, nec eget alia confirmatione; quod & aliis Ordinibus iam concessum est. *art. 3.*

Nicol. III. prohibuit, ne Minores possint mortuo Generali, eligere Vicariũ Ordinis, sine expressa Papæ licentia; sed iam contrarium obtinuit

tinuit consuetudo, vt habetur in statutis Toletanis Ordinis.*art*.4.

Electio Prouincialis in Ordine Minorum, videtur olim pertinuisse ad Capitulum generale, sed iam per *Clemen*.V. pertinet ad prouinciale. Quòd si electores (vt habent *statuta Toletana*) in varia placita diuisi, in vnius diei spatio non elegerint, Præsidens Capituli poterit secundùm iuris communis dispositionẽ, quem voluerit, secundùm Deum, eligere: idem est faciendum, si electores elegerint sciẽter indignum; si verò fuerit electio digni, prætermisso digniori, non debet irritari, bene autem indigni.*art*.6.

In Prouincialem potest eligi omnis Frater idoneus, licèt non sit de corpore Capituli, quod vsu receptum est in Ordine Minorum; non tamen alterius prouinciæ, nisi vrgente necessitate cum consensu totius definitorij.*art*.7.

Potest Pontifex facere vt sæcularis aliquis, & multò magis Frater alterius Ordinis, possit creari in Abbatem, qui erit caput & Prælatus Monasterij, licèt id multùm

dedeceat, vt colligitur ex *Trid. sess.* 25. *de Reg. cap.* 21. Cùm enim sit Rector Fratrum, ad perfectionem suæ Regulæ decentissimum est, vt præeat exemplo, & experiẽtia Regulam doceat. *art.*8. *&* 9.

Legatus verisimiliter dispensare potest, vt Frater vnius Religionis strictioris, aut saltem æquè strictæ, licèt non laxioris Obseruantiæ, in alia Religione eligatur in Prælatum. *art.*10.

Qui fuit quondam Prouincialis, modo duæ interfuerint electiones, potest iterum eligi, licèt non omnino sit completum sexennium, ex *Greg.* XIII. *art.*12.

Prohibitio iuris ne fiat electio successoris ante completam defuncti sepulturam; non ligat Mendicantes; ex *Clement.* 4. præsertim quãdo occasiones vrgentes id postulant. *art.*13.

Stante statuto ne Vicarius Conuẽtus eligatur in discretũ qui mittatur ad Capitulũ prouinciale, Visitator etiã cum plenitudine potestatis iniustè dispensat cum eo, nisi adsit causa rationabilis. *art.*14.

ELE

ELECTIO

Guardianorum, & Priorum Conuentualium.

LIcèt iure communi electio superioris Conuentualis spectet ad Conuentum, tamen in Ordine Minorum per statuta à Pontificibus approbata, pertinet ad Definitores in Capitulo congregatos, per modum compromissi, quod *Nauarrus* iudicat conuenientissimum: extra Capitulum verò taliũ electio pertinet ad Definitores, vel ad Conuentum. *tom. 2. q. 53. art. 1.*

Guardianus electus, ex ipso censetur confirmatus ex *Clem. 4.* quod iam omnibus aliis Conuentualibus est concessum. *art. 6.*

ELECTIO

Abbatissarum & Priorissarum.

ELectio Abbatissæ pertinet ad Cõuentum, & debet fieri secundùm formam *Conc. Trid. sess. 25. de Reg. cap. 6. & 7. tom. 2. q. 54. art. 1.*

Electa monialis per scrutinium secundùm *Concilium Tridentinum,* si

si sit canonicè electa, id est, si habeat duas partes ex tribus, debet statim confirmari, non obstante cõtradictione tertiæ partis, sed non, si sit electa à *maiori* quidem parte, nõ tamen explente duas partes ex tribus: tunc enim Prælatus ante confirmationem debet audire partem reclamantem, sine strepitu & figura iudicij, & ea audita confirmare aut irritare; illa autem sic electa antequam irritetur, potest vti iurisdictione, modò res Monasterij non alienet, nec vllam inter Moniales recipiat. *art.* 7.

Cùm additur in electione Monialis clausula, *De consensu medietatis Conuentus*, intelligitur, quòd consensus iste debeat exquiri ab omnibus Capitulariter congregatis: non enim aliter efficiunt corpus communitatis, à quo corpore debet fieri electio. *art.* 2.

ELECTI OBLIGATIO
ad acceptandam Prælationem.

DEbitè electus, illicitè fugit, aut se abscondit sine speciali Spiritus sancti instinctu, sed meritoriè bona intentione potest acceptare

ceptare dicens: *Ecce ego, mitte me*, vel humiliter ſeſe excuſare, niſi obediẽtia cogat, aut conſcientia ob inopiam alterius idonei ſtimularet, iuxta *ſacros Canones. tom.2.quæſt.55. art.1.*

Regularis Canonicè electus in Prælaturam extra Ordinem, eget voluntate Superioris ad conſentiẽdum (niſi cõfirmetur à Legato Cardinali) tamen veriſimiliter poteſt cogi Superior ad conſentiendum, præſertim ſi bonum commune id poſcat. *art.2.*

Non poteſt Superior concedere licentiam pro electione futura, ſi fieri contingeret, vt in quadã *Clementina* determinatur, & tenet *Sylueſter. art.2.*

Si Legatus Regulari cõferat beneficium quodcumq; ſæculare, valet etiam ſine conſenſu Superioris. Item ſi eligatur in Papam, quia eo ipſo efficitur omnium Superior & dominus. *tom.2.q.124.art.3.*

ELIGI PROCVRANTIVM POENAE.

Regularis in electionibus, vel ante eas per ſex menſes ſubornans

nans electorem mala ſubornatione, ipſo facto excommunicatur, olim à ſummo Pontifice, hodie etiam à Generali, & eius Commiſſario, quando de illis non eſt ſubornatum, abſoluendus, & priuatur voce actiua & paſſiua. *tom.2.q.56. art. 1. ex Pio V. & Gregorio* XIII.

Hæc excommunicatio eſt latæ ſententiæ, ſed priuatio vocis non incurritur, niſi poſt ſententiam Iudicis in foro conſcientiæ, ex *Soto. ibidem.*

Subornatio eſt ſuaſio, qua ſuadetur verum vel falſum, ob bonum vel malum finem; ſi in bonum, eſt bona; ſecus, ſi in malum. *ibid,*

Iiſdem pœnis afficiuntur, & inſuper priuātur omnibus officiis Ordinis recurrētes ad ſæculares mendicaturi fauores ad obtinenda officia, etiamſi iurent in contrarium & Fratres & ſæculares, dummodo de malitia non conſtiterit, ex *Pio* V. & *Greg.* XIII. *art.* 2.

Non incurrit tamen has pœnas, qui has literas impetrauit, ſed ad electorū manus non peruenerunt. Similiter nec ignorans has conſti-

tutiones

tutiones saltem in foro conscientiæ. *ibidem.*

Moniales impetrantes similes fauores non incurrunt illas pœnas. *ibidem.*

Gregorius XIII. & *Clemens* VIII. Generali, & aliis Prælatis Ordinis Prædicatorum in virtute sanctæ obedientiæ inhibuerunt, ne gratiam, dignitatem, aut officium cuicunque Fratri conferant, aut pœnas ipsis debitas relaxent rogatu cuiuscunque sæcularis, etiam Imperatoris, & Cardinalis. *articulo* 2.

Si per personas extra Ordinem degentes fauores ad aliqua officia procurauerint, inhabilitat eos prædicti Pōtifices ad illa & maiora officia, nec possunt nisi à summo Pontifice rehabilitari. *ibid.*

Innocentius VIII. prohibuit sæcularibus, cuiuscūque status, dignitatis, & conditionis existant, sub excommunicatione incurrenda ipso facto, & priuatione beneficiorum, si habeant, quocunque modo se intromittere in electionibus Prælatorum Ordinis Sancti Hieronymi;

mi; quod indultum tangit tantùm extraneos, non Fratres. *art.* 3.

ELEEMOSYNA.

Vide Fratres Minores, Paupertas, Mendicitas.

MOnaſteria tenentur præcepto eleemoſynæ quoad ſuperflua, cùm Religionis ſcopus ſit charitas, vt docet *Thomas* 2.2. *q.* 32. *art.* 5. & *tom.* 2. *q.* 57. *art.* 1.

Monachus de his, quæ ſibi ab Abbate dantur, v. g. pro munere Sacriſtæ, Organiſtæ, &c. & pro ſuſtentatione, poteſt moderatas facere eleemoſynas, ſicut ſolent alij facere, nec contradicit *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de Reg. cap.* 2. ſiue ſit in itinere, ſiue ſtudeat extra Monaſterium. *art.* 2.

De bonis communitatis non poteſt dare ſine peccato, abſque expreſſa licentia, aut præſumpta (quæ eſt, quando talia communiter dantur, Superiore ſciente, & tacente) & niſi in extrema neceſſitate, aut graui, Superiore abſente, quia tunc præſumitur velle. *ibidem.*

Regulares, ac etiam Militares, nō possunt impendere reditus in alios vsus, quàm in illos, in quos intendit Regula quam sunt professi, aliàs peccant. *art.* 5.

Iulius II. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, inhibuit Conuentualibus, & aliis Mendicantibus, ne impediant Fratres Minores Obseruantes, quin liberè possint petere eleemosynam temporibus & locis consuetis, & mendicare aduentu & præuentu aliorum minimè requisitis, aut expectatis. *art.* 6.

Concilium Tridentinum sess. 21. *cap.* 9. nullo modo voluit tollere vsum mendicationis Religiosorū, sed abusum quorundam falsorum quæstuariorum, & baiulorum falsarum indulgentiarum, lucri tantùm gratia, &c. *art.* 7.

Sixtus IV. subiecit Episcopos suspensioni à Regimine, interdicto ingressus Ecclesiæ, alios verò inferiores excommunicationi, dissuadentes populo, ne eleemosynas dent Fratribus Mendicantibus, voluitque, contra tales vt Inquisi-

tor procederet, tamquam suspectos de fide. *ibid.*

Bonifacius IX. concessit etiam Prædicatoribus id ipsum quod concessum est à suis prædecessoribus circa eleemosynas petendas, & insuper prohibuit, vt nullus illas prohibeat in suis Ecclesiis celebrare, & oblationes in Missis, vel aliis ad Altare ipsorum peruenientes recipere, & cōuertere in suos vsus, iuxta morem sui Ordinis, & quòd ipso facto sint excommunicati omnes contrafacientes, non absoluendi, nisi Sedi Apostolicæ personaliter se præsentent. *art.* 8.

EPISCOPVS.

Vide Absoluere, Apostasia, Exemptio, Dispensare, Prædicare, Obedientia, Processio.

DVbium est, an Regularis peccet desiderando Episcopatum? Negans opinio sanior est, cùm status Episcopalis sit perfectior statu Religionis; debet tamen adesse rectus finis, vnde secundùm omnes tenetur illum acceptare Superiore mandante; etiam Iesuita, licèt voto simplici

ſimplici renunciauerit iuri dignitatis ſæcularis acceptandæ, ex *Paulo* III. *tom*.2.*q*.58.*art*. 1.& 2.

Nullus Regularis poteſt cõſentire, etiam de Superioris licẽtia, electioni de ſe in diſcordia factæ, ad aliquam Prælaturã extra Ordinem ſuũ, prout traditur in iure. Nec poteſt ſine licẽtia Superioris Epiſcopatum acceptare, ſi offeratur, verùm poterit conſentire ſolus Prælatus, ſine Capitulo, vel Conuentu. *art*. 1.

Monachus factus Epiſcopus ſolutus eſt à iugo Regulæ Monaſticæ, quoad obedientiam, cùm ſit factus de filio pater; & quoad ea quæ repugnant dignitati & officio Epiſcopali, v.g. à ieiuniis, vigiliis, modo cantandi, ſilentio, & vt poſſit fieri compater; nullo autem modo quoad reliqua, videlicet quoad tria vota eſſentialia eo modo quo ſeruare poteſt, & quoad delationem habitus, licèt propter dimiſſionem illius fortaſſe nõn excommunicetur. *art*. 3.

Epiſcopus factus extra Ordinem degens, non ampliùs gaudet priuilegiis Religioſorum, niſi de Præla-

torum consensu. Ex *Sixto* IV. *art.* 4.

Quæ acquisiuit ante transitum ad Episcopatum, & tempore suæ promotionis verbi gratia, habitus, libros, &c. tenetur totum Superiori Ordinis ante consecrationem resignare, sub pœna suspensionis ab officio Pontificali, ex *Clemente* IV. nisi fortè Prælati vsum huiusmodi rerum ad tempus concesserint, ex *Alexandro* IV. sed quæ postea acquisiuit, sunt Ecclesiæ cui præest. *art.* 6.

Regularis Episcopus factus, etiam Minor, recuperat ius succedendi ad hæreditatem paternam, sed non testandi, cùm non possit sibi acquirere, ob votum paupertatis, sed tantùm Ecclesiæ, nisi Apostolica authoritate; quæ semel data, valeret etiam Papa mortuo: nam facultas testandi ad pia, non est odiosa, nec ad primas vices extingueretur, cùm tam impetrans quàm concedens testamentum intelligant de eo testamento, cum quo est decessurus impetrans. *art.* 7. *& tom.* 3. *quæst.* 69. *articulo* 4. 5. *&* 6.

Benefi

Beneficiarius Regularis potest æquè disponere de bonis suorum beneficiorum, atque sæculares, qui si dicantur in iure domini, intellige non de dominio libero, sed restricto ad dandum superflua pauperibus, cuius etiam dominij sunt capaces Regulares. *tom.* 1. *q* 5,8. *art.* 8.

Superior Regularis habet eādem jurisdictionem in suos subditos quoad regimen, quàm Episcopus in suos vt simpliciter Episcopus; nō autem vt Inquisitor fidei, aut delegatus Sedis Apostolicæ in certis casibus, vt de hæresi occulta, à qua nō potest Superior Regularis absoluere secluso omni priuilegio. *tom.* 1. *quæst.* 20. *art.* 10. *&* 11.

Regularis Curatus in Ecclesiis subiectis iurisdictioni sui Abbatis, subest tantùm Episcopo quoad curam animarum, & sacramentorum administrationem, ex *Trid. sess.* 25. *de Reform. cap.* 11. Vbi tamen quosdam excipit, vnde non tenentur respondere citationi, vel seruare excommunicationem ab ipso latam; quod intellige de exemptis & habētibus priuilegiū. *to.* 1. *q.* 36. *ar.* 4.

Ex verbis *Conc. Trid. in decreto de obseru. & euit. in Missa*, videtur, Episcopos posse compellere Regulares, vt diebus Dominicis in suis Ecclesiis annuntient populo festa & ieiunia hebdomadæ. *tom. 1. q. 43. art. 7.*

EREMITAE.

EREmitæ sunt, & olim fuerunt, in triplici differentia: alij enim sunt Serbitæ per mundum euntes; alij dicuntur Anachoritæ seu solitarij; tertij dicuntur Cœnobitæ in congregatione viuentes. Inter quos omnes illi qui profitentur vitam Religiosorum in Ordine viuendi approbato à Papa, aut ab Episcopo, habentes Superiorem nihil habere possunt proprium, & inter personas Ecclesiasticas numerantur, gaudentque priuilegio fori, ita vt ante Iudicem sæcularem nequeant conueniri. Alij, qui tantùm nominari possunt Pœnitentes, non fruuntur priuilegio fori, licèt omnes sint iure approbati, sed subsunt iurisdictioni locali sæculari. *tom. 3. quæst. 49. art. 4. & tom. 2. quæst. 63. articulo 20.*

EVCHARISTIA.

Vide Communio.

EXCOMMVNICARE.

SVperiores Ordinum exemptorum, ſunt proprij paſtores Fratrum iure habentes in eos omnem iuriſdictionem, quam exercere poſſunt vbique, id eſt, etiam extra Monaſterium, cùm non habeant territorium, intra quod limitetur eorum poteſtas; hinc vbique poſſunt ſedere pro tribunali, quamuis honeſtiùs facient, ſi in ſuis locis ſuam authoritatem exerceant. *tom. 7. q. 59. art. 1.*

Poſſunt Prælati Ordinis Minorũ ferre ſententiam excommunicationis, quando opus eſt, ſine ſcriptis contra tenorem iuris, priuilegio *Leonis X.*

Circa quod *Conſtitutiones Toletanæ* Fratrum Minorum ſtatuũt, ne ferant ſententiam excommunicationis ſine ſcriptis, quando eam ferunt per modum ſtatuti de cauendo aliquo peccato, aut actione ſuſpecta (talis dicitur ſententia quæ fertur pro omnibus &

ad sẽper, & censetur esse à iure) sed quando ferunt tantùm per modum præcepti (quæ dicitur ab homine) possunt sine scriptis. *art.* 3.

Per constitutiones supradictas declaratur, non posse Guardianum excommunicare in tribus casibus, scilicet ad finem reuelationis in iudicio, pro deperditis aut substractis rebus, cùm non habeat iurisdictionem quasi Episcopalem in his requisitam. *art.* 4.

Nullus Legatus (nisi de Latere Sedis Apostolicæ missus vel delegatus, aut subdelegatus, authoritate literarum Sedis præmissæ) potest excommunicare, suspendere, vel interdicere Regulares, nisi literæ ipsæ plenam & expressam faciant mentionem de indulto exemptionis; multò minus id possunt Ordinarij. Quod item priuilegium habent Religiosi militares vt tales, & vt personæ singulares ipsarum militiarum professæ, non autem in quantum ciuitatum sunt Rectores, si perturbent Episcopalem iurisdictionem. *art.* 5.

Si priuilegium non sit Iudici notum,

tum, neque priuilegiatus in longo libertatis tenore fuerit, tunc sententia excommunicationis contra eum lata tenet, nisi in priuilegio esset clausula irritans. Similiter, si allegat priuilegium non publicatum, neque Iudici notum, neque in longo libertatis tenore fuerit, & si Iudici petenti sibi ostẽdi illud priuilegium, non vult ostendere, nec clausulam continẽtem suam libertatem, tenebit excommunicatio, si contra eum feratur. *art. 6.*

Noluit *Nicolaus* V. Fratres ligari aliqua cẽsura excommunicationis, suspensionis, aut interdicti, iuris vel hominis, nisi nominatim de ipsis Religiosis specialis fiat expressio. *art. 7.*

Duplex est excommunicatio, generalis, & specialis. Generalis rursus duplex, lata scilicet à iure, & lata ab homine. Lata à iure est, qua generaliter canon, constitutio aut statutum excommunicat eum qui illud, aut illud fecerit, aut non fecerit. Lata ab homine est, quam Iudex generaliter fert in illum, qui illud aut illud fecerit, aut non fece-

rit. Inter quas hoc est discriminis; quòd lata ab homine, moritur mortuo homine, vel ablato eo ab officio, quoad eos qui antè non incurrerunt; at lata à iure minimè. *to. 2.q.60. art.1.*

Multæ sunt censuræ & excommunicationes, quæ in sacris Canonibus, Regularibus imponuntur. Verùm multæ earum iam non ligant, quia per contrariam consuetudinem, aut non vsum, aliisve modis sunt sublatæ. *art.* 2.

EPICHEIA.

EPicheia est æquitas, seu iustitia dulcore misericordiæ temperata, cuius officium, seu proprius actus est, in casibus specialibus discedere à verbis legis, seruata tamē eius intentione, pensatis omnibus circunstantiis. *tom.2.q.46. art.1.*

Hæc virtus maximè necessaria est ad regimen Regularium, & tranquillitatem Religiosorum, qui aliquando literales tantùm existentes maximis scrupulis succumbunt; ad cuius intelligentiam hæ Regulæ constituuntur.

1. Inter

1. Inter duram,& benignã interpretationem diuini præcepti,& humani,in dubiis,cæteris paribus, benignior est semper sequenda.

2. Neque Deus,neque Ecclesia, suis præceptis nos obligare ad vix possibile, aut nimis difficile (quod moraliter & ciuiliter dicitur impossibile) intendit: aliàs iugum Christi non esset suaue.

3. Nec Deus, nec Ecclesia intendit suis præceptis obligare, sic quòd quis ea implendo, sit vel appareat fatuus,aut quòd bona tollatur vrbanitas, aut conuictus honestus cum aliis hominibus; neque consulit, vt sic se habeat homo, vt aliis risui sit, saltem apud viros bonos & discretos. Nec cum graui scandalo aut damno præsertim spirituali,iudicio prudentum, quod in hac & priori regula debet attendi.

4. In dubiis vita sensusque communis virorum bonorum sumi debet in exemplum, & regulam viuendi.

5. In his quæ sunt mala quia prohibita,iure tantùm humano excusat consuetudo præscripta, aut legi

legitima, quia tollit legem, & est eius interpres.

6. In quolibet casu prætermittens facere quod lex imponit, excusari potest a peccato saltē mortali, quamuis non semper à veniali, si hoc facit bono animo virtute epicheïæ, sine contemptu, ratione alicuius periculi, necessitatis, seu circumstantiæ consideratæ; putans se non peccare mortaliter, paratus nullo modo facere, si putaret esse mortale. *Vide Dispensatio quoad vota. art. 2.*

EXEMPLAR.

DEductum ex originali licèt iure non valeát, nisi citata parte, cuius interest, saltem edicto generali; hoc tamen non habet locum apud Minores. Voluit enim *Leo X.* quòd transsumptis quarumlibet literarū Apostolicarum Fratribus Minoribus Obseruantiæ concessarum manu Notarij publici subscriptis, sigillo alicuius Curiæ Ecclesiasticæ, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munitis eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio, vel extra, quæ ipsis ori-

originalibus haberetur. *tom.* 1. *q.* 8. *art.* 17.

Iudex potest procedere contra omnes sese opponentes Fratribus Minoribus de Obseruantia, secundùm rigorem alicuius clausulæ sibi exhibitæ, & à Notario fideliter extractæ ex mari-magno, & aliis quibuscumque in posterum concedendis, ex *Leone X. ibidem.*

EXEMPTIO

quoad sæculares.

Vide Conueniri, Benefactores, Familiares, Tributum.

PErsonæ Ecclesiasticæ, & Religiosæ sunt iure diuinò exemptæ à sæculari iurisdictione, sed bona eorum sunt exempta tantùm iure humano, dictante tamen naturali ratione. *tomo secundo, quæstione* 62. *articulo* 2. & *quæst.* 65. *art.* 2.

Iudex sæcularis potest sequestrare triticum etiam Religiosorum tempore maximæ necessitatis communis, pretio taxato sibi dato, modò tamen eis relinquat ad sufficientiam, tam pro se quàm pro

suis,

ſuis, authoritate iuris naturalis, & ciuilis. *q.62.art.3.*

Monaſterium litigans cum ſæculari in cauſis temporalibus, debet ipſum laicum conuenire coram Iudice ſæculari, & ipſe laicus poteſt coram eodem Monaſterium reconuenire, niſi ipſe laicus ſit erga Fratres ſacrilegij reus, quia tunc eſt conueniendus coram Epiſcopo. *articulo* 11.

Poteſt Regularis conueniri coram Iudice ſæculari pro litigio feudi (non in cauſa criminali) cum Monachus feudatarius etiam vaſallus dicatur. *art.*10.

EXEMPTIO
quoad Epiſcopos.

IVre communi omnes tam Regulares quàm alij Clerici, Epiſcopis ſubſunt; vnde à priuilegio eſt exemptio, quo licèt damnum aliquod videantur incurrere Epiſcopi, tamen abundè compenſantur fructu multiplici inde ad ſuas oues naſcente. *tom.2.q.63.art.*1.& 2.

Hanc exemptionem ſine dubio poſſunt facere ſummi Pontifices; & de

& de facto fecerunt, piis & grauibus de causis. *ibid.*& *art.* 3.

Exempti à iurisdictione Ordinariorum,& Legatorũ intellige communium: nam iuxta *Clement.* I V. à Legatis à latere nõ sunt exempti, sicque veniunt interpretanda priuilegia cõcedentia Regularibus exẽptionem à Legatis Sedis Apostolicæ. *art.* 4.

Moniales subiectæ Regularibus Prælatis authoritate Apostolica, gaudent eadem exemptione, qua Fratres. *art.* 5.

Exemptus non notoriè, citatus tenetur comparere, & priuilegium Episcopo roganti ostendere; cuius tamen priuilegij interpretationem dare non est Episcopi, sed solius Pontificis, ex *Paulo* I I I. *art.* 7.

Regulares notoriè exempti, vt sunt Mendicantes, citati ab Ordinario vt compareant in iudicio, non tenentur coram ipso comparere, nec ostendere priuilegium, nisi in citatione exprimatur causa quæ fundat iurisdictionem Ordinarij, vt tradit *Couarruuias articulo* 7.

Si

Si exemptio fuit obtenta à Papa, & ſit plena exēptio, nō tenebuntur Regulares ad ius reuerentiale Epiſcopo, demptis tamen aliquibus caſibus. *art. 9.*

Cùm per exemptionem Papa Regulares immediatè ſibi ſubiiciat, non licet Regularibus ſine eius licentia huic priuilegio renunciare. Vnde ſi ex negligentia patiantur ſe Ordinariis ſubiici, poſſunt ſe tueri ex iure quod competit Papæ, contra quem non præſcribitur niſi 100. annis. *art.* 10.

Multi ſunt caſus, in quibus Regulares ſubſunt etiam Epiſcopis, ſecundùm pleraque iura, præſertim ſecundùm *Concil. Trident.* *art.* 11.

EXEMPTIO
quoad Superiores Ordinis.

NVllus inferior Papa poteſt aſſumere ad aliquod munus Regularem, etiam defectu alterius, abſque expreſſo ſui Superioris conſenſu, priuilegio *Gregor.* XIII. facto Ieſuitis, & *Leonis* X. Minoribus, qui tamen eximit Legatum à latere. *tom.* 2. *q.* 64. *art.* 1.

Ordina

Ordinariorum est, & aliorum in dignitate constitutorum, quando à Prælatis, aut aliis Fratribus Ordinis Minorũ requiruntur, aut etiam à Romanæ Curiæ Cõmissariis, examinare quascũque literas Apostolicas exemptiones alicui Regulari concessas, ex commissione *Iulij* II. *per Conc. Trid.* confirmata. *art.* 2.

Prælatus ex magna causa, v. g. pro authoritate Monasterij, aut Religionis, potest Fratrem Episcopo deputare socium, imò & Principi sæculari, aut Magnati. *art.* 1.

Licèt obedientia debita Principibus possit præscribi, imò & quæ debetur Ecclesiasticis; Monachus tamen obedientiam suo Prælato promissam, nullo temporis spatio præscribere valet. *art.* 3.

Clemens IV. prohibuit, ne aliquis Frater Minor exẽptus ab obedientia Ordinis possit cõtra statuta Religionis morari in domibus Fratrum dicti Ordinis, aut in eorum officiis se immiscere, vel intromittere. Idem constituit *Sixtus* IV. pro Carmelitis sub excommunicationis pœna ipso facto incurrendæ ab

admissis, & admittentibus ad Capitula, Congregationes, & Ordinis negotia, seu officia, nisi Generalis pro tempore consensus interuenerit. *ibid.*

Nullus Regularis quocumque munere fungens, licèt Regis aut Sedis Apostolicæ sit Capellanus, eximitur à sui Superioris obedientia, sed eius correctionibus in omnibus, & per omnia est subiectus. *art.* 4.

EXEMPTIO
quoad tributa & exactiones.

CVm personæ, & bona Deo consecrata sint iure diuino exempta à sæculari iurisdictione, nullus sæcularis potest super eis imponere tributa, gabellas, angarias, &c. quod plurimi Pontifices confirmarunt, etiam appositis censuris. Ergo Religiosi etiam possidentes, omnino exempti sunt ab oneribus eiusmodi (nisi de facto sæculares grauarentur) pro quo *Paulus* IV. amplissimum priuilegium dedit Iesuitis, vt habetur in Compendio eorũ. *tomo secundo, quæstione* 65. *art.* 2.

Regu-

Regularis Mendicans, obtinens aliquod beneficium sæculare contra sui Ordinis statuta ex dispensatione Papæ (quod iusta de causa fieri præsumendum est) non tenetur ad onera Ecclesiastica, aliis v.g. Canonicis, aut similiter Beneficiatis communia; licèt multi oppositum teneant, volentes quoad hoc, illum priuari priuilegiis sui Ordinis. *art.* 3.

Fratres Sancti Ioannis de Malta etiã eximuntur per concessiones amplas, præsertim *Sixti* V. *art.* 4.

Fratres Tertiarij, & Sorores in propriis domibus habitantes, licèt omnino videantur personæ Ecclesiasticæ, & per consequens immunes, tamen ex declaratione *Leo.* X. tenentur ad onera, & conueniendi sunt coram Iudice sæculari: sed non collegialiter viuentes, & vota solemnia emittentes, seu cum claustralibus habitantes, aut mulieres virginalem, seu cælibem, aut castam vidualem vitam ducentes, ex eodem Leone X. *articulo quinto.*

Sæcularis, licèt Rex, imponens Regularibus talia tributa ipso facto

excommunicatur, nisi priuilegij habita notitia, & monitus protinus destiterit à molestia inferenda; quòd si contumax post admonitionem perseueret, à solo Papa potest absolui, per multa priuilegia. *art. 6.*

Ex priuilegio concesso Congregationi montis Oliueti, debēt Prælati Ecclesiastici Regulares in prædictis defendere censuris Ecclesiasticis, appellatione postposita, non obstantibus literis etiam Apostolicis non facientibus expressam mētionem de hoc indulto, ac de verbo ad verbum. *ibidem.*

Episcopi imponentes Regularibus exactiones pro pontium reparatione, & aliis, casu, quo eas secundùm sacros Canones imponunt licitè Ecclesiasticis, non frangunt immunitatem Ecclesiasticam: non enim fit contra eam, quando fit contra Regularium priuilegia, sed cùm aliquid contra libertatē vniuersalis Ecclesiæ molitur, vt tradit *Sylvester. ibidem.*

EXEMPTIO
quoad charitatiuum subsidium.

MOnasteria exempta, ad charitatiuum subsidium minimè sunt obligata *tom. 2. quæst. 66. art. 1.*

Monasteria exempta, si habeant Ecclesias, aut Capellas populum habẽtes sibi annexas, aut (si populum non habent) quæ sunt Ecclesiæ, & Capellæ sæculares, tenentur ratione illarum charitatiuum subsidium soluere, cùm iure communi Capellæ, & Parochiæ subsint iurisdictioni diœcesanæ. Quod tamen intelligendum est, quando ex priuilegio proprio, aut consuetudine præscripta aliud non habetur. *art. 2.*

Mendicantes & Fratres Sancti Ioannis Hierosolymitani sunt exempti à cõtributione facienda pro Seminario puerorum, eorundémque sustentatione, iique soli. Ex *Concil. Trid. sess. 23. de Refor. c. 18. art. 3.*

Quando ex fundatione res, vel priuilegia data sunt Ecclesiis Regularibus intuitu pietatis, & necessitatis, debent apud eas manere, etiamsi

etiamsi sæculares fiant; quando verò priuilegium, vel collecta, vel subuentiones imposita fuerunt propter strictiorem vitam, seu reformationem; tunc reformatione cessante non debentur dictæ subuentiones. *art.* 4.

Non debentur subuentiones Ecclesiis Regularibus datæ propter Religionem, si ipsę in statum sæcularem redigantur. Similiter exemptio ab exactionibus ipsis concessa ex priuilegio deperditur, si talis exemptio intuitu Religionis fuit concessa. *ibid.*

EXHAEREDARI.

PRobabilior est opinio secundùm iuris Pontificij interpretes, hæreditatem Monacho relictã, immediatè Monasterio acquiri, neque fore necessariam Monachi aditionem. *tom.* 2. *q.* 77. *art.* 1.

Communior sententia est, quòd Monasterium possit adire inscio, & inuito Monacho, quia licèt scripti hæredis nomen proprium non obtineat, legis tamen interpretatione habet quod idem operatur. *ibidem.*

Non potest exhæredari Monachus

chus a patre causa ingratitudinis commissæ ante Professionē. Potest tamen pater exhæredare filium matrimonium contrahentē absque eius consensu, etiamsi ante consummationem Religionem profiteatur. Quod quidem locum habet, quando ingratitudo, ob quam exhæredari debuit filius, concernebat personam patris, velut si patrem ceciderit, non autem si directè respiciat solum filium. *art. 2.*

Statutum continens quòd filia ingrediens Religionem non succedat patri, cùm sit impeditiuum futuræ ingressionis, & sit contra libertatem Ecclesiæ, videtur inualidum iuxta *sacros Canones. art. 3.*

Vtrùm substitutio facta sub hac conditione, *si sine liberis decesserit*, censeatur euanuisse per ingressum Religionis, quæstio est? Si expressè apparet de mēte testatoris voluisse Monasterium excludere, non admittitur Monasterium, sed substitutus; si verò non constat de mente testatoris, voluisse scilicet illum Monasterium excludere, legis interpretatio tunc locum habet, &

huiusmodi conditio inualida est, & pro non scripta habenda. Quod tamen locum habet, vbi extraneus fuerit substitutus, secus si filius: nam filius cùm substituitur, expellere césetur Monasterium. *art.*4.

Per ingressum Religionis in ea infirmitate qua quis decedit, verius est, substituto non fieri præiudiciũ, etsi aliter de fraude non constet; quia suspecta est àdeò sera deuotio, quæ alteri damnum infert. *art.*5.

Licèt Monachus liber sit à patria potestate, cùm transierit in potestatem Abbatis; nihilominus succedit ab intestato patri vt suus hæres. *art.* 6.

Duobus Monasteriis institutis, vno Monachorum, altero Monialium; Monasterium Monialium est præferendum, quia institutio pauperioris loci præualebit, ex sententia *Angeli*. Quod tamen regulariter intelligendum: nam si Monialiũ esset ditissimum, Monachorum pauperrimum, hoc videtur præferendum. *art.* 7.

Nouitio morienti intra annum probationis, non succedit ab intestato

ſtato Monaſterium. *art.* 8.

EXPOSITVS.

EXpoſiti cùm legitimi cenſeantur, ſecundùm opinionem doctiſſimorũ virorum, non videntur indigere legitimatione, & diſpenſatione, vt ad ſacros Ordines promoueantur; nec etiam facti Regulares, vt ad prælationes admittantur. Cùm tamen ſit opinionum varietas circa hoc, conſultius erit ad prælationes non admittere, niſi cum eis ſecundùm terminos priuilegiorum Regularium diſpenſetur. *tom.* 1. *q.* 13. *art.* 1.

EXILIVM.

POſſunt Iudices Eccleſiaſtici Clericis imponere pœnam exilij; quod ipſum cõceſſum eſt etiam Iudicibus Regularium reſpectu Religioſorum delinquentium, cùm eandem habeant, quantum ad puniendum, & corrigendum, poteſtatem, quam habent Epiſcopi circa ſuos Diœceſanos. *to.*2.*q.*23.*art.* 1.

Sicut Epiſcopus, vel eius Vicarius mittens aliquẽ Clericum in exiliũ, iuſta interueniente cauſa, poteſt ab eo reuocare; ita & Iudex Regularis

poterit iusta causa Religiosum in exilium missum, ab eo reuocare, nisi constitutiones Regulares aliud disponant. *ibidem.*

Monasterium, vbi Monachus exulans commisit delictum, debet præstare illi alimentum; si in aliud relegetur, & ibi detrudatur, aut si quid habet de suo, prouideat ei de ipso, nisi fecerit professionẽ in Ordine capaci bonorũ in communi, quia tunc Monasteriũ, ad quod peruenit hæreditas Monachi delinquentis, debet ipsum alere. In Ordine autem Fratrum Minorum propter summam paupertatem, ministrat necessaria Monasterium ad quod mittitur. *art.* 2.

FAMILIARES.

Vide Interdictum.

LArgè familiares dicuntur, qui cohabitant cum aliquo. Familiares autem Fratrũ sunt ij, qui ex authoritate Prælatorũ, aut Officialium Conuentuum, toti communitati seruiunt, aut alicui Patri particulari; non sufficit autẽ quòd Fratribus particularibus seruiant, ex eorum

eorum libito solùm assumpti. *tomo 2. quæst. 67. art. 1.*

Possunt Regulares ex iure communi, familiaribus suis, & iis qui in eorum morãtur obsequiis, si infirmentur intra septa Monasteriorum, cuncta Ecclesiastica Sacramenta liberè ministrare; iis autem (licèt famuli non sint, neque familiares) quos intra septa Monasteriorum infirmari contigerit; Extremam Vnctionem licitè Monachi dare possunt assensu Parochi, vel Episcopi nullatenus requisito. *ibid. ex Priuileg.*

Famulorum & familiarium confessiones audire non possunt, nisi Religiosi Confessores ab Ordinario approbati iuxta formam *Conc. Trib. ibid.*

Quamuis sint famuli illi, qui actualiter seruiunt Monasteriis, nõ tamen actualiter seruientes assumpti in fraudem legis, vt supradictis priuilegiis gaudeant, iis frui debent. *ibidem.*

Famuli Fratrum secundùm ius commune in sua parochia debent sepeliri, aut in sepulcro maiorum, nisi

nisi alibi sepulturam elegerint, possunt tamen, licèt sepulturam non eligant, in Monasteriis ipsorum Fratrum sepeliri, etiam Parocho recusante, & tempore interdicti, ac cessationis à diuinis, eà solemnitate, qua sepeliuntur Fratres, *art. 2.*

Seruitores, & famuli, qui Monasteriis actu seruiunt, & intra eorum septa, ac domos actu resident, subque Prælatorum obedientia viuunt, nequeunt ab Episcopis excommunicari sine speciali mandato Papæ. *Ex concess. Alexandri* IV. *limitata per Concilium Tridentinum. art. 3.*

FESTVM.

Vide Interdictum.

POssitne Festum Corporis Christi à quibuscumque celebrari in Dominica infra Octauam huius solemnitatis, & quonam modo celebrari debeãt festa nominis IESV, Sanctorum Bonauenturæ, ac Didaci Ordinis Minorum, Sancti Antonij de Padua eiusdem Ordinis, Sancti Francisci de Paula Fundatoris Minimorum, Sancti Placidi & Socio-

& Sociorum, Sancti Nicolai Tolentini, Sancti Petri Martyris, ac Sancti Iacynthi, quæ in nouo Kalendario addita sunt, debeántne scilicet ab omnibus fidelibus celebrari, explicat, Pontificúmq; Bullas allegat author. *tom.* 2. *q.* 68. *art.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

Sixtus IV. præcepit in Festo Sancti Francisci ab omni opere seruili abstineri: at in multis locis non obseruatur, propter vindemiæ tempus. *tom.* 2. *q.* 69. *art.* 1.

Nicolaus IV. authoritate Apostolica constituit, vt Festiuitas stigmatum Sancti Francisci à Fratribus, & Monialibus Ordinis Minorum celebraretur Festo duplici. *art.* 2.

Sixtus IV. præhabitis consilio & assensu, & matura deliberatione cum S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ordinauit, quòd nullius Sancti aut Sanctæ, Beati aut Beatæ figura aliqua cum stigmatibus depingi possit quouis modo, quo æstimari possit, vel credi illum; vel illã huiusmodi stigmata habuisse, excepta imagine B. Frãcisci Idẽ prohibuit; ne quis in concionibus, vel aliàs

aliàs ſcriptura, aut verbo aſſerere audeat, aliquem Sanctum vel Sanctam, Beatum vel Beatam huiuſmodi ſtigmata habuiſſe, impoſuitq; grauiſſimas cenſuras facientibus contra præmiſſa, quæ licet ad tempus fuerint ſuſpenſæ, nullatenus tamen ſunt reuocatæ, ſed in ſuo robore permanent. *ibidem.*

Poſſunt Fratres Minores ſolemniter & publicè celebrare Feſtum quinque Martyrum, *ex conceſſione Sixti* IV. & Feſtum ſeptem Martyrum, *ex conceſſione Leonis* X. qui etiam cõceſſit quòd Fratres Minores Obſeruantiæ poſſint celebrare Feſta Sanctorum, in quorum honore Eccleſiæ locorũ ſuorum ſunt dedicatæ; ſub ritu duplicis maioris, etſi ſecundùm ordinarium eſſent de ſe ſimplicia. *art.* 3.

Leo X. conceſſit Monialibus Sanctę Clarę ſub regimine Fratrum Obſeruantiæ exiſtentibus, quòd Feſta B. Agnetis & vndecim millium virginum ſub ritu duplicis maioris licitè valeant celebrare. *art.* 4.

Quamuis ex permiſſione, imò præ-

præcepto Ecclesiæ, possint Religiones propria Sanctorum Festa celebrare, in Officio nihilominus tam proprio quàm communi seruanda est forma à Breuiario Romano præcepta. *art.* 5.

Exempti omnes, etiam Regulares, tenentur seruare dies Festos quos in Diœcesi sua, Episcopus seruandos præceperit, ex *Conc. Trid.* non tamen Festa per populum vo-tata, licèt Episcopus confirmarit, quia eiusmodi votum est personale. Teneri tamen etiam possunt ad hæc obseruanda ratione scandali. *tom.* 2. *q.* 70. *art.* 1.

Quandoquidem non omnia, quæ possunt fieri gratia necessitatis, possint fieri gratia, & ratione pietatis, non possunt Regulares in diebus festiuis in opere suorum Monasteriorum, operibus seruilibus sæculares occupare, vel ipsimet occupari, nisi aliqua necessitate præsente, vel imminente excusentur; sed vt licitè id faciant, petere licentiam ab Episcopis tenentur. *art.* 2.

FEV-

FEVDVM.

Vide Bona, Exemptio, Vassallus.

RElligiosi possunt recipere bona Feudalia & Emphyteutica, modò ad ea onera teneantur, ad quæ donator seu testator tenebatur occasione huiusmodi bonorũ; & si ad certum numerum generationum, vel nominationum concessa eis fuerint, per viginti annos pro qualibet generatione retinere poterunt. *tom.* 1. *quæst.* 38. *art.* 2. & 3.

Non possunt Monachi Feudum recipere, quando seruitium præstandum repugnat Ordini Monachali, nec potest per substitutum præstari, ac proinde est cum illorum statu incompossibile. *art.* 3.

FRATRES MINORES.

Vide, Hæreditas, Ieiunium, Legatum, Mendicitas, Nouitius, Ornamenta, Paupertas, Testamentum.

FRatrum Minorum mendicitas dicitur incerta, quia non habet certitudinem ciuilem, neque ius, neque actioné in re quæ ipsis eleemosy-

mosynaliter datur, quamuis habeat certitudinem probabilem & moralem. Vnde quantumcumque dictis Fratribus iure naturali, vel diuino, vel alio, aliquid debeatur pro Missis, Sermonibus, aut aliis exercitiis spiritualibus, vel alia quacumque causa, non possunt id petere, vel recipere nisi eleemosynaliter, sine vllo titulo iuris ciuilis; bene autem possunt recipere domus ab aliquibus dominis temporalibus præbentibus omnia necessaria ad victum & vestitum, absque eo quòd ostiatim petantur, quia hæc certitudo est tantùm moralis. *tom.* 3. *q.* 3. *art.* 3.

GENERALIS.

Vide Electio, Degradatio, Eiectio ab Ordine, Aedificia, Visitatio.

Generalis non potest facere statutum sine Capitulo; sed tantùm præceptum eius morte finiendum. Idem est iudicium de Prouinciali, Prouincia, & Ordine; quia sicut Prouincialis non potest statutū condere sine Capituli maiori parte, sic nec prouincia potest statutum facere sine suo Prouin-

ciali, vel Ordo sine suo Generali. *tom.1.q.10.art.1.*

Generales Ministri habent iurisdictionem ad modum Patriarcharum, seu Primatum (differunt autem Patriarcha, & Primas solo nomine) Prouinciales ad modum Archiepiscoporum, Custodes ad modum Episcoporum, Guardiani autem sunt sicut Archi-Presbyteri, & Cōfessores sicut Parochi, seu Presbyteri. *tom.1.q.12.art.5.*

GRADVATIO.

Vide *Confessarÿ quoad præsentationem.*

POssunt Clerici post Clericatum, & etiam Monachi ad Doctoratus gradum in iure ciuili promoueri, si ante Clericatum, & Monachatum ei operam dederint. *tom.2.q.74.art.1.*

Bonifacius IX. concessit Magistro Generali Ordinis Prædicatorū pro tèmpore existēti, quòd in quolibet Capitulo generali dicti Ordinis, vni ex Fratribus in Theologiæ facultate prouecto, modò per Generalem & Diffinitores Capituli, vel aliquos

aliquos Magiſtros ad hoc aſſumendos, diligenti examine ſufficiens, & idoneus inuentus fuerit, Magiſterij honorem, & docendi licentiam, ſeruatis conditionibus Concilij Viennenſis, & aliis ſolẽnitatibus in talibus cõſuetis largiri poſſit. Fruetúrque taliter Graduatus omnibus gratiis, priuilegiis, libertatibus Fratrũ eiuſdẽ Ordinis, qui in eadẽ Theologia Pariſienſi ſunt Magiſtri, ac ſi ibi gradum & huiuſmodi Magiſterium recepiſſet. *ibidem*.

Martinus V. præcepit vniuerſis Cancellariis, Magiſtris, & Doctoribus ſtudiorum, ne Fratribus Minoribus, ſeu alicui eorum gradum, & honorem magiſterij conferre præſumant, niſi curſum per conſtitutiones Apoſtolicas & Ordinis inſtituta perfecerint, & aliàs ad dictum gradum obtinendum idonei exiſtant. Si quis autem præter rigorem huiuſmodi gradum ſuſceperit, voluit vt honore magiſterij careat, ac lecturis & actibus, gratiiſque magiſtralibus ipſo facto priuatus exiſtat, & ad eadem de cætero inhabilis. *art.2.*

Licèt cum Prælati licentia graduari poſſint Monachi, *Innocentius* tamen VIII. ſtatuit, quòd nullus Frater Ordinis Prædicatorum Reformatorum, ſeu de Obſeruãtia, Prouinciæ aut Congregationis Hiſpaniæ magiſterij ſeu alium quemcumque gradum in ſacra Theologia (niſi ad illud per Capitulũ dictæ Congregationis expoſitus fuerit) quoquo modo aſſumere præſumat; & quòd ſi qui aliter promoti fuerint, pro non promotis habeantur, & ad huiuſmodi gradus inhabiles ſint. *art.* 3.

Supradicta *Innocentij* VIII. conſtitutio locum habet, licèt perfecerint curſus ſuos, ac ſententias legerint in Vniuerſitatibus approbatis, & actus legitimos, cæteráque exercitia ſcholaſtica fecerint, prout facere & legere, de conſuetudine, vel de iure in huiuſmodi tenentur. *ibid.*

Poteſt Præpoſitus Generalis Societatis, vel de eius licẽtia quiuis ex Præpoſitis, vel Rectoribus Collegiorum cum duobus vel tribus Doctoribus vel Magiſtris per eoſdem eligendis, graduare ſuos ſcholares,

absoluto tamen suorum studiorum cursu, rigorosóve præcedente examine. Quicumque autẽ modo prædicto promoti fuerint, gaudere poterunt omnibus priuilegiis,& prærogatiuis, quibus gaudent, qui in Vniuersitatibus iuxta solitos inibi vsus promouentur. *art.* 4.& 5.

Nomine scholarium hic intelliguntur scholares qui sunt de Societate. *art.* 4.

GVARDIANI.

Vide Custos, Diffinitores, Electio, Excommunicatio, Reseruatio casuum, Vicarius.

Gvardiani, & cæteri Conuentuales Prælati, vt Rectores, Priores, &c. sunt verè Prælati habentes dignitatem ecclesiasticam. Vicarij autem tunc tantùm sunt Prælati, cùm præsident Conuentibus, qui propter paucitatem Fratrum, nomine Guardianatus minimè appellantur, sed nomen Vicarij illis tribuitur, aliàs non sunt Prælati. *tom.* 1. *qu.* 12. *art.* 6.

Guardiani, & similes Conuentuales Prælati, cùm sint inferiores

Prælati Archipresbyteris similes, ipsorum munus præcisum est, sicut & iurisdictio, vnde tantùm præsunt ad minora determinanda, maiora verò referre debent ad Prælatos Prouinciales habentes iurisdictionẽ quasi Episcopalẽ. *tom.1.q.17.art.3.*

Minora negotia, quæ Guardiani de iure possunt exercere, sunt omnia quæ pertinent ad obseruantiam disciplinæ Regularis, & quæ pertinent ad ordinariam gubernationem Conuentus, ad quæ suos subditos possunt censuris cogere; maiora verò sunt, quæ præcisè ad iurisdictionem Episcopalem pertinent: vt licentiare subditos ad Ordines sacros, Prædicatores, & Confessores instituere, dispensare, & absoluere à reseruatis, grauiora supplicia infligere, & similia. *ibidem.*

Abbates, qui à Regibus præsentantur, & à summo Pontifice præficiuntur (quales sunt multi Sancti Benedicti) sunt reuera Prælati maiores, cùm immediatè habeant iurisdictionem Episcopalem. *ibid.*

Guardiani, & alij Præfecti locales, virtute priuilegiorum habent plena

plenariam authoritatem circa ſuos ſubditos, ſicut Prouinciales in totam prouinciam. Sed cùm talium priuilegiorum vſus conſuetudine præſcripta, ex conſtitutionibus variis Ordinis eis ſæpius ſit interdictus, tenentur ab illorum priuilegiorum vſu ſibi prohibito abſtinere, ideóque conſulant ſui Ordinis conſtitutiones & conſuetudines, contra quas nequeunt manum mittere, ſub pœna peccati mortalis, aut venialis, ſecundùm grauitatem materiæ. *art.* 4. & 5.

Iuriſdictio Guardianorum, & multò magis Cuſtodum, Prouincialium, ac Generalium, eſt ordinaria, non delegata; delegatus verò dicitur, qui vices alterius gerit ex commiſſione, & non ex lege; ordinarius autem eſt, qui beneficio legis ſuam habet authoritatem. *art.* 6.

Sicut poteſtas Prælatorum Regularium poteſt reſtringi, & coarctari à ſummo Pontifice, vtpote ab eo dependens; ſic iuſta exiſtente cauſa, poterit inferiorum Prælatorum authoritas & iuriſdictio à Prælatis ſuperioribus reſtringi & coarcta

arctari. Quia licèt vtrisque data sit memorata potestas jure diuino, cõcessa tamen est ordine hierarchico, vt minores pendeant à maioribus. *art.* 7.

Nequeunt maiores Prælati sine justa causa Prælatorum inferiorum ordinariorum potestatem restringere; si secus fecerint, peccabũt, illis iniuriam irrogando, factum tamen tenebit. *ibidem.*

Potestas Superiorum in Moniales est ordinaria, quia est à cõmissione & priuilegio perpetuis; éstq; tanta, quanta erat proprij per Regulam earum Superioris, Protectoris scilicet Ordinis: exceptis quibusdam restrictis quoad electionem Abbatissæ, & ingressum in Monasterium. Nec hæc potestas in Moniales sanctæ Claræ est per *Conc.* Triden. reuocata. *art.* 8. 9. 10.

HABITVS.

Vide Nouitius, Sepultura, Tertiarij.

INter leges, quæ omnibus ferè Regularibus communes sunt, hæc vna est, ne lineis indusiis vestiantur,

tur, & habitu decenti vtantur. *tom.* 2.*q.*76.*art.* 1.

Ioannes XXII. ordinauit, quòd forma habitus quoad colorẽ panni, & vilitatem, in Religione Minorũ, Prælatorum arbitrio relinqueretur. *ibidem.*

Sixtus V. ſtatuit Clericos, vel milites beneficia, vel pẽſiones obtinentes teneri deferre habitum & tonſuram, & contrauenientibus graues pœnas iniungit. *art.* 2.

Monachus aſſumptus ad curam Eccleſiæ ſæcularis non abſoluitur ab habitu Monachali deferendo, cùm id non ſit contrarium Eccleſiæ ſæculari. *art.* 3.

Ad ſcandalum vitãdum licet Monacho aſſumpto ad curam, in aliquo ſe conformare habitui Clericorum ſæcularium, & iuſta ex cauſa ac rationabili, non ſolùm poteſt habitum trãsformare, ſed & occultare, vtendo tamen habitu ſæcularium Clericorum, vt non appareat Monachus de hoc erubeſcens, vel vt non agnoſcatur propter vanitatẽ *ſecundùm Archidiac.* non euadit mortale peccatum, & excommunica-

cationis censuram. *ibidem.*

Fratrem gestantem habitum alterius Religionis, aut ita consimilem, vt credi possit de illa Religione, Episcopus requisitus à Fratribus tenetur censuris cogere ad deponendum, sub pœna suspensionis ipso facto incurrendæ. *art.* 4.

Fratrem Minorem gestare habitum cum Caputio sutum, ab omnibus Religionem zelantibus semper fuit obseruatum, omninóque laudabile est, ac religiosum: verùm cùm nusquam reperiatur præceptum, contra facere absque cõtemptu non videtur esse peccatum. *articulo* 5.

Religiosus dimittens habitum ad alium assumendum, etiam Religiosum alterius Religionis (nisi intentione in ea profitendi hoc faciat) ad scelus aliquod mortiferum, aut in tãtum tempus, aut ob talem causam & rationem, quòd iudicio boni viri dicatur habitum dimisisse, incurrit excommunicationem *Bonifacij* VIII. aliàs non. *art.* 6.

Sæcularis vtens veste Religiosa virorum, aut mulierum, si ex sola leuitate,

leuitate, & ſine irriſione vel turpitudine faciat, non videtur peccare mortaliter; ſecus, ſi fiat cauſa ludibrij, vel vituperij. Imò ſi non fiat hac de cauſa, ſed tamen in rei veritate, fiat cum ludibrio, vt cùm deſertur laſciuè, &c. videtur mortale. Similiter cùm ea vtuntur mimi, & hiſtriones exercendo vituperioſa. *art. 7.*

Omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus perſonis licet ſepeliri in habitu Fratrũ Minorum, ſi id velint, iure tamen Eccleſiarum Parochialium, & cuiuſlibet alterius ſemper ſaluo. Poſſunt & ſic indutorũ corpora diſcooperta, nullo pallio vel tegumẽto ſuperpoſito, ad ſepulturã deferri; excommunicantúrque Eccleſiarũ Rectores & Curati, ſi moniti Canonicè taliter ſepeliri volentibus impedimentũ afferre perſiſtant. *art. 8. & 9. ex conceſſ. Sixti* IV. *Vide Sepultura.*

Solius Guardiani eſt in Ordine Minorũ, aut Prioris domus in Ordine Prædicatorum, aut Superioris Prælati, aut alterius cui duxerint committendum, dare habitum iis,

qui

qui cum eo ſepeliri elegerint. *art.9.*

Tam morientes, & ſepeliendi in habitu Fratrum Minorum, quàm morientes & ſepeliendi in habitu Sororum tertiæ Regulæ S. Franciſci, ſub obediētia Generalis & Prouincialium degentium, conſequuntur plenariam omnium peccatorū ſuorum indulgentiam, *ex conceſſ. Leon.* X. qui etiam declarauit ſufficere prædictum habitum petere, ac ſuper ſe vſque ad mortem habere, & in eo ſepeliri, etſi ante mortem non induatur. *art.* 10.

Oſculantes habitum Fratrum Mendicantium, lucrantur quinque annos, & totidem quadragenas de iniunctis pœnitētiis, ſeu dies 2075. *Ex Ioanne* XXIII. *art.* 11.

HAEREDITAS.

Vide Exhæredari, Epiſcopus, Teſtamentum.

MOnachus factus hæres, non poteſt adire hæreditatē ſine conſenſu Abbatis, ſed eo nolente poteſt adire Monaſterium. *tom.* 2. *qu.* 77. *art.* 1.

Fratres Minores Obſeruantiæ nulla

nullatenus ſunt capaces ſucceſſionum hæreditatum, nec licet eis valorem talium hæreditatum, vel tantam earum partem quaſi ſub modo, & forma legati dimitti ſibi facere (quòd præſumi poſſit hoc in fauorem fieri) vel ſic dimiſſas recipere. Quin potiùs iſta ſic fieri ab ipſis Fratribus ſimpliciter, prohibuit *Clemens V. in Clement.* Exiui, *de verb. ſig.* Vnde ſi inſtituantur hæredes, & nullum habeant ſubſtitutum, vel cohæredem; teſtamentum nullum eſt, pertinebitque hæreditas ad venientes ab inteſtato. *tom.* 2. *q.* 78. *art.* 1. 2. & 3. *tom.* 3. *q.* 69. *art.* 10.

Quamuis Fratres Minores non poſſint recipere hæreditatem, quæ continet quoddam ius vniuerſale; poſſunt tamen recipere ſingularia relicta, aut aliquod fideicommiſſum particulare, quod Syndicus petere poteſt, vt Fratrum neceſſitatibus ſubueniat. *tom.* 2. *q.* 78. *art.* 3. & 4.

Quando Fratres Minores inſtituuntur hæredes cum clauſula appoſita, *quòd pro eorum neceſſitatibus vendatur dicta hæreditas, & in eas*

con

conuertatur, licèt talis diſpoſitio nó teneat quoad inſtitutionem hæredum, & habeatur pro non ſcripta (cùm illius Minores ſint penitus incapaces) tenet tamen, & validum eſt teſtamentum quoad piam cauſam ibi appoſitam: quia (tametſi non ſit perſona, in quam ius & nomen hæredis cadat) in piis cauſis ſufficit, quòd hæreditas ad piam cauſam relinquatur. Adde quòd perſonam, quæ hæreditatem adeat, repræſentabit Epiſcopus, vel Reſpublica. *art*. 4.

Si Fratres non inſtituantur hæredes, ſed alter qui debeat hæreditatem vendere, & eius pretium in neceſſitates Fratrum expendere, hoc nullo modo videtur iure Fratribus prohibitum: quare licitè poterunt acceptare; hunc tamen, ſicut & præcedentem, Aphoriſmum intellige, modò quantitas non ſit tam magna, quòd videatur in fraudem facta paupertatis, ſed ſit tantùm ad ſubleuandas neceſſitates Fratrum præſentes, vel imminētes, quia aliàs ſaperet theſauriſationem. *ibidem*.

Quamquam Fratres Minores incapaces

capaces ſint relictorum in teſtamẽtis, variis tamen modis eis conſulitur. Primò, Iudicis officio, qui ex ſuo mero munere, nemine etiam ad hoc agente, compellere poteſt illũ, qui ad aliquid tenetur ex teſtamẽto, vel aliàs, vt relicta minorib. ſoluat, & teſtamentum adimpleat *ar.*1.

Secundò, cuilibet populo cõpetit actio, & quilibet à populo poteſt agere, vt relicta ad pias cauſas (putà Fratribus, pauperibus, &c.) adimpleantur per illum, qui grauatus eſt à teſtatore, vel aliàs ad hoc tenetur. *ibidem.*

Tertiò, poteſt Syndicus petere nomine Papæ prædicta legata, dũmodo hoc fiat cum aliis debitis circumſtantiis. *ibidem.*

Eccleſia Frat. Min. poteſt inſtitui hæres ſecundùm *Bartolum*, cùm ſit de iure & proprietate Eccleſię Romanę; *Baldus* tamẽ cõtrà ſentit. *a.*5.

Mendicantes per priuilegia poſſidere valentes, poſſunt ſuccedere ab inteſtato, niſi contrariũ habeant eorum conſtitutiones authoritate Apoſtolica confirmatæ, quas quiſque videre debet, *art.*6. & 7.

Mona

Monachi Benedictini, & Cistertienses, succedunt ab intestato, tamquam si in sæculo essent, & licitè possunt petere & retinere hæreditates, fideicommissa & legata. *Ex concessione diuersorum Pontificum. articulo* 8.

Regulares non Mendicantes, vt sunt regulariter omnes Monachi & Canonici Regulares, licèt non possint habere bona in particulari, possunt tamen in bonis temporalibus succedere, ac si mundum non reliquissent. Et licèt iure prohibeãtur succedere in feudis, ex concessione tamen Sedis Apostolicæ iam succedunt modo supradicto. *Pro quo vide Feudum. art.9.*

Conuersi remanentes in sæculo, neque profitentes aliquam Regulam Religionis approbatæ, succedunt consanguineis, ac si non essent oblati: si verò non remanent in sæculo, & Regulam aliquam profitentur; tunc succedunt Monasteria, si sint capacia: sin minùs, ad consanguineos defertur hæreditas. *art.*10.

Moniales, quæ possunt habere proprium in communi, siue per Regulam,

gulam, siue per priuilegium, possunt succedere, aliæ non, vt sunt Sorores vocatæ Collectaneæ S. Claræ. *art.* 11.

Religiosi, quorum Monasteria capacia sunt successionis, succedunt in maioratu, recipiúntque commoditatem totam ex illo prædicta Monasteria, interim dum tales Religiosi vixerint: quod verum est, etiamsi maioratus habeat annexam dignitatem, iurisdictionem, aut quęcumque alia, modò tamen religioni non sint incompatibilia; idem est etiam de Monialibus, in maioratu scilicet succedunt, sicut Religiosi. *art.* 12. & 13.

Ad exclusionem Monasterij à maioratu non sufficit præsumpta, aut interpretatiua voluntas fundatoris, seu institutoris; sed necessaria est clara, & manifesta per verba clara, & manifesta ipsum excludere volentis. *ibidem.*

Monialis renuncians suæ legitimæ, & cuicumque successioni, quomodocumque illi obuenerit, & ex quacumque parte, habet, non obstante prædicta renũciatione (simi-

liter eius Monasterium) ius ad petendum maioratum, nisi etiam maioratui expressè renunciarit; quia renunciationes sunt stricti iuris, & talis naturæ, vt non comprehendant nisi quod exprimunt. *art.* 14.

Fratres Minores Regularis Obseruantiæ meliorati à parentibus in tertio, & quinto, habent ius ad talem meliorationem, si postea fiant capaces, facti Episcopi, aut transeuntes ad Religionem bonorum capacem: pertinétque melioratio, & legitima ad secundum Monasterium. *tom.* 2. *quæst.* 79. *art.* 1.

Monacho professo validè in vno Monasterio, transeunte voluntariè ad aliud, & licitè & validè, omnia bona eius, quæ post professionem ipsam primam, vsque ad secundam quæsiuit, & etiam ea quæ habebat tempore illius primæ professionis, remanebunt Monasterio priori, siue bona, quæ habuit ante professionem donasset expressè priori Monasterio, siue tacitè in consequentiã suæ personæ: quæsita verò post secundam professionem erunt secundi Monasterij. *art.* 2.

Professio in Ordine Minorum de Obseruantia, est mors ciuilis, operans omnem effectum quem mors naturalis; vnde ea facta, statim consanguinei succedunt non expectata morte naturali. *tom. 2. q. 80. art. 1.*

Secus est in Ordine Prædicatorũ, & aliis Religionibus, quæ possunt habere bona in communi, in quibus mors ciuilis non operatur omnem effectum quem mors naturalis; hinc in iis, succedentes Religioso ex testamento, vel ab intestato debent exspectare mortem naturalem professi. Interim enim quòd non moritur naturaliter, dispositio, quã fecit in testamento, vel quæ facienda esset ab intestato, erit in suspenso, nisi in testamento aliter disposuerit ipse Religiosus. *ibidem.*

Monacho nondum professo tacitè, vel expreßè, decedenti in Monasterio cuiuscumque Religionis, ab intestato succedunt consanguinei. Idque procedit, non solùm si simpliciter ingressus fuisset non facta mentione de suis bonis; sed etiam si se obtulisset cum suis bo-

nis, vel ſe, & bona obtuliſſet. Quia videtur ſub quadam tacita conditione obtuliſſe, ſi ſcilicet ſequatur profeſſio. *art.* 2.

Si tamen prædictus ingrediens Religionem, nec profeſſus, longè ante ingreſſum bona obtuliſſet, non ſuccederent venientes ab inteſtato, ſed Monaſterium, quia in dubio videtur obtuliſſe non contemplatione ingreſſus, & profeſſionis. Similiter ſi ingrediens obtuliſſet expreſsè bona Monaſterio, tempore ingreſſus declarando velle ſe apud Monaſterium prædicta bona manere, remanebunt; quamuis profeſſio non ſequatur, quia tacita cõditio, quæ præſumi poterat, per expreſſam cõtrariam voluntatem tollitur. *ibidem.*

Si ingrediens Monaſteriũ decedat facta profeſſione ſolẽni ſuccedit Monaſterium, non tantũ quoad dominium, ſed etiam quoad poſſeſſionem, niſi habeat liberos, quibus iure debetur legitima; quam etiam multi tenent deberi parentibus defuncti. *ibidem.*

Non poteſt filius petere legiti-

mam

mam ſibi debitam in bonis patris facti Religioſi, etiã poſt profeſſionem, donec pater moriatur. *ibid.*

HAERESIS.

Vide Matrimonium, Eleemoſyna, Reſeruatio caſuum.

OMnes Religioſi, etiam Mendicantes, hodie (quod olim ita non erat) ſubiiciuntur officio S. Inquiſitionis per multos Pontifices, niſi eorum Superiores iudicium & cauſam præoccupauerint, *per Extrauagantem Pÿ* IV. quæ quoad hanc partem licèt aliquando fuerit recepta; nunc tamen S. Tribunalis ſtylus & conſuetudo contrarium obſeruat: nulli enim Superiores audent ſuos in hac cauſa iudicare ac punire, ſed protinus ad S. Officium deferunt. *tom.* 2. *q.* 81. *art.* 1.

Inquiſitor de Ordine Prædicatorum non poteſt procedere in Fratrem Minorem, nec è contrà, ſine expreſſa Papæ licentia, *per Sixtum* IV. *art.* 2.

Inquiſitores Religioſi priuilegio exempti ſunt ab obedientia ſui Supe

perioris, quoad omnia tangētia executionem dicti Officij; vnde possunt ire Romā, ibique morari non obtenta, vel petita licentia quorumcumque Superiorum. *art.* 5.

Cùm Inquisitores sint Iudices in vtroque foro, possunt ex communi consensu, graui ex causa committere alteri Confessario, absolutionem in foro conscientiæ respectu criminis hæresis, nisi institutione, & supremi Iudicis mandato prohibeantur. *art.* 4.

Dicunt quidam Inquisitorem vnum, quia ordinarius est, præsertim dum solus visitat, posse audire confessionem, & ab hæresi absoluere facta abiuratione, aut committere ex causa alteri Confessario, circa personam longè distantem & impeditam accedere ad Inquisitorem, vt est v. g. Monialis. *art.* 4.

Sixtus IV. statuit, quòd Inquisitores hæreticæ prauitatis quicumque sint, possint procedere contra eos, qui asseruerint quòd cōfessi Fratribus Mendicantium teneantur confiteri eadem peccata Rectoribus Parochialium Ecclesiarum. *art.* 6.

Inqui

Inquisitor potest vnum, aut plures Clericos, & Regulares assumere, & creare in Notarios. *art.* 7.

Inferior Papa, nisi ex eius speciali delegatione, licentiam legendi libros hæreticorũ, etiam ad eorum errores confutãdos, concedere non potest. *Ex Nauarro. tom.* 2. *qu.* 82. *art.* 3.

Præpositi Societatis amplissimas facultates habent à *Pio* V. & *Greg.* XIII. circa lectionẽ librorum prohibitorum, etiam contra Bullam Cœnæ Domini, quæ an adhuc valeant, & maximè in Hispania, dubium est. *ibid.*

Fiscus sæcularis confiscans bona Religiosorum & Clericorum hæreticorum, incidit in excommunicationem *Clementinæ Nolentes, de hæreticis*; quod tamen fallit confiscando bona mobilia Fratrũ Minorum, quorum dominium benefactores sæculares sibi reseruarunt, quia talia non sunt bona Ecclesiastica. *tom.* 2. *q.* 83. *art.* 2.

HOMICIDA.

Vide Eiicere à Religione.

RELigiosum homicidam, aut patricidã, & fratricidam ius non præcipit tradi brachio sæculari, sed alia graui pœna affici. *to.2.q.34.a.1.*

Percutiens Magistratum, Gubernatores, Capitaneum, &c. capite plectẽdus est secundùm leges. Ergo percutiens Superiorem Prælatum, & Guardianum, enormiter potest eiici à Religione. Vbi tamen non videntur comprehendi ij, qui enormiter Vicarios Guardianorum, aut Diffinitores percutiunt. *art.2.* *Vide Eiicere à Religione.*

HOSPITALE.

COncil. Trident. agens de hospitalariis, *sess.7.cap.15.* & *sess.25.cap.8.* comprehendit indifferenter sæculares, & Regulares etiam exemptos. Tamen in quinque casibus Religiosi non comprehenduntur in *Clementina Quia contingit. de Religio.dom. Vide ibi Glossam. tom. 2.q.84. art.1.* & 2.

Hospitantes in Hispania Fratres Minores

Minores habent multa priuilegia regalia, quæ Hiſpanicè ſcripta. *Vide tom. 3. quæſt. 40. art. 2.* Inter quæ vnum eſt, quòd non tenentur contribuere id quod alij ciues contribuunt pro militibus accommodandis. *ibidem.*

IEIVNIVM.

Vide Prædicare, Quadrageſima.

ITinerans pedeſtris, conficiens iter ſex leucarum, communiter à DD. excuſatur à ieiunando, Fratres verò Mendicantes etſi tantum iter nō faciant vt excuſentur à ieiunio, poſſunt ex priuilegio transferre ieiunium Regulare in alium diem; non autem eccleſiaſticum; vt Vigiliæ, &c. *tom. 2. quæſt. 100. ar. 3.*

Fratres Minores ex vi Regulæ præcepto tenentur ad ieiunandum Quadrageſimam, ſed non alia ieiunia Eccleſiæ, v. g. Quatuor temporum, Vigiliarum, &c. Ergo profeſſi annos 20. nondum habentes, nullo præcepto ad illa tenentur. *art. 4. & 6.*

Ieiunia Regulæ Fratrum Minorum ieiunanda ſunt cibis Quadrageſi-

gesimalibus,secundùm constitutiones antiquas, & Barchinonenses. Quemadmodum Patres in expositione Regulæ dicunt sic fuisse intellectum,& iussum obseruari à Patre nostro Francisco, nisi aliud obtinuerit in aliquibus prouinciis præscripta consuetudo.*art*.7.

Fratres professi statim tenentur ad ieiunia Regulæ, cui se voluntariè subdiderunt,quod approbat, & interpretatur antiqua,& præscripta consuetudo.*art*.8.

Frater Minor frangens ieiunium Feria sexta Quatuor temporum, Pentecostes, & Septembris, facit contra duo præcepta; sicut & ille qui non ieiunaret in Vigilia Sancti Thomæ, & Mathiæ, casu, quo hæc Vigilia in Quadragesima, & sexta Feria eueniret. Sed frangens ieiunium Feria sexta Aduentus & Quadragesimæ vnicum transgreditur, ratione scilicet Quadragesimæ,& Aduentus, non ratione Feriæ sextæ,quia dicit Regula: *Aliis autem temporibus non teneantur, &c. art*.8.

ILLE

ILLEGITIMVS.

FIlij militum Regularium illegitimi ſunt ſacrilegi, ob ſolemne votum caſtitatis coniugalis, vnde non legitimantur per ſubſequens matrimonium. *to.* 1. *q.* 13. *art.* 2.

Iure communi per ingreſſum Religionis tollitur illegitimatio quoad Ordines ſacros tantùm, in quam tamen reincidunt qui non profitẽtur, quantum ad executionem Ordinis ſuſcepti; hinc parum neceſſaria videntur eſſe quædam ad hoc data priuilegia. *art.* 3. & 4.

Prælati generales, & prouinciales olim per multa priuilegia poterant diſpenſare cum illegitimis quoad prælaturas & dignitates, ſed reuocata ſunt omnia per conſtitutionem *Sixti V.* Quam tamen *Greg. XIV.* ſic modificauit, vt iam liceat eis ſolis cum Capitulo generali, aut prouinciali proprio, aut intermedio tantùm. *art.* 6.

Probabilius eſt, eoſdem Pręlatos cũ Capitulo (vt ſuprà) poſſe etiam diſpenſare cum filiis illegitimis Religioſorũ quoad Pręlationes obtinẽdas in eodem Ordine, ſed non

in eodem Cõuentu, in quo eorum pater Prælationem habuit. *art.* 7.

Filius cõcubinæ, si antequã pater eius matrem duxerit, promoueatur ad Prælaturã, indiget dispẽsatione; si verò post contractũ matrimoniũ, non eget Et hæc dispensatio fieri potest in Congregatione intermedia, quæ per cõstitutiones generales habet vim Capituli. *art.* 8. & 9.

Prælati Regulariũ possunt quidẽ dispensare per sua priuilegia cum suis quoad dignitates Ordinis obtinẽdas, sed non quoad quascumque extra Ordinem; ergo non possunt eos legitimare, id est, simpliciter eos restituere natalibus. Similiter sæcularis illegitimus dispensatus ad aliquod beneficium, v. g. ad Curatum, factus Religiosus, non est dispensatus ad Prælaturas; secus tamẽ esset, si fuisset legitimatus: legitimatio enim est latè extendẽda, cùm sit beneficiũ Principis; dispensatio verò, vtpote odiosa, est restringenda. *art.* 10.

Inter dispensationem, & legitimationẽ, prout huic instituto congruunt, hæc est differentia; quòd dispen-

dispensatio solùm faciat habilem ad ea, ad quæ quis iure canonico, aut ciuili est inhabilis; legitimatio autem ad omnia habilitat. *ibidem.*

Illegitimus factus Canonicus Regularis Ecclesiæ Cathedralis, non potest esse Archidiaconus sine dispensatione, nec post professionem Vicarius Episcopi, aut Prouisor. *art.* 12. & 13.

Cùm gratia dispensandi cùm illegitimis conueniat Prælatis Regularibus ex priuilegio, non possunt dispensare cum iis sine iusta causa arbitrio boni viri iudicanda, alioquin dispensatio erit nulla. *art.* 14. & 15.

Illegitimus in Capitulo, aut Cōgregatione intermedia Canonicè electus à Patribus, qui eius nouerint inhabilitatem, in Prælatū, censetur esse dispensatus in conscientia, si talis eorum fuit intentio; in foro autem exteriori non erit, nisi actualiter cum ipso dispensetur. *art.* 16.

Illegitimus non potest esse Diffinitor sine dispensatione: Diffinitoriatus enim importat dignitatem perso-

personatus, cùm sit quædam prærogatiua absq; iurisdictione. *art.* 18.

Non potest etiam illegitimus esse discretus mittendus ad Capitulum prouinciale ratione vocis passiuæ, qua caret; si tamen attendamus ad vocem actiuã tantùm, posset. Verùm cùm non possit renunciare voci passiuæ, absolutè nequit esse discretus. *art.* 19.

Possunt illegitimi esse Confessores Monialium, Magistri Nouitiorum, & Vicarij Conuentus sub Guardiano vel Priore, cùm tales non habeant iurisdictionem ordinariam, sed delegatam. *art.* 20.

Moniales non egent dispensatione ad Prælaturas, siue perpetuas siue temporales sui Ordinis, cùm non habeant Prælationẽ ordinariã, sed quasi ex commissione. Si tamen (vt volunt quidam) dispensatio requiratur, poterunt cum eis dispensare earum Prælati, etiam extra Capitulum. *art.* 21. & 22.

Possunt Prælati dispensare cum familiaribus, & actu seruientibus Conuentui ad quæcumque beneficia Regularia, etiam Curata, modò

dò non aſſumantur in fraudem ipſius priuilegij; poſſunt autem id facere etiam extra Capitulum. *art.* 23. & 24.

IMMVNITAS.

PRæſumentes effringere Eccleſiam Regularem, aut loca Fratrum, aut in illis damnabilem violentiam exercere, excommunicantur, olim à ſolo Papa, iam etiam à Superiore domus, quoad forum conſcientiæ tantùm abſoluendi. Quam excommunicationem non incurrũt effringentes aliquod prædictorum, non vt capiant, ſed tantùm vt inquirant reum, quia habent ius ad quærẽdum, & per conſequens ad omnia impedientia dictam inquiſitionem, remouenda. *tom.* 2. *q.* 50. *art.* 2.

Iudices ſæculares inuentũ reum in Monaſterio, &c. etiam immunitate Eccleſiaſtica indignum (vt ſunt per declarationem *Greg.* XIV. publici latrones, viarum graſſatores, agrorum depopulatores, & qui in locis ſacris homicidia, aut mutilationes fecerunt, aut qui proximum proditoriè occiderunt, aſſaſſini, hæretici,

hæretici, aut læsæ Majestatis rei) nullo modo extrahere possunt sub pœna excommunicationis, donec Episcopus proprius, aut vicinior, causa prius cognita, eis tradiderit. Dum autem causæ notitia inquiritur, non in sæculari carcere, sed in ecclesiastico debet asseruari, repertúsque gaudere immunitate Ecclesiastica, ad Ecclesiam, vnde extractus est, debet reduci. *art.* 3.

Dicunt aliqui quòd sodomita, & grauissimè peccans non gaudet immunitate, nec Clericus, nec Religiosus; sed standum est consuetudini receptæ. *art.* 4.

Regulares permittentes in suis locis, vel Ecclesiis malefactores à ministris iustitiæ capi, nisi particularem afferant Episcopi, aut eius Officialis licētiam contra particularem illum malefactorem, cum interuentu personę ecclesiasticę ab eo authoritatem habentis (quidquid eis iurauerit Iudex, si fidem non seruet, sed occidat) incidunt in irregularitatem per Bullam *Greg.* XIV. Quod etiam verum est eo casu, quo malefactor non gauderet immu-

immunitate, quandoquidem tunc nulla ratione sibi persuadere debuerint, quòd Iudex fidem ipsis seruaret. *art.* 3. & 5.

In quibus casibus Commendatarij Ordinum militarium gaudeāt immunitate, & in quibus non, *vide q.62. tom.2. ab ar.*13. *vsque ad* 18.

Totum Monasterium venit intelligendum nomine Ecclesiæ, & gaudet immunitate eiusdem per priuilegium factum Cistertiẽsibus, etiam Monasterij grangiis, ab *Eugenio* IV. *tom.2.q.65. art.* 2.

INDVLGENTIAE.

Vide Infirmi, Itineratio, Dispensare.

PRælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, verisimiliter possunt suis subditis concedere Indulgentiam eodem iure quo Episcopi, scilicet diuino, licèt aliqui cõtradicant, allegantes contrariam consuetudinem totius Ecclesiæ; sed consuetudo non præscribit contra ius diuinum. Vide *Iurisdictio. tom. 2. quæst.86. art.* 2.

Prouinciales Mendicantiũ facta

 visita-

visitatione possunt dare Fratribus, & Sororibus benedictionẽ, & plenariam Indulgentiam per priuilegia facta Ordini Minorum & Societati Iesv. *Per Leonem X. & Gregorium XIII.*

Item Prædicatores quicumque eorumdem Ordinum, in quibuscumque Ecclesiis, aut locis possunt dare suis auditoribus 40. dies Indulgentiarum. *per Alexan. IV. art. 2.*

INDVLGENTIA

plenaria à Fratribus lucranda.

Vide Absolutio quoad Fratres, Capitulum, Conceptio, Diuinum officium.

INdulgentiam plenariam lucrantur Fratres Minores per multa priuilegia. Primò, in die receptionis habitus, professionis, & mortis articulo, non solùm vero, sed & præsumpto. Sed si lucrati fuerint in præsumpto, non remanebit pro vero. *tom. 2. quæst. 87. art. 1. & 9.*

Secundò, celebrantes in omnibus diebus Dominicis, in omnibus

Festis Domini Sabaoth, beatæ Mariæ, & Sanctorũ Ordinis Minorũ. Imò per communicationem priuilegiorum, quotiescumque communionem sumunt, cùm id sit Monialibus Sanctæ Claræ concessum per *Innocent. VIII. & Leon.* X. *art.* 2.

Quãdo aliquo die ad Indulgentiam plenariam requiritur Cõmunio, & Confessio, Fratres legitimè impediti lucrantur vt alij, ex *Greg. XIII.* Similiter, qui inculpabiliter non receperint, si pòst sublato impedimẽto perfecerint quæ præscribuntur, Indulgentiam consequuntur, etiamsi dies constitutus præterierit. *ibidem.*

His prædictis gaudent etiam Confratres Chordæ Sancti Francisci, & omnes alij Regulares etiam non Mendicantes, qui Minorũ priuilegiis communicant. *ibidem.*

Tertiò, recitãtes coronam Christi continentem 33. *Pater noster*, & *Aue Maria*, in honorẽ 33. annorũ vitæ eius: & coronam B. Mariæ continentem 72. *Aue Maria*, cum 7. *Pater noster*, & vno *Pater*, & *Aue*, pro summo Pontifice. Infirmi,

qui non valent tantum dicere, ſupplent per vnum Pſalmũ aut Hymnum Ieſu Chriſti, aut B. Mariæ. Denique idem lucrantur recitantes canticum Graduum. *art.* 3.

Quartò, facientes, vel audientes Miſſam Conceptionis B. Mariæ, vt ſuprà. *Vide Conceptio. art.* 4.

Quintò, ex *Adriano* VI. dicendo in pulſatione campanæ ad *Aue Maria*, ad primum ſignum, *Angelus Domini*, &c. & *Aue Maria*. Ad 2. ſignum, *Ecce ancilla Domini*, &c. cum *Aue Maria*. Ad 3. ſignum, *Et verbum caro factum eſt*, &c. cum *Aue Maria*, lucrantur Indulgentiam plenariam. *art.* 12.

Sextò, lucrantur Indulgentias Stationum Romæ, Ieruſalem, Sancti Iacobi, Portiunculæ, dicentes quacumque hora diei vel noctis, & quocumque loco (ſine vlla reſtrictione) ſe inuenerint, 6. *Pater noſter*, & totidem *Aue Maria*, cum ſex *Gloria Patri*, &c. Quorũ quinque intẽtione totius Eccleſię dicũtur; ſextum verò pro sũmo Põtifice. *art.* 7.
ſint & quantæ illæ Statio-
dulgẽtiæ, *vid.* à *q.* 88. *ad* 89.

Clē. VII. cōcessit Camaldulēsibus, Oblatis, & Nouitiis suas Ecclesias visitantibus, & ibidem recitantibus Psal. *Exaudiat*, vel 3. *Pater*, & *Aue*, rogãdo pro felici statu suæ Sanctitatis, omnes Indulgentias quæ à Sede Apostolica in generali, & in particulari, aut quouis modò erant concessæ & cōcedendæ sub quauis verborum forma, Ecclesiis totius mundi, nec non Rosario B. Dominici. Quòd si quis legitimè impeditus prædictas Ecclesias non potuerit visitare, sufficiet dicere, quocumque in loco se inuenerit, semel Psalmum Exaudiat, vel 3. *Pater*, & *Aue*. Si verò omnino dicere non potuerit, sufficit quòd sola mente, & intentione: quo indulto gaudent omnes alij per cōmunicationem priuilegiorum. *art*. 3.

INDVLGENTIAE *quoad sæculares.*

Vide *Habitus*, *Benefactores*, *Confratria*.

SAEculares omnes vtriúsque sexus verè pœnitentes, & sacra communione refecti, lucrantur Indul-

Indulgentiam plenariam viſitando à primis Veſperis vſque ad occaſum Solis ſequentis diei Eccleſiam Fratrum Minorum, & ibi orando pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, & ſanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, in omnibus Sanctorum eiuſdem Ordinis Feſtiuitatibus. *tom.* 2. *q.* 87. *art.* 5.

Item viſitantes eaſdem Eccleſias in Feſtiuitatibus Chriſti, & B. Mariæ lucrantur pro quocumque Feſto 548. annos, & 260. dies. *ibidem.*

Item viſitantes eaſdem Eccleſias in quibuſlibet diebus lucrãtur Indulgentiam 40. annorum, & 300. dierum, ſed in Quadrageſima quotidie 3857. annorum, & 207. dierum. *quæſt.* 94. *art.* 1.

Fratres Mendicantes quandocumque prędicant in domibus ſuis, poſſunt concedere ſuis auditoribus 18. annorum & 322. dierum Indulgentiam. Quæ reducta per dies facit 7000. & 72. dies. Sed cùm alibi prædicant, tantùm poſſunt cõcedere 18. annorum 222. dierum.

Atta-

Attamen quando prædicant in domibus ſuis Feria 2. 4. & 6. Quadrageſimæ, poſſunt concedere in ſumma 156. annorum, & 524. dierum, *per nouem ſummos Pontifices, q. 95. art. 1.*

Sæculares audientes primã Miſſam Fratrum Prædicatorum, lucrãtur annos 3. & ampliùs, *per multos Pontifices. art. 2.*

Item facientes celebrari Miſſas in Eccleſiis eorumdem, & alia diuina Officia, lucrantur ferè mille dies. Et audientibus ſermones & Miſſas in Eccleſiis Fratrum Minorum quolibet die, pro qualibet vice conceſſit *Alexander IV.* centum dies. *ibidem.*

In die S. Ioannis Euangeliſtæ, & eiuſdem Feſto, quod dicitur *ante portam Latinam*, & in Sabbatho Palmarum, Fratres Minores Reg. Obſeruantiæ ex *Leone* X. liberant animam è Purgatorio dicẽdo ante venerabile Sacramẽtum ſeptẽ *Pſalmos pœnitẽtiales*, aut quinq; *Pater*, & *Aue*. Sed vult præfatus Pontifex, vt tali die Fratres recitẽt coronã B. Mariæ pro ſua Sãctitate. *q. 96. art. 1.*

Fratres Minimi habent, quòd die Lunę & Mercurij in omnibus Cōuentibus sui Ordinis, Prælatus, qui dicitur Corrector, celebrās pro aliquo defuncto, animam liberet. At si in domo sit Prouincialis, ipse est qui animam extrahit. *ibid.*

Leo X. concessit Fratribus Minoribus Indulgentiam plenariam toties quoties dixerint *Vigilias*, aut *septem Psalmos. ibidem.*

Calixtus III. cōcessit Indulgentiā plenariam pro patribus & matribus omnium Fratrum Minorū præsētiū ac futurorū in Purgatorio existentibus: quod quidē sic est interpretatum, vt scilicet in mortis articulo plenariè possint absolui, & Indulgentiam plenariam recipere. *ibid.*

Omnes Indulgētiæ lucrandæ per recitationem *sex Pater*, & *Aue*, cum *Gloria Patri*, vt sup. *q.* 88. possunt applicari defunctis per modum suffragij. *art.* 8.

Recitātes Psalmū *Miserere*, aut qui nescit, quinque *Pater*, & *Aue*, flexis genibus in Ecclesiis nostris principalibus, aut annexis, cōsequūtur indulgētias & vrbis & orbis, *ex con-*

cess.

ceſſ. facta Ord. *S. Benedicti confir-mata per Innoc.* VIII. *Alex.* VI. *Iul.* II. dummodo pro eorum animabus dicatur oratio, *Deus qui inter Apoſt.* &c. poteſtq́; hæc cōceſſio applicari defunctis. *ibid.*

INDVLGENTIARVM *publicatio.*

INdulgentias conceſſas alicui Monaſterio aut Ordini pro Fratribus, & ſibi ſubditis, poteſt ſolus Prælatus publicare, non autem pro ſæcularibus; quia tunc debent ab Epiſcopo duobus adhibitis de Capitulo examinari, & approbari, ex *Conç. Trid.* ad vitandos falſos abuſus quæſtuariorum. *tom.* 2. *q.* 98. *art.* 1.

Grauiter peccant Religioſi prædicantes Indulgentias indiſcretas; dicuntur autem indiſcretæ, quando non fuerunt cōceſſæ, vel malè conceſſæ, vel quando ſunt dubiæ. *art.* 2.

Indulgentiæ conceſſæ valent à tempore quo ſunt datæ, ſed quantùm ad eos qui lucrari volunt, incipiunt in eis efficaciam habere à die publicationis & præſentationis earum. *art.* 3.

Pleraque alia, hanc Indulgentiarum materiam concernentia *vide ab art. 3. vsque ad finem quaest.*

INFIRMI.

RReceptissima est sentẽtia, quòd omnia quæ iubet concessio Indulgentiæ fieri, debent impleri vt possit lucrari; ita vt etiãsi infirmitate, aut legitimo alio impedimento aliquis sit detentus, sic vt ea non possit implere, Indulgentiam non lucretur, nisi sua Sanctitas cum infirmis, & legitimè impeditis dispensare Apostolica authoritate dignetur, quia Indulgentia est stricti iuris, nec valet vltrà quàm sonat. *tom. 2. q. 102. art. 1.*

Eugenius IV. concessit Fratribus Minoribus de Obseruantia, quòd si casus occurreret, quo non possent confiteri, etiam tunc consequantur Indulgentiam plenariam, à se & à pluribus aliis Pontificibus, pro articulo mortis eis concessam, modò sint in statu gratiæ. *ibidem.*

Benedictini infirmi, aut occupati lucrantur easdem Indulgentias quas alij assistentes diuinis officiis, etiam

etiam in festo corporis Christi, ex *Eugenio IV. ibidem.*

Item senes & infirmi Ordinis Sancti Hieronymi faciẽtes aliquod pium & æquiualens opus, lucrantur omnes Indulgentias, ac si visitassent Altaria, aut Ecclesias, vel aliud opus requisitum ad lucrandam Indulgentiam implessent. *ibid.*

Fratres laici experti in medicina, ex doctrina, aut exercitio ante vel post ingressum, de licentia suorum Superiorũ possunt mederi infirmis secundùm infirmitatis exigentiã, si ex deuotione, aut charitate inuocentur. *art. 2. ex Eugen. IV. & Nicolao* V.

Idem possunt omnes Religiosi Societatis, absque metu irregularitatis erga omnes etiam sæculares, quando commodè Medici sæculares haberi non possent, citra tamen adustionem & incisionem per ipsos faciendam. Ex *concessione ipsis facta per Gregorium XIII. ibidem.*

IMPRIMERE.

Olim poterãt Fratres per *Clement.* VII. imprimi facere libros

libros continentes tantùm ſpectantia ad ſuum Ordinem, ſine Ordinarij & Inquiſitoris examine, ſed hoc reuocat *Conc. Trid. 4 ſeſſ. de vſu, & editione ſacrorum librorū. to. 2. q. 104. ar. 1.*

Regularis obtinens regale priuilegium prohibitiuum, ne alius imprimat aut vendat libros à ſe compoſitos, acquirit tale ius ſuo Monaſterio capaci, ſcilicet poſſeſſionis iuris; aliàs acquirit Papæ, vt Frater Minor; & tunc Syndicus ſolus nomine Papæ poteſt procedere contra infractores, & tale ius petere. *art.* 1 & 2.

Vitanda ſummopere eſt mercatura, & turpe lucrum venditionis eiuſmodi librorum, præſertim à Fratre Minore, cui non licet vllo modo imprimere facere libros lucri gratia, cùm ſit per Regulam interdictum. *ibidem*, & *art.* 3.

Syndicus per tale ius regale poteſt quidem agere pro damno vitando, & impedire furtiuas impreſſiones, & venditiones, ne impreſſio Fratrum damnificetur, ſed non poteſt agere pro lucro captando, quia hoc repugnat ſtatui Fratrum. *art.* 4.

IN

INQVISITOR FIDEI.

Vide *Hæreſis.*

INTERDICTVM.

GEneralis aliquis Regularis, vel Abbas iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens poſſet interdicere aliquã ciuitatem, aut caſtrum, in quod haberet plenariam iuriſdictionem, aliàs non. *tom.* 2.*qu.* 107. *art.* 2.

Item Priores Monaſteriorum non Mendicantium poſſunt interdicere ſuos ſubditos ab audiendis Officiis diuinis, & confeſſionibus; ſed hoc nequeunt Mẽdicantes, cùm hoc ad Superiores Prælatos pertineat. *ibidem.*

Prælati omnes, qui ordinaria poteſtate poſſunt excommunicare, poſſunt & interdicere ſuos, eoſque ſuſpendere, & abſoluere, per ſe, vel per alium Clericum, non tamen per fœminam etiam Abbatiſſam: nam illa ſecluſo priuilegio non eſt capax huius iuriſdictionis. *art.* 1. & 3.

Certum eſt, omnia Monaſteria ciuitatis, aut caſtri interdici, quãdo ciuitas

ciuitas ipsa aut castrũ interdicũtur etiamsi sita sint extra muros. Tamẽ cõcessit *Iulius* II. Fratribus Minoribus, quòd si contingat ciuitatem, vel oppidum cũ duobus vel tribus milliaribus circũuicinis (intra quæ milliaria domus Fratrum existunt) Ecclesiastico supponi interdicto, Fratres huiusmodi Ordinis (nisi causam interdicto dederint, vel eis specialiter ex causa legitima interdictũ sit) nullatenus seruare teneãtur, nisi aliàs domus ipsorum Fratrũ de iure interdicto talis oppidi cõprehendantur. *to.* 2. *q.* 108. *art.* 1.

Concessit Fratribus Minoribus *Leo* X. quòd Ecclesiæ ipsorum interdici non possint ad instantiam cuiuscumque personæ, quauis fulgeat dignitate, nisi tota ciuitas, vbi domus huiusmodi consistit, Apostolica, seu Ordinarij authoritate Ecclesiastico interdicto supponatur. Simile est de Ecclesiis Sancti Ioannis, *vt tenet Nauarrus*, ad quas non extenditur interdictum, si Episcopus speciali interdicto singulas vrbis Ecclesias interdicat; quia etsi intra fines Diœcesis consi-

conſiſtant, & in eadem ciuitate, in nulla tamen ciuilitatis communione participant. *art.* 2.

Licèt Religioſi non poſſint ab Ordinariis ſpecialiter interdici ex multorum Pontificum indultis, vt Religioſi ſunt, poſſunt tamen vt beneficiati ſunt, in Diœceſi alicuius Epiſcopi. *art.* 3.

Interdictum ſiue valeat, ſiue non valeat, ſeruandum eſt ab omnibus Religioſis etiam exemptis, quando ſeruatur ab Eccleſia matrice. Secus eſt de ſæcularibus Clericis, qui non tenentur Interdictum, quod nullum eſt, ſeruare, etſi Matrix Eccleſia illud ſeruet. *art.* 4.

Matrix Eccleſia dicitur Eccleſia maior, vel Baptiſmalis; vnde claret quo pacto differat à Metropolitana, quam in hoc non tenentur ſequi Religioſi omnes per Diœceſim. *art.* 5.

Si plures ſunt Parochiæ in vno loco, & vna ſeruat, alia non, tunc non tenentur exempti ſeruare. *ibidem.*

Regulares non ſeruantes validum Interdictũ, quod ſeruat matrix Ec-

eleſia

clesia (si tamen impositum sit authoritate Apostolica aut Ordinarij, aut alterius ad hoc specialiter deputati) non tantùm excommunicantur, sed etiam aliis pœnis subiiciũtur; matrice tamẽ non seruante, eam sequi non tenẽtur, cùm debeant magis esse obseruatores canonum; si tamen tunc non seruent, non ligantur excommunicationis pœna, sed aliis, quæ in sacris canonibus continentur, quia scilicet sunt suspensi, & eis interdictus est ingressus Ecclesiæ. Si sententia interdicti non ligat, & seruet matrix Ecclesia, Religiosi non seruãtes ligantur pœna excommunicationis, non aliis. *art.* 5. & 6.

Iuxta mentem Authoris contra *Nauarrum* priuilegia, quibus poterant Regulares certis tantùm diebus non seruare interdictum, minimè sunt reuocata per *Concil. Trid. sess.* 25. *de Regularibus. cap.* 4. *&c. tom.* 2. *q.* 112. *art.* 1.

Festiuitates, in quibus Mẽdicantes possunt per priuilegia tempore interdicti celebrare alta voce, & pulsare, sunt Festa omnium San-

ctorum

ctorum sui Ordinis canonisatorum, & eorum Octauæ, etiamsi de Octaua tantùm fiat commemoratio; pro Minoribus præterea est Festũ Portiunculæ, & septem, ac quinque Fratrum eiusdem Ordinis Minorum. Extenditque se hoc priuilegium indifferenter, tam ad tempus interdicti specialis, quãdo Ecclesia Fratrum esset nominatim interdicta, quàm generalis. *art.* 2.

In omnibus Festiuitatibus, quibus possunt Fratres iure communi, aut priuilegio celebrare tempore interdicti, possunt non tantùm celebrare, & canere solemniter Horas, sed & Sacramenta administrare (iis tamen qui possunt tunc ea recipere) & sepelire mortuos Religiosos & sæculares, in suis tamen Ecclesiis tantùm. *ibidem.*

Eadem omnino facere possunt Fratres toto tempore interdicti etiã Papalis, sed submissa voce, ianuis clausis, & sine pulsu. *ibidem.*

Multæ sunt aliæ Festiuitates, in quibus suspẽdi potest interdictum. *ibidem.*

Festa Sanctorum, quorum cor-

Q pora

pora ibi requiescunt, & patronorum Ecclesiæ sunt priuilegiata, similiter & eorū Translationes, cum quibusdam aliis. *art.* 3. & 4.

Itē totus dies professionis alicuius Fratris aut Sororis, & dies celebrationis primitiarū à primis Vesperis sunt exēpti ab interdicto. *a.* 5.

Prælati Sancti Benedicti, & per communicationem etiam Mendicantium Prælati, tempore interdicti generalis, aut specialis eligere possunt inter viros & mulieres sex personas (dummodo non dederint causam interdicto, & ipsum non sit positum, vel confirmatum authoritate Apostolica) non simul, sed successiuè, quæ possunt illo tempore interesse diuinis in suis Ecclesiis, Sacramenta recipere, & sepeliri, sine solemnitate tamen, si aliquam illarum illo tempore mori contigerit. *art.* 6.

Ex concess. Nicolai Franci Nuntij Apostolici in Regnis Castellæ, Legionis, & Aragoniæ, possunt eligere 15. simul. *ibidem.*

Idem possunt Moniales, quod ipsi Religiosi, per communicationem

priui

priuilegiorũ; specialiter verò Moniales Sanctæ Claræ, & Tertiariæ sub cura Fratrum Minorum degentes, habent etiam Festum S. Elisabeth filiæ Regis Vngariæ, & eius Octauam. *tom.2.q.113.art.1.& 2.*

Operarij Fratrum personaliter insistentes operibus eorum, & negotiis, familiares eorum, & famuli actu seruientes possunt illo tempore interdicti cum Fratribus audire, & recipere diuina, nisi fuerint excommunicati publicè, vel nominatim, vel causam dederint interdicto. Idem potest Syndicus Fratrum aut Sororum cum vxore sua & filiis; possuntque hi omnes sepeliri in Ecclesiis Fratrum, si moriantur tempore interdicti, & cessationis à diuinis. Idem omnino permissum est Medicis ordinariis Fratrum aut Sororum (licèt non sint Doctores) quoad tempus interdicti, non cessationis à diuinis. *tom. 2. quæst. 114. artic. 1. 2. & 3.*

IRREGVLARITAS.

Vide Bellum, Dispensatio, Immunitas.

MOnachus iuuans Chirurgum ad scindendum membrum aliquod, non incurrit irregularitatem, tum quia nullo canone exprimitur, tum quia per mutilationem membri sanitatis causa factam, non incurritur irregularitas. *tom. 2. quæst. 105. art. 3.*

Regularis conquestus apud Iudicem de fure, protestans interim se non intendere sanguinem, sed tantùm rei ablatæ restitutionem, si locum vbi sit ostendat, incurrit irregularitatem, nisi reus esset fugitiuus, & præsumi posset quòd sententia in eum lata nihil proficeret, nisi teneretur. Secus tamen, si non indicaret locum vbi esset, aut non curaret teneri: nam protestatione facta tutus esse posset. *art. 4.*

ITINERATIO.

Vide Apostasia, Ieiunium.

CAlixtus III. aliquando statuit vt Fratres Conuentuales itinerantes tenerentur sub excommunica-

nicatione se statim præsentare, & subdere Prælato Cõuentus de Obseruantia, si ibi Conuentuales non sunt, & contrà, sed hoc statutũ fuit postea suspensum. *to. 2.q.121.art.2.*

Fratres Minores per obediẽtiam itinerantes possunt lucrari Indulgentias stationum, & alias omnes, ac si domi essent, dicendo quinque *Pater*, & *Aue*, *ex Innocent.VIII.art. 4.*

Pius V. concessit captiuis apud infideles in articulo mortis, quòd per solam contritionem possint cõsequi Indulgentiam plenariam, si non habeant copiam Confessoris. Quod idem concessit *Eugenius* I V. omnibus Fratribus etiam non captiuis in hoc articulo. *ibidem.*

I V D E X.

CVm amoris proprij, qui omnis discordiæ fons est, nec Religiosi sint expertes, necesse est etiam in Religione esse Iudices ad pacem communem tuendam; quos maximè dedecet partialitas, iracundia, & verba inordinata. *to. 2.q.1.art.1. 2. 3.& 4.*

De nullis causis Regularium potest Iudex sæcularis cognoscere: quia

quia quilibet talis gaudet priuilegio canonis, & fori. *tom.* 2. *q.* 2. *art.* 1.

Decisio causarum Ordinum militarium, conceditur per *Pium* IV. ipsorum Ordinum Prælatis tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, cum prohibitione appellationis ad alios, quàm dictorum Ordinum Iudices. *art.* 2.

Assumens Ordinem Ecclesiasticum, aut ingrediens Religionem post delictum à se commissum in fraudem, vt se eximeret à iurisdictione sæculari, non liberatur ab ea; sed potest per Iudicem sæcularem contra eum procedi ad punitionem delicti ciuiliter quidem; vel criminaliter, vel mixtim, si in Religione probata professionem solemniter tantùm emiserit in fraudem, & non fuerit sacris insignitus, cùm eius professio nulla sit & inanis; si autem Ordines receperit, potest contra eum procedi, non vt possit puniri corporaliter à Iudice laico, sed tantùm in confiscatione bonorum, aut pœna pecuniaria, prout qualitas delicti exigit, quia etsi Clericus non sit subditus Iudici

sæculari ratione personæ, manet tamen in hoc casu, ratione causæ, & bonorum. *art.* 3.

Fraus in hoc casu præsumitur, si quis post delictum commissum, & ante susceptum Ordinem, aut ante ingressum Religionis fuerit accusatus vel denunciatus, aut saltem infamatus. *ibidem.*

Laicus professus dimisso habitu, imò eiectus ab Ordine committens scelera non potest puniri à Iudice sæculari, quia per talem eiectionem non traditur foro sæculari, sed Ecclesiastico. Secus est de eo, qui à Religione expellitur, & habitu regulari priuatur, eo quòd eius minimè valuit professio, quia potest Iudex sæcularis de eius causis cognoscere tam criminalibus, quàm ciuilibus, & mixti fori. *art.* 5.

Iudex Regularis cognoscit de crimine graui Fratris Nouitij, v. g. fratricidij: nam quamdiu talis est, gaudet priuilegio fori. *art.* 10.

Prælatus Regularis potest & debet, quoad fieri potest, procedere vt pater (vnde olim dictus est Abbas) vtque talis mederi suorum vul-

neribus pietate paterna, & bono modo, sine forma iudicij., nil de suppliciis cogitando. Quando autẽ sic non potest prodesse, debet procedere vt Iudex, & tunc, quoad fieri potest, debet vitare apices & solitas iuris solemnitates, quæ multùm dedecent statum Religiosum, sed procedere summariè, & sine strepitu, præsertim contra statuta sua, & in rebus non tanti momenti; ita tamẽ, vt essentialia iuris seruentur, & nihil incommodi patiantur ius naturale, & gentium. Ius autem gentium apud Regulares sunt constitutiones Ordinis generales. *tom.2.quæst.3.art.1.*

Iure, & speciali priuilegio admittitur testimonium Fratrum, etiam Nouitiorũ, in causis propriis Monasteriorum suorum, siue ciuilibus, siue criminalibus, licèt veniret ipsis aliquod lucrum de Monasterio, modò tamen non potuerint extranei testes vocari, ne alioqui ius eorum pereat; modò illi Fratres testes non sint Conuentus actores, aut responsales. *tom.2.q.11.art.1.*

Monachus potest cogi ad testificandum,

candum, quando aliter veritas haberi non poteſt, non tamen in cauſa ſanguinis. *art.* 2.

Moniales iuridicè teſtantur contra alias, quando de rei veritate aliter conſtare non poteſt, etiam in criminalibus; ſufficitque duarum teſtimonium, quia licèt ſint mulieres, ſunt tamen Religioſæ Deum timentes. *art.* 3.

Quamuis validum ſit Regularis teſtimonium abſque ſui Superioris licentia datum; id tamen ei prohibetur, & iure repelli poteſt. Quin etam in criminalibus requiritur facultas ipſius Prouincialis, ac propterea cauere debent Prælati Conuentuales, ne in ſimilibus cauſis dictam licentiam concedant ſine expreſſo aut ſaltem tacito conſenſu Prouincialis: nam etiamſi Religioſi faciant proteſtationem iuridicam, ſi ex eorum teſtimonio ſequatur mors alicuius, aut enormis effuſio ſanguinis, aut membrorum mutilatio, remanent irregulares; vt bene notauit *Couarr.* & Prælato hoc præcipienti non eſt obtemperandum. *art.* 4.

In criminalibus nunquam admittitur testimonium laici contra Clericum, nisi alij testes idonei desint; & tunc in his eiusmodi testimonium efficit tantùm semiplenam probationem, quamquam in ciuilibus plenam efficiat: contra Monachos verò, licèt non promiscuè, faciliùs nihilominus admittitur; eo quòd Monachi non sint adeò inuisi, & ingrati laicis, sicut Clerici sæculares. *art.* 5.

Plura de materia testium, *vide quæst.* 12. 13. 14. 15. & 16.

De Notario.

IVxta quandam Decretalem, in quouis iudicio etiam summario, quale plerumque est Regularium, requiritur Notarius, & Secretarius ad scribenda acta processus; vnde quidam Prælati minùs iuridicè faciunt scribentes accusationem, testimonia, &c. nisi excusentur ex eo quòd communiter negotia Regularium sint parui momenti, aut quia taceant Fratres, ac proinde cēseantur in hoc iuri suo renunciare. *tom.* 2. *qu.* 14. *art.* 2. & 3.

Est autem summarium iudicium illud,

illud, in quo ſola veritate conſpecta proceditur ad ſententiam definitiuam, non ſeruatis iuris apicibus. *ibidem.*

De Citatione reorum.
Vide quaeſt. 18.
De Interrogatione eorumdem q. 19.
De Tortura.

LIcet Prælato Regulari per ſe, aut per alium ſibi ſubditum, quamuis non vrgeat neceſſitas, Fratrem delinquentem moderatè verberare cauſa correctionis, modo in Religione conſueto, abſque timore excommunicationis; nunquam tamen per laicum familiarem Conuentus; niſi vbi conſuetudo aliud obtinuerit; alioquin Superior ſic corripiens incideret in excommunicationem, à qua non minùs quàm conſuetudo excuſare poſſet error malè intelligendi priuilegia. *qu.* 20. *art.* 8.

De Purgatione Canonica.

REgularis cum ſcandalo infamatus poteſt, imò etiam debet ſe purgare; quòd ſi in purgatione defecerit, punietur ſolummodo

do pœna arbitraria extraordinaria multò mitiori, quàm secundùm canones deberetur: licèt in tali casu Clericus accusatus habeatur pro conuicto, & pœnam canonum sustinere debeat. *quæst.* 21. *artic.* 1. & 2.

De modo procedendi in correctione.

QVando debeat Prælatus sequi in Iudicio rigorem iuris, quando iustitiam, vel æquitatem, *vide ad longum, quæst.* 22.

INCARCERATIO.

DOlendum est, plerosque Iudices Regulares procliuiores esse ad capiendum & incarcerandum suos subditos, quàm par sit, sine sufficienti cognitione commissi delicti, cùm hoc sit iniuria irreparabilis; & vltra reatum quem committunt, damnum & iniuriam iniustè incarcerato compensare tenentur, nec liberi sunt à sententia canonis Si *quis suadente*, vt doctè notauit N*auarrus*. præsertim in leuibus, & vbi fuga non timetur. *tom.* 2. *q.* 23. *art.* 2.

Pœna perpetui carceris Regulari imponi potest ob delictum, cui

in sæculo correspondet pœna damnationis ad metalla, aut pœna mortis, cùm incarceratio sit valdè supportabilis Religioso ob flagrantem charitatem Religiosorum omnia necessaria suppeditantium, & ipsorum carcerum humanitatem. *art.* 4.

Regularis negans incarcerato cibum, aut potum, ita vt inde mors sequatur, fit irregularis: nam non alere, est necare. Et idem est iudicium de illo qui immanitate carceris, vel substractione rerum necessariarũ eidem præmaturam necem afferret; nec in hac parte ignorantia excusat: est enim de eo quod debuit scire. *art.*5.

Licèt Clericus ante & post condemnationem ad carcerem fugere possit, non tamen Regularis ob votum obedientiæ, & præceptum de non egrediendo Monasterio, nisi sententia foret iniusta; quia tunc liceret ipsi in conscientia fugere, si abesset graue scandalum; sicut & si executio iustæ sententiæ esset iniusta; vt si v. g. custos carceris deneget necessaria ad vitam. *art.* 6.

Damna

Damnatio ad triremes.

IVdices Regulares possunt ex priuilegio *Pij* V. & aliorum summorum Pontificum, Fratres exutos habitu perpetuò, vel ad tempus ad triremes damnare. *quæstione* 25. *art.* 1.

Quod tamen nimiùm crudele est, & multùm abhorrens à benignitate religiosa; vnde *Nauarr.* Satis (inquit) hoc alienum est à consuetudine D. Augustin. Benedict. Bernard. Domin. Francisci, cùm sola eiectione à Religione contenti fuisse videantur. *art.* 2.

De pœnarum reis imponendarum qualitate.

DE qualitatibus pœnarum iniungendarum Monachis, & Clericis ob diuersa peccata, *vide tom.* 2. à q. 22. ad 40. *inclusiuè.*

De imperiorum vsu.

LIcet aliquando exigente necessitate Iudici proferre conuitium causa correctionis, modò illud non fuerit contumeliosum, improperando v. g. iam punita, &c. *qu.* 41. *art.* 2.

IVRAMENTVM.

Vide Confeſſarij quoad diſpenſationem.

REgularis nequit cogi ab Epiſcopo ad teſtimonium ferendum in cauſis ciuilibus, niſi quando aliter veritas haberi non poteſt; in criminalibus verò numquã ad hoc compelli poteſt, niſi à ſuo proprio Prælato Regulari in cauſis aliorum Fratrum, in quibus pœna ſanguinis minimè imponitur. *to.* 2. *q.* 11. *art.* 2. & *tom.* 3. *quæſt.* 71. *art.* 1.

Aſſerunt aliqui, in iudicio Regulari præceptum obedientiæ habere vim iuramenti, vt per illud ſufficiẽter credatur teſti etiam non iurato; ſicut Sacerdoti aliquid in verbo Sacerdotis affirmanti creditur. Verùm oppoſitum videtur probabilius, ob pleraſque Doctorum authoritates. *tom.* 2. *q.* 120. *art.* 3.

IVRISDICTIO.

Vide *Abbatiſſa, Epiſcopus, Excommunicare, Cuſtos, Cõmiſſarius, Generalis, Guardianus, Miniſter Prouincialis.*

Prælati

PRælati Regulares sunt Ordinarij suorum inferiorum habentes iurisdictionem à iure diuino, quemadmodum & Episcopi; vnde opinione Doctorum, sicut & Episcopi omnia illa possunt in suos, quæ Papa in vniuersam Ecclesiam, nisi iure Ecclesiastico in aliquibus casibus prohibeantur. *tom.1. qu.17. art.2.& 6.& q.22. art.10.& qu.23. art.1.*

Prouinciales, vtpote assumpti in partem solicitudinis Apostolicæ, habent iurisdictionem quasi Episcopalem in vtroque foro iure communi, & ex priuilegio, quam exercere possunt vbique, cùm non habeant territorium, licèt multò decentius sit, illam in Conuentibus suæ prouinciæ exercere. *tom.2.qu.59.art.1.tom.3.q.43.art.2.*

Hæc tamen iurisdictio respicit tantùm regimen: nam ad Pontificalia minimè se extendit.

Quamuis in plerisque maiorem habeant potestatem, quàm Episcopi, v.g. quoad absolutiones & dispésationes: pro quibus *vide tom.1.q.20. & verb. Dispensare.*

LAICI.

Vide Electio, Infirmi, Iudex.

FRatres Laici ſeu Conuerſi cùm ſolemniter promittant tria vota eſſentialia, ſecundùm aliquam Regulam à Sede Apoſtolica approbatam, in manu Prælati eos incorporare valentis, ſunt verè Religioſi, & Eccleſiaſticæ perſonæ. *tom.* 2. *q.* 123. *art.* 1.

Promoti tamen ad ſacros Ordines, ſine licentia Prælati, grauiſſima pœna ſunt plectendi, & tonſura clericali priuandi. *art.* 3.

Necnon omni vſu Ordinum, & recitatione diuini Officij priuati ad merum ſtatum laicalem reducendi. *tom.* 1. *q.* 42. *ar.* 19.

Nullus autem Generali inferior, quamuis ſit Commiſſarius generalis, cum plenitudine poteſtatis, poteſt dare laico licentiam tranſeundi ad Clericatum: nam quantum ad hoc, eius authoritas limitata eſt per *Leon.* X. conſtitutionem. *ibidem.*

LECTORES.

PIus V. ſtatuit, vt Lectores Theologiæ, qui quatuor curſus

absoluerint, voce actiua & passiua gaudeant; quam quidem constitu- tionem reuocauit *Greg.*XIII.sed in statutis Vallisoletanis fuit renoua- ta, etiamsi in aliena prouincia do- cuerint; nec requiritur, quòd duo- decim annis continuis doceant, si tális interpolatio vergat in vtilita- tem prouinciæ. *tom.* 2. *q.* 130. *art.* 1.

LEGATVS.

Vide *Exemptio.*

MOnachus factus Canonicus, potest esse Legatus Papæ, vel loci tenẽs Legati, Officialis, vel lo- citenens Officialis Episcopi; & co- gnoscere de causis, *ex decisione Ro- tæ. tom.* 2. *q.* 124. *art.* 1. & 2.

Legatus conferens beneficium sæculare Regulari, nõ requirit con- sensum Abbatis, quia censetur cum ipso dispensare. *art.* 3.

LEGATVM.

Vide *Nouitius, Studium.*

LEgatum quodcumque relictum Religiosis valentibus possidere siue per regulam, siue per priui- legium, tenet. *tom.* 2. *quæst.* 125. *art.* 1.

Si

Si verò relinquatur Monacho, ea lege, vt sibiipsi & non Monasterio acquirat, non valet; secus si illa conditio absit, quia tunc censetur esse relictum debito modo. *art.2.*

Legatum ea intentione relictum, vt Abbas non possit de eo disponere, non est acceptandum, eo quòd non deceat Religiosum. *art.3.*

Regularis cum licentia tacita aut expressa sui Prælati Conuentualis, acceptare potest legata, & eis vti absque eo quòd incorporentur cōmunitati, neque id est cōtra mentem *Conc.Trid.sess.25. de Regular. cap.2.* *art.4.*

Legatum relictum Religioso extra Ordinem Fratrum Minorum de Obseruantia, potest Prælatus impendere eo inuito in Conuentus vtilitatem, & tunc non obligabitur huic magis quàm antea, vel aliis, sed tenebitur ei dumtaxat necessaria subministrare sicut antè; quia nec potuit legatus ius Religionis infringere, nec præsumitur id voluisse. Deinde legatum illud incorporatum fuit Conuentui. *art.6.*

Si tamen legatum pecuniarium

[illegible] Fratri Minori, cuius pe-
[illegible] Ordo est in-
[illegible] administratio-
[illegible] habebit, sed debebit illud
[illegible] necessitatibus præsenti-
[illegible] Fratris lega-
[illegible] si quid supersit, po-
[illegible] in Conuentus necessi-
[illegible] conuertere, aliàs dispo-
[illegible] non sua, sed legantis. *ibi*.

Si vero legatum fuerit rei se-
[illegible] permissæ, cùm
[illegible] transferatur in se-
[illegible] Apostolicam, poterit Præla-
[illegible] in vtilitatem, aut
[illegible] Conuentus, nec tene-
[illegible] de ea dare Fratri
[illegible], sicut in aliis Religioni-
[illegible] legatis indifferen-
[illegible] est. [illegible]

Legatum [illegible] alicui Fratri par-
[illegible], nisi apertè sit intuitu san-
[illegible], æquum est censeri
[illegible] ad pias causas, vt sic gau-
[illegible] priuilegiis eiusmodi legato-
rum. [illegible]

Concessum est Prælatis Mino-
rum [illegible] vel etiam donata per
[illegible] ad vnum vsum, commu-
tent

tent in alium, si absit scandalum executorum, vel dantium. Imò permissum est illis mobilia siue immobilia, non obstantibus vltimis voluntatibus legantium, alienare, si euidens vtilitas conuentus postulet de consensu duarum partium Fratrum eiusdem Conuentus. *art.9.* & *tom.1.q.27.art.5.*

Licèt autem Fratres Minores licitè recipiant legatum eorum necessitati correspondens; si tamen illius nulla, vel non æquè magna sit necessitas præsens aut imminens, vt illud totum, vel eius residuum ad alium vsum conuertant, debent ab Ordinario licentiam obtinere. *tom.2.q.126.art.1.*

Relicta in vltimis voluntatibus cum conditione Fratribus licita, v. g. vt venundentur, & in Fratrum necessitates pretium conuertatur, valent; & illa, quibus nulla est addita conditio; quia tunc censetur legans voluisse Fratribus modo debito subuenire. *ibidem.*

Licèt prædicti Fratres Minores ex professione Regulæ incapaces sint reddituum annuorum etiam in

do pœna arbitraria extraordinaria multò mitiori, quàm secundùm canones deberetur: licèt in tali casu Clericus accusatus habeatur pro conuicto, & pœnam canonum sustinere debeat. *quæst.* 21. *artic.* 1. & 2.

De modo procedendi in correctione.

QVando debeat Prælatus sequi in Iudicio rigorem iuris, quando iustitiam, vel æquitatem, *vide ad longum, quæst.* 22.

INCARCERATIO.

DOlendum est, plerosque Iudices Regulares procliuiores esse ad capiendum & incarcerandum suos subditos, quàm par sit, sine sufficienti cognitione commissi delicti, cùm hoc sit iniuria irreparabilis; & vltra reatum quem committunt, damnum & iniuriam iniustè incarcerato compensare tenentur, nec liberi sunt à sententia canonis Si *quis suadente*, vt doctè notauit *Nauarrus*. præsertim in leuibus, & vbi fuga non timetur. *tom.* 2. *q.* 23. *art.* 2.

Pœna perpetui carceris Regulari imponi potest ob delictum, cui

in sæculo correspondet pœna damnationis ad metalla, aut pœna mortis, cùm incarceratio sit valdè supportabilis Religioso ob flagrantem charitatem Religiosorum omnia necessaria suppeditantium, & ipsorum carcerum humanitatem. *art.* 4.

Regularis negans incarcerato cibum, aut potum, ita vt inde mors sequatur, fit irregularis: nam non alere, est necare. Et idem est iudicium de illo qui immanitate carceris, vel substractione rerum necessariarũ eidem præmaturam necem afferret; nec in hac parte ignorantia excusat: est enim de eo quod debuit scire. *art.*5.

Licèt Clericus ante & post condemnationem ad carcerem fugere possit, non tamen Regularis ob votum obedientiæ, & præceptum de non egrediendo Monasterio, nisi sententia foret iniusta; quia tunc diceret ipsi in conscientia fugere, si abesset graue scandalum, sicut & si executio iustæ sententiæ esset iniusta; vt si v. g. custos carceris deneget necessaria ad vitam. *art.*6.

Damna

Damnatio ad triremes.

IVdices Regulares poſſunt ex priuilegio *Pÿ* V. & aliorum ſummorum Pontificum, Fratres exutos habitu perpetuò, vel ad tempus ad triremes damnare. *quæſtione* 25. *art.* 1.

Quod tamen nimiùm crudele eſt, & multùm abhorrens à benignitate religioſa; vnde *Nauarr.* Satis (inquit) hoc alienum eſt à conſuetudine D. Auguſtin. Benedict. Bernard. Domin. Franciſci, cùm ſola eiectione à Religione contenti fuiſſe videantur. *art.* 2.

De pœnarum reis imponendarum qualitate.

DE qualitatibus pœnarum iniungendarum Monachis, & Clericis ob diuerſa peccata, *vide tom.* 2. à *q.* 22. ad 40. *incluſiuè.*

De improperiorum vſu.

LIcet aliquando exigente neceſſitate Iudici proferre conuitium cauſa correctionis, modò illud non fuerit contumelioſum, improperando v. g. iam punita, &c. *qu.* 41. *art.* 2.

IVRAMENTVM.

Vide Confessarij quoad dispensationem.

Regularis nequit cogi ab Episcopo ad testimonium ferendum in causis ciuilibus, nisi quando aliter veritas haberi non potest; in criminalibus verò numquã ad hoc compelli potest, nisi à suo proprio Prælato Regulari in causis aliorum Fratrum, in quibus pœna sanguinis minimè imponitur. *to.* 2. *q.* 11. *art.* 2. & *tom.* 3. *quæst.* 71. *art.* 1.

Asserunt aliqui, in iudicio Regulari præceptum obedientiæ habere vim iuramenti, vt per illud sufficiẽter credatur testi etiam non iurato; sicut Sacerdoti aliquid in verbo Sacerdotis affirmanti creditur. Verùm oppositum videtur probabilius, ob plerasque Doctorum authoritates. *tom.* 2. *q.* 120. *art.* 3.

IVRISDICTIO.

Vide *Abbatissa, Episcopus, Excommunicare, Custos, Cõmissarius, Generalis, Guardianus, Minister Prouincialis.*

Prælati

PRælati Regulares ſunt Ordinarij ſuorum inferiorum habentes iuriſdictionem a iure diuino, quemadmodum & Epiſcopi; vnde opinione Doctorum, ſicut & Epiſcopi omnia illa poſſunt in ſuos, quæ Papa in vniuerſam Eccleſiam, niſi iure Eccleſiaſtico in aliquibus caſibus prohibeantur. *tom.1. qu. 17. art.2.& 6.& q.22. art. 10.& qu. 23. art.1.*

Prouinciales, vtpote aſſumpti in partem ſolicitudinis Apoſtolicæ, habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in vtroque foro iure communi, & ex priuilegio, quam exercere poſſunt vbique, cùm non habeant territorium, licèt multò decentius ſit, illam in Conuentibus ſuæ prouinciæ exercere. *tom. 2. qu. 59. art.1. tom. 3. q. 43. art. 2.*

Hæc tamen iuriſdictio reſpicit tantùm regimen: nam ad Pontificalia minimè ſe extendit.

Quamuis in pleriſque maiorem habeant poteſtatem, quàm Epiſcopi; v.g. quoad abſolutiones & diſpēſationes: pro quibus *vide tom.1.q.20. & verb. Diſpenſare.*

LAICI.

Vide Electio, Infirmi, Iudex.

FRatres Laici seu Conuersi cùm solemniter promittant tria vota essentialia, secundùm aliquam Regulam à Sede Apostolica approbatam, in manu Prælati eos incorporare valentis, sunt verè Religiosi, & Ecclesiasticæ personæ. *tom. 2. q.* 123. *art.* 1.

Promoti tamen ad sacros Ordines, sine licentia Prælati, grauissima pœna sunt plectendi, & tonsura clericali priuandi. *art.* 3.

Necnon omni vsu Ordinum, & recitatione diuini Officij priuati ad merum statum laicalem reducendi. *tom.* 1. *q.* 42. *ar.* 19.

Nullus autem Generali inferior, quamuis sit Commissarius generalis, cum plenitudine potestatis, potest dare laico licentiam transeundi ad Clericatum: nam quantum ad hoc, eius authoritas limitata est per *Leon.* X. constitutionem. *ibidem.*

LECTORES.

P*Ius* V. statuit, vt Lectores Theologiæ, qui quatuor cursus

absoluerint, voce actiua & passiua gaudeant; quam quidem constitutionem reuocauit *Greg*.XIII. sed in statutis Vallisoletanis fuit renouata, etiamsi in aliena prouincia docuerint; nec requiritur, quòd duodecim annis continuis doceant, si tális interpolatio vergat in vtilitatem prouinciæ. *tom*. 2. *q*. 130. *art*. 1.

LEGATVS.

Vide Exemptio.

MOnachus factus Canonicus, potest esse Legatus Papæ, vel locitenẽs Legati, Officialis, vel locitenens Officialis Episcopi; & cognoscere de causis, *ex decisione Rotæ*. *tom*. 2. *q*. 124. *art*. 1. & 2.

Legatus conferens beneficium sæculare Regulari, nõ requirit consensum Abbatis, quia censetur cum ipso dispensare. *art*. 3.

LEGATVM.

Vide Nouitius, Studium.

LEgatum quodcumque relictum Religiosis valentibus possidere siue per regulam, siue per priuilegium, tenet. *tom*. 2. *quæst*. 125. *art*. 1.

Si

Si verò relinquatur Monacho, ea lege, vt sibiipsi & non Monasterio acquirat, non valet; secus si illa conditio absit, quia tunc censetur esse relictum debito modo. *art.2.*

Legatum ea intentione relictum, vt Abbas non possit de eo disponere, non est acceptandum, eo quòd non deceat Religiosum. *art.3.*

Regularis cum licentia tacita aut expressa sui Prælati Conuentualis, acceptare potest legata, & eis vti absque eo quòd incorporentur cōmunitati, neque id est cōtra mentem *Conc. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 2. art. 4.*

Legatum relictum Religioso extra Ordinem Fratrum Minorum de Obseruantia, potest Prælatus impendere eo inuito in Conuentus vtilitatem, & tunc non obligabitur huic magis quàm antea, vel aliis, sed tenebitur ei dumtaxat necessaria subministrare sicut antè; quia nec potuit legatus ius Religionis infringere, nec præsumitur id voluisse. Deinde legatum illud incorporatum fuit Conuentui. *art.6.*

Si tamen legatum pecuniarium

sit relictum Fratri Minori, cuius pecuniæ dominij dictus Ordo est incapax, Prælatus eius administrationem non habebit, sed debebit illud impendere necessitatibus præsentibus aut imminentibus Fratris legatarij; & deinde si quid supersit, poterit expēdere in Cōuētus necessitates, aut illi renūciare, aliàs disponeret de re non sua, sed legantis. *ibi*,

Si verò legatum fuerit rei secundùm Regulam permissæ, cùm illius dominium transferatur in sedem Apostolicam, poterit Prælatus consumere in vtilitatem, aut necessitatem Conuentus, nec tenebitur quidquam de ea dare Fratri legatario, sicut in aliis Religionibus de omnibus legatis indifferenter dictum est. *ibidem*.

Legatū factum alicui Fratri particulari, nisi apertè sit intuitu sanguinis relictum, æquum est censeri donatum ad pias causas, vt sic gaudeat priuilegiis eiusmodi legatorum. *art. 7.*

Concessum est Prælatis Minorum, vt legata, vel etiam donata per viuentes ad vnum vsum, commu-

tent in alium, si absit scandalum executorum, vel dantium. Imò permissum est illis mobilia siue immobilia, non obstantibus vltimis voluntatibus legantium, alienare, si euidens vtilitas conuentus postulet de consensu duarum partium Fratrum eiusdem Conuentus. *art.9.* & *tom.1.q.27.art.5.*

Licèt autem Fratres Minores licitè recipiant legatum eorum necessitati correspondens; si tamen illius nulla, vel non æquè magna sit necessitas præsens aut imminens, vt illud totum, vel eius residuum ad alium vsum conuertant, debent ab Ordinario licentiam obtinere. *tom. 2.q.126.art.1.*

Relicta in vltimis voluntatibus cum conditione Fratribus licita, v. g. vt venundentur, & in Fratrum necessitates pretium conuertatur, valent; & illa, quibus nulla est addita conditio; quia tunc censetur legans voluisse Fratribus modo debito subuenire. *ibidem.*

Licèt prædicti Fratres Minores ex professione Regulæ incapaces sint redditiuum annuorum etiam in

vltima voluntate legatorum, nec vlla præſcriptione quamuis centum annorum ius ad illos exigẽdos acquirunt; poſſunt tamen annuatim occurrente neceſſitate petere & recipere eiuſmodi legatũ, cùm reſpectu eorum mera ſit eleemoſyna, & ciuiliter incerta; tenentur autem hæredes in conſcientia illis elargiri, potéſtque Epiſcopus eos cõpellere. Quinimo ſi legata ſint eis facta pro Miſſis dicẽdis, poteſt eorum Syndicus ex ſtatuto *Greg.* XIII. ea ciuiliter petere. *art.* 4.

Sed neque eorum profeſſioni contrarium eſt legatum annuum relictum pro Eccleſiæ fabrica, vino, cera, oleo, veſtimentis, & pro celebratione Miſſarum: nam eorum mendicitas non tollitur ex eo quòd certum aliquem redditum habeat eorum Eccleſia pro prædictis quæ ad victum, & veſtitum Fratrum non pertinent. *art.* 5.

Legatum factum virgini cum cõditione, ſi nupſerit, ſi filios habuerit, ingredienti Religionem integrum debetur; quia matrimonium illud ſpirituale non eſt minùs fa-

uora

uorabile, quàm carnale. *tom.2.qu.127.art.1.*

Et idem dicendum, quamuis exeat, si eius iustam causam habeat, & animo profitendi fuerit ingressa; secus autem si vel egressus iusta causa, vel profitendi animus defuerit. *art.2.*

Legatum factum pauperibus, cæteris paribus potiùs debetur Religiosis, vtpote dignioribus; aliàs pauperioribus iudicio Episcopi. Relictū autem Monasterio, non expresso nomine, potiùs Monialium, quàm Monachorum domibus erogādum. *art.3.*

LEGITIMA.

Vide Testamentum.

FRatres Minores Conuentuales iuridicè per priuilegia petunt legitimam; sicut etiam succedunt ab intestato, non aliter quàm si essent sæculares. *tom.2.quæst.128. art.1.*

Matri & auiæ debetur legitima mortuo filio aut nepote, in bonis, quæ ipsi secum detulerint, quando Religionem professi sunt. *art.2.*

LEX.

Vide Declaratio, Studium.

LEx ciuilis inclusa in corpore iuris, quod approbatum est per Pontifices deficiente canone, ligat etiam Clericos & Regulares, non solùm in fauorabilibus, sed etiam in odiosis: vt patet in lege inducente infamiam, &c. Non autem illa quæ extra illud corpus est, siue sit localis, siue communis, nisi specialiter à Papa approbetur aut consuetudine mixta Clericorum, Monachorum, & laicorum vim habeat; vel certè nisi priuilegium cōtineat: quia Monachi & Clerici sunt verè ciues in fauorabilibus. *tom.* 1. *q.* 66. *art.* 1.

Clerici & Monachi licèt per canones fundatos in iure diuino eximantur à ciuili potestate ratione suæ dignitatis maioris omni laicali; non tamen in quantum sunt ciues, quia sic subesse debent, non præesse. Itaque tenentur obedire Regi eos vocanti ad negotium aliàs licitum, atque adeò omnis lex ciuilis concernens bonum commune, aut

aut cauens damnum communitatis, ligat etiam Regulares, non quidem vi legis ciuilis, sed iuris naturalis. *ibid.*

Numquam autem eos ligat lex ciuilis, quandocumque contrauenit libertati Ecclesiasticæ, aut canonibus; in quacumque sit materia, cùm Papæ authoritati magis subsint, quam Principi sæculari. Imò nec Monachos adstringit, si priuilegio sibi concesso contraueniat. *ibid.*

Quòd si aliquando Monachi aut Clerici comprobentur rei legum ciuilium quibus subduntur, non possunt trahi ad tribunalia sæcularia, sed puniendi sunt à Iudice Ecclesiastico aut Regulari, & hoc non necessariò secundùm dispositionem legis, sed iuxta arbitrium Iudicis, & grauitatem materiæ constitutionis violatæ, & scandalum inde exortum. *ibidem.*

Plura de hac materia prosequitur Author *in hac & 67. quæst.*

LIBRI.

Vide Imprimere, Hæresis.

Ex Bibliotheca Fratrum Minorum furtim præsumens pro suo

vſu librum, aut quaternum ſurripere, etiamſi Epiſcopus ſit, ipſo facto incurrit excommunicationem Papalem. *tom. 2. q. 129. art. unico.*

Clemens VIII. prout teſtatur Reuerendiſſimus Pater Franciſcus à Soſa totius Ordinis Minorum Generalis, reuocauit conſtitutionem *Sixti* V. qua ſtatuit pœnam excõmunicationis Papalis, & priuationis omnium officiorum, necnon vocis actiuæ & paſſiuæ cõtra Guardianos ante ſuſceptum officium, non facientes diligens inuẽtarium omnium librorum Bibliothecæ; & contra quoſcumque Fratres quouis prætextu, ex ipſa Bibliotheca libros extrahentes, ſed tantùm eos ligari voluit, qui in fraudem Bibliothecæ aliquid ſurripiunt. *ibid.*

MAIORATVS.

Vide H*æreditas*, *Monaſterium*, *Monachus.*

MATRIMONIVM.

Vide Leg*atum*, N*ouitius*, *Profeſſio*, V*otum.*

REgularis matrimonium contrahens, tamquam ſuſpectus de hæreſi

hæresi ab Inquisitoribus fidei punitur. *tom. 3. q. 1. art. 1.*

Iam de iure nullum est matrimonium à professo vel professa tacitè aut expressè contractum: est enim hic proprius solennitatis votorum effectus; vnde olim erat validum, quando votum Regulare simplex tantùm censebatur. *art. 2.*

Matrimonium ratum & non consummatum, per solemnem professionem dirimitur, etiam quoad vinculum, ex *Concil. Trident.* Ex hoc non tantùm iure Pontificio, sed & quasi naturali, vel etiam (vt ait *Scotus*, & *D. Bonau.*) diuino; cùm status perfectior, vbi nulla intercedit iniuria tertij, iure minùs dignum auferat. *art. 4.*

Potest summus Pontifex in voto solemni continentiæ dispensare, cùm ipsa solennitas sit ab Ecclesia; sic tamen vt professus virtute huius dispensationis contrahens non ampliùs remaneat verus Religiosus. *art. 5.*

Vota Societatis etsi simplicia, & conditionata ex parte recipientis, cùm propriè Religiosum efficiant, ex

ex declarat. Greg. XIII. dirimunt etiam Matrimonium. *art.6.*

Et idem dicendum de professione castitatis emissa in Ordine sancti Ioannis de Malta; non autem in aliis Ordinibus militaribus, quorum professores coniugalem dumtaxat castitatem vouent; vnde solùm Clericorum professio, non aliorum, Matrimonium dirimit. *art. 7.*

Regulares absque licentia Parochi Matrimonium solemnizantes, excommunicantur, à solo Papa absoluendi. *quæst. 2. art. 1.*

MENDICITAS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Fratres Minores, Pestis.

LIcet peregrinari mendicando causa maioris humilitatis & patientiæ, etiam non facta bonorum renunciatione, multò magis ea facta. *tom. 3. quæst. 3. art. 1.*

Nullo præcepto tenetur quis laborare manibus, nisi vt vitet otium vitiosum, & sine vlla tertij iniuria cum suis viuat. *ibidem.*

Mendicitas Fratrum Minorum, & Præ-

& Prædicatorum licita eſt, & meritoria, modò non extendat ſe ad ſuperflua conquirenda, & bonis operibus corporalem laborem recompenſet. *art.* 2.

Quinimò ex vi Regulæ ad ipſam mendicitatem tenentur Fratres Minores, cùm ob factam bonorum omnium renunciationem, hæc ſola via illis ſuperſit ad vitam tuendam: quamuis enim iure diuino, aut naturali, aut alio quouis modo, ſæculares teneantur & cogi poſſint, etiam implorato ad hoc à Fratribus officio Iudicis ad vitæ neceſſaria eis ſubminiſtranda pro labore, Miſſis, Concionibus, &c. ipſi tamẽ Fratres nullam inde certitudinem ciuilem habent, aut habere poſſunt. *art.* 3.

Nullo tamen præcepto oſtiatim mendicare iubentur. *ibidem.*

Mendicantes in duplici ſunt differentia; alij ex Regula, vt ſunt ſoli Fratres Minores, qui proinde nihil proprij, etiam in communi, habere poſſunt; alij ex conſtitutionibus, & his licitum eſt aliquid in communi poſſidere. *tom.* 2. *q.* 125. *art.* 1.

MILI-

MILITARIS ORDO.

Vide *Commendatores*, *Castitas*, *Eleemosyna*, *Exemptio quoad sæculares*, *Illegitimus*, *Immunitas*, *Interdictum*, *Ordo militaris*, *Paupertas*, *Prælatus*.

MINISTER PROVINCIALIS.

Vide *Iurisdictio*, *Electio*, *Visitatio*.

IN electione Ministri Prouincialis potiùs spectanda videtur canonum, quàm Theologiæ noticia; quamuis aliter se res habeat in Episcoporum electione; cuius differentiæ ratio est, quòd hi ad prædicandũ, ille ad regẽdum præcipuè instituatur. *tom.* 3. *quæst.* 34. *art.* 3.

Ex *concess. Apostolica* habent Ministri Fratrum Minorum eandem iurisdictionem in omnes Sorores Sanctæ Claræ, & Tertiarias, quocumque modo vocentur, quam Protector Ordinis, qui *ex Regula* proprius est earum Superior, habebat: dempto quòd in earum Monasteria, nec ipse ingredi, nisi in casibus permissis, nec aliis eam licentiã concedere potest. *to*. 1. *q*. 17. *ar*. 8.

Mona-

Monasterium eiusmodi Sororum nouiter erectum non potest per Episcopum regi, sine expressa licẽtia Papæ, cùm ipso facto sit subiectum Ministro Prouinciali. *art. 9.*

Ministri iurisdictio in Sorores est ordinaria, quia licèt sit ex priuilegiis & commissione; ista tamen priuilegia sunt perpetua, atque adeò conferunt iurisdictionem ordinariam, & authoritatem creandi Commissarios pro dictis Monialibus visitandis. *art. 10.*

MISSA.

Vide *Altaria*, *Legata*; *Parochus*.

Clemens V. statuerat olim, vt nullus sæcularis Missas, aut Exequias præsumeret celebrare in Ecclesia Fratrum Minorum, sine eorum consensu; sed id reuocauit *Leo* X. decernens non solùm quòd omnes ibi celebrare possint; sed etiam quòd libenter eos recipere ipsi Fratres debeant. *tom.* 3. *q.* 4. *art.* 1. *Vide Sepultura.*

Bonifacius IX. omnibus Ecclesiarum Prælatis seuerè sub pœna excommunicationis ipso facto incur-

incurrenda prohibuit, ne quoquo modo Prædicatores impediant à libera Missarum, & quorumcumque officiorum celebratione, oblationúmque, & aliorum sibi datorum receptione. *ibid.*

Fratres Minores possunt *ex concessione Leonis* X. certas Missas sibi commendatas cum aliquibus cæremoniis superstitionem sapientibus, verbi gratia, cum certo numero candelarum, &c. in alias commutare; quod non possunt, vbi tales adiunctiones desunt, vt bene aduertit *Collector Compendij*; ac proinde non facilè tunc introducenda commutatio tam respectu Officij, quàm temporis, loci aut numeri candelarum. *art.* 2.

Ius commune ex sententia Authoris permittit inchoare Missam duabus horis ante ortũ Solis; atque adeò post concessionem *Pij* V. qua potest Generalis Fratrum Minorũ licentiam facere suis subditis celebrandi per vnam horam ante auroram; & *Sixti* IV. qua possunt prædicti Fratres Minores ante & post tempus ab Ecclesia statutum cele-

brare; licitum est illis tribus horis ante ortum Solis inchoare, & totidem post meridiem, rationabili occurrente causa, Missam finire. Sic enim intelligenda sunt priuilegia, vt tantum concedant vltra ius cōmune, quantum eorum verba sonant. *tom. 1. q. 43. art. 1. 2. & 3.*

Ex verbis indulti prædicti *Leonis X.* colligit Author licere Fratribus, præsertim instante necessitate, ante Officium Matutinum recitatum Missam facere. *art. 3.*

Non abrogauit *Conc. Trid. sess. 22. in Decreto de obseruandis & vitandis in Missa*, facultatem priùs factam Fratribus Minoribus celebrandi in altari portatili, in oratoriis, plateis, & in omni loco honesto, quamdiu non contradicunt Episcopi; sed his tantùm id prohibendi authoritatem concessit. *art. 4. & 5.*

Non possunt Episcopi præcipere populo, vt in Festis & Dominicis assistat Missæ parochiali, cùm præcepto de audiendo Sacro satisfaciant sæculares in Ecclesiis Regularium: licèt valeant quædam op-

portuna præcipere, vt quòd Regulares annuncient festa & ieiunia. Ex *Conc. Trid. vbi suprà. art.* 7.

Nequeunt Fratres Minores post Bullam Pÿ V. in principio Missalis vti priuilegio, quod priùs habebant, addendi & minuendi in precibus & cæremoniis Missalis Romani, nec prætermittere ordinem & ritum in eodem constitutum, absque rationabili causa; vnde in diebus duplicibus non possunt dicere *de Requiem*, sed de Officio competenti; & per hoc sufficienter adimplent promissa; in diebus autem semiduplicibus, debent promissum Officiũ persoluere, quia vtilius, & eius oratio directiùs mouet Deum ad impetrandum. *art.* 8. & 9.

Frater acceptans dicere quantitatem Missarum, verbi gratia, Sancti Gregorij, satisfacit dicendo triginta Missas de Officio occurrente. Imò diebus Dominicis, & solemnibus, tenetur sequi Officium diei, quod non minùs prodest defuncto: tunc enim vis directa applicationis, per deuotionẽ Sancti, & Festi suppletur. *art.* 10.

Neque

Neque continuatio adeò obligat, quin ob decentiam, honestatem, & reuerentiam Sacramenti aliquando prætermitti possit. *ibid.*

Mos antiquus dicendi Missam de Beata Virgine Maria in Sabbatho, quando est duplex, derogat iuri; sicut & dicendi de defunctis Feria secunda, præsertim pro Missa minùs principali. *art.* 11.

Cùm in onerosis nomine Ecclesiæ Collegiatæ, non comprehendatur Monasterium, fit vt quando præcipitur, quòd dicantur duæ Missæ, vna de Festo, & altera de Feria, sufficiat in Ecclesiis Regularium, vnam facere. Et ita determinatum est in Cæremoniali Ordinis Minorum authoritate Cōgregationis Generalis Toletani pro Ecclesiis prædicti Ordinis. *art.* 12.

Abbates & Generales Ordinum possunt in suis Capitulis generalibus moderari & minuere numerum Missarum ante *Concil Triden.* fundatarum; & statuere quidquid ad gloriam Dei magis viderint expedire. *Ita Concil. Trid. sess.* 25. *de*

Reform. cap. 4. Expedit tamen, ne defraudentur benefactores defuncti, speciales fieri sacrificij applicationes, commemorationes, siue etiam collectas pro defunctis, quas nihil vetat etiam in diebus solemnibus addi. *art.* 13.

MONASTERIVM.

Vide *Alienatio, Alimenta, Aedificia, Hæreditas, Paupertas.*

AD ingrediendum Monasteria Monialium, duo requiruntur, & causa moraliter necessaria, & proprij Superioris licẽtia in scriptis obtenta; Episcopi quidem pro Monasteriis sibi, vel immediatè Sedi Apostolicæ subiectis, Abbatis verò, aut alterius Regularis Prælati pro exemptis. Potest tamen Superior generalem facultatem cõmittere Abbatissis, vel Monialium Cõfessariis, vt scilicet in eius absentia pro necessitatibus repẽtinis ingrediendi aliis licentiam donare valeant; & quamuis non cõmisisset, liceret Abbatissis in tali casu ex præsumpta interpretatiua voluntate Superioris Medicos, Chirurgos

Cæ-

Carpẽtarios & alios, quorum opera repentè paſsim egent Moniales, admittere. *tom.* 1.*q*.46.*art.* 2.

Nullus Papa inferior authoritatem habet faciendi licentiam ad intranda Monaſteria Monialium Sanctæ Claræ ſine cauſa in earum Regula expreſſa: cùm enim ſint ſtrictioris Obſeruantiæ, non intendit *Concilium Tridentinum* eas relaxare. Et cùm ſpecialiter Fratribus Minoribus talis ingreſſus inhibeatur, ſpecialis etiam pro ipſis requiritur licentia; adeò vt quamuis Cardinalis, aut Epiſcopus authoritatem habeant eligendi ſocios ad intrandum, nequeant prædictos Minores eligere, niſi de illis expreſsè in licentia mentio habeatur. *art.* 3.

Superiores ſicut cauſa moraliter rationabili interueniente poſſunt cum ſubditis diſpenſare, ita & cum ſeipſis. *art.* 5.

Nam ſecundùm æquitatem neceſſitas moralis (iudicio peritorum) excuſat ab omni præcepto Eccleſiæ. *art.* 4.

Poſſunt Prælati facultatem concedere

cedere mulieri generosæ intrandi & manendi intra septa Monasterij, cum tribus aut quatuor puellis, si nequeat in sæculo absque suæ famæ dispendio manere; sicut & intromittendi puellas minores duodecim annis honestæ educationis gratia. *Ex Concilio Tridentino, sessione 25. de Regular. cap. 22.* Quod licèt etiam ad Monasteria Sanctæ Claræ, & Conceptionis de iure extendi possit; id tamen iam non est in vsu: nam pro similibus recurritur ad Nuntium Apostolicum. *art. 6.*

Charitas, aut maior Dei honor est sufficiens causa ad introducendas sæculares ancillas pro seruitiis vilioribus Communitatis, aut infirmarum subsidio, intra clausuram non tantùm Monialium, quæ non nisi ex præcepto Ecclesiastico obligãtur ad clausuram, sed etiam earum, quæ ex Regula, vt sunt Clarissæ, præsertim si Conuersas professas ad supradicta exequẽda non soleant admittere. Sed introductæ è Monasteriis egredi prohibentur. *art. 7.*

Pleraſque declarationes Cardinalium decernentes quas fœminas & puellas,& quibus de cauſis recipere,aut nō recipere liceat in Monaſteria Monialium, quibus ſolùm ex præcepto Eccleſiæ clauſura indicitur, *vide art.* 10.

Pœnam excommunicationis Papæ reſeruatę,priuationis Officiorū, & inhabilitatis ad alia obtinenda, ipſo facto incurrunt tam Moniales præſumentes admittere, quàm aliæ perſonæ etiam Regulares quæcumque ex præſumptione intrantes in clauſuram Monaſterij extra caſum neceſſitatis prætextu cuiuſcumque licentiæ. *quæſt.* 47. *art.* 1.

Excuſantur tamen qui bona fide, obliuione, aut animi ſimplicitate, ſine præſumptione, & dolo admittunt, aut ingrediuntur. *art.* 2.

Et aduertendum,quòd pœna excommunicationis reſpiciat quidem omnes præſumentes admittere, aut intrare; ſed pœna priuationis officiorum ſolas Abbatiſſas, & Superiores Conuentuum, quocumque nomine appellentur;non autem inferiores, & ſingulares dictorum Con-

Conuentuum personas.*art.*3.

Per *Conc.Trid.*videtur interdictus ingressus in Monasteria Monialium Sanctæ Claræ Cardinalibus,& Protectori Ordinis:quamuis aliàs fuerit per Regulam proprius earum Superior.*art.*6.

Nequit etiam Confessor pro renouando Eucharistiæ Sacramento intrare ; potest tamen cum socio, indutus Sacerdotalibus pro excipienda Confessione,& Communione danda infirmis,non tantùm per modum viatici, sed etiam omnibus iis diebus , quibus ipsæ ex Regula tenentur recipere.Item pro iuuanda iam morti proxima,in die funeris ad exequias celebrandas,& sepulturam aperiendam , etiam pro sæculari.*art.*4.

Præterea *Greg.*IX.etiam concessit liberam ingrediendi facultatem Fratribus earum obsequiis deputatis,pro exercẽdo opere,quod commodè extra Monasterium fieri non potest.*ibid.*

Vrbanus IV. prout continetur in ipsarum Regula , declarauit licere Generali Fratrum Minorum intrare.

re, quandocumque intus celebrare, aut verbum Dei proponere voluerit, cum quatuor aut quinque Fratribus. Et Viſitatori cum duobus ſociis ad tenendum Capitulum, vel aliquid ſimile agendum, quod munus proprium tangat, & commodè de foris fieri non poſſit, v.g. ad videndum num clauſura periclitetur. *art.* 7.

Fratres Minores ex ſpeciali conceſſione *Leon.* X. inuitati à Prælatis Monialium, licitè cum eis clauſuram ingrediuntur; obtenta tamen licentia Superiorum, ſi ſint ſubditi. *art.* 8.

Sub excommunicatione *Pÿ* V. *in Bulla inhibitoria*, ne mulieres etiam Duciſſæ præſumant Monaſteria virorum intrare, non comprehenduntur Reginę, Regum filię, & Princeſſæ, quę liberè id poſſunt. *quæſt.* 48. *art.* 1.

Neque Fratres, qui mulieres ſimplices non exceptas, ſine dolo, per inaduertentiam, & ignorantiam admittunt. *ibidem.*

Poſſunt quælibet mulieres clauſtra Regularium ingredi pro Miſſa,

Concione, aliiſque diuinis Officiis audiendis, ſi aliunde in Eccleſiam commodus non pateat acceſſus. Item quando fiunt Proceſſiones, aut fidelium cadauera ibi ſepeliuntur, vel pro eis fiunt ſuffragia; neque neceſſe eſt ſtatim iis finitis eas expellere, ſed tantùm tẽpore moraliter congruo: attendãt tamẽ Superiores, ne alias officinas interiores ingrediantur: nec mandent vt aliqua Proceſſio extraordinaria fiat, vt illius occaſione poſſint mulieres dicta loca intrare; quo tamen caſu neque ab ingredientibus, neque ab admittentibus, excommunicationis, aut prædictæ conſtitutionis pœna incurreretur. *art.* 3.

Inſpecta iuris communis diſpoſitione, Regulares Canonici habitantes intra clauſtrum non poſſunt vllo modo vti ſeruitio mulierum, ſicut nec alij Religioſi; ſed bene ſi habitent domos ſeiunctas clauſtro contiguas. *art.* 4.

Moniales, etiam Tertiariæ, & earũ Prælati, cõtrauenientes Bullæ *Pij* V. vinculo excommunicationis Papalis ipſo facto innodantur, priuan

priuantúrque dignitatibus,& officiis obtentis,& ad in posterũ obtinenda inhabilitantur. Eadem etiam excommunicatione feriuntur sic egressarũ fautores, & receptatores in hoc negotio. *q.49. art.7.*

E*ugenius IV.* præcepit, vt porta clausulæ Monialium duplici sera obfirmetur, vna intus, cuius clauem habeat Abbatissa, altera deforis, cuius clauem conseruet Superior aut Confessor. Et G*reg.*XIII. *in sua constitutione* prohibuit, ne habeant ostium, per quod ex Monasterio veniant ad ecclesiam communem sæcularibus. *art.*1.& 7.

Possunt Prælati in Certis casibus in iure,& Regula Sanctæ Claræ expressis, dare licentiam egrediendi; hi autem sunt tres præcipui. Primus est, ineuitabilis & periculosa necessitas, vt mortis violenter imminẽtis ab igne, aqua, hostium incursu, & similibus casibus, in quibus etiam tenentur Moniales egredi cum licentia præsumpta, si absit Superior, & periculum sit in mora, ne sui ipsius interfectrices dicantur. At si periculum mortis sit ex ægritudine,

ne, cùm talis mors non sit violenta, sed naturalis, non tenentur egredi, neque Prælati licentiam facere, præsertim eis quæ sunt professæ clausuram. Secundus est, lepræ, epidimiæ, & similium morborum nociuorum toti communitati. Tertius, quando vel in totum vel in partem essent transferendæ in aliud Monasterium reformandum, aut de nouo erigendum. Et quandocumque cum licentia egrediuntur, debent alibi in loco opportuno manere inclusæ ad tempus sufficiens tantùm. *art.* 2. 3. 4. & 5.

Quilibet Monachus de iure communi licitè egreditur Monasterium cum facultate Superioris, etiam cõuentualis, cum causa ab ipso Superiore iudicanda; de iure autē speciali maior causa requiritur, v. g. pro Carthusianis. Erit autē peccatum mortale, frangere clausurā, quę de iure cõmuni Regulares obligat, quãdo cum contēptu Regulæ, professionis, & trãsgressione præcepti specialis Superioris, notabili scãdalo, aut damno notabili, Monasterij clausura violatur, aliàs nó. *q.* 50. *a.* 1.

Excusatus

Excuſatur tamen à culpa mortali, qui accederet ad Superiorem, quaſi appellando à grauaminibus ſibi illatis à ſuis Prælatis inferioribus, cum propria defenſio ſit de iure naturali. *art. 2. & quæſt. 29. art. 2. & q. 30. art. 3.*

Pius V. ſtatuit, vt in vnaquaque prouincia Fratrum Minorum de Obſeruantia, ſint ad minus duo Monaſteria Recollecta, ex quibus Prouincialis Fratres extrahere nequeat abſque cauſa. *tom. 2. q. 50. art. 11.*

Monaſteria etiam exempta, ſunt territorij Epiſcopi, non Prælati Regularis, vnde ſine eius licentia ædificari nequeunt; hinc eſt, quòd Epiſcopus in Proceſſione ingrediens Monaſterium etiam exemptum, debet præcedere Prælatum, licèt ſit Generalis totius Ordinis. *tom. 2. q. 60. art. 1.*

Monaſteria poſſidentia bona in communi, ea infeudare poſſunt, ſuntque capacia vaſſallorum, & iuriſdictionis. *tom. 2. q. 79. art. 12.* *Vide Vaſſalli.*

Monaſterium per fictionem iu-

ris, pietatem, & fauorem Religionis intendentis, habetur loco filij. *q.78.art.4.*

Monasterium succedens in feudo potest conueniri coram domino feudi in causa feudali, tam super proprietate, quā super possessione, quia hæc causa est ciuilis; non autem in causa criminali, aut ciuili ex delicto proueniente: hæc enim debet remitti ad Iudicem Regularem ipsius Monasterij, vt tradunt *Innocent.* & *alij*. In causa autem maioratus nusquam ad Iudicem sæcularem trahi potest. *q.63.art.10.*

Neque conueniri coram Iudice sæculari, nisi in temporalibus, in quibus licitè reconuenitur coram eo sæculari, coram quo alium ipse conuenit. *art.11.*

Et pro ostensione testamenti, in quo Monasterium à laico hæres instituitur, si v. g. vult se opponere & contradicere testamento. *art.12.*

Ad tollendos scrupulos *Leo X.* declarauit Fratres Minores posse habitare sumptuosa Monasteria iam constructa, quæ etiam *Cle-*

mens

mens V. inhibuerat ſub excommunicatione relinqui, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. *tom.* 3. *quæſt.* 5. *art.* 1.

Fratres deputati ſeruitio Monaſteriorum Sanctæ Claræ, nequeunt habere adminiſtrationem temporalium, quorum ſunt incapaces; ſed tantùm ſpiritualium. *art.* 2.

Bona Monaſterij deſtructi ſunt transferenda ad illud, ad quod Monachi ſunt tranſlati. *art.* 4. & 6.

MONACHVS.

MOnachi nomen ſolitarium, & quid triſte ſignificat; vnde ius quoſdam reos cum Monachis in Monaſterium detrudit, quaſi in honeſtum carcerem, & locum pœnitentiæ. *tom.* 2. *q.* 23. *art.* 7.

Monachatus non præſupponit Clericatum, aut idoneitatem ad illum; vt ſupponit ſtatus Canonicorum Regularium. *quæſt.* 52. *art.* 5.

Cœpit Monachatus, quando olim cœperunt aliqui ſolitariam vitam agere, qui poſtea in Congregationem ſe collegerunt à conſortio hominum ſeparatam; nunquam tamen potuerunt Iudicem ordinarium ſuper ſe conſtituere, licèt

eorum

eorum. Abbas semper habuerit potestatem in eos quoad Regulæ obseruantiam. Vnde antiquitus omnes Religiosi, etiam qui modò sunt exempti, subdebantur non minùs quàm alij Clerici Episcopis, qui erant veluti Generales in suis Diœcesibus. *q. 64. art.* 1.

Monachus valens aliquid in communi possidere, mortuus quidem reputatur morte ciuili, sed secundùm quid tantùm, scilicet quòad ea quæ in iure exprimuntur; vnde non perdit ius acquirendi, nec pristinam nobilitatem respectu sæcularium; retinet etiam ad vitam maioratum, non autem Marchionatum, Comitatum, &c. *q.* 79. *art.* 12.

MONIALIS.

Vide Illegitimus, Minister Prouincialis, Monasterium, Paupertas, Protector, Statutum.

EVgenius IV. concessit Monialibus primæ Regulæ Sanctæ Claræ, quæ aliàs Collectaneæ dicuntur, vt non teneantur incedere nùdis pedibus, sed possint deferre ea quæ

quæ nomine calceansentorum non censentur, atque etiam, cùm opportunum fuerit, calceamenta. Item quòd Generales & Prouinciales Fratrum Minorum Obseruãtiæ habeant cum Discretorum cõsilio facultatem dispensandi cum præfatis Monialibus tam in cibis, quàm in silentio, & quibuscumque aliis præceptis, quæ in earum Regula continentur. Voluit denique & declarauit, quòd in nullius præceptorum Primæ Regulæ Sanctæ Claræ transgressione, præterquam eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota, scilicet obedientiæ, paupertatis, castitatis, & clausuræ, ac super electione Abbatissæ, & eius depositione, peccatum mortale præfatæ Moniales incurrant. *tom. 3. q. 6. art. 4.*

Et *Sixtus* IV. prædictis concessit, quòd possint absolui à Ministris, seu Visitatoribus, & suis Confessoribus, ab omnibus criminibus, pœnis, & censuris etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, quoties opus fuerit, & quòd ipsæ, & earum Nouitiæ possint promereri omnes In-

dulgentias almæ vrbis, visitãdo suas Ecclesias. *ibidem.*

Et his omnibus priuilegiis Collectaneis indultis etiam communicant Vrbanistæ sub cura Fratrum Minorum Obseruantiæ viuẽtes. *Ex concess. Sixti V. ibidem.*

Clarissæ ex priuilegio *Clementis* VII. licitè reseruant in suo choro sacram Eucharistiam. Et *Leo* X. tam illis quàm Sororibus Cõceptionis B. Mariæ, & tertij Ordinis S. Francisci, permisit, vt præcepto Regulæ de percipiendo sanctissimo Sacramento satisfaciant, per aliquot dies anteponendo, vel postponẽdo, dum tamẽ illud in fraudem non faciant. *art.* 5.

Prædictis etiam, necnon Fratribus, qui, vel quæ propter imperitiam nequeunt dicere officium diuinum, concessit *Clemens* VII. vt ex iudicio & licentia Prælati, Confessoris, vel Abbatissæ ipsarum, recitando officium laicis commune, satisfaciant obligationi. Et *Leo* X. decreuit, non semper teneri ipsas Moniales, etiam sanas, officium in choro persoluere, sed hoc discretioni

tioni Abbatissarũ commisit. *art.* 6.

Moniales debent procurare, vt in suo Conuentu quotidie dicatur Missa Conuentualis, si commodè fieri possit, eámque, si de eleemosynis viuant, viuis & defunctis applicare. *art.* 7.& 8.

MVLIERES.

HOnestis quibusdam mulieribus possunt Mendicantes dare mãtellum griseum, aut alium sui Ordinis habitum Regularem: & hæ, manentes in suis domibus particularibus, emisso vel non emisso voto continentiæ, gaudent omnibus priuilegiis Fratrum quoad absolutiones, & indulgentias, sed non quoad exemptiones. In Ordine tamen Minorum limitatus est vsus concedendi similem habitum, in cõstitutione generali Toletana, ita vt sine licẽtia Generalis, aut Commissarij, dari nequeat. *tom.* 3. *quæst.* 7. *artic.* 1.& 2.

NOTARIVS.

Vide Iudex.

SVperiores Regulares, quibus conuenit aliquos processus ful-

minare, iuridicè creant ad certum tempus, & certa negotia Notarios, non possunt tamen perpetuos, præcipuè pro causis quæ extra Ordiné deciduntur. Sed Mendicantes virtute priuilegij à *Pio* V. Fratribus Prædicatoribus concessi, possunt plures sui Ordinis Fratres instituere Notarios publicos, pro intimandis mandatis & rescriptis Apostolicis, publicam vel priuatam Ordinis vtilitaté concernentibus, & his tanta debet haberi fides in iudicio, & extra, quanta Notariis publicis creatis à sua Sanctitate, Rege, aut Imperatore. *tom.* 3.*q.* 8.*art.* 1.

NOVITIVS.

Quoad receptionem.

Vide Priuilegium, Professio, Reseruatio casuum, Sepultura.

RECEPTIO Nouitiorum in Ordine Minorum, pertinet ad Ministros Prouinciales; non autem ad eorum Vicarios, nisi eis expressè fuerit commissa, sicut eis, & aliis committi potest, *ex declaratione Nicolai III.* eaque Prouincialium potestas à Ministro Generali restringibilis

bilis est. Quod & verum est in aliis Ordinibus ex iure, nisi aliud eorum statuta decernant. *to.3.q.9. art.1.*

In Ordine Sanctæ Claræ, Nouitiarum ad religionẽ, vel professionem receptio ad solum Prouincialem, aut Visitatorem pertinet; in aliis autem, ad earum Superiores. *art.2.*

De examine.

EXamen necessarium ad Nouitiorum receptionem secundùm cõstitutiones vniuscuiusque Ordinis, olim *Sixtus* V. mandauit fieri, & approbari ante vestitionem: sed *Greg.* XIII. pro Ordinibus Monachalibus, in quibus est perpetua filiatio, ad summariam inquisitionem restrinxit, ad quam vnus testis sufficit; ita tamen vt plenaria fieret ante professionem.

Clemens autem VIII. ne aliqui deterrerentur ab ingressu propter illam præuiam examinationem, concessit Ordini Prædicatorum, & per communicationem aliis, vt ad vestitionem sufficiat iuramentũ ipsius Nouitij de conditionibus necessariis. *q.10.art.1.*

Quomodo examen eiuſmodi ſit faciendum tempore Nouitiatus à Prouinciali, & quatuor Definitoribus, vel à Guardiano, & quatuor Diſcretis loci Nouitiatus, ſi eis cõmiſerit Miniſter Prouincialis, *vide art.* 2.

De his autem *ex conſtitut. Sixti* V. ſunt examinandi. 1. de Legitimatione. 2. de commiſſione homicidij, furti, latrocinij, & ſimilium criminum. 3. de ingenti grauamine æris alieni ſupra vires facultatũ ſuarum. & 4. de obligatione reddẽdorum ratiociniorum. *art.* 3.

Vnde prædictus ſummus Pontifex fecit valde rigoroſam conſtitutionem contra Fratres temerè, non ex ſimplicitate, aut ignorantia admittentes ad Ordinem illegitimos, criminoſos, & debitis & ratiociniis reddendis obnoxios, illos cenſuris ſubiiciens, quocumque pietatis, aut inordinatæ charitatis intuitu procedant; & ſic receptorum profeſſio irritatur. *qu.* 54. *art.* 6. *in fine.*

Sed eam conſtitutionem modificarunt, & ad terminos iuris communis

munis ſaltem quoad aliqua reduxerunt Greg. XIV. & *Clem.* VIII. ita vt iam valida ſit profeſſio omnium illegitimorum, inceſtuoſorum, & ſacrilegorum, modò eorúm Pater non ſit eiuſdem Monaſterij Monachus, & tot eis ſuffragentur merita, vt defectum natalium ſuppleant: & licèt admittentes aliquos ex illis non adeò præſtantes, vt eorum conditio defectum natalium ſuppleat, peccent; nullam tamen incurrunt cenſuram, nec eorum profeſſio irritatur: ſicut irritabatur antea etiã quoad filios naturales. *ibidem*, & *qu.* 10. *art.* 4. & 5.

Profeſſio homicidæ & criminoſorum iure irritatur, ſi ante ingreſſum Iudex ſæcularis proceſſum inchoarat, ſiue per viam accuſationis, ſiue inquiſitionis: ſecus ſi poſt ingreſſum, vel ſi planè abſolutus fuerat. *art.* 7.

Qui vouit Religionem ante commiſſum crimen, nec potuit votum implere, etiam poſt incœptum proceſſum, poteſt fieri Religioſus; & ei id iuramento aſſerenti credendum eſt. *art.* 8.

Grauatus ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum, ſi ad ſoluenda debita ſua lucrari poſſit ſua induſtria, viribus, arte, vel alio honeſto munere, neque licitè, neque validè profitetur; ſi tamen verè impotens ſit ad ſoluendum per infortunium, cedendo bonis ſatisfacit; ſicut & ſi creditores tam rigoroſi eſſent, vt eum in carcerem coniicerent, in quo lucrari non poſſet pro ſolutione facienda. *art.9.*

Qui virginem ſpe futuri matrimonij decepit, tenetur ſatisfacere eandẽ dotando ſecundũ illius conditionẽ, priuſquam ingrediatur. *ibid.*

Iſlandenſes, qui vt admittantur in certa collegia, iurant ſe poſt tot annos ituros in Angliam, Iſlãdiam, &c. & fidem prædicaturos, non obſtante iuramento, poſſunt fieri Religioſi. *art.* 10.

Obnoxius reddendis ratiociniis ex adminiſtratione Reip. vel priuatæ perſonæ, ſi inde lis, aut moleſtia illata, aut probabiliter inferenda ſit, eſt de iure incapax profeſſionis. *art.* 11.

Hoc examen, & informatio ſuper

per prædictis defectibus non requiritur in minoribus ſedecim annis; nec in iis qui à ſua patria longiſſimè diſtant; nec denique in Religioſis migrantibus ad alium Ordinem, aut in Nouitiis Monialium. *art.* 13.

De qualitate.

Vide Deſcendentia, Illegitimus.

STatutum prohibens recipi neophytos ad Religionem non inualidat profeſſionem, niſi ſit Apoſtolica authoritate confirmatum; quia aliàs eſſet contra ius commune, atque adeò non eſſet validum. Iuſtum eſt tamen illud, quod præcipit expellere deſcendentes ex Iudæis, & Saracenis, iuſtis id cauſis exigentibus, & non odio generis, etſi non fiat authoritate Apoſtolica; quamquam valeat eorum profeſſio facta. *q.* 11. *art.* 1.

In Ordinibus Minorum & Minimorum, *ex declarationibus Pauli III. & Greg.* XIII. profiteri non poſſunt, qui deſcendunt ex Iudæis, Saracenis, aut hæreticis, quorum aſcendentium parentum corpora

aut ſtatuæ vſque ad quartam generationem incluſiuè, in vindictam fidei cōcremata ſunt. Et in Ordine Minorum, etiam illi, qui nouiter fidem ſuſceperunt. *art.* 4.

De ætate.

IVuenes adhuc impuberes, qui non poſſunt per ætatem ſtatim profiteri finito anno, ad Religionem admitti alij probant, alij meliùs improbant, ponderata iuuenum huius temporis malitia. Certum eſt tamen poſſe eiuſmodi Nouitios, & Nouitias à parentibus, & tutoribus extrahi, antequam ad annos pubertatis peruenerint, qui ſunt quatuordecim in filiis, in filiabus duodecim completi. *q.* 13 *art.* 1.

Puellæ minores duodecim annis, conſentientibus parentibus ac tutoribus, non autem iiſdem repugnantibus, recipi poſſunt, non vt Nouitiæ, ſed vt puellæ deuotæ educationis gratia, licèt habitum aliquem Regularem ferant; neque id prohibet *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 17. *art.* 2.

Senes recipere ob multas cauſas non decet; abſolutè tamen licita eſt

eorum

eorum receptio, præſertim ſi magna inde populi ædificatio ſequatur. *art.* 3.

De vxoratis.

MAritus, qui ſine licentia vxoris Religionem ingreditur, reuocari poteſt, niſi probet adulteram; item ſi vi, vel metu conſentiat; ſecus eſt, ſi ſponte anus conſenſerit; aut iuuenis caſtitatis votum emiſerit. Si tamen iuuenis abſque tali voto ſimpliciter conſenſerit, poteſt Epiſcopus maritum compellere, ad cohabitandum cum ea. *quæſt.* 13. *art.* 1.

Quin etiam ſi ſine licentia vxoris ſe, & ſua bona Monaſterio tradiderit, & reuocetur, prædicta bona erunt reſtituenda. *ibidem.*

Vxor dans ſimpliciter marito licentiam, non cenſetur ipſo facto vouiſſe caſtitatem, quia præſumitur neſcia iuris; ſecus ſi eſſet ante edocta, quia tunc cenſeretur votum conditionale emiſiſſe, v. g. ſi maritus profiteretur. *art.* 2.

Maritus reuocatus ab vxore poſt profeſſioné ipſa cõtradicente emiſſam, poſt mortem vxoris tenetur redire.

redire. Quòd si rursus contraxerit, tenet quidem matrimonium, sed peccabit, nec tenebitur redire, secus si non contradixerit. *art.* 3.

Marito Nouitio existente contra volútatem vxoris, potest etiam ipsa ingredi Monasterium contra consensum illius; nec poterit ab eo reuocari, nisi semel egressus cum illa cohabitarit: tunc enim illo non consentiente minimè licebit illi ingredi. *ibidem.*

Sponsa ante consummatum matrimonium Religionẽ intrans, ante *Conc. Trid.* intra duos menses poterat emittere professionem; at post illud nequit: est enim expectanda ætas sedecim annorum, & annus probationis, ante quem elapsum professio esset irrita. *art.* 4.

De Libertate.

LIcèt laudabile sit, inducere ad Religionem reformatam, non tamen inducere ad vouendum Religionis ingressum, ob periculum communiter inde nasci solitum. *q.* 14. *art.* 2.

Ex *Conc. Trident.* anathematizantur, qui mulierem cogunt ad ingredien

diendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum, vel ad profeſſionem emittendam, & ſimiliter qui ea facere volentem ſine iuſta cauſa impediunt. Quæ intelligenda ſunt effectu ſecuto. *art.* 3.

Qui autem cogit virũ ad illa vi, fraude, aut importunis precibus, licèt peccet, non tamen excommunicatur; ſed bene excommunicationem Papalem incurrunt, qui impediunt ingreſſum, aut iam indutos extrahunt, vel eos recipientibus iniuriam irrogant; dum tamen non deſtiterint à prædictis, poſtquam indulti *Eugenij* IV. facti Benedictinis notitiam habuerint. *art.* 3.

Nouitius ſimoniacè receptus, vbi ſciuerit ſe ob donũ receptum, tenetur habitum dimittere: nam Prælatus etiamſi prædicto dono ſecũdario dumtaxat fuerit motus, nihilominus in foro fori ſimoniacus cenſebitur; quamuis ſi illud tanquam eleemoſynam principaliter propter Deum oblatam receperit, in foro conſcié-tiæ ſit tutus, licèt minùs principaliter reſpectum habuiſſet ad habitus dationem. *tom.* 3. *q.* 63. *art.* 2.

Auertens iuuenem à Religione, vel iam professùm extrahens, licèt grauiter peccet, non tenetur tamen de præcepto se, aut alium dare Religioni, cùm plenissima libertas ad vouendum requiratur. *art.* 4.

In illis tantùm locis sunt Nouitij educandi, in quibus viget obseruantia Regularis; vnde peccant inducentes aliquem ad Religionem, vbi essentialia Regulæ non seruantur, quamuis Ecclesia eam toleret, ad vitandum maius malum. *Ita Caiet. art.* 5.

De anno probationis.

SEcundùm iura antiqua masculus completo 14. ætatis anno, mulier 12. ad professionem admittebantur; & ante annum probationis in Religione expletum, accedente Nouitij voluntate, & iusta causa interueniente cum consensu Prelati & Cõmunitatis. Sed post *Concilium Tridentinum* id non licet ante annum probationis expletum, & 16. suæ ætatis; aliàs irrita est professio. *q.* 19. *art.* 1.

Annus Nouitiatus computandus est de momento ad momentum, cùm

cùm ſit materia fauorabilis; vnde profiteri poteſt ipſo die quo annus finitur. *art.* 4.

Neque intelligendus eſt iſte annus eſſe ſolaris, ſcilicet 365. dierum, & 6. horarũ; ſed ciuilis: vnde in anno Biſſextili duo dies pro vno habentur. *art.* 5.

Conceſſum eſt à *Pio* V. Monialibus Sancti Dominici, vt Nouitia iudicio Medici ſtatim moritura, pro ſua conſolatione, & vtilitate ſpirituali ante annum completum probationis, modò ætatẽ ſufficientem habeat, profiteri poſſit in manibus Prioriſſæ, & lucrari indulgentiam plenariam. Quæ conceſſio omnino valida eſt, ſaltem quoad forum conſcientiæ. Eiuſmodi tamẽ Nouitiæ defunctæ nequit ſuccedere Monaſterium, ſed eius parentes, qui ab inteſtato veniunt; quia eſt in fauorem ſpiritualem Nouitiæ, non in præiudicium eorum qui veniunt ab inteſtato. *art.* 6.

Nemini licet renunciare iuri anni probationis, & profiteri; cùm ſit ius publicum, cui nemo renunciare poteſt. *art.* 7.

Annus

Annus iste iure communi debet esse continuus, & non interpolatus, quamuis licitè interrumpatur ex priuilegio *Iulij II.* si Superior id iudicet expedire, quod non videtur abstulisse *Concil. Trident.* Et licèt in Ordine Minorum constitutiones Toletanæ id fieri prohibeant, non tamen intendunt vsum dicti priuilegij tollere: vnde iusta exigente causa poterit Prouincialis in iis statutis dispensare; quod tamen rarissimè, aut certè nunquam est faciendum. *art.* 8.

De essentia Nouitiàtus est, toto anno gestare habitum Regularem. *art. 9.*

Non tamen semper manere intra claustrum, modò egrediatur aut maneat de licentia sui Superioris. Quod intellige de viris; non autẽ de Monialibus, quæ si egrederentur, non satis experirentur rigorem Ordinis, qui maximè in clausura consistit. *art.* 10.

Regularis professus transiens ad alium Ordinem, debet in eo facere annum probationis: nam priuilegium *Leonis* X. contrarium permitten

mittentis, iam per non vſum periit. *art.* 11.

Recipientes ad profeſſioné Nouitium ante completum annũ probationis, excommunicantur, nec valet eius profeſſio. Et eadem cenſura innondantur illi, qui toto illo anno impediunt, ne liberè tranſeat ad alium Ordinem, niſi maior 16. anno. profeſſionem expreſſam aut tacitam fecerit. *art.* 12.

De diſpenſatione bonorum.
Vide Bona, Donare, Dos.

CONcilium Triden. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 16. ſolùm annullat obligationem inter viuos, & renunciationem bonorum intuitu Religionis factam ante ingreſſum; vel tempore Nouitiatus ante completũ 10. menſem, quia hi contractus ſtatim priuantes Nouitium bonis, poſſent poſtea minuere libertatem; poteſt tamen ipſe Nouitius cauſa mortis teſtamentum condere, & dare ante 10. menſem, imò & ante ingreſſum. *quæſt.* 16. *art.* 1.

Teſtamentum factum ante Religionis ingreſſum ab eo, qui nihil

cogitauit de tali ingressu, secuta professione rumpitur quoad legitimam portionem Monasterio competentem; secus est, si cogitauit, & scienter nihil reliquit Monasterio, nec ante professionẽ animum mutauit. *art*. 2.

Iam professus in quocumque Ordine nequit, ne quidem in fauorem Religionis, testamentum ante professionem conditum mutare. *art*. 3.

Nouitius habens peculiũ aduentitiũ, cuius vsusfructus est patris, & proprietas filij, nullam habet de eo disponendi quoad vsumfructũ potestatem; potest tamen relinquendo patri proprietatẽ, illi grauamen imponere. *art*. 4.

Nouitius in Ordine Minorum non potest disponere de legato annuo sibi ad alimenta relicto, cùm non debeatur tale legatum ante diem præfixum, nec remaneat capax illius post professionem; in aliis autem Ordinibus, in quibus Monasterium capax illius die secuto succedit, aliter sentiendum; sicut & si annui redditus non legentur pro alimentis in singulos annos, sed diuidantur

uidantur à testatore, exonerandi hæredis gratia. Et idem est iudiciũ de vsufructu, cuius liberam dispositionem habet vbique Nouitius, cùm sit verum ius acquisitum. *art.5.*

Nouitij, cùm non sint verè Religiosi, nec pro talibus habeantur, non subiiciuntur pœnis, aut reseruationi casuum. *tom. 1. quæst. 21. art. 11.*

OBEDIENTIA.

Vide Abbatissa, Beneficium, Clausura, Episcopus, Exemptio quoad Superiores, Pestis, Votum.

OBedientia, secundùm *D. Thom.* est virtus moralis promptam reddens voluntatem, ad implendum voluntatem præcipientis. *tom.3. q. 19.art.1.*

Obligat in actibus exterioribus, & quibusdam interioribus, qui subsunt exterioribus, v. g. Prælato præcipienti, vt celebrans applicet talibus Missam, tenetur inferior parere. *art.2.*

Nemo tenetur obedire in his quæ nullo modo pertinent ad Obseruantiam Regularem; dummodo

 non

non contemnat Superiorem, id eſt, non ōmittat obedire, ex eo quòd non vult ei ſubiectionem præſtare. *art.* 3.

Prælato præcipienti rem per ſe licitam, tenetur ſubditus obedire, etiamſi dubitet an Superior poſſit id præcipere; & multò magis quando ſcit Superiorem poſſe quidem id præcipere, ſed dubitat an ipſe in hoc teneatur ei obedire. *art.*4.

Non tamen ſi talis obedientia adferat ſubdito, aut alteri periculum, vel notabile præiudiciū temporale ſeu ſpirituale, in perſonis, rēbus, honore, &c. *ibidem.*

Obediēs in his quæ ſcit, vel probabiliter dubitat eſſe mortalia, certus interim quòd ceſſando à tali opere præcepto non peccaret, peccat obediendo, quia agit contra conſcientiam: ſecus eſt, ſi vtrimque dubitaret de peccato, quia tunc vitandum eſſet maius malum. *art.*5.

Quando vtrimque par eſt dubium, & æquale periculum, deponenda eſt conſcientia, & obediendum, quia hoc eſt ſecurius, vt expreſsè

preſsè declarauit *Leo* X. & in quodam noſtri Ordinis Decreto habetur, quòd in omnibus dubiis tenentur ſubditi obedire. *art.* 6.

Probabile eſt, Fratres Minores miſſos à Superioribus ad Indos, non teneri, cùm Regula dicat: *Si qui voluerint*; & quia talis obedientia eſt moleſtiſſima, plena periculo corporis & animæ; aliud eſt de Ieſuitis, qui ad ſimiles peregrinationes ſpeciali ſe voto obligant. *art.* 7.

Regularis etiam, præcipiente Superiore, non tenetur Epiſcopatum acceptare, cùm ille ſtatus excedat obſeruantiam promiſſam; in his tamen caſibus ſummo Pontifici obediendum, vtpote cui cura vniuerſalis Eccleſiæ incumbit. *art.* 8.

OBLATIO,

NOn poſſunt Epiſcopi, aut alij Eccleſiarum Prælati ſibi, aut ſuis Clericis applicare oblationes quæ fiunt in Eccleſiis Mendicantium, ſub excommunicatione lata à *Bonifacio* in fauorẽ Prædicatorum. *tom.* 3. *q.* 20. *art.* 1.

OBLATVS.

Vide Communicatio priuilegiorum, Testamentum, Votum.

ILlé dicitur Oblatus in omni Religione, qui se, suáque offert dono perpetuo, sed non profitetur Regulam, nec habitum suscipit; & talis non est Religiosus, etsi fecerit Abbati votum obedientiæ, castitatis, & paupertatis; quia non facit solemniter secundùm Regulam aliquam Monachalem, nec incorporatur Religioni. *tom.* 3. *q.* 21. *art.* 1.

Licèt Oblati offerantur seu præsententur Religioni per illam sui donationẽ, possunt tamen ad aliam Religionem, etiam inuito Superiore, transire; quia nòn intenderunt se aliter obligare. *art.* 1.

Tales Oblati, cùm sint personæ priuilegiatæ, vt alij Ecclesiastici, gaudent, quoad absolutiones & indulgentias, priuilegiis Fratrum Ordinis cui donantur, sicut & Pinzocheræ seu Mantelatæ. *art.* 3.

Oblati deferentes habitum Regularem aut Clericalem, si scilicet

se

ſe Eccleſiæ ſæculari obtulerint, honeſtè viuentes ſub obedientia Superioris, & diuinis obſequiis inſiſtentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent priuilegio fori adinſtar Acolythorum. *art.* 4.

OFFICIVM ORDINIS.

Officium in Ordine, eſt adminiſtratio ſine præeminentia, vt Sacriſta.

Præpoſitura, eſt munus præcedendi.

Perſonatus, eſt præeminētia ſine iuriſdictione, vt Diffinitoriatus.

Dignitas, eſt adminiſtratio cum iuriſdictione, vt Guardianatus. *tom.* 1. *q.* 23. *art.* 9.

Officiis Vicarij Conuentus ſub Guardiano, Magiſtri Nouitiorum, & Confeſſarij Monialium, annexa eſt tantū iuriſdictio delegata. *q.* 13. *art.* 20. *Vide Vicarius.*

Regularis priuari poteſt ſua Prælatione per ſententiam Iudicis propter aliquod delictum, quod licèt non ſit expreſſum in iure, eſt tamē adeò graue in Religione, vt arbitrio grauium Religioſorum tali ſit pœna plectendum. *tom.* 2. *q.* 26. *art.* 2.

Ordinum Mendicantium origo.

LIcèt omnes Religiones, quæ viuunt ex eleemosynis secundùm etymologiam vocabuli, possint dici Mendicantes; illæ tamen, quæ ab initio hoc sibi nomen vendicarunt, sunt quatuor, scilicet Ordo Prædicatorum, Beati Francisci, Eremitarum Diui Augustini, & Carmelitarum, qui propriè, & principaliter Mendicantes appellantur; quamuis aliqui eorum bona stabilia in communi possideant. Et his adiuncti sunt per constitutiones Apostolicas, Ordo Minimorum, Seruorum Beatæ Mariæ, Iesuatorum Sancti Hieronymi, & Societatis IESV. *tom. 1. q. 2. art. 1.*

Ordo Prædicatorum initium habuit à Beato Dominico, qui suæ Regulæ approbationem obtinuit circa annum Domini 1216. Ex quo plurimi in Ecclesia Dei & sanctitate, & scientia floruerunt: éstque iam diuisus in Conuentuales, & Obseruantes, *art. 2.*

Ordo Fratrum Minorum adinstar Sanctæ Dei Ecclesiæ, pulcherrima varietate Congregationum, diuersis

diuersis exercitiis ad vnum finem tendentium decoratus, Authorem sui & institutorem habet Seraphicum Patrem S. Franciscũ. Hic duas Regulas cõposuit pro Minoribus, quarum primam approbauit *Innoc.* III. anno Domini 1212. secundam, quam totus Ordo iam tenet, *Honorius* III. anno circiter 1224. Et iam in tantum numerum Fratrum, & Congregationum excreuit, vt sub vno capite generali, successiuo ordine per Canonicam electionem à Sancto Francisco descendente, sint quatuor familiæ, scilicet de Obseruantia, quæ fluxit ex Conuentualibus anno 1414. Reformatorum, Recollectorum, & Discalciatorum. Sub eiusdem Fundatoris instituto sunt Conuẽtuales, Capuccini, Amadei, Clareni, Alchantaristæ, & Paschalistæ. *art.* 3.

Ordinem Eremitarum S. Augustini ipsemet Augustinus instituit, sed cùm penè destructus esset per ruinas VVandalorũ, fuit reparatus à quodam Sancto Guilielmo Duce Guasconiæ circa annum 1157. à quo diu dicti Guilielmitæ; sed

deinde reformatus per quemdam Ioannem cognomento Bonum in Italia, ab *Alexandro* IV. cōfirmatus est sub nomine Eremitarum Sancti Augustini. Duæ sunt in eo Congregationes, Conuentualium, & Obseruantium, *art.* 4.

Ordinis Carmelitarum Authores fuerunt deuoti quidā in monte Carmeli Beatam Virginem præcipuo honore colentes, quibus Ioannes Patriarcha Hierosolymitanus viuendi Regulam conscripsit; sed anno 1110. Albertus similiter Patriarcha Hierosolymitanus aliam eis commodiorem cōtexuit, quam *Honorius* III. confirmauit; & postea *Eugen.* IV. aliquantùm moderauit, præsertim quoad abstinentiam carnium. Hodie etiam diuisus est prædictus Ordo in Conuentuales, & Obseruantes; ex qua demum Obseruantia quidam verè zelatores anno 1558. primam Regulæ Obseruātiam impetrarunt à *Greg.* XIII. sub nomine Fratrū Discalciatorū, degentes tamen semper sub obedientia Prouincialis de communi Obseruantia; sed *Clem.* VIII. eis Generalem

neralem dedit ab omni alio independentem. *art.* 5.

Ordo Seruorum B. Mariæ à septem nobilissimis viris Florentinis in monte Seuerio prope Florentiã, monitu B. Mariæ mirabiliter cœpit, ac mirabiliùs propagatus est anno 1233. sub *Greg.* IX. Virgineoq; monitu hunc quem ferunt habitum, ac Regulam S. Augustini obseruare cœperũt. Nomine verò Seruorum B. Mariæ nuncupati sunt à voce infantum, qui septem supradictis eleemosynam per ciuitatem quæritantibus exclamarunt: *En Serui Beatæ Mariæ veniunt, date eleemosynam.* Ordinem hunc Pater Nicolaus Penestanus in Conuentuales, & Obseruantes distinxit. *art.* 6.

Ordinis Minimorum caput, & Fundator fuit inclytus S. Franciscus à Paula, anno 1450. qui ob multitudinem tam virorum, quàm mulierum ad se confluentium Regulas tres instituit, vnam pro Fratribus, aliam pro Monialibus, & tertiam pro Tertiariis seu Mantelatis, quæ confirmatæ & approbatæ fuerunt à *Sixto* IV. *Innoc.* VIII. & *Ale-*

Alexandro V. *art.* 7.

Ordinis Iesuatorum Sancti Hieronymi, seu Clericorum Apostolicorum author fuit Ioannes Columbinus nobilis inter Senarum ciues, anno 1355. fuítque per *Vrbanum* V. approbatus. Dicuntur autem Iesuati, eo quòd solerent semper sanctissimum IESV nomen in ore habere; & Sancti Hieronymi (licèt militent sub Regula Sancti Augustini) quia eum præcipuú patronum elegerunt, ex concessione Alexandri V I. qui eos vocari præcepit Fratres Iesuatos Sancti Hieronymi. Exercent se maximè in visitandis infirmis, & aliis manualibus operibus, ad vitandum otium. *art.* 8.

Ordini Iesuitarum initium dedit Beatus Pater Ignatius, suscitatus à Deo in adiutorium sanctæ suæ Ecclesiæ contra Lutheranos. In hoc Ordine, alij sunt solemniter professi, qui propriè & irreuocabiliter sunt Religiosi, & Mendicantes; alij Scholares, qui simplicia dumtaxat vota emiserunt; de quibus dubium relinquitur, an sint de Cõgregatio-

nis

nis corpore, & per conſequens ſint Mendicantes. *art.* 9.

Ordinum non Mendicantium origo.

ORdo Canonicorum Regularium initium habuit ab ipſis Apoſtolis, quorum tamen Congregatio fuit à B. Auguſtino regulariter ordinata, cum quibus ipſe vixit. Hi aliquando dicuntur Canonici Lateranenſes, eo quòd à Gelaſio diſcipulo Diui Auguſtini, vſq; ad *Bonifacium* VIII. per octingentos annos in illa Eccleſia habitarunt; & licèt ex eo tēpore dicti loci dominium perdiderint, titulum tamen & priuilegia nō amiſerũt. *q.* 3. *art.* 1.

Sunt alij Canonici Regulares, qui videntur reformati priorum, quorũ reformatio cœpit extra vrbem; ſed graſſantibus bellis trãſlati ſunt intra, in Eccleſiam Sancti Saluatoris, vnde & Canonici Sancti Saluatoris dicti ſunt. *ibidem.*

Supradicti non ſunt de numero eorum, quorum memoriam faciunt Pontificum iura: illi enim ſunt inſtituti per D. Hilarium, & per Apoſtolos, & Epiſcopos eorũ ſucceſſo-

res,

res, & per D. Augustinũ reformati, necnon ad antiquum statum Canonicorum Cathedralium Ecclesiarũ restituti. Illi autem, quos ius Canonicũ Regulares Canonicos vocat, suam originem minùs antiquã habent à Sancto Arnulpho Episcopo Franciæ, anno Domini 1117. sub professione Regulæ S. Augustini. Quorũ modus viuẽdi, cùm neque omnino esset Monasticus, nec omnino Clericalis, fuit diuersis titulis ipsius rigor signatus, & à Papa *Bened.* XII. an. 1342. multis gratiis & priuilegiis ampliatus. In Gallia, Italia & maximè in Lusitania sunt valde reformati, & cõmuniter Canonici Regulares Diui Augustini nuncupantur; non quia eorum Religio à Diuo Augustino fuerit instituta, sed propter Regulam illis ab ipso Augustino traditam. *ibidem.*

Ordo Sancti Benedicti fuit primus omnium in Occidente, sicut Ordo Sancti Basilij primus fuit in Oriente; primùm in Sublaco, ac postmodum in monte Casino, ab ipso sanctissimo Patriarcha sumpsit primordia, anno Domini circiter

res, & per D. Augustinū reform-
necnon ad antiquum statum Ca-
nicorum Cathedralium Eccle-
restituti. Illi autem, quos ius Ca-
nicū Regulares Canonicos voca-
suam originem minùs antiquā h-
bent à Sancto Arnulpho Epis-
Franciæ, anno Domini 1117 in
professione Regulæ S. Augu-
Quorū modus viuēdi, cùm ne-
omnino esset Monasticus, nec o-
nino Clericalis, fuit diuersis t-
ipsius rigor signatus, & à Papa B-
ned. XII. an. 1342. multis gratiis
priuilegiis ampliatus. In Gallia, It-
lia & maximè in Lusitania sunt v-
de reformati, & cómuniter Cano-
ci Regulares Diui Augustini nu-
cupantur; non quia eorum Relig-
à Diuo Augustino fuerit institut-
sed propter Regulam illis ab ip-
Augustino traditam. *ibidem.*

Ordo Sancti Benedicti fuit pri-
mus omnium in Occidente, sic-
Ordo Sancti Basilij primus fuit in
Oriente; primùm in Sublaco, &
postmodum in monte Cassino, ab
ipso sanctissimo Patriarcha fun-
dat primordia, anno Domini circi-
ter

ter 330. fuitque postea reformatus
ad Odone in Abbatia Lunæ San-
ctæ Iustinæ ciuitatis Paduæ anno
1410. Vocari solet hic Ordo mon-
tis Cassini ac Sanctæ Iustinæ. Eius
rami & Congregationes sunt, Con-
gregatio mōtis Olivueti, Vallis-vm-
brosæ, Cistertiensium, Carthusien-
sium, Cælestinorum, Camaldulen-
sium sancti Hieronymi, & Fratrum
militiæ Christi reformatorum re-
gni Portugaliæ. *art.* 2.

Congregationem montis Oliueti
Bernardus Ptolomæus cum duo-
bus aliis sociis Senensibus fundare
cœpit prope ipsam ciuitatem, anno
1319. sub *Ioanne* XXII. cuius iussu
Guido Petramala, Episcopus ciui-
tatis Aretij, visione Diuæ Virginis
præhabita, & habitum, quem nunc
ferunt, dedit, & Regulam Sancti
Benedicti obseruandā præscripsit.

Congregatio Vallis-vmbrosę ha-
buit initium à *Ioanne Gualberto*
in dicta valle prope Florentiam ad
duo milliaria, circa annum 1040.
vel secundùm alios 1060. Hæc Re-
ligio iam defecisse dicitur. *art.* 4.

Cōgregationi Cistertiensium ini-
tium

tium dedit quidam Stephanus Abbas, anno 1098. vel iuxta alios Robertus Abbas Abbatiæ Molismensis. Hæc nomen sumpsit à quodam Monasterio primitus ædificato in quodam loco Cistertio dicto, & paulò pòst sic fuit à D. Bernardo illustrata, vt meritò eius Fundator dici possit; retinet tamen Regulam D. Benedicti. *art.* 5.

Congregationem Camaldulensium, sic dictam à Conuẽtu Camalduli in territorio ciuitatis Aretij prouinciæ Tusciæ, Beatus Romualdus è ciuitate Rauenna oriundus instituit anno 1030. sub Regula Sancti Benedicti. *art.* 6.

Congregatio Cælestinorum, qui sunt Obseruantes sub Regula Sancti Benedicti degentes, habuit initium prope ciuitatem Sulmonam in loco dicto Mogella, à Cælestino V. qui anno 1294. ad Papalem dignitatem euectus, postea eidem renunciauit, institutiq; sui confirmationem à *Greg.* X. impetrauit. *ar.* 7.

Carthusienses à S. Brunone ciuitatis Agrippæ, in territorio Grabonæ in loco Certosa dicto feliciter cœpe-

cœperunt, & licèt non voueant aliquam Regulam ab Eccleſia approbatam, ſed habeant ſua ſtatuta pro Regula, laudabiliter tamen in obſeruantia ſuarum conſtitutionum perſeuerant. *art.* 8.

Congregatio Eremitarum Sancti Hieronymi è Piſa, initium habuit anno 1380. à Beato Petro de Piſa; dicuntúrque Sancti Hieronymi, ob incredibilẽ eorum deuotionem erga illum, cuius diſcipuli eſſe conantur. *art.* 9.

De Congregationis Eremitarum ſancti Hieronymi in Hiſpania Authore & tempore non ſatis cõſtat. Authorem ſeu potiùs Reformatorẽ dicunt quidam fuiſſe doctiſsimum quendam de Olmeto; alij Euſebiũ Cremonẽſem diſcipulũ S. Hieronymi; alij quendã Sanctum Fratrem Thomam. Quidquid ſit, hoc inſtitutum multi nobiles ingreſsi diuino ſpiritu ducti à *Greg.* XI. illius approbationẽ petierũt, & obtinuerunt ſub Regula Sancti Auguſtini, anno 1375. *art.* 10.

Ordo Crucigerorum à Sidiaco Epiſcopo Hieroſolymitano (qui

fuit ille Iudas, qui crucem Domini Sanctæ Helenæ præmonstrauit) originem sumpsit anno 365. vt duæ Bullæ *Alexand.* III & *Alexand.* VI. testimonium ferunt; vel, vt Chronica Martiniana & Sabella, à *Cleto* II. post Diuum Petrum Pontifice. Ordo hic sæpius ob bella extinctus, toties restitutus fuit. *Pius* II. anno 1460. ordinauit, vt Fratres illius habitu coloris cærulei azurini peragrarent (cùm alio per prius colore vestirentur) & confirmauit, vt præ manibus semper crucem gestarent, ex quo in anteriori pectoris parte semper & crucem argenteam, & habitum talis coloris gestare consueuerunt. *art.* 11.

Ordo Sanctissimæ Trinitatis cœpit in regno Galliæ, temporibus *Anastasij* IV. *&* *Adriani* IV. à Guilielmo Duce Aquitaniæ, & Comite de Pictauia; & postea ad instantiam Ioãnis Merencis eius socij ab *Innoc.* III. approbatus anno 1197. Ex illa Religione manauit illa illustrissima Confratria Sanctæ misericordiæ plena pietatis operibus anno 1498. à Patre Michaële de

Contre-

Contreras instituta. *art.* 12.

Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede institutum fuit primò reuelatum Regi Aragoniæ domino Laymi; & eadem hora Fratri Raymundo de Penna-fort Ordinis Prędicatorum eius Confessario; necnon nobili cuidam Petro Nolasco, qui fuit primus Ordinis Pater. Initium habuit Barchinonæ anno 1264. fuitque confirmatum à *Clemente* IV. anno 1264. Eius professores vltra tria vota quartum emittunt, quòd dum vadunt inter infideles pro redemptione captiuorum, ibi debeant manere obsides pro liberatione captiui, si timeatur posse in fide periclitari. *art.* 13.

Ordini Clericorum Regularium (qui communiter Theatini dicuntur) initiũ dedit Petrus Garrapha, postquam Episcopatui cessit, anno 1528. Vnde errant Hispani Iesuitas vocando Theatinos. *art.* 14.

Ordo Clericorum ministrantium infirmis cœpit anno 1584. à Patre Camillo de Celis Doctore: quem approbauit *Sixtus* V. & *Gregor.* XIV. miris priuilegiis decorauit. *art.* 15.

Præmonſtratenſes ſunt primùm inſtituti à Diuo Norberto in ſācto Ioanne de Præmonſtrato in regno Galliæ, Diœceſis Laudunenſis. Eorum Ordo fuit poſtea ſub Regula D. Auguſtini confirmatus à *Paſchale* II. & *Innocent*. II. *art*. 16.

Congregatio Sancti Gregorij in Algaba Venetiis originem duxit à quodam Gabriele Condulmerio, filio ſororis Gregorij Papæ; ad reformationē Clericorum, in ſimilitudinem Canonicorum Regulariū D. Auguſtini; & in regno Luſitano à Ioanne Vliſipponenſi; in quo regno maximè viget hoc tempore. *art*. 17.

De *Ordine militari*.

TEmplarij à Petro Gregorio, aliiſque inſtituti, tria vota emittebant, & albam veſtem more Canonicorum Regularium geſtabant cum cruce rubri coloris in pectore, aut in palliis, & chlamydibus. Eorum officium erat, itinera ad Terram ſanctam tūc recuperatam ſecura reddere, & conſeruare. Sed poſtea penitus deleti ſunt, eo quòd cum Saracenis in Chri-

Chriſtianum nomen conſpiraſſent. *quæſt. 5 art. 1.*

Ordo militaris Sancti Ioannis Baptiſtæ cœpit anno 1099. Hieroſolymis, poſtquam in Chriſtianorum poteſtatem redacta fuerunt, in hoſpitali Sancti Ioannis Baptiſtæ ibi conſtructo ad ſuſcipiendos Latinos peregrinos; cui miſericordiæ operi quidam ſe nobiles addixerunt, primíque fuerunt huius ſacri Ordinis Authores. *art. 2.*

Huis vitæ ſectatores tria vota ſolemnia emittunt, & ſæpe in literis Pontificum Fratres Sancti Ioãnis vocantur, & Præfectus eorum Prior dicitur. Ferunt crucem albã in nigro veſtitu; aliíque cultui diuino, alij militiæ deputãtur. Ad eorum inſtitutum pertinet, Chriſtianos cõtra Turcas defendere. Dicti ſunt aliquãdo Equeſtres Rhodienſes, quia ex quo perdita eſt Ieruſalem, Rhodum ſe receperunt; ſed iam Rhodo etiam perdita Maltenſes nuncupãtur, ab Inſula ad quam confugerunt. Ob votum paupertatis nihil habere poſſunt proprij; & Commẽdarum, quas accipiunt, nul-

lam habent proprietatem, ſed ſolùm administrationem: vnde morituri reddunt Societati quidquid apud illos eſt reſidui vltra alimenta. *ibidem.*

Ordinem militarem de Calatraua inſtituit anno 1158. Sancius huius nominis tertius Rex Legionis & Caſtellæ, cognomento Deſideratus, in quodam Cœnobio, quod priùs Templariorum fuerat, hunc poſtea confirmauit *Alexander* III. *art.* 3.

Ordo Alcantaræ, prout cõſtat ex priuilegio illi cõceſſo an. 1174. cœpit Authore quodam Domino Gomezio Hernandez tẽpore Ferdinãdi ſecũdi Regis Legionis; approbatúſq; fuit à multis Põtificibus. *a.* 4.

Ordo Sancti Iacobi habuit initium tempore Ramiri primi huius nominis Regis Hiſpaniæ, qui victoriam inſignem contra Saracenos obtinuit auxilio D. Iacobi viſibiliter in equo albo, vexillo niueo, & in eo cruce rubea pugnantis, circa annũ 1160. In hac Religione ſunt in triplici differentia perſonæ: quædam enim cultui diuino deſtinantur,

tur, aliæ sunt Moniales; aliæ milites. *art.* 5.

Ordo militiæ de Auis cœpit anno 1147. tempore Alphonsi Henrici primi Regis Lusitaniæ. Eius professores vouent Regulam Sãcti Benedicti; fuitque approbatus à multis Pontificibus. *art.* 6. *Vide plura in fine tom.* 1.

ORDO SACER.

Vide Abbas.

PRiuilegia, quibus Superioribus Ordinum concedebatur, vt suis subditis literas darent dimissorias, & mitterent eos ad quẽlibet Episcopum, non sunt reuocata per *Concil. Tridentin.* quamuis ordinandi debeant, aut per ipsos Superiores (quorum examen sufficit) aut per Episcopos diligenter examinari, iuxta eiusdem *Concil. Decretum sess.* 23. *de Reform. tom.* 1. *quæst.* 18. *art.* 6. *& quæst.* 24. *art.* 7. *& tom.* 3. *quæst.* 24. *art.* 1.

Magnum quidẽ priuilegiũ circa ordinandos fuit aliquãdo cõcessum Patribus Iesuitis; sed reuocatum est per *Sixtum* V. *tom.* 1. *quæst.* 18. *art.* 6.

Iam habent proprietatem, ſed ſolùm adminiſtrationem: vnde morituri reddunt Societati quidquid apud illos eſt reſidui vltra alimenta. *ibidem.*

Ordinem militarem de Calatraua inſtituit anno 1158. Sancius huius nominis tertius Rex Legionis & Caſtellæ, cognomento Deſideratus, in quodam Cœnobio, quod priùs Templariorum fuerat, hunc poſtea confirmauit *Alexander* III. *art.* 3.

Ordo Alcantaræ, prout cōſtat ex priuilegio illi cōceſſo an. 1174. cœpit Authore quodam Domino Gomezio Hernandez tēpore Ferdinādi ſecūdi Regis Legionis; approbatúſq; fuit à multis Pōtificibus. *a.* 4.

Ordo Sancti Iacobi habuit initium tempore Ramiri primi huius nominis Regis Hiſpaniæ, qui victoriam inſignem contra Saracenos obtinuit auxilio D. Iacobi viſibiliter in equo albo, vexillo niueo, & in eo cruce rubea pugnantis, circa annū 1160. In hac Religione ſunt in triplici differentia perſonæ: quædam enim cultui diuino deſtinantur,

tur, aliæ sunt Moniales; aliæ milites. *art.* 5.

Ordo militiæ de Auis cœpit anno 1147. tempore Alphonsi Henrici primi Regis Lusitaniæ. Eius professores vouent Regulam Sãcti Benedicti; fuitque approbatus à multis Pontificibus. *art.* 6. *Vide plura in fine tom.* 1.

ORDO SACER.

Vide Abbas.

Priuilegia, quibus Superioribus Ordinum concedebatur, vt suis subditis literas darent dimissorias; & mitterent eos ad quẽlibet Episcopum, non sunt reuocata per *Concil. Tridentin.* quamuis ordinandi debeant, aut per ipsos Superiores (quorum examen sufficit) aut per Episcopos diligenter examinari, iuxta eiusdem *Concil. Decretum sess.* 23. *de Reform. tom.* 1. *quæst.* 18. *art.* 6. *& quæst.* 24. *art.* 7. *& tom.* 3. *quæst.* 24. *art.* 1.

Magnum quidẽ priuilegiũ circa ordinandos fuit aliquãdo cõcessum Patribus Iesuitis; sed reuocatum est per *Sixtum* V. *tom.* 1. *quæst.* 18. *art.* 6.

Non requiritur tanta ſcientia ad ordinandum Monachum, quanta ad ſæcularem : vnde non obſtante *Conc.Trid.* poſſent Epiſcopi bonis & literatis Regularibus Ordines conferre, modò ſciant legere, & nouerint eſſentialiter requiſita in Sacerdote, cùm præſertim à ſuis Ordinariis Regularibus idonei iudicentur, quorum teſtimonio non minùs ſtari debet, quàm aliorum Epiſcoporum, à quibus dantur dimiſſoriæ, *qu.*24.*art.*7.

Secũdùm priuilegia poſſunt adhuc hoc tempore Mendicantes extra tempora ſtatuta ordinari, modò ſit dies Dominica, aut ſemiduplex: nam *Conc.Trid.* dicta priuilegia non reuocat. *to.*3.*q.*23.*art.*5.

Quamuis plures Ordines eodem die recipere nequeant. *art.*4.

Ieſuitæ, cùm ſint verè Religioſi, non indigent ad ſuſcipiendos Ordines titulo patrimonij, aut beneficij : eſtò in ſæculum remitti poſſint. *art.*3.

Suſpenſiones latæ à *Sixto* V. contra malè promotos non ſeruantes, requiſita à *Conc. Trid.* procul dubio

ligant

ligant etiam regulares,nisi per priuilegia eximantur, vt de facto in plerisque exempti ſunt. *art.* 8.

Hæc tamen cenſura ſuſpenſionis præſumptionem requirit: vnde non comprehendit bona fide procedentes. *art.* 11.

Olim poterat quilibet Epiſcopus iuxta cōceſſionē *Sixti* IV. & *Leonis* X. in Eccleſiis, & perſonis Fratrum Minorum omnes actus Epiſcopales exercere abſque licentia Ordinarij loci ſeu territorij, ſed hoc reuocauit *Conc. Trid. to.* 3. *q.* 24. *art.* 2.

Prælati Regularium in ſuis dimiſſoriis, quas ſuis ſubditis concedunt, nequeunt diſpenſare ſuper interſtitiis, ſed humiliter dominum Epiſcopum rogare debent, vt id faciat, non expreſſa tamen cauſa diſpenſationis, quod ſanè deberet ſatis eſſe dominis Epiſcopis. *art.* 3.

Qui tamen ex nulla cauſa diſpēſare poſſunt, vt duo ſacri Ordines eodem die recipiantur. *art.* 5.

ORACVLVM.

ORaculum viuæ vocis tantum valet, quantum Bulla, ſaltem

 quoad

quoad forũ conſcientiæ; vnde *Leo* X. conceſſit de nouo, & declarauit omnes Fratres ſecurè vti poſſe viuæ vocis oraculis paſsim contentis in libris Ordinis. *to.* 3. *q.* 22. *ar.* 1. & 2. Niſi tamen Prouincialis cum Capitulo iudicauerit ab illis abſtinendum: in hoc enim caſu cenſerentur authoritate Apoſtolica reuocata, & ſuſpenſa. *art.* 3.

ORNAMENTA.

NOn licet Fratribus Minoribus procurare ornamenta precioſa, nec vtenſilia, aut ædificia ſumptuoſa, quamuis iuxta priuilegia, & declarationem *Leon.* X poſsint iam receptis vti, aut à ſpontaneè offerentibus cum aſſenſu Capituli Prouincialis, ſecundùm conceſsionem *Sixti* IV. de nouo acceptare, quãdoquidem non ſint illorum domini, ſed tantùm cuſtodes. *to.* 3. *q.* 25. *a.* 1.

Item conceditur ipſis, vt illicitè & culpabiliter procuratis vtantur in poſterũ: licèt enim procuratio ſit illicita, vſus tamẽ eſt licitus. *ar.* 2.

PAROCHVS.

QVandocumque in priuilegiis dicitur, *Saluo ſemper iure*

Paro-

Parochiali, intelligendum eſt de decimis & primitiis, quæ Clericis à populo debentur, non de aliis; vnde poteſt parochianus inuito Parocho audire Miſſã in Eccleſiis Fratrum Mendicantiũ. *tom.* 3. *quæſt.* 28. *art.* 1.

Ex ſtatuto *Leonis* X. non licet Fratribus cum cruce intrare Parochiam ad leuandum corpus apud ſe ſepeliendum, non petita licentia Parochi, ſed bene ipſo recuſante: imò nec eſt neceſſe vt petatur, ſi conſuetudo ſuper hoc antiqua, quæ ſit in viridi obſeruantia, & cum pacifica poſſeſsione, ſuffragetur, ſaluo tamen ſemper præiudicio ipſius Parochi quoad quartam funeralium, vbi debetur. *art.* 2.

Per Parochiam hîc non intelligitur Eccleſia, ad quã non eſt neceſſe inferri illud corpus, ſed locus in quo populus parochialis degit. *ibidem.*

Eccleſiæ Parochiales & Capellaniæ habentes populum, aut quæ aliàs exiſtentes ſæculares fuerunt annexæ Monaſteriis etiam exemptis, tenentur Epiſcopo ad ſubſidiũ charitatiuum; niſi ſint annexæ So-

cietati

cietati IESV, quæ ab hac ſolutione exempta eſt per *Greg.* XIII. & per conſequens omnes illi Ordines qui eius priuilegiis communicant. Eadem conceſſio facta eſt Fratribus Sancti Ioannis Hieroſolymitani à *Leone* X. & *Clem.* VII. aliiſq; ſummis Pontificibus. *tom.* 2. *q.* 67. *art.* 2.

In partibus Indiarum, poſſunt Regulares de licẽtia Capituli prouincialis inſtitui Parochi voluntate Ordinariorum non requiſita, intra & extra Monaſteriũ, in locis aſſignatis per ſubſtitutos Regis Hiſpaniæ; ibique exercere omnia prædictum officium concernentia. *tom.* 1. *quæſt.* 35. *art.* 1.

Dicti Fratres licèt vbi ex charitate acceptarint, teneãtur ex iuſtitia miniſtrare populo neceſſaria ad ſalutem; non ſunt tamen verè Parochi, nec habent iuriſdictionem ordinariam, alteri delegabilẽ; quia nunquam illud onus Curati acceptare voluerunt. *art.* 5.

Epiſcopi Indiarum, poſt priuilegium *Pij* V. quo poſſunt Fratres, vt ſuprà deputati, exercere munia Parochi, nequeunt quidquã innouare,

aut

aut prohibere; aliàs nihil faciunt, & Fratres non obſtante eorum prohibitione licitè officio Parochi fungũtur, licèt populus ſemper maneat Epiſcopis ſubiectus. *a.* 5.& 6.

PAVPERTAS.

Vide Sepultura, Votum.

PAupertas Regularis eſt votum ſolemne, quo quis profitetur ſe nihil habere, nec habere poſſe. *tom.* 1. *quæſt.* 29. *art.* 3.

Hoc voto prohibetur omnis Monachus, etiã Canonicus Regularis, habere ſibi ſeu ſuo nomine vllum dominium directum, vel vtile, aut poſſeſſionem in pecunia, ſeu re pecunia æſtimabili; qualia tamen non ſunt Beneficia, Tituli, Dignitates, Prioratus, &c. quorum ius habere poteſt nomine proprio. *art.* 4.

Monachus poſt emiſſum votum acquirens, acquirit quoad dominiũ ſoli Deo & Chriſto, cuius etiam sũt omnia Deo, & Eccleſiis data; ius autẽ administratoriũ ſupremũ ſeu generale acquirit Papæ, & vniuerſali Eccleſiæ; ſed ius adminiſtratorium ſubalternum ſeu ſpeciale acquirit

ſuo

ſuo Monaſterio eiuſmodi iuris capaci, aliàs ſoli Papæ; vnde ius, quod habent Monaſteria ad bona temporalia, eſt tantùm adminiſtratorium ſibi ab Eccleſia conceſſum. *art.* 5.

Milites Regulares valentes ex priuilegio nubere, poſſunt poſſidere, non tantùm acquiſita ante profeſſionem, ſed etiam poſt; vnde & dare etiam prouenientia ex ſuis commendis, & teſtari poſſunt, ex ſcita & antiqua conſuetudine præſcripta. *art.* 7.

Permiſſum eſt Superiori ex certa cauſa dare Monacho ius adminiſtrandi certum peculium, pro indumentis, vel quotannis certam pecuniæ quantitatem: cùm hoc non ſit dare proprietatem, vnde poſtea poteſt illa ab eodem auferre, quandocumque voluerit, quamuis iurarit ſe non reuocaturum, peccat tamen ſi ſine cauſa faciat. *art.* 8. & 9.

Oeconomus inſtitutus alicuius peculij, impendens illud contra mentem Superioris, peccat. Idem eſt dicendum de rebus conceſſis à Prælato ad ſuos vſus, vnde etiam

de

de ſuperfluis, quæ ſibi ſua parcitate ſubſtraxit ad vitam, non poteſt diſponere, niſi in moderatas eleemoſynas, aut alias neceſſitates. *articulo* 10.

Occultare aliquid Prælato cum animo non illi conſignandi, aut recipere aliquid ſibi ſine licentia, eſt mortale, vbi materia eſt notabilis, niſi ſit magna neceſſitas aut exploratum ſit conſentire ſaltem interpretatiuè Prælatum in eas res, ita vt ſi ab ipſo peteretur licentia, eam expreſsè daret, quanuis modus clādeſtinè faciendi illi diſpliceat. *ibid.*

Recipere autē res parui momēti aut mediocris, vel eas tradere alicui Fratri, aut commutare cum alio extraneo vel domeſtico, abſque animo occultandi tempore quo peterentur, & cum aliqua opinione conſenſus Superioris, non eſt peccatum, niſi aliud præceptum obedientiæ declarauerit. *art.* 10.

Sicut nec ea accipere, quæ ad priuatorum Religioſorum vſum ſunt neceſſaria, ſi ea Prælatus deneget; quia hoc non eſt actum dominij, aut proprietatis admittere; cùm

non ex iustitia,sed ex charitate,Religionisque institutis debita res sit, sed vsum rerum necessariarum habere,quod voto non repugnat. *ib.*

Quæ sit quantitas parua aut notabilis, *vide ibidem.*

Nō excusatur à mortali Prelatus cōcedēs subdito, vt quęcúq; bona, quæ nec sunt necessaria, nec statui conueniētia,in quoluis vsus expendat:neque subditus sic vtēs.*art.*11.

Moniales de Superioris licentia licitè vtūntur certis redditibus vitalitiis, ad suas particulares necessitates,& pias causas;quod non est contra,sed potiùs iuxta *Conc. Trid. sess.*25.*de Reg. c.*2. quia administratio,& possessio est penes quandam Religiosam, quæ depositaria, vel bolsera vocatur à Superiore designata,cui manifestantur necessitates,& prædicta bona sunt Monasterij quoad proprietatem, & vsumfructum.*art.*12.

Stipendium recipere pro Missis contra constitutionem Ordinis etiam non obligātem ad peccatum, est cōtra votū paupertatis, & mortale;& etiamsi Superior dispenset

cum

cũ aliquo vt habeat pecuniã iustis de causis, non censetur dispensare in hoc modo acquirendi, vndè sic acquirens peccat. Sicut & ille qui pro aliquo sacra faceret, vt certæ personæ pauperi, vel consanguineo centũ v.g. argenteos daret. *art.* 13.

Concil. Trid. sess. 25. de Regul. cap. 3. concedit omnibus Monasteriis & domibus tam virorum quàm mulierum mendicantium, non obstante eorum Regula, aut constitutione, bona etiam immobilia possidere. Quæ concessio non se extendit ad Fratres Minores Capuccinos, neque ad eos qui sunt de Obseruantia. *art.* 14.

Paupertatem Fratrum Minorum, omne prorsus bonorum dominium tam in communi quàm in particulari abdicantem, & solo simplici vsu facti rerum necessariarum ad vitam, & exercitia Ordinis contentam, esse laudabilem & meritoriã, multi Pontifices declararunt. Et *Ioannes* XXII. reuocauit ante mortem suam quidquid dixerat, vel fecerat contrarium Ecclesiæ, vel determinationi Romanorum Pontifi-

cum circa hoc. *quæst*.30.*art*.1.

Fratres Minores Conuentuales seruantes Regulam secundùm priuilegia sibi à pluribus Pontificibus indulta, sunt omnino tuti in conscientia, cùm illam Regulam sub illa limitatione expressè vouerint, sitque eiusmodi dispensatio seu laxatio licita, & non subreptitia, vt nonnulli ausi sunt affirmare. *art*.4.

PESTIS.

NOn est licitum Prælatis Regularibus tempore pestis inseruire sæcúlaribus, ne hoc cedat in præiudicium ouium suarum, quibus etiam tunc Sacramenta ministrare tenentur; & sicut alij Pastores sibi antidota sumere si suppetant, aliáque facere quæ conducunt ad leuandos Fratres infirmos, vt & suam vitam tueri, & munus suum valeant implere. *tom*.3.*q*.31.*art*.2.

Certum est, non solùm licitum esse, sed & honestum, vitam propriam pro proximi vita tuenda exponere, cùm sit opus summæ charitatis; tamen qui neque ex officio, neque ex professione ad illud tenentur, quales sunt qui ex instituto

Regulæ vacant ſoli vitę contemplatiuæ, nunquã obligãtur hoc facere, etiamſi id eis expreſsè præcipiatur, cùm hoc præceptum non ſpectet ad obſeruantiam Regulæ, neque ad generale communitatis bonum. Tenentur tamen, deficiente Prælato, miniſtrare ſuis Fratribus, & qui ad hoc fuerint deputati, aut ex obedientia miſſi. *art.* 3.

Fratres Mendicantes, quibus ex inſtituto Regulæ incumbit ſalutem animarum procurare, &, vt declarauit *Clem.* V. eſſe coadiutores Paſtorum, tempore peſtis non poſſunt fugere, ſed deficiẽtibus Paſtoribus, aut non ſufficientibus ob multitudinem populi, tenẽtur coadiuuare, & miniſtrare populo, præſertim ſi ab Epiſcopo ad hoc vocentur, aut eorum neceſſitas euidenter appareat. *art.* 4.

PRAECEDENTIA.

Vide Proceſſio.

PRAEDICARE.

Regulares cuiuſcumque Ordinis, de licentia ſuorum Prælatorum, & petita benedictione ab

Episcopo, licèt non obtẽta, possunt prędicare in suis Ecclesiis, ac in plateis, & communibus locis; nisi ipsemet Episcopus velit ibidem vel in Ecclesiis prædicare, aut coram se prædicari facere. *tom.* 3. *q.* 32. *art.* 1.

Ad concionandum verò in Parochiis, & aliis Ecclesiis requiritur expressa sui Superioris & Episcopi licentia. Tenent tamen viri docti, Curatum posse dare licẽtiam Regulari notoriè docto, cõcionandi bis, térve in sua Parochia, sine Episcopi approbatione. Et Patres Iesuitæ, necnon communicantes eorũ priuilegiis, approbati ab vno Episcopo, habent dum itinerantur, facultatem vbique prædicandi, non contradicente Parocho proprio, nisi adsit ibi Episcopus loci, à quo tunc licentia petenda. *art.* 1. & 5.

Sub pœna maledictionis æternæ prohibitum est detrahere specialiter de Prælatis, & Superioribus Ecclesiasticis aut Regularibus. *a.* 2.

Prædicationem Euangelicam, etiam in terris infidelium, habere in occulto non decet. *art.* 3.

Neque etiam ad augmentũ fideĩ armis associari. *art.* 4.

Regulares cùm non habeant à Papa iurisdictionem ad conciones populo faciendas, sicut habent ad confessiones audiendas, sed tantùm approbationem mendicatam ab Ordinario; toties tenentur eam petere, quoties ab eo, aut successoribus sibi fuerit ablata per suspensionem, aut prohibitionem. *art.* 6.

Bonifacius IX. sub excommunicatione ipso facto incurrenda prohibuit, ne Prælati Ecclesiastici, aut alij quicumque populum aut Parochianos retrahere præsumant à cócionibus Fratrum audiendis, quando & quoties audire voluerint. *art.* 7.

Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati, procedunt contra Regulares etiam exéptos generali vel speciali priuilegio, errores aut scandala prædicantes. Ex *Conc. Trid. sess.* 5. *cap.* 2. *art.* 8.

Expulsus ab Ordine, vel degens extra claustra est ipso facto suspensus à munere prædicationis, non obstante quocumque priuilegio. *art.*

art. 9. Vide *Claustrum*.

Leo X. concessit quòd Prædicatores verbi Dei, & Cõfessarij Ordinis Minorum, quando actú prædicant, possint mutare diuinum officium, v. g. feriale in Festum, & è contrà; non tamen in fraudem officij, sed vt liberiùs consolationi fidelium vacent. *art.* 12.

Ex concessione eiusdem licitum est Regularibus actu prædicantibus anticipare, & retardare horas comestionis diebus ieiuniorum, & serotinæ collationis iuxta suã consolationem sine scrupulo. Quod intelligendum est etiam absente necessitate; aliàs priuilegium nullum esset. *art.* 13.

PRAELATVS.

Vide *Absoluere*, *Alienatio*, *Altaria*, *Benedicere*, *Benefactores*, *Abbatissa*, *Custos*, *Descendentia*, *Dispensare*, *Electio*, *Illegitimus*, *Professio*, *Suspensio*, *Vicarius*, *Visitare*.

Reges Hispaniarum sunt Prælati omnium Ordinum militarium Hispaniensium. *tom.* 3. *q.* 34. *art.* 11.

Multa

Multa pulchra omnibus communia habet Author de conditionibus requisitis in Prælato; *in sequentibus*, & *tom.*2.*q*.4 & 5.*vsque ad* 44. *inclusiuè.* Vbi de correctione Fratrum, visitatione, inquisitione, & similibus agitur.

PRAESCRIPTIO.

Præscriptio quadraginta annorū cum titulo & bona fide valet contra Ecclesiam; sed contra curiā Romanam requiritur decursus centum annorum. Quod ex priuilegio *Eugenij* IV. & *Pij* V. extenditur ad Monasteria. *tom.*1.*q*.36.*art*. 3.& 10. 3.*quæst*.35.*art*.2.

Monasteria præscriptione transacta possunt etiam vsque ad quatuor annos repetere restitutionem in integrum. *tom.*3.*q*.35.*art*.3.

PRIVILEGIVM.

Vide *Absoluere*, *Confirmatio priuilegiorum*, *Confessarij*, *Communicatio priuilegiorū*, *Episcopus*, *Eremita*, *Exemptio*, *Excommunicare*, *Oblatus*, *Oraculum*, *Tertiarij*, *Procurator*.

PLura habet Author de priuilegiis, *tom.* 1. *qu.* 7. 8. & 9.

Priuilegium communiter mare magnum dictum, est compilatio multorũ priuilegiorum ibi mixtim, confuséque contentorum, vnicuique Ordini à diuersis Pontificibus concessorum. Mare magnum Fratrum Minorum incipit: *Regimini vniuersalis Ecclesiæ*; Fratrum Prædicatorum: *In nomine Domini*: Augustiniensium: *Dum fructus vberes*; Carmelitarum: *Dum attenta*; Minimorum: *Dum ad sacrum. tom.* 1. *q.* 7. *art.* 4.

Priuilegia Regularium non perduntur nisi per non vsum 60. annorum, quemadmodum nec eorum bona præscribũtur ante 60. annos. *art.* 3.

Imò non amittitur priuilegium per non vsum 60. annorum, nisi vtentes habeant scientiam illius, & voluntatem non vtendi. *art.* 4.

Perdito priuilegio per non vsum Religioni cui primò fuit cõcessum, non ideo perditur Religioni dicto priuilegio communicanti adinstar, si interim illo vsa fuerit. *art.* 5.

Gene

Generales Ordinum, Capitulum generale,& omnes Prælati habentes authoritatem Apoſtolicam poſſunt tollere Guardianis,& aliis Fratribus vſum priuilegiorum. Imò Capitulũ generale, vtpote totum Ordinem repræſentans, id poteſt abſque authoritate Apoſtolica: nam liberum eſt cuique ſuo priuilegio renunciare. *Quæſt.9.art.2.Vide Oraculũ viuæ vocis, & Exemptio.*

De reuocatione & perditione priuilegiorum multa habet *art.*3.4. 5.6.7.8.9.10.& 11.

Priuilegium Papæ impetratum à ſingulari Fratre contra ſtatuta ſui Ordinis nullum eſt, ex *declar. Leon.* X. *& multorum Pont.q.*10.*art.*5.

Quomodo & quãdo priuilegia amittũtur, *vide to.*3.*q.*51.*ar.*5.6.& 7.

Priuilegia conceſſa Abbati, nõ extenduntur ad Cõmendatarium etiã perpetuũ, licèt ſit in aliquibus verus Prælatus. Nec etiam priuilegia cõceſſa cõmunitati, ad ſingulares perſonas eiuſdem; niſi talia ſint, vt non niſi per ſingulares perſonas exerceri poſſint, vt ſunt concernentia prædicationes, confeſſiones,&c. *art.*10.

Priuilegia indulta singularibus Monachis extenduntur etiam ad Generales, Prouinciales, & Abbates, qui in fauorabilibus sunt verè Monachi & Religiosi, licèt non in odiosis. *art.* 11.

Priuilegiis collatis iam professis, non gaudent Nouitij, nisi expresse id sonent, vt sunt indulgentiæ & absolutiones. *art.* 12.

PROCESSIO.

Regulares, qui in strictiori clausura non viuunt, vocati ad Processiones publicas, ire tenentur, & ad id ab Episcopo cõpelli possunt. *tom.* 3. *quæst.* 36. *art.* 1.

Non tamen tenentur, nisi publicæ sint, & pro re graui, & nisi priùs vocentur. *ibidem.*

Neque si eorum Cõuentus vltra vnum milliare distẽt à ciuitate, tenentur ire, quamuis ab Episcopo vocentur, ex priuilegio *Leon* X. *a.* 2.

Imò Iesuitæ ex priuilegio *Greg.* XIII. ratione studiorũ exempti sunt ab obedientia circa Processiones Episcopis præstanda. Et hoc idem priuilegium habent Collegia Fratrum Mendicantium, tam ratione

com

communicationis, quàm ratione concessionis *Pij* V. ipsis facta; non autem alij Conuentus. *ibidem.*

Regulares si aliquando accedunt ad Processiones non vocati, aut ad non publicas, v. g. ad funeralia Principum, gratis id facere censendi sunt, nec ideo renunciant priuilegio. *art.* 3.

In Processione omnes Regulares præcedunt Clerici; inter Clericos alios omnes anteeũt Canonici Ecclesiæ Cathedralis; deinde sequuntur Canonici aliarum Ecclesiarum; Rectores Ecclesiarum simplicium, Curati, & postremò alij. Inter Religiosos, omnes præcedunt Canonici Regulares, deinde Benedictini, tertiò alij Monachi secundùm antiquitatem suæ fundationis; postremò Mendicantes, inter quos præeunt Prædicatores, sequuntur Minoritæ, ac deinde Eremitæ sancti Augustini, & tandẽ Carmelitæ. Inter Regulares eiusdem Ordinis pręcedũt dignitate maiores, deinde religione seniores. Abbates tamen omnes etiã Canonicos præcedunt; Episcopus autem in suo territorio dignio

digniorem semper locum obtinet. *Quæst.37.art.1.*

Cõtrouersias ortas etiã inter Regulares in Processionibus, & publicis Conuentibus de præcedẽtia, potest & debet Episcopus compescere, omni appellatione postposita, & nõ obstantibus quibuscũque. Ex *Conc. Trid.sess.25.de Reg.c.15.art.3.*

Fratres Minores de Obseruantia ex declaratione *Leon.* X. debent in Processionibus præcedere omnes alios eiusdem Ordinis, etiam Conuentuales, & crucem suam in loco digniori deferre. *art.* 4.

*Greg.*XIII.statuit, vt secũdùm antiquitatem fundationis Conuentus in illa ciuitate, & non secũdùm antiquitatẽ fundationis Ordinis, Mendicantes, & alij Religiosi in Processionibus incederent; quod tamen in Hispania, & multis aliis locis non est receptum. *art.*4.

PROCVRATOR.

Vide Interdictum, Professio.

INstitutio Procuratoris curiæ Romanæ in Ordine Minorum, pertinet de iure ad solum Generalẽ, cùm ille

ille ſit verus eius Vicarius ad certas cauſas deputatus: licèt iuxta ſtatuta ſit à Diffinitorio eligendus; ſed hoc eſt de bene eſſe: nam etſi reclamantibus omnibus electoribus ſolus Generalis eligeret, ſic electus verus eſſet & legitimus Procurator. *tom.* 1.*q.* 53.*art.* 1.

Huius Procuratoris authoritas tanta eſt, quanta ei à Generali cõfertur, & nõ maior; de conſuetudine tamen habere ſolet authoritatem expreſſam in ſuis literis peragendi negotia Ordinis in curia Romana; recipiendi hoſpites ſuæ familiæ; & apoſtatas in proprias cuiuſque prouincias remittendi. Cæterùm authoritate Apoſtolica gaudet voce actiua & paſſiua in Diffinitorio Capituli generalis; nec poteſt continuari vltra triennium; ad eúmque pertinet orare in Capella domini Papæ, & eidem intereſſe, vt repræſentet perſonam Miniſtri generalis. *art.* 2.

Prior Conuentualis cùm non dependeat ab Abbate, ſed à iure, poteſt cum ſuo Conuentu abſque Abbatis conſenſu, conſtituere Procura

curatorem pro bonis communitatis,& se suáque in illius obligatione obligare. Et idem esto iudicium de Superiore in Conuentibus, qui per Priores reguntur. Imò & quilibet Monachus, in iis quæ pertinẽt ad se solum, potest agere per se, & constituere Procuratorem. *tom.* 3. *q.* 38. *art.* 1.

Procurator sic institutus ab aliquo Conuentu nequit à Prouinciali amoueri aut impediri; quia talis amotio seu reuocatio esset contra ius commune, & tyrannica. *ibidem.*

Ex priuilegio *Martini.* V. & *Innocent.* IV. possunt Prouinciales & Custodes Fratrum Minorum, aliquem Catholicum in Procuratorem seu Syndicum Conuentus nominare, qui statim ipsa denominatione institutus erit, & quando opportunum fuerit mutare, & alium nominare. Cui quidem danda est litera signata, vel saltem testes adhibendi ad faciẽdam fidem in foro exteriori; nisi diuturnitas temporis vices literarum & testium suppleat. *quæst.* 39. *art.* 1.

Potestas hæc Prouincialis instituendi

tuendi Procuratorem eſt ordinaria, & ipſis etiam Guardianis delegabilis. *ibidem.*

Et huius quidem Syndici vſus antiquus eſt & contemporaneus S. Franciſco, nullo modo puritati Regulæ aduerſus; neque hoc negare voluit *Ioan.* XXII. aliquando eius vſum prohibens; at tantùm eius inſtitutionem non competere Fratribus, vtpote omnis iuris incapacibus, ſed authoritate Sedis Apoſtolicæ, cuius ſunt bona data Ordini, faciendam hoc facto decreuit. *art.* 2.

Dictus Syndicus non tanquam tertia perſona interpoſita à Fratribus, ſed tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ, authoritatē habet recipiendi in iuriſdictionem Eccleſiæ Romanæ omnia data, delegata, & teſtamento relicta Fratribus mobilia aut immobilia; necnon requiſitus à Miniſtris vel Fratribus de eorumdem conſenſu, omnia quibus Fratres licitè vtuntur commutandi, alienandi, tractandi, expendendi, & in vſum Fratrum conuertēdi etiam mobilia, non ſeruata iuris ſolemnitate; item iudicialiter agendi in

omni

omnibus causis pro rebus & locis ad Ecclesiam Romanam spectantibus, & ipsorum Fratrum vsui concessis; atque etiam pro immunitatibus, libertatibus, iniuriis, iuribus, & priuilegiis Fratrum & Conuentuum. At licèt ipse possit alios pro debitis Fratrum conuenire, nequit tamen conueniri, nisi se obligauerit, neque à Fratribus regi ad postulādum in iudicio, aut ab eis importunè solicitari, sed tantùm humiliter moneri, vt eorum necessitatibus subueniat. Et eodē modo gerere se debent Fratres erga Magistratus, & alios Iudices. *art.* 3.

Constitutio Martiniana statuit, quòd dictus Syndicus recipere valeat pecunias & alia oblata pro necessitatibus præsentibus, aut imminentibus Conuentuum, & Fratrum; quod dupliciter fieri potest. Primò, recipiendo, conseruando, & consumendo illa nomine dantium; & tunc nominatur à Fratribus tamquam fidelis amicus ad benefactoris Regulam nostram ignorantis commoditatem. Et hoc est conforme declarationibus *Nicolai* III. &

III. & *Clementis* V. & omnino ſecundùm Regulam. Secundò, recipiendo illa in iuriſdictionem Eccleſiæ Romanæ, quemadmodum & alia, tanquam eius Procurator, quod poſt *Martini* conſtitutionem voluit & declarauit omnibus Fratribus licitè fieri poſſe *Paulus* IV. anno 1560.

Hoc intereſt inter Procuratorē, & Syndicum; quòd Procurator ſit ille propriè, qui aliena negotia mãdato ſibi à proprio domino facto, gerenda gratuitò ſuſcipit; Actor autem ſeu Syndicus, qui inſtituitur ab vniuerſitate, vel à non vero domino; vnde Syndicus Fratrum Minorum proprius debet nominari Procurator: ipſe enim non inſtituitur à Conuentu vel Fratribus, ſed à Papa qui eſt verus dominus. Qua parte tamen eſt defenſor Fratrum, & eorum immunitates & priuilegia facit via iuridica, vt actor, obſeruari, Syndicus optimo iure nuncupatur. *qu.41.art.1.*

Regularis non poteſt eſſe Procurator, niſi in cauſa ſui Monaſterij iubente Prælato, quod habetur

ex constitutione *Clem.* V. Imò ne quidem sic officium hoc Fratri Minori competere potest. *art.*2.

Affirmarunt aliqui vsum Syndici à familia Cismõtana nunquam receptum fuisse:sed tamen consuetudo omnium prouinciarum,& statuta Barchinonensia expressè contrarium dicunt; vnde omnibus etiam Recollectis & Discalciatis eo vti licet. Et certè hodie quasi necessarium videtur:nam vltra quòd Syndicus requiritur ad vendendum, commutandum,alienandum, omnino etiam desideratur ad pecuniam, & eleemosynam Fratribus oblatam, recipiendam. *quæst.* 39. *art.*4.

Dictis eleemosynis per Syndicũ siue dantium,siue Papæ nomine receptis debent Fratres vti vt pauperes secundùm Regulæ modificationes, & intentionẽ summi Pontificis, scilicet moderatè. Licet etiã Prælatis tales eleemosynas pecuniarias respuere,& prohibere ne recipiantur, propter abusus frequenter prouenientes. *ibidem.*

Syndicum Fratrum Minorũ Reges Hispaniæ exemerũt à certo tributo,

buto, quod ſua lingua vocant *Pecho*,& eſt in vſu.*q*.40.*art*.1.

Imò ipſe cum vxore & liberis potitur omnibus gratiis Fratrum, quoad indulgentias, & abſolutiones peccatorum. Inſuper ipſe gaudet priuilegio fori per *Clem*.VII.ita vt non poſſit conueniri pro cauſis ciuilibus, aut mixtis à quoquam Iudice ſæculari, aut eccleſiaſtico, quàm coram Conſeruatore Conuentus, cuius eſt Syndicus, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ ab eo qui contra attentaret. Quod profectò iuſtum eſt, cùm ſit perſona annexa Religioni, & Vicarius Papæ. *art*. 4.

PROFESSIO.

Vide Abbatiſſa, Nouitius.

DVplex eſt Profeſſio, expreſſa, & tacita. Expreſſa eſt, quæ fit verbo tenus in manu Prælati potẽtis incorporare. Tacita fit, quando Nouitius finito anno probationis in habitu Nouitiatus ſciens & volens, aſſumit habitum profeſſorum, Fratribus ſeu incorporare potentibus ſcientibus non eſſe profeſſum,

& consentientibus, vt sicut deside-rat, tacitè profiteatur. *tom.* 3. *q.* 17. *art.* 1.

Professio expressa inualida ex inutili consensu vtriusque partis, conuentus, scilicet, & profitentis; v.g. si nulla pars consensit, vel facta est ante annum probationis expletum; non potest postea tacitè ratificari, nisi vtriusque partis consensus saltem tacitus accedat, *art.* 3.

Si autem nulla fuerit defectu profitentis, v.g. si facta fuerit ante ætatem: sufficit postea adueniente ætate ipsius solius tacita ratihabitio; si verò nullitas proueniat ex inutili consensu Conuentus, quando v. g. maior pars non consensit, sufficit ipsius partis consensus. *ibid.*

Dubium non est, quin post *Concilium Tridentinũ* professio ante annum probationis expletum sit nulla. *art.* 5.

Professio cum conditione incópatibili emissa, vt v. g. quòd poterit profitens aliquid acquirere, & tamquam sibi proprium retinere, licèt à Prælato recipiatur, irrita est & nulla; secus est, si conditio sit

com

compossibilis, vt quòd poterit possidere more Monachorũ: tunc enim talis conditio habetur pro nõ posita. *art.* 6.

Receptio ad Professionem iure pertinet ad Prælatũ, & Conuentum in quo fuit educatus: quòd si alterutrius consensus desit, licèt non sit ipso iure nulla, est tamen talis declaranda, si constiterit, maioré partem cõmunitatis iustè non consensisse, nec ei obligabitur Conuentus, quamuis (vt ait Nauarr.) ipse Superior esset Generalis. *art.* 7.

Monachus iam professus transiens ad alium Ordinem, tenetur denuo vouere: aliàs enim non transiret in alterius iurisdictionem, nec à prioris Monasterij iurisdictione liberaretur. *art.* 8.

Professio laborantis morbo Gallico, aut alio simili contagioso, vel scandaloso, valida est, si solum ius cómune attendatur; nisi statuto aliquo Papali in aliqua Religione irritetur, sicut fit in Ordine Minorum, ex priuilegio *Leon.* X. qui concessit quòd scãdalosis delictis notati possint expelli à Prouincialibus, quorũ

consciẽtias super hoc onerat. *art.* 9.

Etsi Nouitius finito anno probationis iuxta *Conc. Trid.* debeat statim admitti aut reiici, non tamen necesse est statim profiteri; sed prout ante ipsum *Concilium* ius permittebat, ita etiã iusta interueniẽte causa vsque ad sex mẽses professionem recepti differre licet. *art.* 10.

Professio Regularis exẽpti necessariò in manibus Prælati potentis incorporare Ordini emittenda est; vnde facta in manibus Episcopi, nulla erit. *art.* 11.

Quamuis sola Superioris ratihabitione reualidetur. Et idem dicendum de facta in manibus simplicis Religiosi, nullum ad id mandatum habentis; ante quam Superioris ratihabitionem, tale votum simplex dumtaxat est, nec matrimonium dirimens. *art.* 12.

Hæc etiam Superioris ratihabitio necessaria est, antequam incipiat currere & computari annus probationis recepti per Fratrem, cui neque ex officio, neque ex Superioris commissione talis receptio competit. *ibidem.*

Profes

Profeſsio facta per Procuratorem ad hoc ſpecialiter deputatum, valet, quemadmodum & matrimonium, niſi eum Nouitius reuocarit, ante emiſſam profeſsionem; quia ſic non valeret, quamuis reuocationis notitiam ipſe Procurator non haberet. *art.* 13.

Excommunicatus validè profitetur, peccant tamē Fratres ſcienter eum recipientes, niſi id propter reſcriptum Papæ fecerint; ſed tunc Profeſsio eſt nulla, quia tale reſcriptum eſt inualidum, niſi (vt communiter fieri ſolet) in eo abſoluatur, quoad hunc effectum. *art.* 14.

Profeſsio facta ex metu ſufficiente ad irritandum, nunquam per tacitum conſenſum Nouitij ratificatur, etiamſi per multos annos habitum geſtet, & ſe Fratrem cum aliis nominet: præſumitur enim manere in ſua noleitate, ſaltem ſi pluries eam teſtatus fuerit, niſi expreſsè contrarium velit. *art.* 15.

Concilium Tridentinum dat quinquennium nulliter profeſſo ad reclamandum, ſi tamen tempore illo com

commodè reclamare poteſt: nam aliàs non eſt excludendus, ſi cauſam attulerit. Deficiente itaque reclamatione, etiamſi non ratificet profeſſionem, habetur pro profeſſo in foro fori, non tamen in foro conſcientiæ, quamuis ſacros Ordines recipiat. *art.* 16.

Puellæ educatæ in Monaſterio, ſi ſuaſu Abbatiſſæ fiat monialis, etſi ſe profeſſam cõfeſſa ſit in Monaſterio coram Prælato aut Ordinario, poſtea tamen in ſecuro loco reclamanti, & coram Commiſſario ad id deputato ſe non intẽdiſſe vouere iuranti, credendum eſt: præſumitur enim, primam confeſſionem factam fuiſſe ob timorem reuerentialem, & in loco non tuto. *art.* 18.

Excommunicationem *Conc. Trid.* ipſo facto incurrunt cuiuſcumque qualitatis ſint, qui virginẽ, viduam, aut fœminam ad profitendum, vel intrandum Religionem coëgerint, præterquam in caſibus in iure expreſſis. Quique conſilium, fauorem, aut auxilium dederint; vel ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut

pro

professionem emittere, quoquo modo eidem actui præsentiam, consensum, vel authoritatem interposuerint. *art.* 19.

Quamuis Regula Minimorum decem & octo annos ad professionem requirat, tamen post *Concil. Trid.* valida est facta ante illud tempus, completo Nouitiatus anno. *art.* 20.

Criminosi post processum contra ipsos incœptum assumentes habitum, & vouentes nihil faciunt: præsumitur enim fraus ex parte illorum. *tom.* 2. *q.* 2. *art.* 3.

Filius relinquens parentes in aliquali tantùm sui indigentia, non peccat profitendo in Religione; si verò sint in maxima, & multò magis in extrema necessitate, peccat mortaliter contra quartum præceptum; talis tamen professio tenet, cùm nullũ sit ius illam annullans: cõstitutio enim *Pij* V. irritans professionem grauati ære alieno supra facultates, agit de ciuili, non de naturali obligatione. *tom.* 3. *q.* 13. *art.* 5.

Votum tamen filij emissum du-

rante necessitate magna parentum, qualis est v. g. si ideo seruire, aut mendicare cogantur, licèt sit validum, non obligat ea perseuerante; sed tenetur filius eis subuenire: votum enim non potest iuri tertij præiudicare, præsertim vbi ius est naturale, aut saltem gentium, quale est filij obligatio erga parentes. *ibidem*.

Si tempore professionis filij, necessitas parentum non erat magna, ita vt filium obligaret ad subuentionem parentum; secundùm probabiliorem sententiam, facta professione, nullo ampliùs iure tenetur, nec potest contra obedientiam Superioris eis subuenire, quamdiu non sunt in extrema necessitate, præsertim cùm obligatio reddendi vota sit primæ tabulæ Decalogi, obligatio autem filij ad parentes sit secundæ. *tom*. 2. *quæst*. 58. *art*. 3.

Professio simoniacè facta est quidem iure iniusta, reuera tamen valida, per quam professus licèt excómunicatus transit de foro sæculari ad regulare; tamen, nisi cum eo dispésetur, non acquirit ius ad portionem

tionem victualem in communi, vt alij Monachi, & Regulares Canonici professi, cùm illa portio Regularis sit quoddam beneficium Regulare, *tom.* 3. *quæst.* 63. *art.* 3.

PROTECTOR.

G*Reg.* IX. qui antea primus omniũ Fratrũ Minorum Protector fuit, statuit, vt in tribus tantùm casibus Ordo subiiceretur Protectori. Primus, quando ab vnitate fidei deficeret. Secundus, quando ab obedientia Romani Pontificis recederet. Tertius, quando ab obseruantia Regulæ. Idem grauiter puniendos statim, & ab omnibus actibus legitimis suspendit ipso facto, qui ad dictum Protectorem recurrunt pro licentiis, & aliis consimilibus impetrandis, & hoc à multis confirmatum fuit. *tom.* 3. *q.* 42. *art.* 1.

Protector Ordinis Fratrum Minorum est in omnibus proprius Superior Clarissarum, Vrbanistarum ex Regula; Prouinciales Fratrum Minorum ex concessione *Iulij* II. *art.* 2.

PRO-

PROVINCIA.

PRouincia non poteſt de nouo erigi, aut aboleri ſine expreſſa Papæ licentia. *tom.* 1. *q.* 23. *art.* 8. & *tom.* 3. *q.* 43. *art.* 1.

QVADRAGESIMA.

IVs antiquũ mandat Quadrageſimam inchoari ab omnibus Clericis à Dominica Quinquageſimæ, cuius obligationem iam vſus contrarius aboleuit; non tamen in noſtra & multis aliis Religionibus, in quibus duobus illis diebus ex vſu antiquo ſaltem in communitate ieiunatur. *tom.* 3. *quæſt.* 45. *art.* 1. & 2.

QVARTA.

Vide Canonica portio.

REFORMATIO.

COncil. *Trident. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 1. *mandans Regulares reformare ad primum præſcriptum Regulæ*, non intendit obligare ad primum modum viuendi Regularem, cùm multa vtiliter pro temporum & occaſionum varietate ſint ſtatutis, aut priuilegiis immutata,

tata, ſed tantùm ad eſſentialem obſeruantiam Regulæ, *tom.* 2. *quæſt.* 74. *art.* 3. *Vide* 1. *tom. quæſt.* 26.

Singulares Fratres non mandantes executioni dictum Decretum (niſi impediãt Prælatos) excuſantur à peccato, donec dicta reformatio fiat, cùm illud ſolum tangat Prælatos. *tom.* 2. *quæſt.* 74. *art.* 3. Qua autem methodo Superiores procedere debeant, *vide art.* 4.

In virtute ſanctæ Obedientiæ prohibuit *Leo* X. ne vlla reformatio noua in Ordine Minorum inſtituatur abſque conſenſu Miniſtri generalis, aut prouincialis, niſi authoritate Apoſtolica. *art.* 2.

Quàm ſalubre ſit, Capitulũ frequenter conuocare ad reformandum Ordinem, & pulcherrimam ad Prælatos concionem, *vide tom.* 3. *quæſt.* 47. *art.* 2. & 3.

Modum, quem tenuerunt Patres in inſtituenda, & promouenda Diſcalciatorum in Hiſpania reformatione, & intellectum cuiuſdam indulti illis facti à *Clemente* VIII. *vide art.* 4.

Chriſtum Dominum Religionem inſti-

instituisse cum tribus votis substã-tialibus, paupertatis scilicet, obedientiæ, & castitatis, & inspirasse hominibus Religionum institutoribus varios gradus Monasticæ vitæ, qui distinguuntur quasi specie, probant sancti Patres. Actio generica Religionis est perfectio vitæ Christianæ in charitatis actibus, seu operibus circa Deũ, & proximum cum tribus prædictis votis; specifica verò differentia ex diuersitate exercitiorum charitatis tamquam ex obiecto, & fine proximo sumenda est. *to.* 3. *quæst.* 48. *art.* 1.

Actiones specificæ directæ in vitam contẽplatiuam (vt in Carthusianis) præferuntur tendentibus in actiuam, sed vtrisque præcellunt quæ in mixtam diriguntur: nam conformiores sunt vitæ Christi, nec non Apostolorum professioni. Inter Religiones verò eundem finem habentes, quales sunt Mendicantiũ, illa cæteris præfertur, cuius media dicto fini assequendo magis congruunt. *ibid.*

Quatuor dũtaxat sunt Regulæ ab Ecclesia approbatæ, sub quarũ aliqua

qua militāt omnes Religioſi Eccleſię Catholicę, Baſilij, Benedicti, Auguſtini, & Frāciſci: nā Carthuſiani, & Ieſuitæ conſtitutiones tantùm, & ſtatuta pro Regula habent. *art*. 2.

Ad ſolum ſummum Pontificem ſpectat Regulæ Monaſticæ (quæ eſt quaſi lex & norma perfectionis) approbatio. Imò ſub anathemate *Innoc*. III. cauit, ne quis ſine expreſſa Pontificis approbatione Religionem inſtitueret. *art*. 3.

Poteſt tamen Epiſcopus approbare honeſtum quendam viuendi modum cum votis ſimplicibus, qui tamen ideo non cēſebitur Religio. *art* 4.

Canonici Regulares Eccleſiarum Cathedraliū ſunt eiuſdē Ordinis & Religionis cum Canonicis Regularibus Monaſteriorum, cùm ſit in vtriſq; idem habitus & profeſſionis ratio: deferunt enim tam hi quàm illi lineum habitū, & Regulam Monachalem eandem promittunt, & licèt in pœnalibns nomine Monachorum quandoque non comprehendantur, non ideo tamē non ſunt verè Religioſi, quanquam etiam

eorum

eorum Regula ſimpliciter Clerico-rum dicatur. *quæſt.* 49.*art.*3. & *to-mo* 1. *quæſt.* 1. *art.* 3.

RELIGIO,

quoad obligationem.

REgularis vouens Regulam ſecundùm intentionem Authoris eiuſdem non obligatur ad omnia contenta in ea, niſi expreſsè, verbo, vel mente aliud exprimeret, vel intenderet, quod nihilominus periculoſum eſſet, & quaſi impoſsibile. *tom.* 3. *q.* 50. *art.* 1.

Ex vi Regulæ quilibet profeſſus ad ſex dumtaxat ſub peccato mortali obligatur. 1. Ad obedientiam Superioris præcipientis. 2. Ad non habendum proprium. 3. Ad non contrahendum matrimonium. 4. Ad obſeruantiam præceptorum Regulæ. 5. Ad non agendum ex contemptu. 6. Ad tendendum ad perfectionem, quæ eſt finis omnis Religionis, id eſt, ad numquam contemnendum habitus virtutum. *ibid.*

Omnes Religioſi tenentur ſub peccato mortali tendere ad perfectionem; quam *D. Thomæ* concluſionem

ſionem referens *Nauarr.* eam dicit multis Religioſis eſſe terribilem. Hæc autem tendentia non dicit continuam, & actualem eleuationem mentis, & omnium actionum in Deum, quod in hac vita præſtari non poteſt; nec dicit ſolam permanentiam in charitate, nihil agendo aut volẽdo, quod Diuinæ dilectioni ſit contrarium: ſed virtualiter continuam eleuationem in Deum, id eſt, habere ſemper animum tendendi in Deum, in quantum neceſſitas præſentis vitæ patitur. *q.* 48. *art.* 1.

Tranſgreſſio Regulæ in re leui non eſt mortalis contra quoſdam; quemadmodum nec violatio promiſſionis iuratæ de re leui etiam totali. *quæſt.* 48. *art.* 2.

Tenent nonnulli profeſſum non teneri ad auſteritates ſuperinductas, quæ videlicet non vigebant tempore ſuæ profeſſionis; alij tamen dicunt poſſe per obedientiam cogi, maximè ſi conducant ad meliorem obſeruantiam Regulæ; & ad id olim *Pius* V. & *Paulus* I. Conuentuales, & Moniales te-

neri in tali casu declararunt. *quæst.* 52. *art.* 16.

De transitu ad alium Ordinem.

NOn est laudãda migratio professi de vno Ordine ad alium, nisi magna id vtilitas, aut necessitas persuadeat; cùm sæpius ex animi leuitate fiat, & aliquando ex nimio & indiscreto rigore Prælatorum. Vnde *Pius* V. reuocauit omnia priuilegia data in hunc finem contra ius cõmune. *to.* 3. *q.* 52. *art.* 1. & 2.

Ius autem commune permittit, vt Regularis petita licentia à suo Prouinciali, aut Abbate, & non obtenta, possit, si de bono animo cõstet, ad aliam Religionem strictiorem transire. *art.* 3.

Maior perfectio Religionis, secundùm aliquos consideranda est ex fine vtiliori: sed cùm hoc vix possit in foro fori probari, securius est illam sumere ex externa strictiori obseruãtia, & austeritate. *a.* 4.

Hæc verò iuris permissio intelligenda est non tantùm de Regula perfectiore, sed etiam de meliori modo eam seruandi: nam iuxta

eam licet transire ad Religionē ex Regula laxiorem, si ibi magis vigeat Regularis obseruantia. Quod intelligendum, nisi aliqua spes sit futuræ in breui reformationis; aut sit in eodem Ordine aliquod Monasterium reformatum. *art.* 5.

Dicta iuris permissio extenditur etiam ad Moniales, modò tamen non exeant clausuram absque licētia, quam dare tenentur Episcopi & Prouinciales. Quòd si non possint aufugere, potest tota communitas aliud sectari institutum suo perfectius. *art.* 6.

Quod circa hoc ius commune concedit Religiosis Clericis, etiam laicis, & oblatis indulget. *art.* 7.

Transeundi ad laxiorem Regulam & obseruantiam sine causa solus Papa potest facere licētiam, sed cum causa etiam Prælatus. *art.* 9.

Causa autem iusta videtur esse contrarius aër proprij Monasterij, si in suo Ordine alia meliùs situata desint; vrgens parentum necessitas; quibus commodiùs subueniet in Ordine; ignorantia austeritatis suæ Regulæ tempore professionis ex

ſimplicitate proueniens; nimis delicata complexio, aut infirmitas, etiam poſt profeſſionem orta; perſecutio mota contra aliquem Fratrem abſque culpa, aut poſt actam pœnitentiam. *art. 9.* & *tom. 1. q. 22. art. 5.*

Papa diſpẽſans in lege purè humana ſine vlla cauſa, licèt ipſe, & petens peccet, valet tamen etiam in foro conſcientiæ diſpenſatio; ſed in lege dependente à diuina, qualis eſt in noſtro propoſito, ſi cauſa careat, irrita eſt, & nulla. *art. 10.*

Fugitiuus Frater, quamdiu poteſt Conuentus ſui Ordinis inuenire, nequit ſe ad alium Ordinem transferre. *art. 14.*

Præfata iuris permiſſio, prohibitione multorum Pontificum non extendit ſe ad Mendicantes, quoad tranſitum ad alios Monaſticos Ordines: nam in hoc facto tam Prælatus dans licentiam, quàm ſubditus ea vtẽs, & Monachi eos recipiẽtes ipſo facto excõmunicantur. Quod etiã Religioſos Societatis profeſſos, Coadiutores, & eiuſdem Scholares poſt vota ſimplicia emiſſa concer-

concernit. *art.* 15.

Omnes Regulares etiam Mendicantes petita, & non obtẽta licentia, possunt tuta consciẽtia transire ad Carthusianos, quos Ecclesia exteriùs edocta omnium strictissimos iudicat. *art.* 18.

Vnde Carthusiano non licet migrare ad vllum aliũ prorsus Ordinẽ sine sui Superioris licentia. *art.* 19.

Per plures Pontifices interdictum est sub pœna excommunicationis, & à transeuntibus, & à recipientibus incurrendę, ne Cælestini, Cistertienses, Cassinenses, aut Benedictini Cõgregationis Hispaniæ, ad vllum Ordinem etiam Carthusiensium transeant. *art.* 20.

Permissione iuris cõmunis, etsi licitus sit trãsitus de Ordine Mendicante ad alium etiam Mendicantem; non est tamen de Ordine Minorum ad Minimorum, & è contrà: ad hoc enim requiritur ipsius Papæ licentia, quacumque existente iustissima causa. *art.* 21.

Prohibitum est Fratribus Capuccinis à multis Pontificibus, sub excommunicationis pœna, recipe-

re Fratres de Obſeruantia, abſque ſui Superioris licentia in ſcriptis obtenta. *art.* 22.

Votum Religioſi de nunquam ingrediendo Religionem ſtrictiorem, ſicut nullum eſt, ita nihil etiam impedit. *art.* 24.

Tranſlatus non poteſt fieri Prælatus, niſi ſit ibi profeſſus. *articulo* 25.

Quòd ſi authoritate Papæ factus fuerit Prælatus, vbi renunciarit Prælaturæ, aut aliter ea priuatus fuerit, non remanebit filius illius Monaſterij, ſed primi vbi vouit, ſaltem ſecundùm plures Doctores; licèt *Nauar.* probabiliter oppoſitum tueatur. *art.* 26.

Religioſus profeſſus ex permiſſione iuris migrans non poteſt quidquam ſecum auferre eorũ quæ primo Monaſterio acquiſiuit quoad proprietatem; quia ius id concedens intelligit ſine præiudicio tertij, ſcilicet Monaſterij iam habentis ius ad illa; ſi verò cum bona venia Prælati, & iuſta cauſa tranſeat ad aliud ſui aut alterius Ordinis Monaſterium, habebit vſum-

vſumfructum eorum tantùm; quòd ſi & licentia & cauſa deſint, nihil permittitur ei deferre. Si mittatur in pœnam delicti, primum Monaſterium debet ei victum. *art.* 27.

Regularis in Ordine Mendicante tranſlatus, etiam authoritate Papali, ad Ordinem non Mendicantem ipſo facto priuatur voce actiua, & paſsiua, necnon habilitate ad quæcumque officia, non obſtante omni priuilegio. *art.* 28.

Tranſlatus de prouincia ad prouinciam eiuſdem Ordinis, tenet locum ſuæ profeſsionis, etiam ante incorporationem, licèt careat voce in Capitulo. At ſi ad aliũ Ordinem tranſeat, præcedentia computatur ſolùm à ſecũda profeſsione emiſſa, niſi ſit euectus ad Prælaturam. *art.* 29. & 30.

Etſi Prouinciales poſsint ob iuſtam cauſam concedere licentiam degendi extra clauſtra, in Eremo, hoſpitali, aut ſeruitio alicuius Eccleſiæ retento ſemper habitu; ſoli tamen Papæ permiſſum eſt dare facultatem Regulari manẽdi extra in habitu clericali; niſi declarando

eum non esse professum, vel ob demerita priuando habitu. *q.* 53. *artic.* 6.

Si tamen necessitas manendi extra claustra sine habitu ad tempus vrgeat; vt si sanitatem corporis iudicio Medici aliter commodè recuperare, vel necessitati parentum aliter subuenire nequeat; habet Prælatus etiam Prouincialis potestatem hanc licentiam impertiendi. *art.* 5.

RELIQVIAE.

Reliquias Sanctorum pro consecratione Altarium, & lapides cuiuscumque generis consecratos, aut non consecratos, extra vrbem deferre permittit priuilegium *Alexand.* VI. *quæst.* 55. *art.* 2.

RESERVATIO CASVVM.

Vide *Nouitius.*

Videntur hæresim sapere, qui negant Prælatos posse sibi reseruare casus; quinimò hoc olim ex priuilegio *Alexand.* VI. concessum erat etiam Guardianis; sed per non vsum, & per contrariam ordinationem statutorum nostro-

rum

rum est iam sublatum. *tom.* 1. *q.* 21. *art.* 2.

Clem. VIII. ita restrinxit potestatem Prouincialium, & Generalis, vt nequeant per seipsos casus reseruare, sed tantùm cum Capitulo: quod tamen non videtur receptum in nostro Ordine Minorum, ob casus quotidie contingentes. *ibidem.*

Regularis absoluens à reseruatis in suo Ordine, vltra quod nihil faciat, incidit in pœnam excommunicationis à iure latæ. *art.* 3.

Prouincialis, & ab eo delegati validè, & licitè absoluunt omnes Fratres omnium prouinciarum ad se venientes. Similiter habens authoritatem passiuam absoluendi à suis reseruatis, etiam à solo Prouinciali, legitimè absoluitur à quocumque cuiuscumque prouinciæ, ad confessiones audiendas admisso. *ibidem.*

Prælati Prædicatorum tenentur sub præcepto cuiusdã Bullæ *Pÿ* V. benignos se exhibere subditis petentibus licentiam passiuam absoluendi; vnde videntur peccare mor-

raliter eam sine rationabili causa negantes. *art*. 4.

Tunc tamen Fratres rei nullo modo ne indirectè quidem possunt ab alio inferiore absolui, sic vt non teneantur ampliùs se præsentare coram eo qui hanc habeat facultatem; poterit tamen absolui ab aliis directè, & à reseruatis indirectè, cum obligatione ea cõfitendi postmodum habenti authoritatem. *quæst*. 20. *art*. 30.

Prælati inferiores, vt sunt Conuentuales, qui à iure videntur habere facultatem eligendi sibi confessarium etiam præter sui Prouincialis licentiam, possunt ab eodem Confessario electo absolui ab omnibus reseruatis, à quibus ipsi alios absoluunt. *art*. 28. & *quæst*. 21. *art*. 8.

Guardiani habẽtes à Prouinciali authoritatem absoluendi à reseruatis, possunt in casu particulari illam alteri delegare; imò statuta nostri Ordinis declarant, quòd Guardiani habeant authoritatem Prælatorum in foro conscientiæ, & quòd authoritas ipsis per Prouincialẽ commissa,

miſſa, ſemper remaneat apud eorũ Vicarios, & Vicariorum Vicarios. *quæſt.* 21. *art.* 9.

Ad vſum Bullæ Cruciatæ requiritur in profeſſis expreſſa Prælati licentia; non tamen in Nouitiis, ad quos non ſe extendit caſuum reſeruatio. *art.* 10. & 11.

SEPVLTVRA.

Vide Habitus, Parochus.

MOriẽtes in habitu Ordinis neceſſario olim ſepeliendi erant apud Fratres; hodie tamen liberam habent ſepulturam vbiuis eligendi facultatem. *tom.* 3. *quæſt.* 58. *art.* 5.

Prohibentur Clerici ſæculares & Regulares ſub pœna maledictionis æternæ, aliquem inducere ad vouendum, iurandum, & fide interpoſita, vel aliàs promittendum ſe electurum ſepulturam in ſua Eccleſia; nec omnino valet talis electio, ſi fiat; vnde neceſſariò ſunt ſepeliendi in monumentis maiorum ſuorum, aut in loco, quem priùs elegerant. Quod ſi de facto Religioſi ſepelierint, tenentur ad reſtitu-

restitutionem corporis, si petatur; necnon omnium oblationum in exequiis factarum; aliàs ipso facto, interdicto subiacent. *art.* 7.

Hæc constitutio cùm sit pœnalis requirit, Primò, vt effectus sequatur. Secundò, vt persona inducens faciat non nomine proprio, sed totius communitatis. Tertiò, vt alliciat ad eligendum in sua Ecclesia, non in Ecclesia alterius Ordinis. Quartò, vt verè inducat; vnde exhortans solùm non incurrit eam censuram; non interueniente voto, iuramento, aut promissione. *ibidem*.

Omnibus vtriusque sexus licitum est in habitu Fratrum Minorum sepeliri; nec id prohibere potest quisquam Prælatorum sub pœna excõmunicationis Papæ reseruata, quam canonica monitione præmissa contrafaciẽtes incurrunt. Hic autẽ habitus dandus est à Guardiano loci, aut eo solo, cui ille cõmiserit; & induti, deportãdi sunt apertè sine vllo tegumento, non obstante omni statuto, consuetudine, aut præcepto Ordinariorum. *quæst.* 59. *art.*

59. *articulo* 1.

Profeſſus neceſſariò ſepeliendus eſt in Monaſterio; Abbas verò, Nouitius, & Oblatus poſſunt alibi eligere ſepulturam. *quæſt.*60. *art.*1. & 2.

Non tenetur Monaſterium ad impenſas ſepulturæ Nouitij diuitis, ſed eius hæredes. *art.* 4.

Monachus decedens proprietarius, iure priuatus eſt ſepultura eccleſiaſtica. Quod intellige, ſi ante mortem præmonitus noluit reſignare, vnde moriens cum burſa, inhumandus eſt in loco ſacro, quia in dubio bene iudicandum, & præſumendum habuiſſe licentiam, aut volũtatem reſignandi, ſed ex obliuione, &c. non feciſſe, quod fallit in Fratre Minore, apud quem ſi etiam minima pecuniæ quantitas inuenta fuerit, non eſt in loco ſacro inhumandus. *quæſt.* 61. *art.* 1.

Indignos eccleſiaſtica ſepultura iure poteſt Epiſcopus impedire ne ad loca Fratrum exempta deferantur, non autẽ ipſe intrare loca Fratrũ, & iam humo (licèt iniuſtè) mãdata corpora extrahere, niſi defunctus

ctus fuerit vſurarius manifeſtus, excommunicatus publicè, & nominatim interdictus : tunc enim iure poteſt. *art.* 4.

SIMONIA.

Vide Diſpenſare, Donare, Dos, Nouitius, Profeſſio.

STATVTVM.

STatutum, eſt quod fit à cõmunitate; præceptum à Superiore; illud valet morte Prouincialis, aut Generalis; hoc morte præcipientis finitur. *tom.* 1. *q.* 10. *art.* 1.

Statutum Ordinis, v g. Capituli generalis, non valet cõtra ius Canonicum; nec generale carens authoritate Apoſtolica, contra illud quod habet. *art.* 3. & 4.

Pœnale ſtatutum volunt aliqui etiam obligare ad culpam, ſi talis pœna non ſubeatur; ſed contrarium eſt verius, cùm in Religione pœnæ non ſemper debeant reſpicere [illegible] pas, ſed ſæpe mortificationem [illegible].

Omnes Moniales Fratribus Minoribus ſubditæ, tenentur acceptare ſtatuta Ordinis etiam Prouincia-

cialia, pro ipſis edita. *art.* 7.

Sixtus IV. declarauit quòd in Ordine Minorum nullum ſtatutum, conſuetudo, aut declaratio, etiam à Papa confirmata præter Regulam obligat ad mortale; quod etiam comprehēdit declarationes & conſtitutiones Papales, niſi illæ ſint omnibus Regularibus communes: non tamen extendit ſe ad pòſt facienda, ſed tantùm ad ea quæ priùs erant facta. *art.* 8.

Papa confirmans aliquod ſtatutum, nunquam intendit relaxare, ſed ſemper reformare, aut ſaltem in obſeruantia confirmare; alias niſi expreſsè dicat, talis confirmatio cenſenda eſt ſubreptitia; & nulla. *art.* 9.

SVCCEDERE.

Vide Hæres.

SVSPENSIO.

Vide Abbatiſſa.

IN his caſibus Regulares incurrunt à iure ſuſpenſionem. Primò, Prælati alienantes rem ſtabilem ſine ſolemnitate, & aſſenſu Capituli,

Capituli, aut Generalis. Secundò, Prælati ſubmittentes bona immobilia, aut iura Eccleſiæ laicis ſine Papæ licẽtia, & ſimiliter ij qui Romæ exiſtẽtes non denunciant eos, qui hoc fecerint. Tertiò, in ordine Mendicantium Prælatus admittens ad profeſsionem ante annum probationis expletum. Quartò, Prælatus, niſi damno ſatisfaciat intra mẽſem poſtquam fuerit requiſitus, quod aliquis ex ſuis ſubditis intulit detrahendo de Prælatis Eccleſiæ. Quintò, Fratres qui ſacris initiãtur, abſq; Reuerẽdis proprij Superioris. Sextò, Regularis vſurpans ſibi decimas, nouales, &c. pertinentes ad Parochiam, vel aliam Eccleſiam, abſque cauſa, & priuilegio; niſi requiſitus intra vnum mẽſem deſiſtat, & intra duos ſatisfaciat; ſi habeat adminiſtrationem, ſuſpenſus eſt ab officio, & beneficio; ſi autem non habeat, excommunicatur. Septimò, ſuſpenduntur ab officio prædicationis omnes Religioſi, exceptis iis qui decimas recipiunt, ſi requiſiti à Paſtoribus omittant ſcienter facere conſcien-

tiam ſibi confitentibus de ſoluẽdis decimis; & hoc quamdiu non fecerint, ſi commoditatem habuerint. Octauò, qui venationi, aut aucupationi clamoroſæ cum canibus, & auibus ex propoſito interfuerint contra *Clementinam primam Monachorum*, cuius meminit *Sylueſt. verbo, ſuſpenſio, §.6. verſu 32.*

Nonò, Fratres Ordinis Prædicatorum promoti ad Epiſcopatum, vel alias Prælaturas, ſi antè recipiant conſecrationem, quàm omnia quæ habebant tempore ſuæ promotionis, Ordini reſignauerint, ſuſpenduntur ab executione Pontificaliũ. Decimò, Fratres Prædicatores perturbantes Fratres Minores in officio Inquiſitionis, aut è contrà; ſuſpẽduntur ab executione ſacrorum Ordinum, à ſolo Papa abſoluendi. Vndecimò, Regulares retrahentes infirmum, aut alium volentem aliquid legare Eccleſiæ Parochiali, aut Matrici. Item & eorum Prælati, qui de dãno reſarciẽdo requiſiti, intra vnũ mẽſem non curant ſatisfacere, grauiſſimas pœnas incurrũt. Duodecimò, Regulares admitten-

tes intra claustra mulieres, suspensione à diuinis ligantur. Decimotertiò, suspenduntur item Regulares, qui ex administratione Eucharistiæ, Extremæ Vnctionis, & solemnisatione Matrimonij, aut quacumque absolutione indebita aliquid acquisierint; nisi postquam fuerint requisiti intra mensem restituerint, donec satisfecerint. *tom. 3. quæst. 65. art. 2.*

Suspensio generaliter lata contra Regulares, comprehendit Prælatos, non tantùm Conuentuales, sed etiam Prouinciales, & Generalem, quia in hoc non est eadem ratio eorum cum Episcopis, quorum suspensio multis affert detrimentum spirituale. *art. 5.*

SCRVPVLVS.

QVomodo differat scrupulus à dubio, & quæ sint remedia contra scrupulos tam in generali, quàm in particulari, *vide to. 3. quæst. 66.*

STVDIVM.

Vide Agere, Lectores, Ordo sacer.

SOlus Abbas sine consensu Conuentus, petito tamen consilio, potest

poteſt mittere Fratrē ex Monaſterio ad ſtudia. *tom.3. q.67.art.1.*

Abbate autem eam licentiam recuſante Monacho etiã ſine cauſa, nequit eam concedere Epiſcopus.

Non eſt prohibitum Regulari audire Canones, licèt in adiumētum nonnullæ leges doceantur: bene autem leges ciuiles ſimpliciter. *art.2.*

Sed quãuis non liceat eis ſtudere legibus propter ſe, licet tamen propter commodiorem intelligentiam Canonum, ad quod maximè conducit legum cognitio. *art.4.*

Imò probabile eſt, Legatum à latere, qui in leuibus venit nomine Sedis Apoſtolicæ, poſſe diſpenſare cum Regulari, vt audiat leges, & Phyſicam. *art. 5.*

Legatum relictum Fratri Minori, licèt non valeat communiter, valet tamen relictum cauſa ſtudij; quia cenſetur eſſe relictum ad pias cauſas. *art.8.*

De ſcientia requiſita, & neceſſaria Religioſis; & quomodo ipſis liceat ſtudere Philoſophiæ ad finem Theologiæ, *vide tom. 3. quæſt. 64. art. 5.*

Regularis dimisso habitu sine licentia audiens leges, aut Medicinam; & Doctor eum in schelis temerè detinens, & docens, ambo excommunicantur excommunicatione Papali, si tamen effectus sequatur: nam licèt Regularis sit eo animo egressus claustro, si tamen mutet consilium, v. g. studeat licitis, neque ille, neque participans eam incurrunt, licèt aliam non euadant. *art.* 3. & *q.* 64.

SYNDICVS.

Vide Procurator.

TAVRORVM AGITATIO.

OLim constitutione *Pij* V. prohibebantur taurorum agitationibus interesse omnes Clerici, & Regulares etiam Feriatis diebus, & sine scandalo, sub excommunicatione ferenda; quam quidẽ *Clem.* VIII. relaxauit quoad clericos, sed cõfirmauit quoad Regulares; vnde iam eis non licet quacũque intentione, sub peccato mortali. *to.* 3. *q.* 68. *ar.* 2.

Hoc præceptum se extendit etiã ad Canonicos Regulares, cùm fundetur

detur in Religione, & illi ſint verè Religioſi: non autem ad milites Regulares, niſi ad eorum Clericos. *art.* 3. & 4.

TESTAMENTVM.

Vide Epiſcopus, Hæreditas, Nouitius.

PEccat Regularis quicumque, etiam Canonicus, aut Prælatus, condens teſtamentú ante mortem, vel dans memoriale ſuæ vltimæ voluntatis circa diſpoſitionem ſuarum ſupellectilium cum intentione obligandi, & teſtamentum eſt nullum à iure, ad quod minimè ſuffragari poteſt licentia Prælati, quæ nulla eſt in hac parte. Excuſatur tamen qui liberos habuerit ante profeſſionem, quibus antè non diuiſerat portionem legitimam: tũc enim poteſt illis eam diuidere, reliquis manentibus Monaſterio. Facultas tamen eſt penes ſummum Pontificẽ licentiam faciendi ad teſtandũ abſque diſpenſatione in voto; cùm ad hoc non requiratur proprietas, ſed ſufficiat adminiſtratio. *tom.* 3. *q.* 69. *art.* 2.

Profeſſus non poteſt, etiam de licentia ſui Superioris, reuocare,

aut alterare teſtamentum ante profeſſionem factum; bene autem ſuam intentionem declarare. *art.* 3.

Profeſſus in Ordine militari, licèt ex vi Regulæ teneatur ad paupertatem, & per conſequens prohibeatur teſtari, tamen ex antiquo vſu, & conſuetudine viuendi contraria iam præſcripta, hodie omnes poſſidēt, & vouent ſecundùm illam intentionem: Magiſter enim Ordinis in hoc diſpenſauit, vt ſcilicet non magis teneantur ſeruare Regulam, quàm ſeruari conſueuit. Imò *Greg.* XIII. ad maiorem ſecuritatem hoc eis conceſſit; ſicut & *Clemens* VII. *art.* 7.

Hæc tamen teſtandi facultas neque Maltenſes, neque alios milites Regulares, quàm Hiſpaniæ, comprehendit. *art.* 7.

Oblatus eo ipſo quo ſe, ſuaque Eccleſiæ, aut Monaſterio obtulit, per illam liberam ſuam donationem (etſi non ſit Religioſus) teſtandi iure priuatur. *art.* 8.

Teſtamentum factum ante profeſſionem à nihil cogitante de Religione, per profeſſionem rumpitur reſpe-

respectu partium, quæ ad Monasterium erant peruenturæ; secus est, si tunc cogitabat de Religione, quia tunc valet, etiam non seruata iuris solemnitate. *art.* 11.

Nullus Religiosus officiũ executoris acceptare, multò minus exequi potest sine expressa licẽtia Superioris; aliàs iure irritũ esset, quidquid attẽtaret, cùm nõ habeat velle. Quisquis autẽ alios ad hoc licentiare potest, idipsum per se præstandi facultatem habet. *q.* 70. *art.* 1.

Per *Clementinam*, *Exiui*, *&c.* interdicitur Fratribus Minoribus, ne executores vnquã instituantur; non autem ne ipsis per testatorem committatur electio executorum, aut facultas consulendi executores pro distribuendis legatis, ita vt ab ipsis executores cõsilium petere teneantur. *art.* 2.

Frater Minor licitè exequitur testamentum distribuendum inter Fratres & Sorores sui Ordinis hærede sponte soluente. *art.* 2.

Regularis executor testamenti, si solus sit, potest pauperibus eroganda suo applicare Monasterio,

nisi testator aliquid legauerit: sibi autem extra summam necessitatem existenti, communiter non potest, nisi constiterit de voluntate testatoris, aut alios habeat executionis coadiutores. *art*. 4. & *tom*. 2. *q*. 126. *art*. 8.

Regularis etiam exemptus, aut Prælatus testamẽtarius potest conueniri ab Episcopo pro reddenda ratione executionis testamenti. Quod intelligendum de Religioso habente exemptionem cõmunem, & conuentionibus ratione contractus, vel delicti subiecti; non autem de iis qui conueniri non possunt, quales sunt omnes Mendicantes. *art*. 5.

Nulli autem prohibetur testari in testamentis cum licentia Superioris. *Quæst*. 71. *art*. 2.

TERTIARII.

Vide Exemptio.

TErtiarij, quos Sanctus Franciscus instituit, viuentes in domibus suis, non sunt Religiosi, cùm non dederit eis Regulam, sed tantùm pium quendam viuendi modum;

dum; vnde Fratres nullam in eis habent iuriſdictionem; ſed tantùm curam ſpiritualem; illi autem qui viuunt in communi ſecundùm Regulam approbatam à *Sixto* IV. ſunt verè Religioſi, & ſub cura Fratrũ Minorum, iis exceptis, qui tacentibus Prælatis Ordinis, Epiſcopis ſe ſubdiderunt. *tom.3.q.72.art.1.*

Seraphicus Pater Sanctus Franciſcus primus fuit qui Tertiarios inſtituit; ad cuius poſtea imitationem alij omnes à ſummis Pontificibus hoc idem impetrarunt. In Ordine Prædicatorum ſunt Fratres & Sorores Tertiariæ tria vota eſſentialia emittentes, ac proinde veri Religioſi. In ordine Minimorum ſunt etiam vtriuſque ſexus, ſed tamen non videntur Religioſi. Ordo Carmelitarum, & Auguſtinienſium ſolùm habet mulieres, non Religioſas, ſed pœnitentes. *art.* 2. & 3.

Habitus Tertiariorum Beatiſſimi Patris noſtri Franciſci viuentium in mundo ſecundùm primam inſtitutionem, eſt quoad formam ſimilis habitui ſæcularium; ſed

quoad colorem cinereus: viuentium autem in Cōgregatione debet differre forma & colore ab habitu eorumdem Fratrum, hoc eſt, eſſe coloris obſcurioris, non quidem albi aut nigri, magis tamen ad nigredinem tendentis. Quoad formam caparonē habens ita latum, vt deſuper ſcapulas deſcēdat ab vtraque parte per quatuor digitos, & in longitudine infra corrigiā; prout ſtatuit *Iulius* II. Cordam per ſuam Regulam portare non debent, ſed corrigiam; vnde quòd hodie aliter veſtiuntur in quibuſdam locis, conſuetudine, ſeu, vt verius, corruptela introductum eſt, meritò reformanda. *art.* 4.

Hodie ex conſtitutionibus *Pij* V. & *Greg.* XIII. Tertiarij ſancti Franciſci viuētes in communi, ſub cura & regimine Fratrum Minorum, Regulam approbatam vouentes, gaudent omnibus eorum priuilegiis, exemptionibus, immunitatibus, & gratiis. *quæſt.* 73. *art.* 1.

Aliæ autem Tertiariæ ſubſunt Epiſcopis; ſed gaudent Fratrum priuilegiis quoad indulgentias, &

abſo

absolutiones. *art.* 2. & *quæst.* 74. *art.* 11.

TORTVRA.
Vide Iudex.

NOn est in vsu Religionum aliud torturæ genus, quàm flagellatio & ieiunium in pane & aqua; alia autem in aliis tribunalibus exerceri solita, absit quòd admittantur in eis propter reuerentiam clericatus, & habitus regularis. *tom.* 2. *quæst.* 12. *art.* 4.

Nec vnquam debet esse tanta flagellatio, vt incolumitas flagellati lædatur, vt iure prohibetur, vel vt videatur esse in vindictam sanguinis. *quæst.* 20. *art.* 7.

TRIBVTVM.
Vide Exemptio.

P*Ius* V. pòst alios summos Pontifices concessit Regi Hispaniarum Philippo quoddam subsidium pro expeditione belli contra infideles, super redditibus bonorum ecclesiasticorum, & Regularium, etiam militiæ Regularis (demptis Cardinalibus, & militibus Hierosoly

ſolymitanis) per Nuntium Apoſtolicum taxandum. Et hanc conceſſionem confirmauit *Greg.* XIII. & alij ſequentes. Ad hanc autẽ ſolutionem pro rata faciendã etiam Regulares cenſuris, & mulctatione pecuniaria per dictum Nuntium compelli poſſunt, non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, inuocato etiam ad hoc, ſi opus ſit, auxilio brachij ſæcularis. *tom. 3. q. 74. art. 1.*

Ad hanc quotam taxandam neceſſariò ſunt Regulares vocandi & audiendi, ex præcepto *Clemen.* VII. alias non tenentur ſoluere. *art. 5.*

Nouitius vendens bona ſua tenetur ad tributum Regale, vt alij. Quod tamen fallit in Fratribus Societatis IESV poſt emiſſa vota ſimplicia. *art. 5.*

Tradunt multi Doctores, tributum eſſe ſoluendum ab emptore iure communi; alij iure Regio à venditore; quidquid ſit, Regularis vẽdens rem Monaſterij aut ſuam, nũquam tenetur ſoluere, cùm ius & priuilegium Regulares perſonas, & bona à Regia poteſtate eximat. *art. 7. & 10.*

Nec

Nec etiam tenetur Regularis emens à laico, cùm ſtatim res empta tranſeat in emptorem; ſed bene tenetur ſæcularis vendens. Quod licèt cauſet aliquod damnum carioris emptionis, emptori tamen licitum eſt, nec libertati eccleſiaſticæ repugnat: *art*. 7. & 13.

Hæc tamen exemptio tributi non prodeſt Clericis, & Monachis, quando emunt, vendunt, aut permutant pro negotiatione; cùm ſcilicet hæc faciunt non ad ſuum vſum, aut vitam lucrandam; ſed ad res reuendendas in eadem forma lucri gratia tantùm. *art*. 8. & 10.

Regulares ſpeciali priuilegio exempti, quales ſunt omnes Mendicantes, & Religioſi Beati Ioannis Hieroſolymitani, non tenentur ad ſubſidia, exactiones, gabellas, & alia quocumque nomine vocentur ſolita dari Epiſcopis; niſi ratione aliquarum capellarum, aut Eccleſiarum Monaſterio annexarum, habentium populum Ordinariis ſubiectum. *tom*. 2. *quæſt*. 66. *art*. 2. 3. & 4. & *quæſt*. 67. *art*. 1. & 2.

Per Conc. Trid. ſeſſ. 28. *de Refor.*

cap. 18. ſoli Mendicantes, & Maltenſes eximuntur à contributione facienda ſeminariis habendis in vnaquaque Diœceſi. *quæſt.* 67. *ar.* 3.

VASSALLVS.

Vide Feudum, Monaſterium.

BEnedictini nigri iure habent vaſſallos, & in eos vtramque iuriſdictionem exercent. Olim Ciſtertiēſibus non licebat, ſed hodie id eis priuilegia concedunt. *tom.* 3. *quæſt.* 73. *art.* 1. & 2.

VICARIVS.

Vide Abſoluere, Electio, Reſeruatio caſuum.

VIcarius inſtitutus à Capitulo, aut Miniſtro Prouinciali ad regendum in abſentia Guardiani, aut Prioris, tempore quo præſidet, gaudet authoritate, & priuilegiis Guardiani; non autem alius ab ipſo Guardiano delegatus in abſentia ſui, & dicti Vicarij eam authoritatem in omnibus habet. *tom.* 1. *quæſt.* 19. *art.* 2.

Vbi ſtatutum eſt in Religione, quòd Præſidentes aut Vicarij Conuentus

uentus eligi nequeant in Discretos mittendos ad Capitulum prouinciale; non potest cum iis Visitator etiam cum plenitudine potestatis sine iusta causa dispēsare; si tamen dispenset, videtur valida dispensatio, nisi Præses Capituli eam irritet. *tom. 2. quæst. 53. art. 15.*

Vicarij instituti, vt suprà, habent in absentia Guardiani iurisdictionem ordinariam, quam & aliis delegare possunt. *tom. 3. q. 76. art. 1.*

Mortuo Generali in Ordine Minorum, non potest eligi Vicarius Ordinis vsque ad Capitulum generale, sine expressa Papæ licentia, ex constitutione *Nicolai* IV. *art. 2.*

Guardianus non habet authoritatem amouendi Vicarium institutū à Capitulo, aut Ministro prouinciali; bene autem à se constitutū; huius officiū mortuo Guardiano expirat, non autē alterius. *art. 3.*

Vicariatus Episcopalis plurimum dedecet statum Regularem Mēdicantium, non autem aliorū Monachorum; modò adsit licentia non solùm Superioris Conuentualis,

sed

ſed etiam Prouincialis, ſaltem ſecundùm aliquos. *art.* 5.

VISITATIO.

Vide Tertiarij.

CVm Superiores, præſertim Regulares, exactam debeant ſuæ villicationis rationem reddere, conuenientiſſimum eſt officium Viſitationis ſeu Syndicationis Fratrum. *tom.* 2. *q.* 4. *art.* 1.

In Ordine Minorum per ſtatuta non debent inſtitui Viſitatores prouinciæ, niſi illi, qui aliquando fuerint Prouinciales, aut Diffinitores in praxi cauſārum Regularium bene verſati. *art.* 2.

Viſitatores inſtituti cum plenitudine poteſtatis pro tota vna prouincia, non autem ſi pro vno ſolo Conuentu, videntur poſſe alios ſubdelegare, niſi id eis ſit interdictum. *art.* 3.

Omnes Prælati generales, & prouinciales iure diuino tenentur aliquando viſitare Fratres ſuos; quod probant Doctores ex illo Lucæ: *Et tu aliquando conuerſus, confirma Fratres tuos*; & ex iure Cano-

Canonico, ſingulis annis. *Ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Regular. cap.* 10. & 20. *art.* 4.

In viſitatione facienda hic ordo ſeruãdus eſt. Primò, Viſitator proponat verbum Dei. Secundò, inquirat de vita Fratrum, & de locis, & rebus cultui diuino dedicatis ſecũdùm iuris diſpoſitionem. Tertiò, de obſeruantia Canonum, præſertim contra *Conc. Trid.* Quartò, de obſeruantia Regulæ. Et quintò denique de iis quæ ſolent à Viſitatoribus inquiri. *art.* 5.

Iuſiurandum exigi debet à Viſitatore, non tantũ vt quilibet dicat veritatem eorum de quibus interrogabitur; ſed etiam eorum omnium quæ ſcit, credit, vel fama eſt. *ibidem.*

Iniuſtè agunt Viſitatores, qui inquiſitione facta præcipitãter emittunt aliquos Fratres non infamatos, nec conuictos, ad alios Conuentus; aut per ſanctam obedientiam vel excommunicationem vetant ne deinceps ingrediãtur quaſdam domos non infamatas; quia iſta vergunt in iniuſtum dedecus

Fratris, & aliquando totius cómunitatis; ſed debent occultè obuiare malo, modo congruo. *quæſt.* 6. *art.* 9.

Secundùm ius antiquum poterant Abbatiſſa, & Prioriſſa viſitare non ſolùm ſuum Monaſterium, ſed etiam omnia alia ſibi ſubiecta; obtenta tamen licentia ad egrediendum; qua non obtenta tanquam legitimè impeditis licebat viſitationem committere alteri etiam maſculo omni exceptione maiori. Sed per *Concil. Tridentin.* prohibetur eis egreſſus ea de cauſa. *art.* 10.

Ordinauit *Clem.* IV. in Ordine Ciſtertiẽſi, vt Viſitator facultatem habeat deponendi omnes Officiales Monaſterij, etiam Conſiliarios, cum conſilio tamen prudentum, & cauſa id exigente; non tamen Abbatem, niſi in certis caſibus, licèt poſſit eum ſuſpendere ab officio vſque ad Capitulum, in quo defenſionis locum habebit. *quæſt.* 26. *art.* 3.

Lex antiqua viſitationis videtur inducta ad ſyndicationem non communium hominum: ſed Superiorum, & præſertim Iudicum, quorum

quorum eſt alios regere. *tom.* 3. *quæſt.* 77. *art.* 1.

Viſitatores non debent facilè audire leues aut impertinentes, multò minùs diffamatorias accuſationes inferiorum, ſæpius ex paſſione cæcutientiũ contra Prælatos; ſed prudenter tolerare communem eorum cum aliis infirmitatem; vel ad ſummum ipſos in particulari monere. *art.* 2.

Quàm diſcretè debeat Viſitator procedere contra Prælatum accuſatum in viſitatione, pro quo meritò ſemper eſt bene præſumendum, niſi ſit diffamatus, *vide art.* 3.4. *& ſequentibus.* Quomodo procedendum ſit contra calumniatores, excommunicatione Papali *Innoc.* VIII. inhibuit, ne quiſquam Regularis, aut Eccleſiaſticus, cuiuſcumque dignitatis ſit, Ciſtertienſes viſitare præſumat, præterquam eiuſdem Ordinis Abbates. *art.* 9.

Qui quidem Abbates eodem priuilegio præceptum habent cum excommunicatione ipſo facto incurrenda, viſitandi ſingulis annis

Monasteria sibi subdita; alij autem Prælati Regulares, licèt illam excommunicationem non incurrant, peccant tamen grauiter, cùm in re graui præceptum quoddam maximè necessarium frangant Sed vtrúque intelligitur de negligentibus, & rebellibus in huiusmodi visitationibus. *art.* 10.

VOTVM.

Vide Castitas, Dispensatio quoad vota, Matrimonium, Monialis, Professio, Religio.

SVperiores Ordinis sancti Benedicti ex concessione *Martini* V. & *Eugen.* IV. authoritatem habent dispensandi cum subditis, vbi rationabilis causa id exigit, super quarto voto quod emittunt, de clausura obseruanda. *tom.* 3. *quæst.* 78. *art.* 1.

Donati in Ordine sancti Benedicti solemnia vota emittunt, non autem in aliis Ordinibus. *art.* 2.

Communis est opinio Doctorum, maiorem nasci obligationem ex voto, quàm ex iuramento. *tom.* 2. *quæst.* 121. *art.* 3.

Doctè

Doctè probat *Sanctus Thomas*, 2. 2. *quæſt.* 186. *art.* 6. ad perfectionem acquirendam neceſſarium eſſe votum, figuratũ olim in votis Nazaræorum. Et multi Doctores illuſtres cum S. Hieronymo declarant primos Chriſtianos ſolitos vouere quædam, ex illo Scripturæ: *Cur tentauit Satanas cor tuum; non es mentitus hominibus, ſed Deo. Tom.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 1.

Ad ſolemnitatẽ voti multa requiruntur. Primò, vt præceſſerit probatio per annum in habitu Regulari. Secũdò, profeſſio expreſſa, vel tacita. Tertiò, receptio proprij Superioris valẽtis incorporare. Quartò, vt fiat in certa & determinata Religione. Quintò, quòd illa Religio ſit approbata à Sede Apoſtolica. *art.* 2.

Solemnitas votorum non eſt eſſentialis Religioni; cùm olim apud primos Religioſos, quos ſancta ſimplicitas & verecundia ſatis in Religione cõtinebat, non fuerit in vſu; ſed poſtea creſcente hominum malitia, ad vitandam fraudem, fuit introducta *in Synodo Rom. ſub Innoc.* I I. *anno* 1139. ad diremptio-

nẽ matrimonij.*tom.*3.*quæſt.* 1.*art.*2.

Poteſt ſummus Pontifex effectum dirimendi matrimonij etiam voto ſimplici tribuere, vt fecit *Greg.*XIII.in Nouitiis Societatis elapſo biennio vota emittentibus; quæ vota licèt ſint ſimplicia, efficiunt tamẽ verã, abſolutã, & perpetuam traditionem, ex parte vouentis, ſed tantùm conditionatam ex parte acceptantis; vnde ſunt verè Religioſi. Quòd autem poſt dicta vota retineant dominium & proprietatem ſuorum bonorum, ſolo eorũ vſu, & adminiſtratione abdicatis, eſt quidem præter eſſentiam Religionis, non tamẽ contra, vnde ſine dubio potuit ſummus Pontifex diſpenſare ad bonum finem inſtitutionis, & conſeruationis eorum. *tom.* 1. *quæſt.* 1. *art.*4. & *tom.* 3. *quæſt.* 1. *art.* 6.

Profeſſi Societatis emittentes expreſsè quartum votum de obediendo domino Papæ, non magis inde obligantur ipſi obedire in ſuis obſeruantiis regularibusquà, in alij Religioſi, cùm omnes illud idem tacitè ex æquo feciſſe cẽſendi ſint:

Papa enim non tantũ vt caput totius Eccleſiæ, ſed vt Author formalis omnium Regulariũ, eſt proprius omnium Religionum Prælatus. *tom.* 1. *quæſt.* 22. *art.* 6.

Tria vota ſolita emitti à Religioſis, ſunt iure diuino ita eſſentialia Religioni, vt vno deficiente etiam per diſpenſationem Papæ, ipſa etiam deſinat eſſe Religio; & is, cum quo fuit ſic diſpenſatum, Religioſus. *quæſt.* 25. *art.* 1.

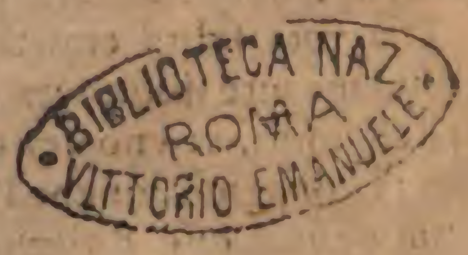
Tenuerunt multi, Fratres Minores emittere quartũ votum ſolemne de ſeruanda tota Regula, dicẽdo: *Voueo obſeruare Regulam Fratrum Minorum*; ſed hanc clauſulam doctè explicat *D. Thom.* cum aliis debere intelligi: *Voueo obſeruare Regulam, & vitam in Regula modificatam*; vnde nullum inde nouum votũ exurgit. *quæſt.* 26. *art.* 4.

Votum inferioris numquam poteſt augere Superior axiomate Diui Bernardi: *Votum meum non adauget Prælatus. tom.* 3. *q.* 19. *art.* 8.

Hic obſerua (candide Lector) conceſſionem Leonis X. de ieiuniis à

Fratribus Minoribus transferendis, illimitatè de omnibus esse intelligendam, licèt antè, propter errorem præli, summè ad sola regularia fuerit coarctata.

FINIS.

Excudebat CLAVDIVS CAYNE, 1618.

...bus Minoribus transeuntes,
...atè de omnibus esse intellig-
...cit autè, propter contemplatio-
... ad sola regularia facta ...

FINIS.

...debat CLAVDIV...
...CAYNE, 1618.

